

obit. dicitur 1903. etatis 78.

vix columnina scripta.

In primo discendo quidam
sunt expugnata ut notatio In
Indie Liberonum expugnationum

In Scythia class. videlicet

Joannis Tauriani Pontani opera,
nulla Republikus expugnatio facili
pro hoc tam

Milano 1480
M. della Signa abbas quatuor
Tunc O. malari de Villanova

anno 1480

Exponit
Invenit

Lectione et. Profunditatem

Precet

Table de volume

Urania sive de stellis libri V

Reg. Ms
8896

PONTANI OPERA.

Vrania, siue de Stellis	libri	quinq ^o .
Meteororum	liber	unus
De Hortis hæsperidum	libri	duo.
Lepidina siue pastorales pompe septem. Item Meliseus. Mæon. Acon.		
Hendecasyllaborum	libri	duo.
Tumulorum	liber	unus.
Neniae		duodecim.
Epigrammata		duodecim.

Quæ uero in toto opere habeantur in Indice,
qui in calce est, licet uidere.

ex Bibliotheca connubitis
viciu[n]tibus auditis p[ro]f.
fr. minimo reu.

Venetus in editis
ad - 1505 -

ALD. IO. COLLAVRIO CAESA
RIS AB EPISTOLIS. S.

Frequens est apud græcos puerbium Collauri offi-
ciosiss. Χρήσιμον γάρ τον δόκτυλον τε δόκτυλον
λέγει, quod est latine, Manus manū laurat, Ἔ digitus
digitum. Quoniam tu plurimū fuisse nobis apud Mā-
ximilianū Cæsarē pro Academia constituēda, cū Iohā-
nes fruticenus eruditus Iuuenis istic meo noīe accuras-
te rem literariā procuraret, Ἔ (qui tuus est amor in li-
teratos viros, et doctrinas) assidue fuisse, meas esse par-
teis duxi, ut quo possem modo, gratum mihi extitisse
officium tuū cognosceres. Nā et si nobilest adhuc factū,
tamē quod et tu, Ἔ Matthæus Longius uiri doctiss.
ac integerrimi Cæsaris a secretis ad me scripsistis, cum
hero Cæsar ipse benignissimis literis significauit, fidu-
rum tua opera, tuo studio facile spero, præsertimq; cū
rex natus ad commune bonum id maxime cupiat, ut
quēadmodum est armorum, ita Ἔ bonarum literarū
sit decus, et gloria. Quare Iouiani Pontani poemata,
quæ Ἔ meo, Ἔ doctorum omnium iudicio, cum anti-
quis certat, sub tuo nomine publicamus, tibiq; munere
mittimus. Delectabit te (scio) nō mediocriter Vrania,
cū Ἔ ortus, Ἔ occasus syderum leges, solisq; ac Lus-
næ prognostica, Ἔ pleraq; alia lectu dignissima. De-
lectabunt meteora, cum nubium, uentorum, pluviis
rum, grandinum, Maris procellarū, terræ motuum,
atq; id genus pluriū causas leges. Delectabunt horti
hesperidum citriorum, Ἔ citriorum culiu peruario,
præterea Macronis Ἔ Lepid na rustice, dulcesq; cō-
fabulationes, Ἔ cætera via Pontani nostri docta, cul-
ta, elegancia, uaria, copiosa, Ἔ plena ingenio. Vale.

IOANNIS IOVIANI PONTANI
AD LVCIVM FRANCISCVM FI
lium Vrania, siue De Stellis Liber primus.

Vicōlo radient ignes, quæ syde
ra mundo

q Labatur tacito, Stellis ybus emi
cet ingens
Signifer, utq; suos peragant era
rantia cursus,

Vnde hominū genus, et pecudes, unde æquor, et auræ
Concipiunt motus proprios, unde optima tellus
Educit uarios non uno è semine fœtus,
Et rerum euenitus manant, seriesq; futuri,
Dic Dea, quæ nomen cōlo deducis ab ipso
Vranie, dic Musa Iouis clarissima proles,
Et tecum castæ ueniant ad uota Sorores.

Dum canitis, resonatq; cauis in uallibus Echo,
Ipse legam lauriq; comas, ederamq; uirentem,
Ipse aras statuam uiridi de cespite, & umbras
Lustrabo, tumuloq; feram solennia dona

Dilecti uatis, uiridi quem monte sepultum

Parthenope, liquidamq; colit Sebetos ad undam.

Ipse chori pater, ac princeps, & carminis autor

Hœbe ad sis, noctisq; decus Latonia uirgo,

Diq; de æq; omnes, quorum sub numine cœlum est,

Tuq; adeo comes Aonidum, dux optima uatum

Alma Venus (ten eros nati sat lusimus ignes)

Dum cœli erranteis ignes, dum sydus amatum,

Quo terræq;, si etumq; & magnus concipit orbis,

DE STELLIS

Dum canimus quæ signa tibi, quod pareat astrum,
Diu a fave, et nunc felix allabere cycnis.
O mihi si charites spirent, si blanda conentis
Graua mopsopio contingat labra liquore,
Tu uero nate ingenteis accingere ad orsus,
Et mecum illustres coeli spatiare per oras,
Nonq; aderit ubi Mercurius, cui cœlifer Atlas
Est anus, et notas puerum puer instruet artes.

DE LVNA.

Prima deum terras glaciali sydere circum
Luna meat, cœlumq; suo terit ultima curru.
Dux clara in tenebris, alienæ obnoxia flammæ.
A emula fraternis radius, et solis ab ore
Ora sanguens, quantumq; ab A pollinis igne recedit,
Hoc magis ipsa suum fundit mortalibus ignem,
Cornibus auratis primum, mox fronte resulget
Iam media medium coeli dimensa uolumen.
Atq; hinc obliquos uultus, tur gentiacq; ora
Nocte referit, tandemq; uago digressa meatu
Exurgit Solem contra, plenoq; coruscant
Orbe comam, et fulvo totum caput explicat auro,
Septima quinetiam ut cœlo concessit ab alio
Mole grauis, septem ore uices, septem ore figuræ
Mutat agens circum, et paruum conuertitur annus,
Hinc mare quod magnum terras complectitur imas,
Hinc uariat rerum species, quæq; humida ponti
Stagna colunt, errantq; suis animalia syluis,
A emula crescenti reparant à lumine uires,
Et multo in primis implentur corpora succo.
Mox ubi decreuere ignes, decrescit et humor

Ille quidem, exhaustus uices à lumine pensat,
 Paulatim & vacue lassantur sanguine uenae.
 Quod uarii maris accessus, uariis recessus
 ostendunt, quod frondosis in collibus arbos,
 Quodq; salutiferæ succis felicibus herbeo.
 Quam multos etiam furiis hinc saepe uidemus
 vexari, forteq; animo indignemur acerbam.
 Saepè etiam morbo, aut dira languentia peste
 corpora decubuisse ad humum, sterniq; sepulchro.
 Quid quod materies, uiridiq; è monte recisæ
 aere tristes, multaq; comam turbata ruina
 Fraxinus, ioniumq; abies uersura profundum,
 Ante diem effœtæ senserunt damna senectæ,
 Exaustasq; situ uires, ac robora clament,
 Curua senescentis Lunæ ni cornua seruet
 Agricola, ingenti dum uellit ab arbore uallum,
 Et percussa graui resonant nemora alta bipennis

DE PROGNOSTICIS LVNAE.

Hæc eadem aerias arceis, iu nonia regna,
 Temperat, idq; licet certis cognoscere signis.
 Namq; ubi prima nouos remeando colligit ignes,
 Fratris ab amplexu rediens, si nubilo frontem
 Oculuit, cornu per cœlum inuestita retuso,
 Pro quantum nimbi terris, pelagoq; paratur,
 Quantitas etiam se se uersent per inania uenti,
 Si rutilo tum forte comam uelarit amictu,
 Oraq; dispersis suffuderit ignea flammis.
 Quarta dies sine nube, sine pluviacq; notoq;
 Spondet ad extremum constanti fœdere mensem,
 Si initidis nocturna genis, si fronte serena

DE STELLIS

I ncedit cœlo, & puro sese exerit ortus.
I psa ea dem arctoo rigeat si tempora cornu,
T ristis ab arctoo uentos tibi nuntiet axe.
*Minimorum ventorum quo
Minima Forte postea sub
Minima*
A st alia de parte trucem tibi suscitet austrum,
T ristis ab austrino rigeat si tempora cornu.
H unc tamen ante diem si nulla effulserit, beatum,
*T ristis hunc fortis
vixit ut melius poteris
vixit melius poteris
vixit melius poteris*
H eu male iactas defende rit ancora nauis,
N ilabor, & placidi succurrat dextera Phorcis.
Quid dicam cum plena oculis rutilantibus, aut cum
N igras genas duplice circum caput abdidit orbe
H orrida nocte sua? Di longe auertite iniquum
H imbremq; pluuiamq; & agenteis & quora uentosq;
C uius ut acceptae uires, & cognitus usus,
T empla Deæ statuere, factosq; ex ordine ritus,
D ifserptumq; uiri corpus, laniataq; membra,
E t multum lacrymis perfusos coniugis artus
F inxit niliacæ tellus addicta iuuence,
E t querulas sistra incassum percussit ad aras.
H inc etiam graui uates etnæia furtæ,
E t raptus sicolæ toties fleuere puellæ.
I nferrariq; ionis thalamos, lamentaq; matris
F unereæ, erratasq; diu terrasq; salumq;
V imbrarumq; domos, & sole carentia regna.

DE MERCURIO.

Proximus at spatiis, & longe gressibus impar
A ccelerat Mæta genitus, celer ille deorum
N unius, auratis nectens talaria plantis.
H ic rapidum propter solem sua plastra reflectens
N unc matutinos agilitemone iugaleis
E xagitat, pelagiq; cano caput exerit alueo.

Nunc

Nunc atlantiae matris memor, hesperidumq;
 Rura uidere parans, fuluumq; in frondibus aurum
 Serus obit, sero flauum lanit e quore crinem,
 Et sero herculeas linquit post terga columnas.
 Sed siue immisso sole præcurrerit habenis,
 Sensequitur, uictusq; terit spatia ultima metæ,
 Non ipse ingenteis oras, non liber apertas
 Audeat adire uias cœli, iutanniatantum
 Imperia, et solis timet abscessisse quadrigis.
 Ergo ubi ternonasq; plagos ternonaq; mundi
 Diversus spatia, et curru dat lora secundo,
 Sistit equos, mox coeptum iter, ac uestigia rursum
 Nota legit, nunc ipse humilem demissus in austrum,
 Nunc borea, et summas pennis petit arduus arctos.
 Et quoniam uolueri rapitur sub sydera lapsu,
 Aenonchios innatis suis equis, nunc conuenit illos.
 Aut louis exquirens monitus, et mitia iussa,
 Consilia aut senioris Aui, uiolenta' ne Martis
 Imperia, et motos sublata pace tumultus,
 Hinc pedibus necdit pennas, hinc iussa deorum
 Nuntius exequitur uario Cyllenus astro,
 Itq; reditq; uiam toties, mandataq; portat.
 Namq; ubi deliacasq; rotas, thymbræ eq; propter
 Signa, et apollineos iusta comes astuit axes.
 Tum uates responsa canit, tum pronus haruspex
 Extra notat, tunc et liquidas intentus in auras
 Oscinis explorat cantus, et præpetis alas.
 At si nocturnam Phœben, rorantiaq; astra
 Et niueæ tetigit secreta cubilia Lunæ,
 Agnouitq; deæ nultum, et mandata recepit,

DE STELLIS

Nec mora, digrediens monstratas excitat artes,
D educit pelago classem, secat æquora cursus,
I gnotosq; tenet portus iam merce fabæ
N auem onerat, redit & tyrio spectabilis ostro.
H inc & Mercurio nomen Romane dedisti,
Quæq; & arabs, quæq; & babylon Stilbota uocasset.
A st ubi summitasq; domos, & frigida adiuit
T ecta senis, solioq; nepos acceptus aucto est,
T um succos meditatur, & idea Panaceam,
D ictatumq; legit, cum uulnera siccat, & uido
V nguine lenit agens, adhibetq; ad munera cantus,
T unc uero strepitus armorum, atq; horrida bella,
A tq; enses, ac tela placent, tum uiuere rapto,
E t prædas agere, & discindere mœnibus urbes
G audet, & effuso cædem ingeminare cruento,
Belligeri cum forte ducis se ad signa recepit,
E t galea abscondit crines, & pectora ferro
I nclusit, lateriq; auratum accinxit & ensim,
F ert leges, ac iura fori, pacisq; quietos
I mponit mores, mandataq; publica defert,
S i iubeat genitor, cui ciuica munera curæ,
E t patres legere, & sanctum instituisse senatum.
A t si candenteis humeros, & eburnea colla
E xeruit, placidoq; simul Cytherea petiuit
A mplexu, madidoq; recens è crine fluentem
S tillauit rorem, blandosq; afflauit amores,
N on ipse inachicæ memor, aut fera uincula puellæ
E xoluit, tristiq; obducit lumina somno
C ustodis monstri, aut torpentis ad hostia letes,
T raducit miseros per opaca silentia manes,

Sed resides

S ed resides cantus in uertice cyllenæo,
 F ormosæ ludunt ubi festa ad carmina nymphæ,
 P ersonat, & tenuis moderatur pollice chordas,
 A c non cedenteis queritur tam crescere curas.
 V ritur, & placidum cantando nutrit amorem
 I pse canit, teneræ cantus risere Napeæ.

DE VENERE.

Hinc felix regio, mundiq; beatior ora,
 Quam lusus habitant molles, ubi segnis amorum
 M ilitia in uacuas exercet uulnra mentes.
 V er alit æternos flores, passimq; uagantes
 I ncustoditæ ludunt per gramina nymphæ.
 O cia cantantes mulcent ignaua camœnæ.
 H as inter succincta sinus, redimita papillas,
 E troseum spirans fr agranti uertice odorem,
 E rrat nuda genu per florida prata uoluptas,
 C ui uolitant flavi per candida colla capilli,
 A d frontem aurato religat quas fibula nexus
 L ætatur dea, lætantur risusq; iociq;
 A ffliliunt, somniq; leues, & mollior aura.
 H inc passim liquidi ambrosie, rorantur honores.
 S tillat acidalius late liquor. At uaga nantum
 L udit aquis, mistim pueri, nudæq; puellæ
 G rata cohors Veneri, chorus & genialis amorum.
 T um uideas amne in medio rutilare fauillas
 M aterna face quas iocus hinc, ast inde cupido
 E xcusfit. caluere undæ, caluere natantes
 A fflatu. media uebitur lasciuia cymba,
 H ortaturq; monetq; habiles agitare lacertos.
 H ic aliquis puer enando dum brachia iactat

DE STELLIS

I nescitq; manum sociæ furtinæ papillis
I nseruit, tener ora rubor per grata cœurrerit.
H ic aliqua adnanti puerò dum brachia m'fcet,
M iscuit & feñori femur, & simul oscula iunxit.
I nterdum se tota cohors in flumine mersat.
N on obstat pudor audaci, aut lux ipsa pudenti.
L uiditur, & placidis immurmbrat unda susurris.
E mergit mox, & campis se fundit apicis,
D ona legens selecta manu, ac redolentibus hortiss.
E rranteis sequitur florum dea, coniugis auræ
F lant super, & liquidis distillat odoribus æther.
Has horas atq; hec gaudiæ loca laeta volucres
P eruolitant circum, & paphia uectantur olores,
N uminis id alii curruntq; rotasq; uolanteis
Qui siebeunt, molliq; ferunt per inania lapsus
H is cytherea sum posuit pulcherrima sydus,
Quo terræq; fretumq; & magnus concpit aer,
E t dulcis in corde agitant animantia motus.
I psa res fulgenteis auro interplexa capillos
A uroræ è thalamis, radiorumq; æmula solis
L ucem aperit, referatq; diem mortalibus alnum.
I nterdum rapidis Phœbi deserta quadrigis
E uocat oceano noctem surgentibus astris,
A dmouet & placidi per amica silentia somnis.
V erum ita digressusq; suos, sua t mpora pensat,
E t sinuosa means niueis fecat æthera cycnis,
V t solem petat, ad solem uestigia flebat.
I psa quidem cœli un decies ubi quina peregit
M omenta, E oo seu cum nitet aurea n'undo,
O ceani besperias seu cum declinat in undas.

I psa umbram in tenebris obtendit ut æmula Phœbes,
 I psa die radios ostentat ut æmula solis,
 E t lucem terris, & cœlo lumina præbet,
 T antos læta suo de sydere fundit honores.
 H ec decus, hæc ipsa est hominumq; deūq; uoluptas,
Qua sine nil iucundum animis, nil dulce fatendum.

DE SOLE.

A t medios cœli tractus, medii ætheris oram
 F ons lucis Sol auricomus, Sol igneus ambit,
 S ol, qui terrarum flammis opera omnia lustrat.
 I pse idem superum princeps, ductorq; choreæ,
 A d cuius numeros & Di moueantur, & orbis
 A cciptiat leges, præscriptaque fœderas seruet,
 A gnoscant aure imperium, maria alta tremiscant,
 A uidet & longe tellus fatalia iussa.
 A tq; hunc, ne quæ opere in tanto decor illus abesset,
 P ræfecit luci rerum pater, ipse nitenteis
 S pargeret ut radios, ipse ut lustraret olympum,
 E t terras simul, & magnas liquidi aeris oras,
 V nde dies, quiq; in sua terga reuoluitur annus,
 A tq; æui simulacra fluunt, & tempus, & ætas.
 H inc uer purpureum uestit florentia prata.
 S piceaq; hinc campis flauescit messis, & ægrum
 L enitura animum, ac dulcem inducitur a sopore.
 D istendit uacuas pinguis uindemia cellas,
 E t glacialis hyems resolutis ebria curis
 A nte focum molli solatur frigora baccho.
 H asq; uices pater ille deūm uoluentibus annis
 E sse dedit, quas ipsa æterno fœdere seruant
 T am certos elementa simul retinentia nexus.

DE STELLIS

DE ANNORVM Varietate.

Atq; alii (horrendum) quo brachia pandit iniqua
P arte poli, chelasq; audacius exerit ingens
S corpius, hinc anni primos duxere meatus,
E t primam fecere uiam, cum partibus æquis
D imidum luci, atq; umbris Sol diuidit orbem,
A cne tem paribus suspendit Libra diebus.

Ast alii seuæ post horrida frigora brumæ
C um premit auratos nephelari uelleris artus
P hoebus, et imbriferum rediit uer, omnia quando
A lma parit tellus, quando omnis germinat arbos,
C um niret omne nemus, resonant cum frondea rura
C oncentu uolucrum uario, peccundescq; feræq;
E xtultant letæ in Venerem, ac tritonia monstra
I gnibus incaluere, acer fuit ardor, ut ipse
H orreat indomitas Protens contingere phocas.

At misera in scopulis, soloq; in littore questus
A lcyone ingeminat, uocesq; effundit inaneis
M ulta querens, exosa diem, nomenq; mariti
S eruat avis, Ceyca uocans, Ceyca requirens,
(Ah miseram) rapidas repetens Ceyca per undas.
N ec uero non è summo quoq; culmine cancri,
Qua regnat calor ipse, et equos sol fistit anhelos,
E xtremum inuisens Ararimq; atq; ultima Thyles
L ittora, carceribus positis exordia prima
H inc anni fecere, alacresq; egere quadrigas.
A t Numa frigoribus sub iniquum tempus, ubi ingens
D eclinat cœlum, et gelidum Sol ægocer onta
P ronus obit, pronoq; petit spatia ultima cursu,
Q ui fessos instaurat equos. Hinc uiribus auctus

D eserit antipodum sedes, digressus & austro
 I nboream obuertit sinuoso calle, diemq;
 A uget, & obscuras nocti iam surripit umbras,
 I nsidatq; sequens cliquo, atq; assurgit in auraso.
 Has igitur solis metas, hæc tempora seruans
 E gèria monstrante suum traduxit in annum,
 V t quæ prima noui repararet tempora cursus
 P rincipia hæc spatiis sua sortiretur oberrans
 A nnus, et ad solem firmaret signa cadentem,
 S ed phœben, phœbesq; rotas. & plaustra secutus
 F raternum impleuit germanæ mensibus annum.
 At Cæsar solemq; sequi, solemq; tueri,
 E t solem lucisq; auctorem dicere, & anni,
 S olis & ad metam iotas effundere habenas,
 I nlustrumq; superiuacuas concurrere parteis
 I ussit, & hoc laticos inscribi nomine fastos.
 Dicendum & uarijs fuerit qui gentibus annus,
 A egypi primum ueteres fecere bimensem,
 M oxq; quater geminis complerunt mensibus, inde
 P er bisena pari duxerunt sydera tractu
 A rcides, at noster quo tempora continet annus,
 A nnorum numero censebant arcades, ante
 I am geniti, quam Luna suos ostenderit ignes,
 T antus bonus, tanta est antiquæ gloria genti.
 H is totidem adiunxere animis & acarnantes altis,
 T utati ferro patriam, mox funere in ipso
 C onieceru animas, & honesta morte suorum.
 I taliae licet antiquos euoluere fastos,
 N anq; alium primo Romæ nascentis in ortu
 I nstituit pater, & gyro breviore coegit.

DE STELLIS

P romouit spatum Numa. Nec Laurentibus idem,
I dem erat albanis. Alium qui Tyburis arua,
Quiq; fe entina cererem metit incola falsee,
E tenuere suis habuereq; in urbibus orbem.

DE SOLIS PROGNOSTICIS.

Ille etiam uentos, tempestatesq; futuras,
A tq; imbreis, aestusq; graueis, & frigora monstrat.
N anq; ubi coeruleo rapidum petit æquore cælum
E xoriens, aperitq; diem natalibus undis,
S i magram obscuro faciem uariauerit ortu
C oncauus, inq; atram condentur lumina nubem,
E t pelago, & terris violentior incubat eurus,
T urbatasq; amnis in pontum deuehet undas.
Quinetiam ut nullæ densentur in aere nubes,
S i tamen aut hebetes radii torpere uidentur,
A ut si plus nimio torrens incanduit ardor,
C ollige uenturos imbreis. At pallida quando
A urora oceano caput exerit, horrida ue inter
N ubila, diuersis rumpit sol partibus, & nunc
O bliquis effert radios, nunc pallidus ore
D elituit nimboſo (hen)rupto fœdere cælum
I n terras ruet, & ſæcum per inane rotatæ
P ræcipitent nimborum acies, que grandine mixta
A rboribus stragemq; dabunt, & uitibus almisi,
V ix ouium ut clausos defendant culmina fœtus,
N ò mihi tū non clauſtra boum' ue, armētā ue equarū
D ucenda àſtabulis, non me extra teſta domorum
D ucet iter. Seruanda dies, quam rite serenam
S pondeat, oceani ſeras cum lucidus undas

I ntrarit, non nube comani, non turbidus ora,
 S ed qualem hesperio tethys suspirat in antro.
 Q uod si tum quoq; nigranti uelatus amictu
 O cciderit, sine ipse suo quanquam emicat ore,
 S it tamen aur atras nubes raptauerit, aut si
 P alleat, & maculae fundant se se undiq; nigræ,
 V enturam expectes pluuiam, non te optima fallent
 I ndicia, & multis nota experientia seclis.
 V idi ego cum rutilos aurora immitteret ortus,
 I gneus aut roseo se tingeret aequore tit. in,
 V entorum ingenteis sudum per inane cateruass,
 V idi & cum rutilus maculis inspergitur ignis,
 P recipitem iactari undosa ad litora nauem
 A missis fluitantem armis, ac dura gementem
 V erbera, & effracto nudatam linteal malo,
 N ulla salus, spes nulla uiris, in uota, precesq;
 V ertuntur, uacat ars, miserae exoptantur arenae,
 E t dulcis terræ exortes tanguntur amore,
 T anta mole ruunt immisissimbris euri.
 Deniq; cum rebus causas, cum semina causis
 S ufficiat grauido fœcundans uiscera partu,
 N ec quicquam sine sole nouas in luminis auras
 P rodierit, pater ipse hominum, pater ipse animantium
 Q uaecunq; aut uiridi nemorum pascuntur in umbra,
 C œruleos ue secant latices, aut aera carpunt,
 H inc bissena deo soluebant uota quotannis
 P hœboq; & Nomio, Lycioq; patriq; Lyæo,
 E t quibus ad lucos, quibus in solemnibus aris
 N ominibus uenerata deum officiosa uetus, stas,
 D elion, ac clarium, nec ficto nomine Osirim,

DE STELLIS.

C onfecit certis uel qui pythona sagittis

S anguine fœdantem terras, uirusq; uomentem.

P lurimæ quæ ueteres graiū cecinere poetæ.

C V R Apollo dicatur Pythonem occidisse;

Nanq; ubi se informis rerum, atq; incondita moles

D igerit, inq; suas abeunt elementa figuræ,

T um tellus grauis imbre, et adhuc stagnatibus aruis

F umida, anhela uagos tollebat ad æthera tortus

I nuoluens cœlum nube, et caligine opaca,

H icille immanis Python, immania cuius

C orpora, iamq; deos, et diuum tecla petebant,

I psum etiam inuasura louem, cum delius arcum

I ntendens tulit acer opem-nanq; agmine facto

E mittens rapidas torrenti è sydere flamas

I n gremium matris luctantem, et acerba tuentem

I ntor sit, stetit ille tremens, tum colla reuinctum

C entum implexa modis, centum religata catenis

A d maneis imos, atq; intima tartara traxit

V ictor, et obscura cœlum caligine soluit.

H ic Python, hæc tela dei, Victoriaq; hæc est.

C V R Apollo, et Diana Latonæ filii.

L atonæ gemini partus, bina edita Dolo

P ignora, nunc quæ sunt (paucis aduerte) docebo.

L atonam graui terram dixere poetæ,

L atonam dixere solum, Latonia tellus

O mnia progenuit, mater diuumq; hominumq;

A tq; ubi se in proprias cœpere elementa figuræ

I nduere, optatumq; locum, et data munia obire,

I psa quidem medio mansit, sed mole liquenti

I nstabilisq; etiamq; tremens, quando æquora non dū

In certos

I ncertas ierant sed eis, sed corpore misto
 P ugnarent, & adhuc nullus sub fœdere pontus,
 T erraq; se duris urgerent legibus, ut iam
 V nda solum traheret, tellus maria alta teneret,
 P aulatim calor ille (deus) cedentibus undis
 T elluri sese insinuat, gremioq; receptus,
 F elicem partu genitricem impleuit, & inde
 D i geniti Phœbusq; potens, Hecateq; triformis
 E mergunt. Illa acta polo interiore re sedidit
 H orridior, glaciem spirans, & degener ore
 F æmineo, minus aq; habilem sortita calorem.
 A t Phœbo natura mares, animosq; vigoremq;
 A ddiderat. Volat acer equis, atq; æthera carpit.
 I am mediū. Stetit hinc superū lōgo agmine cinctus
 E t pharetra insignis humeros, & crinibus aureis.

CVR DICANTVR DELO GENITI.

Hos Delo genitos magna, magni æquoris oris
 C rediderant, Delo excelsa, cui uertice summo
 S plendet apex, quoties cœlo latonia Luna
 E xoritur, uisitq; suum Sol aureus orbem.
 F lucibus hinc rapidis, tremuloq; emergere ponto
 C redebant, uastoq; maris delabier alueo,
 I ndulgente suis Delo cunabula natis.
 Quin etiam ogygiis olim cum mersa sub undis
 P aulatim exercebat tellus caput, oceanusq;
 I nsua iura, suos fessus coconcederet æstus,
 E t tandem emicuit stellanti lumine cœlum.
 T um prima ex undis, uastoq; è gurgite Delos
 P rosiluit. Fulsero apices, & uertice Cynthus

DE STELLIS

L uciſero, qua parte dies ſurgebat, & altum
S ol oriens, curruq; & equis in ſignis obibat.

CVR PASTORES, IANVS.

PHOEVBVS. APOLLO.

Hunc & pastorem conuerſo nomine dicunt,
Quod pafeat quicquid ſub coeli naſcitur oris,
Quodq; fores naſcentū aperit, quod claſtra relaxat
G ignentum, tenerosq; educit in aer a fœtus
H inc iano nomen fecere, hinc nomina Phœbo
I pſa dedit ſpecies, nitidoq; in corpore fulgor
I dem quod uolucres neruo ſtridente ſagittas
T orqueat, & certo defigat uulnera iaſtu,
M orbosq; illuuiemq; ferens, hinc notus Apollo.

CVR SOL, LIBER. HERCVLES.

OS YRIS. LYCIVS.

Quod ſolus coeli appetat fulgentibus astris,
S olus & immenſo late loca lumine luſtrat,
H inc Solem dixere patrem lucisq; dieq;
S ponte etiam immiſſis coeli quia fertur habenis
L iber. At herculeo latus cognomine, quando
D ifiicit aerias nubes, lucemq; ministrat
A eris ipſe deus, decus, & ſua gloria coeli.
Quin & threicius diuino carmine Vates

H unc nitidum Phaneta uocat, quod ſurgat eoo
O rbe recens, quod mane nouos inſtauret, & ortus.
I nde etiam auricomum ægyptus ueneratur Oſyrim,
A egyptus, cui cura deum, quod lumina mille,
M ille micent oculis paſſim radiantibus ignes.

Lyncea

L yncea quinetiam quod uis populantibus umbras
 L uminibus, quodq; et radius fugat humida passim.
 T errestreisq; abigit fumos, et nubila differt.
 V it lupus insidias meditatus, pascua circum
 I nse etatur oueis rabie ferus, et ferus armis,
 P ertentatq; aditum, et septis se se arduus infert,
 D entibus infrendens, et morsu exasperat iras.
 H inc Lycius sibi nata deus cognomina fecit.

DE MERCVRIO, ET ARGO.

Quin et Mercurium mutato nomine dicunt,
 A rgum somnifero uictum strauisse ceduceo
 I nsomnem, centumq; oculos, ac lumina centum
 P andentem, et nube seruantem pascua Vaccæ.
 A rgus enim cœlum est. Vigilantia lumina flammæ
 A etherie, et uario labentia sydera mundo,
 Que passim multa sublustris noctis in umbra
 C ollucent, sed mox Phœbo ex oriente perempta,
 T orpent luce noua, et candenti lampade uicta
 E moriuntur, et obscuro conduntur olympos.

DE ADONIDE, ET VENERE.

Nec deploratum Veneri linquamus Adonim
 V enantem quem durus aper sub dente peredit.
 N on illum fontes, nec amici flumina Nili
 I nfletum uoluere. Nouus dolor attigit amneis.
 S eptem illi totis ripa latuere diebus,
 E t septem plenis spumanti margine ripis
 E xiluere, cauo digressi fluminis alueo,
 S tragem agris, stragem et pecori, stragemq; colonis

DE STELLIS

Cum ferrent, miserit tantum mors angit amici.
Balsamæ te, & Myrræ, te cedrus fleuit Adoni,
Te lauri strata per humum luxere corona.
Ter myrtus conata sequi miserabile funus,
Ter radice retenta sua est. Ter brachia flexit,
Ter frustra lento conata est fletere ramos.

Ipsa Venus postq; lacrymae effluxere, genisq;
Defecit liquor, & capiti coma longa reuulsa est,
Ter mensem exanimis iacuit. Vix deniq; quarto
Lucem hausit, Vultus & adhuc suspirat amatos.

Terra etenim Solem queritur deserta cadentem,
Inuidit quem tristis hyems, Cui se uir apri
Horret cana gelu facies, cui plurimus imber
Crine mader, geminos & cum male concutit armos,
Dglomeratq; nubes, & grandine uerberat auras.
Nam cum sol rebus præsit pater ipse creandis,
Vt sese ad maneis brumæ sub frigora transfert,
Tum tellus uidua sulcos oblitat in alio.
Ac ueluti uirgo absenti cum sola marito
Suspirat sterilem lecto traducere uitam,
Ulius expectans complexus anxia caros.
Ergo ubi sol imo nictor conuertit ab austro,
Tum grauidos aperitq; sinus, & cæca relaxat
Spiramenta, nouas ueniat qua succus in herbas,
Et tandem complexa suum lætatur Adonim.

DE HEBONE DEO.

At quam Sebethi fontes, quam cœrula lambit
Phormelle, quæq; & musas colit, ociaq; ornat
Pieridum, & magni tumulo tegit ossa Maronis

Parthenope

Parthenope, regum domus, & decus ipsa uirorum,
Clara armis, clara ingenii, & fortibus auctoribus,
Hæc armis florentem, oculisq; & crine decentem
Hæbōnem uenerata, suos ritus, patriumq;
Insti uit morem, & sacrī iam rite peractis
Vrbs Hebona salutat, agricq; Hebona frequentant,
Hæbōna & referunt simul antra, et littora, et amnes.
Hic etenim florem ætatis, roburq; iuuentæ,
Est speciem deus, & formæ dat habere decorem.
Oraq; luminaq; & moderanteis corpora sensus
Sed prius herculei torrentia sydera monstri
Solsticio vicina domus, locaq; edita cœli
Diffundent terris hyemem, lacialibus euris,
Ante & conspicui summo de cardine mundi
Flaua lycaonio surget Pallantiæ axe,
Atq; diem auerso subteruehet austro olympos.
Statunt & cœli septem labentia signa,
Quam fando, patremq; hominum, regemq; deorum
Laudibus, aut meritis tollam, ant æ quem ipse canedo.
Quæ centum celebrant aræ, quæ nomina centum,
Vt si quis iubare exorto phœbeia demens
Ausit obire oculis ora, atq; haurire uidendo,
Uicet ecce illi torpescunt lumina, & ipsa
Calingant in luce oculi. tum tempora circum
Diffundit sese nubes, & sumida oberrans
Caligo, ac nigræ cœlum eripuere tenebræ.
Visq; adeo nec fas oculis comprehendere cuiquam,
Ne fando terræ decus, et decus ætheris alti
Vnde sibi proprias ducunt animalia uitæ.
Vnde trahunt nostræ cœlestia semina mentes,

DE STELLIS

Quo sine nec spirat quicq; nec nascitur usquam,
Nec color ullus erat rebus, tenebrisq; malignis
Et cœlum, & terras nox circunfusa tenebat.

DEM ARTE.

Et iam intacta mei superat pars maxima coepti.
Ac mentem calor instigat, iuuat alta uagari
Sydera, & immenso propius succedere cœlo.
Magnum opus, & iam signa dei fulgentia terrent,
Aurorumq; haurit strepitus, clangorq; tubarum.
Ipse deus rapidis insistens pronus habenis
Tela manu quatit insultans, acerq; cruento
Oret tonat, pellunt agili temone iugales
Exanguis metus, atq; tremor, tum ferreus ora
Terror, sanguineumq; pauor quatit ante flagellum.
Ile quidem divis iam formidabilis ipsis.
Sed mihi digna uiro, atq; amimi sibi conscientia uirtus
Suadet iter, penitusq; aditus intrare repostos.
Hanc non terrifono prostertere fulmine Cyclops,
Non facibus, crimen ipsa feris implexa Megæra,
Ne cuius ulla queat stygius emersa tenebris.
Illi ferratum galea caput, inclyta bellis
Atq; deum fato maior prudentia seruat.
At Clypeo indomitum munit constantia pectus.
Stat adamante togæ totosq; infusa per artus
Temperies, ualida se se metitur in hostia.
Ante uiger mentem, hortaturq; animosq; virileis
Aere ciens magno laudum succedit Amore.
Hac duce Iunonis odiis iactatus iniquæ
Amphitryoniades, tot monstra ingentia uictor

Fudit

Fudit bumi. Non hunc liuentibus obsitus umbris
Cocytos, non sparsa nouem per iugera monstrum,
Aut impacatae deterruit incola Lernæ,
Quo minus infernosq; lacus, & opaca uideret
Tartara, captiuum & supera ad conuexa referret
Ipse canem. Quin ostrigerum subnixus olympum,
Labenteisq; domos diuum ceruice resulfit.
Et dubitem mente hæc complecti, et pandere dictis?
 Efferus has habitat sedeis deus. huic comes hæret
Et bellum, belliq; parens discordia, & iræ,
Inustum, insidiæq; & pallida tabe cruenta
Cædes, inq; suum rabies armata cruorem.
Ipse enses, ac tela inter, radiosq; rotarum
Versatus ferrum, exerletq; aptatq; ferendo,
Exacuitq; mares animos, & suscitat ira
Implacidus. Martem hinc ueteres dixerat latini.
Hunc lunone satum nullo loue, patreq; nullo
Oleniis conceptum herbis per cresta rura,
Eductumq; Hebri ripis rodopeia ad antra
Crediderant, aī indomitum, aduersumq; Mineruæ.
Scilicet ætherio mens est defomite. At artus
Corporeos, molem discordiè semine cretam
Iuno agitat. Ciet hæc turbato in pectore uersans
Sanguinis ingenteis æstus, & colligit iras.
Vnde audius belli furor, acq; insania ferri
Præcipitant. Iacet ingenti eeu presso ruina
Mens super, at rapidus feruet sub pectore Mouors.
Hinc quondam magni tellus louisinsula Crete
Ionii Crete pelagi decus, inclyta bellis,
Clara uiris, capere arma, & acutum cingere ferrum

DE STELLIS

P rima dedit, curvo & spicula tendere cornua
P ost Thracis coluere, ferum genus, aspera duro
T erra solo, gens ipsa iugis assueta miuosis,^{Horatiani}
E t prædos agitare, & opimo uiuere rapto.
H oc etiam genitore satus Romanus, & ipse
I n patrium deus, & belli se se extulit arteis,
T ransgressus Latii fineis, transgressus & alpeis,
O ceano stetit, & Bactris sera intulit arma,
A tque indis, post edomiti septem hostio Nili,
A tque triumphatos non uno ex orbe Britanos.
S ed quanq; imperii impariens, & pectori scuus
I ndomito, ac ruptis præceps repiatur habenis,
I pse tamen solium solis ueneratus, adacto
C urru fistit hanclus equos, mox lora remenso
C ontorquet spatio, non ante ad munera recto
C onuertens cursu, q; princeps, duxq; deū Sol
I usserit, illum adeo timet, obseruatq; tuendo.

DE IOVE.

Iuppiter hinc folio longe spectandus ab alto
E xerit os placidum terris, & fulgidus aureo
S ydere, felices mortalibus explicat igneis.
H inc ego si qua fides astris, aut siquid ab alto
A ethera cognatum nostris in mentibus haeret,
C rediderim fas, ac leges, & iura, piumq;
E t rectum manare, & amicae fœdera pacis.
C rediderim in fonteis scelerum, experteisq; malorum
M ortaleis agere, & felicibus addere seclis
S ecula, perpetuumq; annos extendere in æcum.
T anta Iouis placidi clementia, ni malus atro
S ydere, torpenteis Saturnus funderet igneis,

Funderet

F underet & lœti causam infelicit, & omne
M orborum genus, & miseræ mala plurima uitæ.
I uppiter inde pater cunctorum autoris bonorum.

I O V E M H A B I T U M P R O D E O
P R O A E T H E R E , P R O A E R E .

Quin uarios etiam ipsa lœtes commenta uetus tas.

I uppiter omnipotens rerum qui summa potestas,
T u rerum sator, & diuū pater, atq; hominum rex.
A b lœte principium generis, lœtus omnia plena. B. Longinus f. 10v. f. 11v.
I lle colit terras. Illi sunt omnia curæ.

H inc tot sacra deo, sumantiaq; exta serebant,

H inc capitolinæ dominator iuppiter arcis,

T otq; triumphanteis uidit de rupe Quirinos

S anguine tingenteis aram, & candente iuuencos.

Quin etiam rapido qui turbine uertitur æthér Athén ab è dō v
mōdō

I gnibus incandens, quiq; Aéra lustrat opacum

P ro lōne respersas sensit sibi frugibus aras.

H inc tener ille calor, tepidæq; ex ignibus auræ.

Quo terræq; fretumq; & magnus concipit orbis,

C onceptosq; souent turgentia semina foetus,

D ictus ob hæc late in gremium descendere amatæ

C oniugis, & placidam amplexu captare quietem,

A eris ipse etiam campos tenet. Vnde per auras

F ulmineo inuehitur curru, quo maximus Atlas

I ntremuit. Tonuere poli, atq; exterrita pressit

C orda uirū pauor exanguis. R uit ardus acta

V entorum mole, ac ruilantia fulmina torquens

A lta petit, nullisq; cauas in nocte profunda V. e. am. ab f. 11v. v. 10v.

I nuoluit, nigra & cœlum caligine condit. Saligat wo m. 11v. 12v.

DE STELLIS

Tum pluia, & largis exundant imbribus amnes,
Subiectisq; natant campi. crepitantia grando
Tecta ferit. Dirum lapides uertuntur in imbre
Infandi. Prostrata iacent armenta per agros,
Spiranteisq; uident natos stagnantibus ariuis.
Mox uno immersa exitio, cum montibus altis
Int torrens, præcepsq; insano uortice torquet
Obuia, & obstanteis anno so robore sylvas.
Implumeisq; avium nidos cum matribus ipsis
Proruit, inuoluitq; ferarum horrentia lustra.
Ipse autem fulco infudans dum insistit orator
Aulus stiua, immensum per inane rotatur
Turbine iactatus uolucris, & nigrante procella.
Illumq; & miseros sub adunco uomere tauros.
In latus aduersi montis iacit, & prærupta
Valle uiatorem resupino corpore uoluit
Præcipitem, & latis excindit moenibus urbeis.
Nec minus interea uentis maria acta tumescunt.
Assurgunt undæ, & montes uoluuntur aquarum
Aequati cœlo. fluctusq; exterrita rauco
Saxa sonant. Ecce abruptis assultibus aëstus
Incumbit pelago, atq; ingenti uortice nauem
Infligit scopulo agglomerans, & littora complet
Funeribus miserorum, atro aut ter gurgite tortam
Haurit hians, operitq; cauo mox aequore pontus.

V N D E N A T A S V P E R S T I T I O.

Qualia dum attonitæ mentes mirantur, & horror
Corda quatit, certæ nec cognita causa ruine
Inuenit metus ipse louem, cui fulmina dextre

A ffignant, ac tela nigris humentia nimbis,
 E t celo resonante leues per inania currus
 H as iras iouis esse canit longænus aruspex.
 A duer si non æqua dei portenta sacerdos
 T errificat, dira ingeminat per pectora curas
 R elligio, illa quidem magnorum causa malorum
 C eduntur lectæ passim de more bidentes,
 E t cadit ante aras infelix uictima taurus.
 D iscurrunt trepidæ per templa adolescentia matres,
 M atres, atq; uiri. Tum longa in ueste Dialis,
 T hura tenens ferit exta ioui, flammisq; per aras
 E xquirit ueniam, & summissa uoce precatur.
 I pse nouem castis repetens stata sacra diebus.
 A rtibus his metus ille deum percreuit, & error
 I nus sit miseris sub honesto nomine genteis.
 Quid uexare deos frustra iuuat? Ordine certo
 F ert natura uices, labuntur & ordine certo
 S ydera, tam uarios rerum parientia casus.
 I llas uos peragunt cursus, seruantq; tenorem
 S orte datum. Parent illis elementa, fidemq;
 I mperi mutare timent. Sic omnis ab alto
 N atura est. sequitur leges quas scrips erit æther.
 I pse deus læto spectat mortalia uultu.

DE SATVRNO.

Ultima sorte senex loca possidet. Ultimus auras
 A mbit, & æterno contristat frigore terras.
 N igra seni facies, tardus gradus, horrida barba,
 E t cani erines, & membra effœta senecta.
 I ngenio tamen ipse bonus, nec inutile pectus

DE STELLIS

C onfiliis, constansq; animi, prudensq; futuri,
H ic olim, ut fama est, regnis expulsus olympi
P ost uarios tandem casus, cœliq; mariscq;
L ittore in hisperio iubisci prope Thybridis amnem
C onfudit, laribus tum primum acceptus amicis.
H ic regem æquænum residemq; ad munia gentem,
A rbuteo auertit uieliu. Tum uomere tauros
S ubiungens, docuit tellurem inuertere, & aruis
S emina committi, quæ mox iam uere peracto
S tringeret, & fragili contunderet arida culmo.
Quinetiam scrobibus uites, sua munera primus
C ommittens, curuaq; premensiam falce nouellass
L enæos latices, ignotaq; pocula monstrat
D ispersosq; uocat populos, ac mœnia ponit.
H inc latium latitante deo, hinc Saturnia tellus
D icta uiris. Deus hinc latiis, deus additur aris
V itisator, curuam seruans sub imagine falcem.
M os erat antiquo in Latio, ac laurentibus aruis
Qui meritis patriam, inuentasq; auxere per artis,
A tq; acuere suos ad publica munera sensus,
V tile commenti in medium, & noua commoda uitæ,
I n numerumq; referre deū, atq; hos addere templis.
V t Ianum, faunosq; ut quem pollutibus herbis
F ecit auem, & uariis pinxit dea Dedala pennis.
V t geminos etiam pilumnis numina fratres,
V t cuius famulata domus pinaria sacris,
E t carmentali tribuit quæ nomina portæ.
P urpura quinetiam ad summos ubi uenit honores,
A mbitioq; caput cœlo intulit, hinc Hadrianos,
E t Neruas, hinc Cæsareæ tot numina gentis,

E t coluere quidem, & templis posuere dicatis.
H eu rerum ignaræ mentes, ignaraq; ueri
P ectora, qd simulachra iuuant? Quid luce carētum
C orpora? Et incensis pacem tot poscere ab aris?
V nus enim sator est rerum, qui cuncta gubernat,
Quemq; oculis neq; cernere erit, neq; tangere palmis,
S ed tantum mente inuenias. namq; arduus imas
D espectat nubeis, & cœli culmina pressat,
C uncta regens. nam cuncta tulit lōge optimus autor
P erfectorum operum, & rerū causa una bonarum.
H unc neq; marmoreis renitentia templa columnis,
N on auri pretiosus honos, non indica concha,
N ec quæ Phidiaco spirant simulachra metallo,
A ut tauri ante aras fusi ceruice crurores,
S ed precibus ieiuna piis, & conscientia recti
M ens placare queat facilem, paruoq; uolentem
M unere, si qua pī summittunt thura sabæi.
S ed nos incertum spatiis dum currimus æquor,
L ongius euehimur uento rapiente per altum.
I am portus capere optatos, & cedere fessum
A ura iubet, littusq; sinum conuertere ad ipsum,
S yderaq; alta sequi, certosq; intendere cursus.
Prima igitur niueis Phœbe Latonia bigis
I nuehitur. Posthinc ales Cyllenius altis
E xcurrit spatiis, iustaq; Erycina canoras
I ungit aues, cui blanda comes fert lora uoluptas,
D iuinum stillans rorem, ambrosiamq; capillis.
Quadriugis hinc uectus equis Sol igneus ambit,
Quem procul insequitur rutilanti sydere Mauors.
P ost felix cœli sydus lonis emicat ignis.

DE STELLIS.

V itimus extremo torpet Saturnus in orbe.

H ic propè terdenis mundum uertentibus annis

A mbit, & in parteis quas liquerat ante reuertens,

P ercurrit tardis cœli momenta quadrigis

P allidus, ac duros affert mortalibus annos.

C lar a loui facies, ac lumine sydus amico,

B issenisq; annis bis sena relabitur astra.

B is Cererem legit messor, bis uinitor uinas,

D um bis sex rutilus percurrit sydera Mauors.

M auors arma serens, & tristia crimina belli,

T hymbræas paulo ante rotas, Venus aurea metam

A ttingit, cupidas acuens in pectore curas,

S iue diem læto secum fert roscida uultu,

S eu noctem hesperiis decadens suscitat undis,

H anc curru properante celer Cyllenius anteit

I pse quidem ad causas, & linguae promptior arma.

T erdenas iter assuetum Latonia nocteis,

N octeis, atq; dies, & mensem per uigil errat,

D um solem rursum asse quitur, nouaq; astruit orsa.

O ceanum interea alternos auctura per aestus,

V isura & blando crescentia semina uultu.

S ed quanq; properare uiam iuuat, ipsa relicto

A ethere (coigit amor) per amici deuia Latni

F urtim saxa petit complexus inter amatos

A ttrectare suis tenerum Endymiona lacertis,

N on tamen ausa uiri mollem turbare quietem.

L V N A M E X S E N O N L V C E R E.

Sed quanq; uario fulgent quæ sydera mundo,

Quæ situm est, num luce, qdem Phæthontide fulgent,

An proprios natura illis indulserit igneis,
Non dubium quin Luna nocto splendore per auras
Raptetur, minuatq; sequens, fugiensq; rependat
Luminis alternos haustus, fraternaq; rursus
Ora fouens, nullos terris diffundat honores,
At procul è regione means, tum deniq; toto
Ore uomit flamas, & luce resulget honora.

LVNAM SEMPER MEDIAM LVCERE.

Et quanq; uarias mutat tamen una figuræ,
Non unquam medio magis, aut minus emicat orbe.
Nam cum desertas amissio lumine terras
Nulla fouet, tum plena diis, cœloq; ministrat,
Tum quoq; prætumido suspectat sydera uultu,
Cum nouacuruatos reparando colligit igneis.
Sydera, dum terrasq; æquata fronte tuetur,
Orbe micat medio, mox curuo sydera cornu
Suspiciens, tumido spectat mortalia uultu.
Tum nullis cœlum radius, nullo ore tuetur,
Plena ferit tremulis cum stagna liquefiantia flammis
Hinc superis, cœloq; datur quod demitur orbi.
Ergo aliena fouens in opaco lumina semper
Corpore Phœbea nusquam de lampade fulget
Corpore non medio, non plena lucida fronte.
Sed specie tamen alterna, ni forte sub umbram
Inciderit terra, atq; hinc luce laboret ademptas.

CVR LVNAE PROPRIVM LVMEN
NON SIT TRIBVTVM.

Quæ quoniam uolucris fertur sub sydera lapsu,

DE STELLIS.

A estiu tam saepe premens caua tergora cancri,
N imbosum tam saepe etiam delata sub austrum,
I ncandens tam saepe aestas, ac frigida bruma
I nstaret, sortita suum si Luna calorem,
P roxima natuus succenderet ignibus arua,
A ut longinqua neget propriu procul acta uigorem?
V nde maris certi accessus, totidemq; recessus?
Propositio quod Luna habet
V nde et perpetuo manantia flumina cursus?
A ut alimenta trahant gigantia? Quae pater ipse
P rospiciens lunam obscura ferrugine iinxit
C eruleos moderantem aestus, liquentiaq; arua.

DE LVNA MACVLIS.

Quinetiam licet atra genas, et opaca per ora
P allor eat, tamen interior qua cogitur orbis,
D ensa situ magis, et seabra rubigine sordet.
E rgo et cum solem aduersum se agit undiq; et ipsum
I mpleuit radians Phœbei luminis orbem,
Qua squalerat parte, atq; horret caligine, densas
O bducit maculas, et se sua reddit imago.
A erea qualis ubi clypei fulgentis ab ipso
S ole repercussa est, aurato fluctuat orbe
C lara aciem flammis, et luce corusca decora.
V erum si qua tamen nitido super ære resedit
S cabra situ, turpisq; atra rubigine labet,
S tat maculis obducta aciem, stat squalida uultum,
N on Phœbi radius, non ulli peruvia flammæ;

CVR STELLAE SCINTILLENT,
PLANETAЕ VERO MINIME.

Præterea

Præterea cur sola acies immota deorum
 C ermitur? obtutuq; hæret defixa sub ipso?
 C um tot, & illa quidem fidentia signa, micanti
 S cintillent radio, tremulusq; internat ardor?
 S cilicet alta illis regio, sedesq; repose
 Quo postquam aduenit defesso lumine uisus,
 D efessus tremit ipse, tamen tremere ipsa uidentur
 A stra, micant radii, Sed lumina nostra tremiscunt
 A t contra uicina deum statio, ardua quanquam
 P rospexitu facilis, tamen atq; immota tuenti.
 Quo penetrans stat certa loco, insistitq; uidendo
 N ostra acies, fixisq; oculis immobilis hæret.

DE MOTU IGNEM EXCITARI.

Plumbea si acta manu balearis pondera fundæ
 Concipiunt malegratum ignem flammisq; liquecunt,
 S iferro præfixa, & neruo impulsâ sagitta
 A era per uacuum, ignescitq; ardetq; uolando,
 Quid mirum, circunfusus si candeat aer
 P ercutitus æterno motu, acq; urgenteribus astris?

QVIBVS PRINCIPIIS CON STENT STELLÆ.

Principiis uero ex illis constare uidentur
 S ydera, & ætherium inde olim traxisse uigorem,
 Qua uolitant, rapidaq; polum uertigine lustrant,
 E t celeri biugum cursu uectantur equorum.
 Qua postquam facili perfecit singula nutu
 I lle opifex rerum, & mundi iniuiolabilis autor
 C oncilium uocat, & superos arcessit olympos.

DE STELLIS
DE ORVM CONCILIVM.

Est procul immensi regio late ardua mundi
Non homini explorata, humano aut cognita sensu.
Hie sedes augusta Dei, si quando uocatis
Dat leges superis, aut publica munera tractat.
In medio sedet ipse astat Sapientia dextra,
Leta Amor, et folio resident tria numina in uno.
Sub pedibus natura potens, tempusq; locusq;
E tuarians fortuna, atq; immutabilis ordo.
Inde alii proceres, et conuenientia late
Numina, et incessu iam tum grauiore notatus
Aegocerontei referens spolia inclyta monstri
Saturnus gratam senior iuxta astigit urnam,
Saturnus, cui cana coma, cui sordida uestis,
Quem iuxta pharetram incinctus, uolucreisq; sagittas
Laetus achemenio confedit Iuppiter arcu,
Squamea cui geminis horrescunt baltea monstros.
Hinc Manors rigido crispans hastilia ferro,
Suspeditq; nepam galea, conoq; minanteis
Librat agens chelas. Tum cornibus acer aduncis
Asperat, et clypeo pugnas meditatur abeno.
Excussatq; aries caput, et pede proterit auras.
Tum uoce, et cithara gratus, nitidaq; iuuenta,
Horridus idem etiam pharetra, spolioq; leonis
Phoebus adest, phoebicq; comes lux aurea, cuius
Minere, non tenebras superi, non nubilia norunt.
At Venus auratis humeros armata sagittis,
Candenteq; manum flammis, licet editus esset
Nondum

Non dum amor urenteis iam tum meditatur amores,
 Iam tum sollicitis animos incendere curis.
 Atque illi uario radiabat candida limbo
 Virtus, & in molli surgebant lilia prato,
 Et quot uere nouo tellus parit alma colores,
 Inter quos tenerum ninoe candore iuuenium
 Virtus amor, nunc ille notos, atque aera captans,
 Huius male dilectos queritur desertus amores
 Nunc mœret uiri idi infelix projectus in herba,
 Interdum ingenti frondosa per aua saltu
 Pro roripitur, sequiturque inuentam fortis amicam
 Iam uictor, mox uictus, & expes. hinc latet antro
 Abditus, & miseris rumpunt spelæa querelass.
 Ipsa autem media diuorum in parte resedit,
 Autumnu: poribus, qua tempora diuidit horis.
 Virginis hinc facie insignis, flauoque capillo
 Mercurius geminæ noctis talaria plantæ.
 Ipse puer lætus studio, & puerilibus annis,
 Actet tandem rapidis uelox Latonia bigis
 Alba genas, niueæque nitens in uellere lanæ,
 Candida subrutilis redimita monilia cancris.
 Ergo ubi conuenere animisq; opibusq; parati,
 Quales iussi aderant, intentiisque agmine longo
 Expectant signum, atque alacres præcepta capessunt.
 Tum genitor solio placidus sic cœpit ab alto.
 Cuncta egdem o' superi, placuit que cunq; creauit
 Sic uolui, nec nos unquam fecisse pigebit.
 Autorem illa suum referunt, nec defuit illis
 Ipse opifex operi decor, & præstantia iuncta est.

DE STELLIS

Et rebus sua cuique fides, est et locus ignem,
Et terras ieci primordia, quae tamen inter
Aeris immensos campos, neptuniaque arua,
Quod sibi perpetui constaret machina mundi
CongeSSI, mundumque aequa compage ligauit
Nexibus alternis, et amico singula uinclo.
Vos autem cœli meliore in parte locauit,
Aetheriumque dedi insonteis habitare recessum.
Nam quanque geniti, et ceptis mortalibus orti,
Ascendiique uices, et iam renocabilis ordo
Obsistunt, at nostra illis pollutior est uis
Non rerum causis, non ulli obnoxia fato.
Nunc igitur, quae certa manet sententia menti
Accipite, et quae sit reliquis mihi cura creandis.
Ab soluenda quidem Mundi inferioris imago,
Quando etiam generis rerum tria semina restant,
Ne manibus tractare deum mortalia fas est.
Quare agite, et celeres quam primum ascendite currus
Aggressi mortale opus, et genus omne animantium,
Aeras celebrate plagas, serite aequoris undas,
Tellurisque sinus grauidos. ut ne qua peracto
Pars operi, aut rebus desit pater ipse creandis.
In primis teretes hominum fingentibus artus
Artificem nauare operam, tum condere membra
Cura sit, aetherios diuini seminis haustus
Appta haurire, animos coelesti è somite ductos.
Hi fundare urbeis populis, hi ponere iura,
Addere et imperio fascis, dare nomina rebus
Assuecant, rectumque sequi, atque offerre periclis,
Et pugnare malis, et honesto uiuere parto,

Atq;

A tq; inopes rerum casus superare ferendo,
 D um fluidum soluetur opus, dum carcere laxo
 I ussi sydereas cœli reuocentur ad arceis.
 I nterea altrices operas, uictumq; uolentes
 F undite, & in genteis animos accendite laudi,
 R ectorem ut noscant superum, patriamq; requirant,
 E t genus, & cœli sursum templa ardua cernant,
 A utorisq; sui memores, iustumq; piuumq;
 S eruent, & pl acidos discant non temnere diuos.
 S ic placitum, sic nostra fluant certo ordine fata.
 D ixit, & ingentem nutu concussit olympum.

GENERATIO RERVM
 INFERIORVM.

Illi præcipites liquidum circum æthéra lapsi,
 Iussa obeunt, uerruntq; rotis properantibus auras.
 Nec mora uestiri colles, & roscida prata,
 I nnariq; aer pennis, atq; æquora caudis.
 Quadrupedum & resonare grani sola concita cornu
 F agifer & uiridante iugo, uiridantibus alpeis
 V allibus, & uiridante cacumine Caucasus ingens
 L etatur, furtis olim dolitus vix quis.
 I llicet ecce caput uiridi circundat amictu
 A etna giganteæ dolitura incendia pugnæ.
 I llicet umbrosis uestita est uallibus ida,
 I da grauis Troiae deploratura ruinas.
 F rondet Athos, frondetq; iugis immanibus Oeta
 H erculeum uisura rogam, creberq; Erymanthus
 I licibus, longaq; coma spectabilis Hæmus.
 O stentat Rhodope comitantis Orpheas sylvas,

DE STELLIS.

O rphéa, mulcentem tigreis, & carmine lyncas,
S ed non fœmineos moderantem uoce tumultus.
M ænalius stupet in saltu dum increscere cornum,
N on sensit queru sese frondere Lycæus.
*Quoq; poma proposita
sunt a genit. lib. 11. v. 10. 11.*
G argano in magno, in nimbofero A pennino
D um crescunt tiliæ, atq; orni, dum uertice Pindi
S urgit acer, pinu interea se fulleuat alta
P elion, & late pelago sua signa minatur.
I am uideas canentem oleis frondere Taburnum,
A sinios simul & colleis, Clitunniaq; arua,
I amq; cybelæ is undare, & Dindima syluis.
*Cytorus apparet
in monte*
P ampinea caput Aenarie, bungisq; Veseuus
F rondetegunt, tegit & piceæ se Sila sub umbra,
A c buxo uarius necit sibi ferta Cytorus.
Proueniunt late campis cœlestia dona,
P lurima nux, & pruna rubentia, & aurea ramis
M ala, & odoratis non indecor Arbutus hortis,
I ngenteis patulae ramos, ingentia sursum
B rachia porrigitæ, ac radice in tartara ferri,
E t Cerasi, Palmæq; & Lotos amica Lyæo,
A tç in sanguineam Morus post uersa figuram,
C œpere, & mensis Sorbus placitura secundis.
E rumpuntq; solo biferæ, atq; Cydonia canis
F rondibus, erumpunt sudanti Balsamo ligno,
P unicaq; & fragili nitens in stipite præcox,
A c de textilibus pendentia Citria ramis,
C itria quæ semper (uisu mirabile) uernum
S pirant flore decus, semperq; nitentia gratis
F loribus, ac fœtu, æternaque uirentia fronde
C itria amalphæis latebra haud incômoda Nymphis
Cœpere

Cœpere & uirides mirari flumina ripas.
 Canenteis Vfens salices, & flanus arena
 P opuleas Thybris frondeis, quicq; æ quora findit
 G allica, quondam etiā lacrymas phætontis amat
 E ridanus misturus aquis. miratur & alnum
 N ar præceps, frondentem Alnum miratur & ipse
 C œruleus Liris, tum cinctus arundine crinem
 V ulturnus, flamasq; deum sensurus Enipeus.
 S ensit odoratos indus subole scere ramos
 C œruleo cum gange, cauo & caput extulit antro.
 S ensit thuriferum late nemus altus Hydaspes,
 E t sua oronteæ senserunt Cynamarae.
 D um Tagus auriflno uectatur gurgite, & undis
 I n mare rumpit Anas fullato lumine uterq;
 P yrenes scopulis uiridantia robora late
 P rospiciunt uariare comas, admotaq; cœlo
 I am nemora, & densas per saxa rigentia taxos.
 E cce sub hæc uaria sese Tagus in tegit umbra,
 I pse & Anas uiridi ripas uestitus amictu,
 F rontenti uehitur per flumina summa Phaselos.
 H aud illi innudit Sicoris' ue, aut cultor Hiberus
 G entis iulae. quin qua uagus æ quora findit,
 H ic choreas agit, & præcinctus arundine frontem
 G audet agros, gaudet lenæ palmitæ terram
 H esperiam frondere, & alefcere uitibus Ulmos
 Quid frondeis Penæ nouas mirare? quid umbras
 E t lauros? uisure deum per pascua letas
 D ucere oueis, miserosq; caua testudine amores
 S olantem, tecq; & Daphnem per prata uocantem,
 V isure & patrius natam frondescere ripis,

DE STELLIS

T endentemq; manus, & flumina nota precentem,
C andida dum subitus serpit per pectora cortex,
(A miseram) & uiride ducunt dum membra rigorem.
I nterea colles florere, uirescere ualles
I ncipiunt, late & foliis mollescere rura.
V er halat, Zephyris mulcent spirantibus auræ,
C loris odorato deuencta per aera currū,
L ætata & uarias nemorum increbescere frondeis,
S pargit humi uarios, fertur quacunq; colores,
Qua& mouet gressus surgunt Violæ&, Rose&
C oritiuq; Croci, atq; immortales Amaranthi,
C andida nec niueis cessura Ligustra pruinis.
I psæ etiam Charites socio simul agmine fundunt
C ertatim illa Thymū, Rorem&, & molle Cyperone
H æc Casias, Caltasq; hæc & uacinia nigra,
N arcissi & lacrymas, Hyacinthi & nobile gramen,
E t Thymbrā, et quot nūc tellus fert Dædala flores.
I pse Deus laeto spectat sua munera uultu.

T um maris horrisoni fluctus, liquefiantiaq; arua
N eptunni pecus, & squamoso corpore pisces
I nsiliunt. Alii scopulos, & littora passim
C urua petunt, Alii pelagusq; atq; ima profundi,
A ut tendunt scythici mæotica ad hostia Ponti,
I nfidum genus in fraudem, prædamq; paratum.
E rranteis passim, & nullo custode uaganteis
C œruleus longe Nereus uidet, aduocat uidum
P rothea, qui socias acies, socia agmina iungat.
E t statuit pastorem. illi data signa sequuntur,
I pse agit erranteis ad pabula, & ipse reducit
I nde domum, Clarum è specula dai buccina signū.

Aera quin etiam pīctē petiere uolucres
 Armatē accuruis rostris, atq; unguibus uncis
 Ipse iter intendunt pennis, & cantibus auras
 Dmulcent, teatē nemorum uariantibus umbris.
 Nullae illis certae sedes, connubia certis
 Temporibus, tunc tecta locant, tunc figere nidos
 Cura subit, mox oua fouent, ac pignora curant,
 Atq; edunt teneros plumoso corpore foetus,
 Optatasq; ferunt aut ore, aut unguibus escas.
 Fati dicos auium cantus, alasq; futuri
 Resagras dixere, neq; aut sine numine diuum
 Tendere iter pennis, leua, dextrā ueferantur,
 Aut canere, & uarias è ramis edere noces
 Nocturnas, seu de tectis ululare querelas.

Cernere erat longum in campis depascier agmen
 Quadrupedum, sociosq; greges in pascua ferri.
 Vnde ingens bos, una ariesq; & setiger bircus
 Cornibus armati frontem, & pede fortior ibat
 Acer equus, iam tum infidias, & dura timentes
 Arma lupi, & rabiem senuorum, irasq; leonum.
 Discordes brutorum animæ, atq; auersa uoluntas,
 Discordi quoniam fuerint è semine creta.
 Hinc pars indulgent herbis per pascua lœta,
 At lati querunt sylvis dodonida querum.
 Pars altis in speluncis per deuisa lustra
 Niugilat parto, & prædas agit ore cruento.
 Pars repit terræ occultis armata uenenis.
 Arcendi studium nullum, nec cura futuri.
 Sola hyemi metuens latebroso pumice condit
 Triticeos populaea hominum formica labores.

DE STELLIS

I dem amor, atq; apibus eadem experientia parciss;
S ed nec agros populare palā, aut incumbere furtis,
C um inuenet ē proprio uitam tolerare labore.
I uſtitiam norunt ſola, & ſeruare pudorem.
A equales cunctis opera, ſtudiumq; parandi.
M ane nouos adeunt flores examine denſo,
C œleſtemq; legunt rorem, atq; in tecta reportant.
M ox uacuis ſtypant cellis, ut ne clare largo
I gnauas ducant hyemes, & frigora teminant.
Q uinetiam tempeſtates, & ſydera norunt,
A rmataeq; repentina uicere procellas
P endentis ſaxi molem ad caua crura ferendo,
V ipſi adeo referunt diuinum à ſtirpe uigorem.
H as pater ē ſummi deſpectans uertice Olympi,
M iratur tenuis animas conamine tanto,
N unc fundare urbeis, aditus, ac moenia late
M unire, & multo portas custode tueri.
N unc aliam natis patriam monſtrare parandam,
I mmuneis operum reges dare iura uocatis
I n populis, illos iandudum aſtare ſilenteis.

DE HOMINE.

V ltimus erupit grauida tellure creatus
S pe puer ingenii, ſed corpoē debilis ipſo,
N udus, inops, quem dura ſolo uifcepit egestas,
E ductum folius herbarum, & cortice crudo,
A ut corno, aut ſi quam dederat Dodonia glandem.
M ox umbras nemorum captare, aut ſicubi montis
E xeti ſpecus. hic aeftus, & frigora primum
V itare, & ſubita ſe à tempeſtate tueri

M onstrauit, tectum stipulis, cannaq; palustri.
 S emina quinetiam siccis hærentia culmis
 H erbarum passim lecta, & seruata per antrum
 C ondere poma, nucesq; hyemi signare repostas
 F ormica monstrante, causis dum condit in antris.
 I psa dies, multusq; labor docuere colendo
 N aturam in melius formare, & per uigil usus.

IGNIS INVENTIO.

Ecce autem è mediis terræ fornacibus ignis,
 S iue ille excussus cælo pugnantibus euris,
 S eu silicis uenis manus extudit, arida circum
 C orripuit fomenta, leuicq; impulsus ab aura
 S uccensos ramos flamma crepitante cremauit,
 E t lux frondosa nemorum diffusus in umbra.
 E xtinxit primo flamas ignobile uulgs.
 P ost ubi subfedere ignes, & fulgidus ardor,
 C ognitus & tandem diuini muneris usus,
 E xcipitur dextra sumanti stipite carbo,
 I nferturq; focis, tenebras, & frigora noctis
 Q ui foueant, calidicq; assent & uiscera prunis,
 P aulatim quoq; diuersos idem ignis in usus
 T ransfertur, donec liquidum explorare metallum
 C ogitur atq; nouis ferrum expumare caminis.
 H inc marræ, curuusq; bidens, & uomer aduncus,
 Q ueis terram uertere, atq; edomuere colendo.
 H inc falces curuæ, atq; aerata fronte secures,
 R obora queis, tiliæq; leues, & fiaxinus ingens
 E xcise, primas domibus fecere columnas,
 E t statuere nigris angusta mapalia tectis.

DE STELLIS

Ex illo cœtusq; hominum, atq; frequentia cœpit.
Vribus hinc positis statuunt connubia, & aquas
D, escribunt leges, & diis sua templa dicarant.
Mille artes, rerumq; debinc commenta bonarum
Creuere, & laudum accessit generosa cupidio.
Sulcatum mare nauigiis, & sydera cœlo
Quesita, expressumq; cauis è montibus aurum.
Tum rerum cause inuentæ, tum copia fandi
Extulit os, mouitq; foro popularia bella.
Tum canere Herorum laudes, & fortia facta
Pierides cœpere, æternumq; addere carmen
Laudibus, æternamq; in secula condere famam.

23

IO. JOVIANI PONTANI DE
STELLIS AD L. FRANCI
SCVM FILIVM
LIBER. II.

Vne age syderibus quæ sit natura
mouendis
nate hauri, cœlique; situm Patre sub
duce nosce,
Et quis cuique locus, neque enim pars
ista docenti

I gnota est, nec Musa nouum instaurare laborem
F essa negat. Da thura Puer, tumulumque parentis
S parcerosa. Vos minciadæ, Vos o mibi manes
E ste boni, fluat ut liquidis e fontibus unda,
G rataque; uicinis spiret de nullibus aura.

DE MOTY COELI ET PLANETARVM

Principio cœlum, ac cœli pars extima circum
S ponte sua uebitur, primoque; oriente profecta,
O ceani besperios amneis, solemque; cadentem
T endit agens. Hinc præcipiti uertigine mersa
E oos rursum nabathæ aque; regna reuisit.
Quam contra obliquo surgunt pugnantia nisu
A stradeum, variisque agitant sub legibus orbem.
A claret ingenti retrosum agitata ferantur
Turbine, et aduerso trudantur uicta repulsi,
N on oblita sui tamen obliquantia tendunt
A duersum, tandemque; rotis uicribus octa
C ontinquent propriam certo post tempore metam,

DE STELLIS.

N on ne uides Lunam ut quarto sese extulit ortus
O ceano properare? dehinc ubi septima cœlum
L ustrari, uadentem alti per culmina mundi?
D onec ab eoo uictrix effulgit olympo
P lena animis, plena et radiis, atq; emula solis.
N ec uero errantumq; acies, et sparsa deorum
A gmina, constanti peragunt sua munera cursu,
S ed nunc promotis incedunt gressibus, et nunc
V ersa pedem referunt, modo declinantia in austrum,
E t modo hyperboream cursu suruenia in arcton.
I n medio Sol ipse deos moderatur, et a quis
P ossibus incedens fluitantia tempora pensat,
D isponitq; uices rerum, ne dicitq; futura.

DE ZODIACO.

Hæc plaza circuitusq; ingens, flexusq; deorum
B issen as patet in parteis, ac tramite lato
O bliquat se in Libyen, unde horrida bruma
A duentat, secat hinc medium curuatus Olympum
Qua de parte nouum spirat uer, Inde uolutus
I n Boream, unde æstas flauentia demet artua,
C onuertit rursum in medium sinuatus Olympum
A utumnus, paribus qua tempora diuidit horis.
H inc iterum in Libyæ stridentis flectit arenas.
A thunc obliquis circundare flexibus orbem
I usserat ille hominum, diuinumq; æterna potestas,
Q uo uarie rerum species, quo tempora rebus
C erta forent, obstringat hyems, uer stricta relaxet.
C oncoquat Autumnus quod etante coegerat æstas.
Quin et bisen is passim uariata figuris

S igna uebit, pictoq; micat Zona aurea textu,
 Z ona Iouis monimērū ingēs. Hæc munera quondam
 V ranice pater ipse dedit, quo tempore leges
 P onebat superis, arcanaq; iura ferebat,
 T um natam dictis ac munera laudibus ornat,
 M ulta docens. Splendent latis noua cingula bullis
 F ulua auro, nitida argento, ac radiantia geminis.
 I lla patris monitis, & tanto munere lœta
 I ncedit coelo, ostentans memorabile donum.
 E cce uidet fortunam undā, atq; urgentia fata
 P er uarias errare domos, nullumq; tenere
 C erta locum, sperniq; patrem, ac mandata tonantis.
 I lluc explicuit Zonam, atq; innexit arête.
 F ataq; fortunamq; & nodo inclusit abeno.
 I nde manent infixa locis, quæ balteus ambit
 S ignifer, & stabili custodit fibula nexu.

DE ARIE T E.

Primus ab æquali surgit nepheleius ortu,
 O stentatq; auratum Aries de corpore uillum.
 I ngenti late tergo, atq; ingentibus armis,
 I npedibusq; micant ignes. micat igneus ore
 F ulgor, & ardenti meditatur prælia fronte
 B ellator quadrupes. Stant fulvo armata metallo
 C ornua. & Hellææ apparent uestigia dextræ.
 V ectabat Phryxumq; undā, Phryxiq; sororem,
 I nsignisq; auro, & uillis maria alta secabat.
 A urea per fluctus splendebat lana tumenteis,
 C erulaq; curato rutilabant æquora cirro.
 R adebant nineas undosa uolumina plantas.

DE STELLIS

Illa timens, uido plantas subducit ab aestu
Aura leueis, leuis ipsa sinus implebat. At illi
Pectora candenteis nudant exerta papillas.
Dumque Aries se attollit, dum subiicit undis,
Nunc mutat uarios infelix ore colores,
Nunc effusa comos miseræ succurrite clamat
Nereides, si qua est pietas, si numina possunt
Vestra aliquid cohibete undas, et porgit dextram.
Calamorem excepere Deæ. Tum candida Drymo,
Et faciem miserata, et primos uirginis annos,
Labentique manum insinuans comitatur eunteis,
At placido sermone leuat. Mox cœrula Tyro,
Iauaque; Laodice. Panopeaque; Cymothoeque;
Et Tysbe, et niueo conspecta Peloris amictu.
Puniceoque; sinu Xantho, exertisque; papillis
Nisæe, longaque; coma spectabilis Atte,
Attique; Opisque; Orichyiaque; Thespioque;
Et niueis Galatea genis, Arethusâ lacertis,
Saltantes circumfistunt, et cantibus auras
Permulent. At blanda Hyale non lumina torquet
A pueru, phryxiique; oculis immobilis hæret,
Per trecentaque; sinum, et pietatis imagine iungit
Oscula, marmoreaque; onerat ceruice lacertos.
Viritur, et mediis feruet malesana sub undis.
His ducibus spumosa aries freta celsus obibat
Corniger ipse auro, et gemino uectore superbus.
At mater læta e' cœlo prospectat eunteis,
Quâ tamen et monstra oceanî, et fraus insita ponte
Sollicitant natis metuentem, ea nube propinquâ
Auxilium parat, et casus timet usque; futuros.

Ecce

E cce ingens undante salo late obvia celsum
 F oca caput, totaq; extans ceruice per aurasp;
 H uc illuc oculos uertens attollit, & ipsum
 O re uomens pelagus, fluctus ad sydera iactat.
 S pumescunt auræ, pontusq; dehiscere uisus,
 E t lux nimboſa undarum nigrescit in umbra.
 O bstupuit ſubito monſtro, atq; horrentibus undis
 A ffuetus terræ quadrupes, pauitansq; tremensq;
 O buertit ſeſe in gyrum, mox rurſus in altum
 P rouebitur. Rurſum ante oculos ſeſe obiicit atrox
 B elua, & immanni ſera guttura pandit hiatu.
 I lle iterum in gyru insinuans, et ab æquore tractus
 A ffligit scopulo latus, atq; exterrita uirgo
 E xcutitur dorſo exanimis, quā ſedula nymphæ
 S illeuat, & dictis pauitantem hortatur ibi amens
 A ppredit cornu dextra, tenuitq; prehensum
 Quoq; aſtus magis ingeminat, tanto arctius illi
 N ititur, & geminis innodat cornua palmis.
 T er fluctus cauti illifit, ter cornibus hærens
 S ubſtitit, ac ter niſa manu ſe à caute recepit.
 V iribus hinc defecta ſuis, excuſſaq; cornu
 L abitur, & ſurdas fluitans deplorat ad undas.
 N ec reuocata potest miseræ dare brachia mater,
 E xceptamq; ſinu Drymo', ac ſolata dolentem,
 I n uitreas defert ſedeis, ubi molliter uide
 N ereides diuunt choreas, pars fila remiſſis
 D educunt digitis, tenui pars pectine telas,
 A ut picturatas uariat ſub tegmine uestrīs
 O ceano magno, & Cyaneo Euxino.
 H anc poſt uitiginæ ſpatiantem litore Naxi,

DE STELLIS

Carpentem uarios operosa inserta colores,
Nereus impleuit, quo partu Pæona magnum
Progenuit, latas ster cui subdidit urbes.
Quin formæ ob meritum regno donauit aquarum,
Vnde hodie rapidus nomen tenet Helleponus,
Non ingrata quidem miserae solatia matri.
At postquam aurato ditatum est uellere Colchos,
Quadrupedemq; suum cœlo Mars intulit alto,
Ac superi et formam, et monimenta ingentia facti
Mirantur, sed et ante alias miratur Apollo
Tergaq; ceruicemq; et pectora lata, pedesq;
Aurigeros, stupet in primis ingentia fronti
Cornea, quis pueros pelago indignante tulisset.
Tum placido iouis assensu fulgentibus Astris
Illustrat micuit stellato uellere dorsum
Lanigerum. micuere aures, ceruixq; pedesq;
Vnguis fidi, ac rutilo scintillat lumine cauda.
Venterq; et caput igniferis sub cornibus ardens.
Quaq; manus teneræ cornu strinxere puellæ,
Hac geminum accendit candenti lampade sydus,
Atq; annis aperire uiam per secula iussit.
Ipse nouis lætus stellis, et uellere diues,
Hoc solium sibi constituit, quo rite quotannis
Dum rerum generi, atq; hominum, dum consulit orbis
Et dicit leges naturæ, et iura recludit.
Haec sedes, haec est generosi regia Martis.
Hinc pugnator equos, armatq; in prælia dextram.
Ipse Aries quancq; stabulis assuetus, et herbæ,
Sectaturq; uagi pastoris in agmine signum,
Non minus ingenteis animos, ac regia iussa

Præfert,

P raeferat, campoq; audax insultat aperto
 B ellator, cornuq; ferox defertur in hostem,
 D uraque sub molli meditatur prælia lana.
 S ic mauors iubet armipotens, princepsq; deum Sola
 Hinc quibus effulgit nascentibus aureus Helles
 C orniger, & primo radiarunt uellera cœlo,
 H os animi uigor insignes, hos libera corda
 A udaces reddunt effando, & recta monenteis.
 I mperiosa uiris maiestas, hisua plebi
 D escribunt iura, & populo dominantur, & urbis
 Quiq; ipsi norit parere, & ducere, & alta
 C eruice excusisse iugum, atq; odisse nocenteis.
 I nconstans uitæ tenor, & mutabile pectus,
 E latum tamen, at cupidum rectiq; probiq;
 Quod facile ingentes uerent ireq; minæq;.
 E rgo & contemplare oculis, metitor & alto
 V adenteis cœlo dominos signiq; lociq;
 E t solii, & cui terna uenit per signa potestas.
 H i tibi naturæ leges, præscriptaq; signi
 O stendent, quodq; ingenium, & uis insita cordis
 Quidq; Aries oriente loco, præstetq; negetq;.
 T e cœli rimantem oras, & fata domorum,
 N atalemq; locum signi surgentis, & ortus
 L uciferos, licet usq; deos, licet usq; deorum
 C onfilia explorare, situm, ingeniumq; locorum,
 V nde fluant & opes, unde auxiliumq; fauor' ue,
 V nde & honos uenit, aut rursum indignatio, & ira
 D amnaq; et instantes insigni clade ruinæ.
 P ortendant quæ lœta domus, quæ triste minentur,
 Que teneat loca sorte, quibus dominetur in oris

DE STELLIS

R egnator, quæ uis aliorum ex ordine regum.
Q uo rerum pateat status, & fors ipsa futuri,
E t quid quodq; ferat signum' ue, locus' ue, deus' ue.
Hoc surgente aliquis ueniens ad munera uitæ,
I ngenteis nunc diuitias cumulabit, opumq;
A ffluet undanti riuo, nunc rufsus in arctam
P aueriem coniectus, inopsq;arentibus undis
V ix sedare suim poterit, nam syderis huius
E st mutare uices, alternaq; fatu referre.
I pse uides nunc lanifico pendentia uillo
T erga ouis, ac ditem felici uellere lanam,
N unc tonsos errare greges, ac tergore nudo
S picula per sylvas fugitare sequentis Asyli.
A t mihi nascenti sub eodem sydere mater
N on fratres fœcunda dedit, nec germine ab uno
P ossa est germanos natura adolescere ramos,
S ed fandi libertatem, arbitriumq; loquendi
A ddidit, & dictis uireis, & ponderarebus.
O quoties sterilemq; fidem, ingratesq; labores
C onqueror, & quod nulla meis bene gratia factis
R espondet, sine fruge operam, ac sine munere finem.
Quod si forte nouas ueniens quis lucis in auras
L anigerum medio fulgentem in culmine cœli
A spiciat, non illi aditus, non limina regum
C laudentur, primosq; inter procerosq;, patresq;
D iuersans, hinc diuitias, hinc commoda uitæ,
H inc fasces, notos atq; assectetur honores.
N on illum tamen aut animi generosa Cupido,
A ut recti mens certa sibi tutabitur, ut non
P aueriem, tenuisq; lares suspireret, & idem

Lætetur

Lætetur diteis mutata sorte penateis,
 Alternetq; uices rursum, ac referatur eodem.
 At si præcipitem occasu, atq; Atlantis in undis
 Mergentem aspiciat, iam tandem cano senectus
 Felicem agnoscet, placidaq; in sede quietum,
 De thalamo tamen, aut thalami conforte querentem.
 Interea magnis iactatum saepe periclis
 Externas urbeis, peregrinaq; tecta petentem,
 Desertis errare locis fata aspra iubebunt.
 At ubi se imo acclinans torquebit olymbo,
 Errores possim uarios, ac tristia flenti
 Fata feret, caræq; obitum consortis, acerbumq;
 Aut natus funus, languenti aut corpore morbos.
 Quin in amicitias magnorum, aulasq; uirorum
 Insinuans, nunc tollit humo, statuitq; sedentem
 In solio, nunc rursus humi prosternit, & inde
 Uebit ad solitos sullato uertice honores,
 Lætitiam & mœstis, requiemq; laboribus affert.
 Haec aries, haec lanificum denuntiat ostrum.

Hoc olim dominante noui sub origine mundi,
 Est felix ætas, & libera secla fuere.
 Non hominum certæ sedes, non illa deorum
 Formido, natura illis tectumq; laremq;
 Praebebat, quæ se Oceano nox acta ferebat,
 Carpebant fessi somnos, & membra locabant,
 Aut antro tecti, aut nemorum frondentibus umbris.
 Aut postquam Sol nigranteis discusserat umbras,
 Mirati lucem horrifaram, & uaga lumina Phœbi,
 Illum oculis, illum ore obeunt. lætum inde canebant
 Pœana, auricomumq; deum clamore ferebant.

DE STELLIS

E rranteis impune greges per pascua lœta
C ernere erat, commune solum, communia Tellus
I gnauis alimenta dobat. Tum pocula riui,
E t passim uiuis lapsi de fontibus amnes.
N on ullæ rerum curæ, manuum' ue labores,
O mnibus una quies, et amor simul omnibus idem,
C ommunesq; tori, et dulces circum ubera nati
P er saltus, et opaca loca, umbrososq; recessus
L udebant mistæ pueris impune puellæ.
O cia mulcebant Venerem, atq; ignavia deses
P rogenies sic aucta hominum, atq; increbruit Orbis
G entibus, ac mutare habitum natura coacta est.
I nsurgebat enim tergo properantibus astris
T aurus, et ingenti auersum se mole ferebat,
M ugitu horrificans cœlum, et capite obuia quassans,
I pse atroc, tamen assuetus tolerare magistrum,
E t perferre iugum, atq; oneri insidare trabendo.

DE TAVRO.

Hoc igitur regnante uiri didicere colendo
D ura pati, uersare solum, ac proscindere rastris
A equora, et assiduo manuumq; operumq; labore
Quærere præsidium uitæ, atq; agrestibus armis.
Quod uero tauri meritum, quæ causa tonantem
M ouerit, ut cœlo impositum stelliscq; micantem
P ræficeret ueris foribus, Zephyrosq; ciente
I usserit ætherio renouare elementa uigore,
Quo natura nouos passim suspireret amores,
V os o uos Charites iuuet immemorata referre,
E t mecum occultas signorum expromere causas.
Squalebat

S qualebat manuum atritu defecta iuuentus,
 V rgebat labor, ac iussu iouis acris egestas
 A Et a Erebo, miseriq; senes, fessæ q; pueræ
 N on ultra tolerare fecim, aut subsistere marris,
 A ut poterant miserae sufferre incommoda uitæ.
 I nq; dies magis, atq; magis miseranda uideri
 S ors hominum, quantumq; labor cumulabat, eo illa
 A crius instabat, deerant quoq; plura paratis.

Sed non ulterius passa est industria questus
 H umanos, eo præsidium commenta per artem
 S uccurrit populis, & iniquo ex hoste recepit.
 H anc olim genitam labor, atq; immitis egestas
 E xpulerant tecto infantem. Non territa uirgo
 P er campos errare, hominumq; uidere labores,
 M etiri casus inopes dum singula lustrat,
 P erquiritq; oculis, multumq; in corde uolutat,
 A duertit niueum procul à genitrice iuencum
 E rrantem, cui cornigeris in frontibus aurum
 F ulgebat, stellatum aurum, cui sydera tergo
 S cintillant, iam tum cœlo qui dignus haberi
 P offset, ut ætherios olim uenurus ad axes.
 H uic dea, nunc uiridis ramos, & gramina lecta
 P orrigit, inuitatq; manu, nunc tempora blandis
 P ertrectat digitis, atq; ora rigentia mulcet.
 N unc frontem uariis redimitam floribus ornat,
 A c picturatis intexens cornua sertis,
 M ollibus hirsutas uerbis blanditur ad aures.
 I lle autem teneræ correptus amore pueræ,
 N unc decumbit humi, ueruq; ad munera frontem
 D emissa ceruice, alte & suspria ducens,

DE STELLIS

M ugit, & ipse suas solatur murmure curas.
N unc hæret, pendetq; oculis ludentis, & ipso
L osciunt gressu exiliens, gestitq; per herbas.
I nsequitur simul, & nuncis per gramina plantis
I nsultat Virgo, & gressum mox fistit. at ille
I nsilit, & pedibus ceruicem innectere tentat.
N ympfa Procū aspernata fugitq; et lenta moratur.
E t nudata genu, risuq; inuitat amantem.
I lle autem blando componens murmura questu,
A ffligit teneros motus, & fronte coruscat.
H os inter lusus virgo innodavit amantem
C ornibus, & duplice aduoluit funabula nexu.
N ympfa trahit, sequiturq; uolens, et laetus amator,
A c nigrum sponte admirans defertur in antrum.
H unc postquam sociumq; operum, assuetumq; labori,
E t domita ceruice iugum, ac tolerare magistrum
A gnouit Dea, tum fessos miserata parentes,
A c mortale genus tauro donauit, & artem
I ungendiq; bouis docet, ac telluris arandæ,
E t quis cuiq; loco cultus, quæq; hora serendi,
V omeris hæc, curuiq; usum monstrauit aratri,
E t uersare solum, & currus agitare sonanteis.
M unere quo genus acre hominum squalore leuatum
E xercet rura, & terræ dat iura subactæ
A uxilio bouis, atq; usum mox uertit in artem.
F orte hominum insuetas arteis, studiumq; nouandæ
T elluris, iunctosq; boues, flauentiaq; arua
I uppiter è summi admirans spectabat olympi
C ulmine, & humanos hæc ipsa ad murmura sensus;
A stabat Venus, astabat Latonia virgo,

Vtracq;

Vtrq; in astrigerum conuersæ lumina taurum.
Tum Venus, Et meritisstellato & tergore dignum
Haud pater ipse nouo cœli dignaris honore?
His Diclynna preces, precibus simul oscula iungit,
Quæ natam deceant, & sint optata parenti.
Arrisit pater, & cœlo plaudente locauit.
Vt cœlo stetit attonitus nouitate locorum,
Huc, illuc oculos uertit, sociumq; requirens
Affectorum operum, & tanquam subiturus aratum
Vertit ad argolicos horrentia cornua fratres,
Acterræ memor, & sylvas, & pascua nota
Spirat. Tum blanda Venus, tum Delia Virgo
Ceratim obiiciunt cytisos, casiamq; recentem.
Quæq; & luciferi pascuntur grama Solis
Quadrupedes. ille ambrosiae per pabula succum
Sensit, & ætherium stillantia grama rorem.
Mox qua lunare stant horrida cornua fronti,
Et qua demissò pendent palearia mento,
Atq; ubi durato proscissa est ungula cornu,
Quaq; genu, quaq; & ceruix, & pectus, & armi,
Spinæq; & ingenti curuant se ilia tractu,
Accendit Cytherea igneis, atq; innuba Phœbe,
Effulgitq; nouis Taurus spectabilis astris.
Regaleis addit stellas, ac regia Iura
Iuppiter, & raro Taurum insigniuit honore
Parcarum memor. hoc etenim iactante per undas
Eddiderant fore, uti Tyrio de littore Veclam
Europam, idæas uictor deferret ad urbeis.
Muginit deus in TAURO, freta nauit adulter,
Quis credat? Stetit in stabulis ad pabula uincens

DE STELLIS

Tantum amor, & tenerae potuit noua forma pueræ.
Nimis age naturam tauro, quam Delia Virgo
Indiderit, quam cœruleo de gurgite creta
Expediam tibi Nata, atq; hæc quoq; percipe dicta
Nate patris, Nata & canæ spes blanda senectæ.
Principio Cytherea domum, dulcisq; recessus,
At Phœbe solium, soliiq; insigne superbum
In Tauro posuere, illic nam regia iura
Exercent, sociaq; tenent ditione tribunal;
Hinc amor, hinc studium formæ, citharæq; sonantis,
Hinc choreæ, cantusq; placent, pexusq; capillus,
Exultiq; sinus, & multum lauta supplex.
A duectusq; aliunde odor, assyriiq; liquores,
Munditiaeq; iociq; & quidquid blanda uoluptas
Suadet, & ornatis rorantia pocula mensis.
Hinc etiam hortorum cultus, & cura serendæ
Arboris, hinc deflexa comis in mille figuræ
Myrtæa, inq; nouam crescentia citria formam,
Cultaq; per uarias genialis Amaracus artes.
Nec uero exoriens taurus, non ipse labores
Ascenti accumulat, primoq; in tempore partas
Perdit opes. Sed mox & mollia tempora, & ipsos
Successus rerum amplificat, semperq; iacentem
Sternit humi, si quis contra insurrexit hostem.
Idem diuitias, atq; ornamenta secundæ
Fortunæ dabit, è medio si culmine cœli
Ascentem aspiciat, non illi munera regum
Deficient, non è sacris compendia templis,
Publicæ assuetæ commissa negocia curæ.
Quoniam tamen intacti thalami, non florida coninx

C ontinget, sed anus, sed cui seruilia Vinclæ,
 A ut occulus amans, & non sine labore iuventa,
 T ristior, ut fessas eat ipse hymenæus ad aras
 T aurus ab occasu, pronoq; à cardine mundi
 E t partas labefactat opes, & rursus easdem
 I nstaurat, patrioq; bæredem sicut in ære,
 P eruincitq; inimicum odium, ac male conterit hostem.
 Q uin etiam rapidos flammam in exuscitat æstus
 E x oculis, parat atq; oculis immite uenenum
 I n dulcem ueneris rorem, atq; in pocula amantum.
 A stimo positus cœlo, atq; in parte profunda
 A etheris, unde nouum sese conuertit ad ortum
 P lurima felici promittit sydere nato.
 I lle inter proceres, atq; intra limina regum
 V ersatus, longaq; fide spectatus in aula,
 M ognarum curas rerum, ac molimina magna
 S uscipiet, credentur opes, credetur & amplæ
 S umma domus, claris & famam extendet in actis.
 T antus inest tauro vigor, & uis cornibus aureis.

DE GEMINIS.

Hunc post tyndaridæ concordia pectora fratres
 V irtute illati cœlo, atq; insignibus ætis,
 Q uos pater æterno meritos donauit honore.
 A t tu, cui secreta poli, cuiq; abdita rerum
 V ranie sunt nota, ad quas numeroſa uetus tas
 V ix penetrat, pande antiqui memorabile facti
 E t decus, & pretium. nam te quoq; syderis huius
 T angit honos. tangunt cari monimenta mariti,
 C oniugis & meritis, æternæ & consule famæ.

DE STELLIS

V iderat è summa cœli Cyllenius aree
P aulatim coisse homines, & condere tecta,
P artiri medios signato limite campos,
E t quantum primis solers industria cœptis
A ddiderat. Placuit mutato corpore terras
V isere, & agresteis hominum cognoscere mores,
O cyor ac Zephyris cœlo delabitur alto,
E t stetit in duplices aptata ueste gemellos,
D iscat ut hic, doceat facundo pectora ut alter.
I pse ferens, ille accipiens præcepta magistri
T raxit in exemplum mortalia pectora, donec
L egitimi accessu studium, rectiq; boniq;,
V iuendiq; uiam ratio, ac doctrina parauit:
H inc artes creuere bonæ, Succreuit & usus
L auditorum operum. Fando commercia primum
I nuenta. hinc pretium duplicandi & cura peculi.
C reueruntq; & opes, et opum comes apta suppellex.
A tq; his excoluit studiis Cyllenius orbem.
I pse etiam numeros, & rerum pondera, & usum
M ensuræ docuit, fandi quoq; tradidit artem,
A tq; animi concepta nouis depromere signis
I nstituit, scriptis & commendare tabellis.
M oribus his exulta hominum præcordia, duros
M utarunt sensus, & ab agri munere, ad arteis
I ngenium uertere nouas. Tum magnus haberi
M ercurius. tum cœlicolæ mortalia corda
A ssensu laudare uno, stirpemq; deorum
E sse hominem, genus & cœlo deducere ab ipso,
T antum animo, tantum ingenio, ac ratione ualerent.
I n primis pater omnipotens mortalibus orsis

O bſtupuit. Videt in genteis aſſurgere turres,
A equari quoq; teſta polo. uidet aurea templa,
O rnatusq; deum uarios. uidet oppida, & arces
C ollibus impositas. Tum ſic effatus, ut omnes
C œlicolæ annuerent, cœlo teſtanda ſereno
C yllei monimenta, illum tot adire labores,
T ot mandata deum, tamen & uoluiffe reliquo
A ethere per terras ſucepta parte magistri
E xuere agrefteis hominum de pectore mores,
H umanumq; genus cultas efferre per arteis,
V nde & honos ſuperis, & uictima creuerit aris.
T um pater in geminas diſtincto ſydere formas
S ignauit cœlo, facinus memorabile, & oſtris
I ndidit æternis, celsaq; in parte locauit,
H is capita effulgent ſtellis, humeriq; manusq;.
Quaq; lacertoſo curuantur brachia nodo,
G enuaq; ſummoſiq; pedes, ſed parte finiſtra
I rradiat quo uix cœlo ſplendentius, aſtrum,
V nde per obliquum Sol iam declinat olympum.
H ic ſedem, patriamq; domum, dulceisq; penates
I pſe ſibi ſtatuit uolucr Cyllenius, hic ſe
E xercet, proprias & ſigno accommodat arteis,
N am rerum occultas cauſas, arcanaq; ſacra
R imantur, uerbisq; modos & carmina neruis
A diungunt, pretio aut capti ſora multa frequentant,
A ut ueterum monimenta docent, et ſcripta uirorum,
A ut operam impendunt linguis interprete cura
E t decus, & quicquid monſtrat ſapiencia, norunt
C œleſtes gemini, concordi foedere iuncti.
V nde ſub exortum, primaq; in parte locati,

DE STELLIS

N on nullos natis in eunte etate labores
P ortendunt, tamen haud illi pia cura parentum
D esuerit seu blandus amor. cœlestibus inde
A rtibus imbutos decorant, iunguntq; fidei
P rincipibus studio, & dominis placuisse laborant.
A t media de parte poli, atq; è culmine summo
P romittunt faciles olim nōscētibus annos.
H os fandi decus insignes, hos delphica laurus
I llustreis reddit populis, his insula sacris
A ssurgit ueneranda comis, capitiq; tiaras
H inc sibi diuitias, hinc ornamenta benignæ
F ortunæ accumulant, auro hinc laquearia fulgent.
H os merces peregrina, aut testamenta beatos,
P ræclaræ' ue artes, aut uirtus rara, deum' ue
R elligio efficiunt. nam uirginis astra per ortum
S ufficiunt geminis uires, & robora præstant.
A t cum præcipitem occasum, cauaq; anira subibunt
O ceani, dias ueniunt, qui lucis in auræ,
H i perferre malum, & duros tolerare labores,
D amnaq; & aduersos constanti pectori casus
A ssuefcnt, cœlare odium, ac simulare parati.
N on his aut studium recti, aut sapientia deerit,
I ngenii' ue fauor, docti seu pectoris artes.
S uccessus sed opum seri, primaq; senecta
S uscipient tardos cara cum prole nepotes.
D antimo positi morbosq; & grumq; laborem,
A ut uitium occultum, aut secreta in parte dolores,
E ripiunt & opes partas, censumq; paternum.
P ost tamen uberiore manu cum fœnore magno
I ngeminent & opes, & lucra ignota reponunt,

S uppeditent unde & multis alimenta ministris.
H os felix, fatoq; tamen cogente senectus
A b procul à patria externis tumulabit in oris.

DE CANCRO.

Hac etiam de parte, imoq; è cardine surgens,
S i testudineus moueat sua brachia Cancer,
H umidaq; impressis figat uestigia plantis,
P lurima diuino promittit munere natis.
I llis diuitiae ingentes, & copia rerum
V ndabit uariarum, & latis prædia campis
S uscipient lætam cererem, bacchumq; fluentem.
I llis nobilitas. & claris insula uittis
C onferet insignis titulos, magnoq; fauore
D ecernit statuas, faustisq; insignibus ornat.
A nnuerit placido facilis si suppiter ore,
S ed iuuat intonsus crinis, promissaq; barba,
A tq; inter titulos sordenti stamine uestis.
Quinetiam insidias cognati, & sanguinis iram
N untiat, aduersosq; inimica mente propinquos,
Quos & ab occasu grauiori concitat ira.
T um uero felix multa cum laude senectus
C ontinget, tunc clarus honor præstantibus actis.
C um medio posuit coelo uestigia, & equor
D espiciens bibulis tantundem distat arenis,
I n mare, qua Ganges, & qua tagus aureus, intrata
A cueluti lento sensim per littora passu
I t Cancer tardusq; graui sub mole laborat,
P aulatim sic diuitias, sic latus honores
A ccumulat, donec granidos complerit aceruoss.

DE STELLIS

Vix tamen ut gemino fœcundet uiscera partus
Exoriens plaeidos mores, animiq; quietum
Ingenium, & solers mentis promittit acumen
Ascenti, tamen ut facile indignatio, & iræ
Exagitent facile iatros componat ut æstus
Mollibus officiis, ac miti pectore natus.
Ipse acer uirorum ulti, cum fronte seuera
Iurgator scelerum, atq; ad publica munera uersus
Præsidia inde domus, & nictus quæret honestos.
Etiam indigna decumbet morte peremptus,
Aut granibus capitur morbis, aut lumine mœsto
Spectabit raptos non uno funere fratres.

Hoc astro post tyndaridas subeunte, per æquor
Mortales fecere uiam, primi reperta
Vix ausi tentare caua uada fluminis alno.
Mox usus, post & præcepit audacia textis
In mare nauigii remo descendit adacto,
Pau latim & pelago se credidit, inde per altum
Ignotos portus, peregrinaq; regna petinit.
Hinc merces, & longinquis commercia terris,
Hinc uesper nouit quicquid cœlarat eous.
Eridano Nilus subuenit, & Adua Nilo,
Vt quæ deficerent, summiserit omnia Nereus
Velifer, & fuluum ratibus deuexerit aurum
Tritonum chorus, ac uersis, per marmora tonsis
Diuinæ narint hominum, terræq; marisq;
Canceris imperio, atq; undæ dominantibus astris.
Voso Nereides decus æquoris, & mea sepe
Serta, meos flores ad littora nota petistis,
Et nituere comis argentea lilia uestris

Aenario

A enario quæ rure legens quæ colle beato
P arthenopes, mistaq; rosa, blandisq; hyacinthis
I pse dedi, castis multo cum thure facellis,
E t sparsi largo supplex crateras iaccho.
N ec mea uicinæ filuerunt carmina rupes.
V os precor o' pelagi placidissima numina, causas
T entati maris, & primos expromite motus
I rarum rous, & raptum inter sydera cancrum.

Assuerant Dryides uulgo, assueuere Napæ &
S yluarum, nemorumq; umbra, riuisq; relictis
I mpune optatos per littora ducere somnos,
H ic choreas agitare, hic grato mista susurro
I nter se se aperire animi secreta latentis,
H ic lusus, hic delicias, Geniumq; colebant,
E t nulla res des ducebant ocia cura.
A duerit pastor liquidi Maris, & modo summis
E scopulis, modo se strata ostentabat ab alga,
N unc summo labens innabat littore, & uidis
C ærula per liquidum findebat marmora palmis,
I nterdumq; alto exiliens clamore uocabat
A rmentum, & toto cogeberat ab æquore monstra,
O stentans pecus indomitum, et stabula abdita Nerei.
I pse ingens baculo innisus cum crine madenti
S tillabat madidos per membra rigentia fluctus,
V ersabatq; dolos animo, & suspiria ducens,
V ritur, ac tacitis succedit pectora flammis,
A ssiduusq; oculos, mœrensq; ad littora torquet,
O quoties uiridi crinem circundatus alga
T entauit facileis aditus per carmina. At illæ
L onga per occultos petierunt auia calles,

DE STELLIS

E t sibi consuluere fuga. Magis incitus heros,
C onuertit solitas sœcundum pectus ad artes
E t cum se in uarias mutasset sæpe figuræ,
A c nulla posset Dryadum ratione potiri,
A dnauit terræ Cancri sub imagine teclus
L istoribus celer obrepens. V agus inde per herbam
M ischetur Nymphis, uiolas ut forte legebant
C ertatim, & passis neclabant serta capillis
C andida purpureo uarianies colla hyacintos
V t Dryades uidere ferum mansuescere in herba,
N on ausæ tractare tamen gratantur eunti,
E t plaudunt socio curuanti brachia motu,
M olliacq; adductis tondenti gramina malis.
I lle ut se gratum agnouit, placidasq; napæas
R idere intonsi carpentem pascua campi
O ctipedem Maris, in falsos se retulit æstus
M olliter, obliquocq; gradu caua brachia flectit,
A c nequa rediens non ora, oculosq; iocantum
S pectet, & ut placido risu, ac sermone fruatur,
V ersa retro tenuit curuo uestigia gressu,
I ntrat & in pontum mutato corpore Proteus.
A rtibus his terræ obuersans, nec cognitus ulli,
V t quam secreto capientem littore somnos,
A ut uida solam spatiantem uidit arena,
I n propriam uersus repetito corpore formam,
C omprimit, optato & fruitur malesanus amore.
S ic matrem nitidi Almonis, septemq; sorores
V fentis, sic V mbronis tria pignora, centumq;
E ridani, totidem & Nili, neptesq; Timaii
T ergeminis, neptem & Xanthi, neptemq; sefellit
Vulturni,

Vulturni, qua non oculis, non ulla papillis
 Gratio, aut posito tantum placitura capillo.
 Quinetiam demens Phœben tentauit, ut illa
 E urote nitidos curabat in amne capillos,
 E tuim passa foret monstri, nisi strenua uultus
 In Lunam conuersa foret, ni cornua toruæ
 Aptassei fronti, et nubæ oblituisset opaca.
 Atque illum iam complexus, iam furta parentem
 Suspedit geminis pauitantem cornibus, et mox
 Sublatum cælo longe intulit, ipse nigranteis
 Actatus supra nubes, implorat amicum
 Nereæ, sed surdis obsistunt uocibus auræ.
 Hinc preceps iterum, atque iterum per inane rotatur.
 Mox pelago absorptus, tantum ferit ima profundi,
 Quantum nubiferas fuerat sublatus ad auras.
 Diffiliunt undæ, et spumosum incanduit æquor,
 Qua cecidit, tumuique intorto gurgite uortex
 Cœruleus, nigrumque alte uomit æstus arenam.
 At Virgo cœleri ad superos regressa uolatu
 Sicut erat laniata comas, discissaque pallam
 Implicuit cœlum gemitu, quo celsa tonantis
 Intonuit domus, et foribus se pandit apertis.
 Ut medio sedere foro, et res cognita diuisa
 Indignum clamant facinus, monstra æquoris ausa
 Dianam tentare? mouet reuerentia diue
 Astantis, mouet ipse locus, uiolentaque Protei
 In Venerem rabies, et quod neptunia regna
 Non ultra toleranda. illum nec sorte secunda
 Contentum, terris inhibare, et poscere Olympon.
 Tum pater omnipotens solio ter surgit ab alto

DE STELLIS

T er tacet, iratusq; nouem de patre sinistra
C œrula fulminibus percussit regna trisulcis.
I ntremuit Nereus. At territa numina ponti
O ceano obliuere imo, ac timuere profundo,
N e caua sulfureis arderent æ quora flammis.
A t decimo Cancrum octipedem per littora curua
E rrantem, sed adhuc meditantem furtu per herbas,
A c natam flavi captantem ad saxa Lycormæ
E xanimat, dura crepuerunt fragmina testa
H uc illuc disiecta, et sumo indensuit aer,
Q uæ collecta pater cœlo intulit, ac monumentum
E sse dedit scelerum Maris, infelicis et ausi,
A c summo posuit cœlo testantia crimen.
O reignes, pedibusq; ignes, et pectore, et ipso
F ragmine succendit, sed habenti lumine quosdam,
N on aliter, q; quos pudeat commissa fateri.
Q uinetiam ignauos testæ cœlavit asellos,
E t statuit præsepe, et nube infecit opaca,
I nfamemq; notam dorso signauit inusto.
V tq; recens facinus memori per secula pœna
N otescat, maneantq; audacis præmia culpa,
P erpetuis signata notis, uerrenda carinis
P ermisit Maria, et remis freta falsa cienda,
I mperiumq; uiris ponti dedit, edomitoq;
A equore, per fluctus sinuosò currere uelo
N eptunnum, et tonsis laniare et scindere rostris,
E dictumq; ingens tabula signauit eburna,
Q uod notum populis demissus ab æthere fecit
P rognatus Maia, et terræ tenuere uerentes,
T um probra obiecit monstro, murumq;, salaxq;, Et natum

Et natum turbis, uariosq; agitare tumultus,
Incola non constans, pelagi non aduena terræ
Incertus, Sed aquæ rerum, terræq; uorator
Affidius, gaudens longarum errore uiarum.
Auratum posthinc solium testudine summa
Affixit geminis subnixum utrinq; columnis.
Atq; hic bissenis æuo manantibus annis
Dat iura, & spoliis gaudens exultat opimis,
Solenneisq; agitat ludos, & uina coronat.
At Phœbus patris edicto permotus, & ira
Germanæ et lacrymis, et qd Maris æquora mōstrum
Nutrirant, sensu latices infecit amaro,
Deereuitq; super cancri caua terga quot annis
Quadriuges agitare suos, & inurere flammis
Infelix testum, & siccata caloribus ora.
Ipso autem pelago poenas has dixit, ut omni
Tempore per numeros alterno fluat uet æstu.
Nec mora, nec requies sit certa fluentibus undis
Quin dorso super, & fallacis corpore signi
Ad mouit biuges, atq; ad præsepio iunxit,
Et stabulum fessis statuit de more, sibiq;
Atria perpetuum posuit testonia factum.

DE LEONE.

Quae frater iuxta assistens, dum tecta sororis
Continuare parat, tectis discrimine nullo
Sedulus inuálido posuit sua signa Leone,
Et struxit nitidis ornata palatia gemmis
Consilio patris. hic thalamos, hic atria centum,
Hic tercentenis inclusit limina portis.

DE STELLIS

A rgento radiant postes, adamante columnæ
S tant circum, & fulcum splendet laquearibus aurum.
Q uitantes habeant sedes, quæ numina portis
A ssident, unde & Lybitus Leo uenit ad astra,
D icite Pierides, nam uos & carmina Phœbi
E xcipitis, uos & choreas agitatis in aula,
E t secreta dei solæ nouistis, & artes.

Fata domum, ac decreta, loci penetralia seruant,
E t rerum series, æuicq; senilis imago,
T emporaq; & longis ætas incana capillis,
I mperiumq; & opes & regno accomoda uirtus,
E t pia relligio cinctis ad tempora uittis
A nte fôres, ipsi scq; in postibus, aurea seruat
A urora, illustrisq; dies, & mobilis annus,
H oracq; non certis nec tens modo facta futuris.
T um species rerum, ac generum numerosa propago,
E t color, & claro radians lux aurea curru,
N ec non ante nigris fugiens nox atra quadrigis,
I pse autem Leo sydereas perlatus ad areeis,
N on ut fama refert, magno qd ab Hercule uictus
F oedarit calido fitientia rura cruxore,
G raiaq; nec filuos tellus parit ipsa Leones,
S ed Libyæ crudele solum, quæ uicta calore
I nsignem Phœbo pauit generosa leonem,
A dmouitq; aris, tinxitq; in sanguine cultrum.
E t solata fitim misero requieuit ab æstu.
T ranslatum cœlo Pæan, miratur & ora,
I ngenteisq; humeros, & lumina torua, iubasq;
O bliquuitq; armis, fixitq; in pectora uultum,
A c memor armorum uates, cladisq; futuræ

Terrigenum

T errigenum, latos iam tum meditatur, & ungueis
 I nduere, & uilloſa albis cum dentibus ora,
 P orphyriō q̄bus, et ferratum ab ſumpſit Ophelten.
 T um iouis ante pedes diuorum aſtante corona
 C onſtituit. placuit ſuperum inter ſigna referre
 C onſenſu magno, & nomen retinere Leonis.
 N ec mora ſydereis accenſa eſt bellua flammis,
 E fulget ſtellis caput, & micat aurea ceruix
 I gnibus, efulget claro ſpina ardua dorſo,
 I liaq; incuruiq; pedes, & cauda, genuq;
 P ræradiatq; nouo pectus regale ſub aſtro,
 A tq; inſigne decus toto ſe uellere fundit.
 R egius hinc illi uenit uigor, imperiiq;
 C ura in genſis, ſummiq; loci ambitioſa cupidio.
 E rgo cui primæ radiabit lucis in ortu
 N otus erit. feret hic celebris præconia famæ,
 F ascibus atq; operam dabit, atq; inhibabit honori,
 Queret opes, proprio ſemper tamen ipſe labore.
 S pelunca fremit in magna, dominatur in altis
 M ontibus, aethiopumq; fremunt deſerta Leonem,
 Quærendo tamen inſudat per deuia paſtu.
 A tcui de ſummo naſcenti fulget Olympos,
 P erferet ille graueis forti cum corde dolores,
 P oſt tamen aut domini pergrata potentia dite
 E fficit, aut ſiqua eſt domino cognata potefcas,
 V uide etiam caris alimenta minifret amicis.
 D ucit ab occaſu litem, ira: osq; propinquos,
 E fficit, & multos aduersum concitat hostes,
 I urgiacq; indignumq; torum, moresq; ſinistros
 C oniugis, & nullo thalamos dignatur honore.

DE STELLIS

A stima de parte dabit, censumq; bonasq;
D iuitias, dabit & tabulas, scribetur & haeres,
P artaq; felici seruat patrimonia cura.
S ole igitur dominante, simul dominante Leone,
R elligio caput exeruit, per templa, per aras.
M ulti inter diuos, cœliq; in sede locati,
C asta sacerdotes cecinerunt scripta per orbem,
A c pietas non ficta uiam affectauit olympos.
T unc etiam imperii creuit generosa Cupido
I n populis, creuit quoq; iusta licentia regni,
S ancta q; maiestas dicta est, Sanctusq; senatus,
A c summo patiens uirtus concessit honori.
N obilitasq; etiam duris quaesita sub armis.
P ugnatum est. uictor præscripsit, & acti
I n prædam populi, cecidere sub ensibus urbes,
I ustitia, & positis uenit captiuas sub hastis.

DE VIRGINE,

Ocia mox, & delicias, unguenta, rosasq;
M onstrauit Virgo. sunt hæ nam Virginis artes,
I ntonuitq; foro eloquium, lætumq; theatris
A urea pensilibus diffudit tibia carmen,
E t musæ insolitos sonuere ad pulpita cantus.
O rnatus etiam accessit tam discolor usus,
P ercurritq; auri uillosum bractea textum,
E t pictura nouo fulsit uariata decore.
T um magicæ cœpere artes, studiumq; futuri
C rebruit, & sacris admota silentibus ora,
S ydera & ipsa novo paulatim cognita sensu,
In numerosq;

I n numerosq; redacta suos, omnisq; locorum
F ortuna, & certi signata potentia fati.

Quæ Dea per populos multum uersata docebat
F amare reser, tibi gesta hominum, tibi facta deorum
N osse datum, tu nam fatorum euenta per urbes
D iuulgans reuocas in lucem obscura, & honorem
D ans claris, facta extollis fingiscq; futura.
E rgo agendum, quibus officiis, quo munere terras
O rnauit Virgo, cur cœlum illata petiuit
P ræsidio alarum, & nitidis mox fulserit ostris.
A n' ne delūm proles, hominū ne? an mista propago?
C erta parens Isæa fuit, qua nulla per orbem
D octior iratos animi componere motus
I ncertus pater, à populo sed cognitus Eiheus.
I llam Mercurius docuit, quo tempore genteis
I mbuerit sacris, quibus & deducere Olymbo
C ælicolas, poteratq; Erebo subducere maneis.
D octrinæ pretium amplexus, repetitaq; lecto
G audiæ, post decimo emitens Isæida mense
C ælat adulterium, commisso utroq; parentum
N omine, cumq; humeris alas insignia patris
R edderet, has tacita uellebat sedula dextra
D octa parens, nudamq; oculis non obtulit ullis.
E rgo Mercurius natæ memor, artibus illam
I nstruit, & docili componit pectora cura,
C onstituitq; animum, & cœlesti robore firmat.
T um donat fertu insignem, cui sydera circum
C lara nouem, totidemq; micant per Sydera gemmæ.
V t Virgo capiti imposuit uenerabile donum,
H ausit diuinæ arteis, didicitq; ferendo.

DE STELLIS

Quæ pater impressis signauerat omnia gemmis.
Ne c mora, perq; urbis, & compita nota viarum
Affatur populos socialis munera uitæ
Præcipiens, animumq; docens formare colendo
Institiam, & mites usū componere mores.
Illa etiam in templis diuorum arcana monebat
Munera prima hominum, & sacris iam rite peractis
Placari humanis cœlestia numina donis,
Quæ patriæ sint iura, etiam quæ iura parentum,
Coniugiiq; fides, lecli & concordia uincula;
Vidisset domito terram proscindere tauro
Agricolam, quæ sint sua tempora monstrat arandi,
Errabant pecudes, pecudum docet illa magistros,
Unctaq; diuino præscribit munere Virgo,
Donec eam sylvas moderantem, & saxa trahentem
Venator captus forma, & iuuenilibus annis,
Inuadit ferro demens haurire paratus,
Nisi secum socio iungat sua membra cubili.
Extimuit Virgo, & leuibus se substulit alis,
Intentamq; fugæ, sinuoso pallia limbo
Implicant, sequitur furiata mente satelles,
Etiam iam geminis apprensas Syrmata palmis.
Accurrit pater, ut cœlo properabat ab alto,
Et natam amplexu souet, ac super æthera secum
Duebit, & læto statuit noua sydera mundo.
Illum autem minitantem oculis, ac torua tuentem
Ter baculo deus ipse cauum per tempus adacto
Percussit, riguere artus, frigusq; per imum
Pectus int, calor in uentos, & uita recessit.
Mox ungues, digitiq; solo radicibus actis

Hæserunt, subiitq; locum cutis horrida cortex.

In ramos abierem manus, curuicq; lacerti,

In frondem coma, fit reliquo de corpore lignum,

In sentesq; rigent sparsæ per corpora setæ.

Nec mora iam spinis horret rubus asper acutis.

Salve uirginibus cœli decus addita, cuius

Vocibus æterni patuerunt abdita mundi.

Tu genus humanum instituis, tu munera uitæ

Distinguis Salve innumeræ uenerenda per aras.

Parcer osam, dathura puer, linguisq; fuiete,

Annua dum patrio persoluit carmine uates.

Sacra senex castusq; ascendit templæ sacerdos.

Tu uero mihi care, oculis age si spicere cœ' um

Nate, uides qua parte ingens sese exerit astrum

Virginis, hæc dextra est cerealia munera libans.

Et quatam claro tandem scit lumine sydus

Aladeæ, quæ se uiolento ex hoste recepit.

Quaq; sub obscuris pallescunt ignibus astra.

Illa quidem extremæ sinuosa uolumina pallæ.

Non humeros pater ipse (igneis hos aspicere nate)

Non caput, ingressusq; pedum, non brachia liquit

Intestata micant cœlo spectanda sereno

Sydera, & ardentí scintillant lumina flamma,

Quæ tibi nascenti cunabula prima dedere,

Hæc quanq; duros ineunte ætate labores

Potendunt, tamen in melius conuersa, beatæ

Canæ senectutis promittunt tempora natis,

Quos aut sacra deum, & pendentibus in fula uittis,

ingenio aut partum decus, ac præstantia linguae,

Artibus aut uariis exultum peccus honestat,

DE STELLIS

M aiorum aut tabulæ, aut merces pegrina beabunt.
H is amor, his studium recti, & uetus illa priorum
S implicitas, his carafides, pectusq; deorum
P ræsidio innitens, ac nota penatibus ora.
H inc illis responsa deum, atq; insomnia ueris
S emper imaginibus, uenerandaq; sortibus antra
I n dubiis reddunt uigilata oracula rebus
T u uero mibi care puer (per sydera testor
Q uæ tibi uel magnos non inficiantur honores.)
I llecebris ne dede animum, neu deside somno
O cia corrumpan mentem, procul effuge, & arteis,
Q uas Virgo teneris molles meditatur ab annis.
P ost etenim in duros conuertet pectora mores,
E t præcepta dabit uitæ, & bene consulet annis.
H æc fasces, hæc diuitias è culmine fulgens,
H æc populis dat iura, & magnis præficit actis.
E t tamen ingratos queritur persæpe ministros,
D iuitias quibus, aut primos concessit honores
H oe & ab oceano queritur, sed candida coniux
S olatur facileis curas, & brachia collo
I mplicitans, prolem optatam, carosq; nepotes,
O sculaq; incuruæ promittit blanda senectæ.
A tq; utinam non hæc leuior, non ille nepotum
V ulnus, & exticti suspireret funera nati,
D epositumq; senex mutam deploret ad urnam,
E t frustra uariis exornet busta coronis
D ona ferens aduecta arabo, ac bene olentibus indis,
I mprudens, qui non & amatæ coniugis atrum
F unusq; & thalamos uideat sine honore reliquos.
H unc labor, hunc et cura premet iuuenilibus annis,

H uic & felicem præstabunt fata senectam.
 Quem lœta ex imo virgo spectarit olympos,
 Ornatumq; animi donis, & mercibus amplis.
 H æc dea dat curas animis, dat & utile pectus
 Consiliis, dat secretas exquirere causas.
 M oliturq; nouas arteis, mentemq; deorum
 Explorat, dubiis quærens oracula rebus,
 Nil intentatum ingenio, nil linquit inausum,
 Quod natura tegat, tegat & uis insita fato.
 S ic illam pater instituit, quo tempore cœlo
 T ranstulit, & tectumq; unda, soliumq; locauit;

DE LIBRA.

Hanc iuxta cytherea tenens nitidissima te^{ta}
 Stat foribus radians, auro gradibusq; sub ipsis.
 S pars a nitente uariis argentea limina poniis.
 V eris opes pendent tectis, circumq; supraq;
 E xplicat ipse suas merces autumnus, & alte
 S uccincta incedit nudis uindemia plantis,
 A e noua calcatis despuant præla racemis.
 N ec uero Dea cœlicolis, prælata puellis
 I psa suas non culta domos, non aurea sedes
 I nuisit, non lauta dapes, & uina quotannis,
 R usticaq; hic positis statuit coniuia mensis
 A utumni memor, insolitasq; ad plectra choreas
 I nstaurat, mox & mensæ placitura secundæ
 S eligit è plenis bene olentia poma canistris,
 Q uis onerat formosâ toros, & odoribus afflat.
 C ausa latet, memini. Sed me per curua uagantem

DE STELLIS

Littora Caietæ, qua Formius aurifer amnis
In mare se uoluit, viridisq; in margine ripæ
Aurea fraganti spirant redolentia flore
Citria, & albenui miscet se laurus oliuæ,
Et myrtus complexa maris nitet æmula rorem,
Ulie siue ea Nereidum sicut una sororum,
Sue Siren, quæ finitimiis uersatur in antris,
Audisse intonsa modulantem carmen in umbra,
Cantanti uitrea socios plausisse sub unda,
Littoraq; arguti referentia murmuris auras.
Annabat Venerem uno damnabat & ipse
Palladis armis chorus, inuiolataq; Deli
Virgo, quod aurato postiq; lux addita Tauro,
Fuissetq; astris, tantum illi florea rura,
Et tantum curæ pratensis dona fuissent.
Ulam inter frondes, inter uernantia prata
Desidas agitare, atq; ocia ducere inertem,
Non fructus, non poma daret de pinguis hortis,
Sed solum studio delectaretur inani,
Mundi uis operosa, & inertis egensis in umbra.
Subrisit dea coeruleis generata sub undis,
Acciuieis delapsa polo per inania cyenis
Culta sinum, grauidos autumni uenit ad hortos.
Affuit intranti Deus. At nitidissima culu
Ulecebrisq; armata, senemq; amplexa fatigat,
Nec precibus contenta, etiam blanda oscula iungit,
Ut sibi de nitidis liceat pendentia ramis
Carpare poma manu, & croceas de uitibus uinas.
Ille ut se dignum amplexu, sensitq; per ora
Ora deæ, ac tener ille calor per membra cucurrit,

N il o' nil dea non nostros lectura perhortos
C arpe, tuum quodcunq; uides, quodcunq; repostis
P endet in arboribus, facilis dea tum dedit i li
T ractandam, quæ de geminis erat una papillis
R orata Ambrosiae succo, ac redolentibus auris,
A ttactuq; hausit Deus immortale uenenum,
C onfestimq; imis defluxit ad ossa medullis.
T um sponte arboribus ceciderunt poma recussis
I n gremium delapsa deæ, quæcunq; uel ortus,
Quæq; uel occasus, uel quæ creat humidus austero.
Quin famulam (famulæ fuerat Pometia nomen)
H is onerat, iunctosq; iterum concendit olores.
V t cœlo stetit, exposuitq; hortensia dona,
I nuidere deæ. risit Vulcania coniux,
Quoq; mage inuidiam moueat, librantibus illa
L ancibus imponit, famulæ & uenalia tradit.
C œlicolæ risere astum, magnog; fauore
C onueniunt, fuluis & mutant poma talentis.
A t memor antiqui furti rhodopeius heros
D um simulat legere è multis fragrantia mala
C andentis dextræ articulos, summamq; sinistram
Furtiuus tetigit. rubuit Venus aurea. At illi
D ecidit è manibus pretium, & suspiria mouit
E xanimis. ciet extintas noua flamma fauillas,
Quoq; dolus lateat, ad auum conuersa racemos
O btulit, impleuitq; sinum senis. ille renidens
E xcepit neptem amplexu, & blanda oscula iunxit
A t Veneris teneras pupugit barba aspera malas.
Quæ postq; diuorum oculos impleuit, & amnes
E misit late fluidos Leneidos undæ,

DE STELLIS

D ecreuit testatum ostris insigne trophyum,
E t longa egregium facinus producere fama,
A ffigens cœlo famulam, cumq; ignibus aureis
I ncendens trutinam, trutinæq; uolubilis hastam.
T alia cantabat memorans ad littora Siren.

Hoc igitur signo genitos primū æqua, probum p
D electant, liquor, atq; olei, & baccheia merces,
P ræcipites sed liuor agit tum pondera tractant,
A nnonamq; unguentaq; & æquis coribus instat,
S ed uariat fortuna suis mutabilis alis.

E t molles animum mores & auara Cupido
I nficiunt. Igitur Libra fulgente per ortum
I n lucem quicunq; uenit, non ille deorum
C ontemptor, non recta animi sententia mentem,
D eseret, aut raris exurgens gloria factis.

A t uite tenor inconstans, moribusq; labosq;,
T urbabunt & multa nouis discrimina rebus.
H unc elites, atq; immeritis certamina causis,
H unc aduersa fori uexabunt arma sed ipse
I niuctus feret, ac multo se robore firmat.

Quem tamen amissus prosternent funera natis.
A t cum se summo librarint æthere chelæ,
F elices dant euentus, dant prospera rerum
S ubsidia. & quoties aliquid fortuna malignum
V exerit, instaurant alieno funere damnum,
A ut ex alterius iactura, aut forte latenti
T hesauro, sed nec pietas, cultusq; deorum
D efuerit nato, quibus annua uota per aras
P ersoluat rite incolumis. nec carmina deerunt
C ulta, nec aurato resonans caua tibia buxo.

Hunc

Hunc dulcis lepor, et grato facundia gestu
 A diuuit, et blanda comitatur gratia linguae
 Quod si nimboſo occaſi, atq; Atlantis ab hortis
 In mare præcipitent, dant publica munera natis,
 E t regum inſinuant domibus. mutabilis aura
 Hos manet, et nigris post albos urna lapillis,
 Ut neq; constanti perſtet fortuna tenore,
 Eximo censum patrium, proauisq; paratas
 Perdunt diuitias, nulloq; in munere primos.
 Conſtituunt, uerum post damna, graueisq; labores,
 L ucras parant, atq; ē tabulis ſecreta ministrant,
 Et longa tandem conſumant fata ſenecta.
 Nec cineri extreum muto inficiantur honorem
 Nocti pares chelæ. Quibus aurea cypria quondam
 Conſtituitq; et auo ſolium, et ſibi tecta parauit,
 Adiecitq; hortos quorum Pomelia curam
 F ida gerit, dominæq; ſuæ pomaria ſeruat.

DE SCORPIO.

Quis deus, aut que nam fati ſententia cœlo
 Tranſtulit infelix monſtrum, que cauſa tonantem
 Mouit, ut acceptumq; polo, ſtellisq; micantem
 Sit paſſus terrere ferā ſub imagine mundum
 Scorpion, et toto uirus diſpergere olympos.
 Nec uos compellare auſim Permeſides, undas
 Que colitis, nec que Vati ſacra numina adeſtis.
 Virginei non oris opus. Martisq; furorem
 Quis diuum non pertineat? cui pectora ferro
 Tecta rigent, ſemperq; feruſ lateri hæreat enſis
 Errato, cui ſanguinea manus horreat baſto.

DE STELLIS

O raq; flammiuomarutilent afflata chimæra,
V os precor, o' uos quæ terris insomnia noctu
L uce polo secreta hominum, secreta deorum
V ulgatis(uestru hoc opus, atq; hæc munera uestra)
P andite per tenebras causam, cur pessima cœlo
B ellua constiterit, cur tetro armata ueneno
A fflarit superos. neq; enim mauortia tela
H orretis tenues umbræ, & fine corpore sensus,
N ec testes uobis ulli referentibus assunt.
S parsa papauereis rorabunt atria succis,
E t nulla excluder somnos patescit a fenestra.
S ic ego. sopitam sic somnia fantur ad aurem.
Arderet misero Veneris cum captus amore
A c tantum dominæ imperium Mars ipse timeret,
C effisset studium armorum, fera bella quiessent,
P ro lituis Citharae, pro telis plectra iuarent,
A c solæ Veneris torquerent pectora curæ,
P omiferam dominæ ante domum, myrtetaq; culta
S uspendit clypeum, ac tentoria fixit inermis.
I pse deos, ipse heroas, suspeccioq; ponti
N umina, rinalisq; timet coeytidas umbras.
I n primis facie insignes, nitidaq; iuuenta
P astorem Penæ tuum, atlantisq; nepotem,
N eu dulcis cubaræ studium, neu carmina longe
P ræferrent. dolor ingeminat, quod uterq; pharetram
E xercet, quod tantum alter uirtute palæstræ
P olleat, hæc miseris urebant pectora curis.
Quid non cogit amor? furim deus æthere ab alto
L abitur, obscuras iconum & peruenit ad oras,
I gnotusq; premit uiros & littora ponti.

Hic

Hic legit quidquid ualles, & prota ueneni,
 Quidquid habent colles, aconitaq; plurima carpsit
 Quæ contusa simul, geminoq; intersita saxo
 Descedit elypeumq; super, super indidit arma.
 Nec multum post effluxit, cum prodiit ingens
 E axis fera, prouerrens & litora cauda,
 Et cœlum fœdans squalore, & numina flatu.
 Vt iam cœlicolæ mortalia fat a timerent.
 Sensit & ipsa malum formæ sibi conscientia, cultrix
 I dali, summoq; super de culmine tecki,
 (Ne tanti noua causa mali ferretur) ibi omnem
 Ambrosiae uim diffudit, sparsumq; per auras
 Diuini roris succum, extinxitq; uenenum.
 Tum superi fremere in Martem, accusare tonantem,
 Precipitem quod non cœlo iecisset ab alto,
 Appatabatq; pater telum, uetuere sorores
 Factorum memores, quod prælia sæua Gigantum
 Huius ope extinguenda forent, quod brachia monstria,
 Et caude telum letale, quod ora ueneno
 Armat a indueret Mauors, quibus inclytus armis
 Serneret anguipedes diuerso uulnere fratres.
 Iuppiter attonitum ad se uocat, & lethæi
 Curgitis admonuit. Tum Mars iraq; metuq;
 Instinctus cauda, apprensuum, deciesq; rotatum
 Aera per uacuum patruis allisit in aruis
 Nigrantem trahit ista graui de uerbere hiatum
 Terra tremens, patuere imi claustra abdita auerni.
 Obriguit nepa, da:q; atrum de gutture uirus,
 Mox repit terræ insinuans, cauaq; antra secuta,
 Succeditq; Erebo, stygioq; in littore sistens,

DE STELLIS

I nfecitq; & aquas tabo, & fœdauit arenas,
A t manes trepido fugere in tartara cursu.
H inc deus admonitu parcarum, & forte futura
B ellorum monstri effigiem, atq; horrentia membra
A rmauit flammis, acuitq; in uulnera caudam,
O racq; pectora q; & minitantem incendia uentrem.
H æc ait, & madidis somnus se substulit alis,
P ermansit signo uirus, quod pectora longe
N atorum referunt. hinc his periuria cordi,
E t fraus, infidiæq; & amor sceleratus habendi,
A rmatumq; dolo facinus, tinctiq; ueneno
C rateres, carmenq; nocens, uiscq; insita ferri,
E t scelerum longe infamis per corda libido.
A t quibus in primo nascentibus affuit ortu,
N on his dexteritas rerum, non mentis acumen
D esuerit, uerum ira' ingens, & pectoris aestus,
E t uarii exigitant motus, multumq; fatigant
A duersa, & tamen hos felicia fata, potensq;
E uentus manet, ac sobolis iucunda propago:
A tq; utinam non & patria tellure relicta
E xternas querant urbes, non prima sepulchro
P ignora dent, non ob ueteres certamen amicos,
D amnaq; & immensos subeant quandoq; labores.
N am cum de summo nascentibus affuit orbe
D ifficiles animi mores, sed fortia præstat
P ectora, sed magno claros extollit honore
E x humili persæpe loco, dominiq; potentis
S ulleuat officio. T amen & consortis acerbum
F unus, & indignos affert de prole dolores
N ec patitur certa erranteis consistere terra.

Efferet

E fferet uxorem optatam, primosq; hymenæos
 L ugebit, cui maurysio de littore caudam
 V ibrarit neptiferum iaculata uenenum.
 N on tamen ingenio deses, non pectore segnis
 I psa geret magna commissa negocia cura.
 D ecumbet terra ignota, cœloq; alieno,
 E t cadet infelix violenta cœde peremptus,
 S iue repente ruens fato rapietur acerbo,
 Quanq; prima gerens, & magna negocia primus
 E ximo cui sorte loco se Scorpis offert
 A rmatum, ipse ima minitans fera uulnera cauda,
 F rauda potens, nitensq; astu, dominoq; superbus,
 Quando etiam socio iunxit sua tecta sub antro.

DE SAGITTARIO.

Dic o` die age sancte Senex, dic maxime Chiron.
 N am te fama tenet stellis radiare sub istis,
 D ic age quæ te causa polo, quis' ue indidit astris,
 A n' ne alius tanti luctetur munere signi.
 S ic ego, sic placido cœpit pater optimus ore,
 E ducens antro caput, & nitido igne coruscans.
 S aturnus pater, at genitrix mihi Phœnix, una
 N ympharum, quæ nimboſis in montibus herbas
 C arpebat, succosq; premens miscebat, & ægris
 A rte sua preſtabat opem, quo munere patrem
 T raxit in amplexus, quamuis formosa, nec ulli
 C ederet aut facie, aut longis ſpectanda capillis.
 C umq; hoīum thalamos fugeret, ui comprimit illam
 C lauſus equo deus. hinc pariem prognatus equam,
 Qua genui; referto. matris pars restulit ora.

DE STELLIS

Hæc puerum instituit cithara, docuitq; per artem
Cogere sub numerum uerba, atq; innectere chordis.
Post etiam succos herbarum, usumq; medendi,
Te curare manu uulnus, cantuq; leuare.
Sæpe etiam aconides fusæ cum matre per herbas.
Diuinos lusere modos. hæc carmina nobis
Monstrarunt, hæc cœlicolas placare colendo,
Est sedare animos, & uincere dura ferendo.
Nec uero pater accessit, cum fortior ætas
Abiecit nati curam, nam uiuere parco
Monstrauit, rectiq; uiam, sortisq; futuræ
Admonuit memorem, præsentem expendere casum,
Iustitiamq; sequi, & grata pietate parentes.
Hæc seruans alios monui, in primisq; deorum
Ipse memor, sacro mortalia pectora cultu
Formauit, & castas respersi frugibus aras.
Inde deos mihi concilians, divertit ad antrum
Sæpe meum Clarius uates, auiumq; uolatus,
Est uoces didici, quid ue exta trementia ueri
Poriendat. feriat neruo quo missa sagitta
Certa modo, didiciq; uias, cœliq; meatus
Hospite Mercurio. quin & monumenta reliquit
Digna deo, plectrum auratum, citharamq; sonarem,
Quis septem geminae radiant per tympana chordæ.
Ipsa ebore intertexta, auroq; interlita, cœlat
Custodis monstri languentia lumina, uirgæ
Attactu. redit in propriam 10° uersa figuram.
Talia narrabat senior, subitoq; retexens
Uratam clamydem. sunt hæc sua præmia laudi.
Hoc inquit mericu uirtutis, & exerit arcum

In signem

I nsignem stellis, claramq; sub ære sagittam,
 I nsignemq; manum, cubitumq; insignibus astris,
 E t caput, & fulvo radiatum sydere pectus,
 G enuaq; tergoraq; & fulgenti uellere caudam.
 M oxq; subit postrema dies, atq; ultima uitæ
 H ora mihi. finisq; aderat iam certa senectæ.
 S icut eram, pater omnipotens circundedit aëtum
 C andenti nube & sullatum ad sydera uexit.
 A stra micant. cunctet nubes circumdata membris.
 A etasq; in uiridem mutata est cana iuuentam.
 Quin & concilio fratrem, numeroq; deorum
 I uppiter optasset, ni pars obstareret equina,
 Quid simplex natura deum. tamen aurea iunxit
 T ecta meis. iuncta est & fratri Regia fratri.
 Hoc olim signum, ac minitantem uulnera cornue
 S emihominem, cœli præsertim hac parte locauit
 I uppiter, ut uidit tetra manoria cauda
 M onstra polo furere, & stellas foedare ueneno.
 A rmavitq; manum neruo, celeremq; sagittam
 A ddidit, immanemq; feram, caudamq; rotantem
 S ectari iussit telo, atq; infigere costas
 S iqua unquam positis cessisset bellua claustris.
 H inc primum cœlo admotus, flammisq; coruscat
 C entaurus. post hac etiam me parte recepit
 F raternæ pietas curæ, meritumq; laborum.
 Quin etiam precibus marris studioq; fororum
 A onidum, cantata etiam ob certamna diuum,
 R esq; hominum bello illustres, & fortia facta,
 V irtutesq; laboresq; & decora ampla uirorum
 A urato in cœlum currū, atq; in nube serena

DE STELLIS

S uftulit, & mecum hoc templo sacerdauit Homerum,
P ræstantemq; tuba, & uincentem carmine cycnos,
A c matrem insigni referentem uoce camœnam.
A ccepit Vatem hospitio, latusq; libensq;
C antorem ueteris belli, ac pugnacis Achillei,
Q uem puerum cithara institui, docuiq; uel arcum
L unare, ac pugnare pede, aut certare quadrigis,
E xtinctum hic cecinit, cantuq; ad sydera uexit.
P oſt Veneris natæ precibus, meritoq; fauore
A enæ indigetis, magnoq; instantे Quirino
I nsignitum ostris, fulgentem in nube Maronem
I uppiter his tectis, nostraq; in sede locauit.
H ic ubi bisenſis circum redeuntibus annis,
I nſtituitq; dapes pater, & corehesia libat
T itanum pugnæ memor, Hi certamina uoce
I ngeminant plausu resonant caua tecta sonoro.
M irantur ſuperi Vates, & carmina totis
A uribus arripiunt. Tacito tum corde Meletes
L ætatur, tacito lætatur pectori felix
M incius, & liquidis irrorant atria lymphis,
P oculaq; effusis tergunt argentea riuis.
N e uero nostri patria ignoretur Homeri,
V ergiliu aut iaceant proprio ſine honore parentes,
I lli A on patria eſt. genitum mons ſuſcipit antro,
E ducens nemore in lauri, dulciq; liquore
C astaliæ, alternoq; ſimilouere ſorores
P ierides, cantuq; leuem induxere ſoporem.
M incius hunc genuit conceptū ex Andide Nympha,
Quam Phœbe ſociam, atq; anguis de uulnere tarda
C ommendat Manto, furtim ſed coerulus amnis
Languentem

L anguentem, & sola tacitus sub rupe iacentem
Impleuit. postq; ex utero iam prodit infans.
Quo partus lateat, denso pater ipse salicto
O ccultans (ut forte locis habitabat in illis)
P ignora sollicitæ commendat cara Melissæ.
H æc natum gremio excipiens, flauentia mella
I nstillat puero, & dulci rore illinit ora.
I lle faui ducens tenerum de nectare succum
P aulatim somno capitur, circumq; frequentes
O ra uagantur apes, lectumq; è flore liquorem
I ntingunt labris, & rore madentia fingunt.
A tq; hunc coerulei nantem ad uada nota parentis
N ereides, (Nâ forte pado procul & quore nabant)
I nspectum rapuere. aderat tum candida Siren,
Quæ uocis merito, & blandæ modulamine linguae,
F ormosum dono puerum tulit. Inde per altum,
S ullatumq; humeris, ponto plaudente ferebat,
L ittora finitimo repetens coniuncta Vesenu.
H æc puerum instituit cantu, ac mox capta pudore,
A rsit, & ossuetis fouit malefana sub antris!
P arthenias iuueni nomen de uirgine mansit,
N ec temere huic signo tantum tribuisset honoris
I uppiter, iratus ni contra tela gigantum
C entaurum indueret. nanq; arcu corpora læto
A ngui pedum bissenā dedit, bissenāq; equinis
C alcibus, & toto uictor discurrevit olympos.
H inc etiam natura Iouis sub sydere mansit,
N am recti studium, atq; animi præstantia magni,
E t fratribus commendat amor, uisq; insita cordi
D uleis amicitiae stimulat generosa cupido

DE STELLIS

N ominis, ac pretium famæ, & certamen honoris,

A rcitenens quos ipse suo tutabitur ortu.

I udiciis idem insignes, opibusq; operaq;

Qui prodesse uelint aliis, qui uincere norint

C ertantes, quiq; & lucris amissa repensem

R ursus, & aduerso fato dispersa reponant. —

Nate uides quid certa fides, quid docta senectus

P romittant. meruit cœlum, noua sydera Chiron

E ffulsit, certantq; deo coenante poetæ

I n laudes, diq; in geniis præstantibus assunt.

F ata hominū, cœlicq; situm, et sua numina monstrat.

N angū heros sæpe andæus simoentida diuam

I nusens, thalamo geniali exceptus, & aula,

C olloquio fruitur domine, Charitumq; choreis,

I mmistus canit Aeneam, tum sedula mater

I ncinctq; comam, frondenti & tempora myrto,

I nuitatq; hortis, ubi mollis amaracus illum

F loribus, & dulci spirans complectitur umbras.

I nde sinum pomis onerat Pometia & ipse

A utumnus spoliis ramorum, & fructibus implet,

A mbrosiaeq; fluunt per prata uirentia riui.

I am primo quoties cœlo fulgentia Chiron

O ra effert, quicunq; nouas in luminis auras

P rodierit, quantum ille maris? quot flumina obibit?

Q ua terra errantem excipient, quos uiderit hostes?

E ttamen insperata etiam patrimonia adibit?

P ublicaq; inspecta geret ipse negotia cura,

I ngenio bonus, atq; arteis instructus honestas.

E rrores etiam uarios, hostemq; potentem

I ndicat, insidiasq; & multa pericula, cœlo

S i medio afficiat patrimonia perdit, & idem
R estituens aliena dabit studioq; fidelis
I ungit amicitias, conceptaq; foedera seruat.
E xercens habile ingenium, et mentem aptat agendo.
S eua tamen pueri tela, immixtamq; pharetram
I rati ciet, atq; incensos uentilat igneis,
P erq; oculos placidum demittit ad ossa uenenum,
I ncolet externas urbeis, peregrinaq; tecta
I actatus fato tandem patriamq; suosq;
I niset diuum ipse memor. Sed pectora curæ
E xagitant, & sepe dolor per corda recursat.
S entiet iratos hostes, cladiscq; suorum
E xitii aut fratum, magni seu causa pericli,
I lle quidem occiduo Chiron cui mergitur astro,
H unc coeli fauor arridens, hominumq; fauorem
C oncilians statuit templis, & præficit aris,
I ngeniisq; bonis, atq; artibus ornat honestis,
C ui fauet ex imo senior centaurus olympos.
Quin dulcis natorum amor, & lucunda propago
F elicem efficiunt. nam quamuis pignora prima
E fferat, optata rursus noua gaudia prole
S uscipiet. cumulabit opes pietate suorum,
D ebeat ut caris censum, & bona parta propinquis.
M ulta etiam in superos pietate uertur, & aris
P lurima pro meritis persoluet uota, benignos
T bure deos ueneratus, & igne calentibus exitis.

Hoc signo sese coelum regione sub ima
P recipitat, mergitq; cauo nox atra profundo,
H ybernumq; latet cæcæ caliginis antrum.
V ltimaq; obliqui squalet procul orbita mundi.

DE STELLIS

Quo postq; Sol praecepiti uertigine mersus
Declines impedit equos, languensq; madensq;
Defessus curru, & longarum errore uiarum
Sistit iter, pronaq; caput ceruice reclinans
Demersus spectare locos timet, inde supinos
Attollens oculos, elato lumine cliunum
Ingentem late cliuum timet, & suspirans.
Suspici queritur tantum superesse laboris.
Ursus ut aestiuum cliuo redditurus ad axem,
Hinc lassos instaurat equos, & firmat eunteis.
Nos quoq; defessos operum, rariq; laboris
Hortatur Sol ipse operis dux, sistere currum,
Etiuga sumanti taurorum demere collo.

IOANNIS IOVIANI PONTANI
DE STELLIS AD LVCIVM
FRANCISCVM FILIVM
LIBER TERTIVS.

Vce noua bonus annus eat. tam
suspice nate

l Roranteis Phaeontis equos, en
aurea cano
Purpureos aurora sinus de gura
gite tollit.

C arminis haec nostri fuerit dux. Sic tibi coniux
P erstet in amplexu placido, uiridemq; luumentam
I nduat, & sit nulla tuis iniuria tedis.

S ic nati sacros manes, sic Memnonis umbram

A les ab antiquo celebret uenerata sepulchro.

P ande uiam qua Solis equi, quaq; orbita currus

L uciferi assurgit. tibi enim, tibi credita primæ

C ura foris. tu mane nouos ad frena iugaleis

E xagitas, lucemq; cauis è postibus effers,

V nde dies toto passim diffunditur orbe.

Bruma tibi ueteris finem, nascentis & anni

P rincipium dux certa dabit, quo tempore Phœbus

V ltimacentauri per agrat momenta biformalis;

M ox celeres impellit equos in cornua, quis se

A rmatum ingentis cliui de limine primo

A egoceros offert. haec incunabula Solis,

S urgantisq; anni prima est infantia, dum se

I nduit in uires paulatim firmus adultas,

P hryxeiq; premit radiantia uellera monstri,

DE STELLIS

E t lucem, noctemq; pari discriminat hora;
A tq; hinc digrediens animis iuuenilibus usus
I nsultat cœlo, spatiisq; ingentibus actis
V ix aliquid tenebris linquid, fessosq; iugaleis
S istit, ab æstifero spargens incendia cancro.
H inc sensim lux surripitur, tenebrisq; malignis
C edit fessa dies, tamen ut consistere contra
A udeat, impressis figens uestigia Chelis.
S ed mox prona fugit, uiolenti excussa ruina,
E xuperantq; hyemes, passimq; horrentibus umbris
S qualescit cœli facies, cum luce repulsa
I ngeminat nigras nox importuna tenēbras,
E t cadit infelix æuo variabilis annus.
I pse tamen redit in gyrum, nireisq; resumit
I mpiger, æterno semper remeabilis ortu.
H inc mortale genus passim eadit usq; resurgens
P er species tamen, atq; æuo reparabile durat.

DE CAPRICORNO.

Principium capricorne tibi debetur, & anni,
P er te namq; hominum generi lux optima surgit;
P er te Sol terris iteratos suscitat ortus,
A nnuaq; ingenti parat incunabula mundo,
L etaturq; nouo surgens infantia cœlo.
T e uero horrendum cornu, caudaq; minacem,
P ræfecit cœli foribus prudentia diuum,
I anitor & fato positus magna hostia seruas
P arcarum monitu. Namq; olim astante deorum
C oncilio, legesq; orbi dicente senatus
T alia constanti cecinerunt uoce forores

Fata colo, rerum ac seriem quæ pollice ducunt.
Cœlicolæ seruate fores, uigilesq; locate
Luminibus. furit iratis noua bellua terris
Fœdare afflatu cœlum, atq; irrumpere olympos.
Actibalamis reptare deum, & sparsisse ueneno.
Iam postes atroxq; irrumpit limina phyton,
Sparsumq; torpenti liuescunt hostia tabo,
Iam manus anguipedum cœloq; irata iuuentus
Insultat portis, iamq; ex adamante securim
Porphyrios quatit, & postes diffringit apertos,
Immittitq; acies Briareus, & agmina densat.
Has uoces, fusæq; comæ, lachrymæq; sequuntur.
Attontati fatis superi in discrimine tanto
Diversas agitant uariato pectora curas.
Act tandem è multis una hæc sententia sedit,
Curarent, seniorq; pater Saturnus ab ævo
Iam sapiens, Marsq; armipotens cui pectora bello
Assuerant, nequid portis fraudum' ue mali' ue
Accideret, nequa cœlo uis extera obesset.
Custodes lecti foribus tentoria figunt,
Astra locant, uigilemque suum in statione recensent.
Multa quoq; inter se uaria ratione uoluntant.
Num senior custodem erebi, triplicemque latratum?
Commemorat, placuit cœli quoq; limina monstro
Horrifico armare, & terrorem adiungere claustris.
Accubito in Libyes fixerunt lumina terris.
Ecce uident Nomadum in capis tritonida ad undam
Errantem, ac gemino cornu capita hirta ferentem
Quamosaq; feram cauda, atq; horrentibus armis,
Silcantemque arua, et pedibus inga celsa prementem.

DE STELLIS

I licet acetam cœlo, flammisq; micantem
P ræficiunt foribus, radiisq; ardentibus armant,
L iminaq; ignito uallant sibi credita monstro.
C ui nares efflant candenti è sydere flamas,
E t caput & ceruix geminatis ignibus ardent,
C ornuaq; hirsuta spargunt incendia fronte,
C ui pectus radiat flammis, uenterq; pedesq;
E t clara innumeris scintillant terga fauillis.
A ccenditq; globos flammarum in uulnera cauda,
Q ua quondam Cœum implicitum, deciesq; rotatum
A mbustum flammis, & tinctum membra ueneno
I n mare prouoluit, Cœoq; ruente fauillas
C ontraxere auræ, incensusq; incanduit aer.
V nde hodie ueteris remanent uestigia flammæ
N ubibus in mediis, quoties aut fulgurat aer,
I gneâneætherios percurrit Linea tractus.
N ec uero non & pelagus qua corruit ardens
A nguipes obstrepuit flammis, strinxitq; fauillas,
I ntortumq; hausit fiamanti gurgite monstrum
H orruit Oceanus uisum, obrigitq; capillis.
S pumeus eq; humeris tremulo delapsus amictus
M ox ira accensus fumantem, æstusq; uomentem
P ercussit sæuo lacerum sub corda tridenti
V ulnere, quo (nanq; hæc inerat uis insita telo,) I n squamas abiit cutis, atq; è corpore tanto
P rodit immanis scopuloſo tergore Pistris.
A st umbra infelix erebumq; & opaca subiuit
T artara, ferratasq; domos. Ibi uincta catenis,
A mbesoq; trahens adamantina uincula collo,
F ert montem fumantem humeris, raptatq; caminos.

Hinc

Hinc igitur Sol ipse uias orditum, & aequis
 Pro assibus incedens, medio se temperat orbe.
 Non leuum, destrum' ue petens latus. Annuus inde
 Huc credit, assuetumq; iter, assuetosq; labores
 Instaurat, portisq; nouis bipatentibus exit,
 Vici tricesq; rotas cliuo summittit anhelos.
 Hoc igitur signo genitos, curaeq; laboresq;
 Exercent, cultusq; Soli, terraeq; domande.
 Hos dulces uerborum aure, teneriq; lepores
 Delectant. Sed multa tamen mendacia uanos
 Efficient, neq; enim dictis constantia perstat.
 Quinetiam fœdi mores, urensq; libido
 Sollicitat cupidas mentes, studiumq; nocendi.
 Nam quibus in primo surgens apparuit ortu,
 His superat res ampla domi, sed sponte per orbem
 Visendi studio allecti, peregregi vagantur,
 His amor in teneras succendens corda puellas,
 Subiicit imperiis dominæ. Verum arida postq;
 Deseruit siti, & longe exatiata libido est,
 Sectanturq; odiis, & iniqua uoce lacestant.
 Degener his animus. Sed mens famulata deorum
 Obsequiis, precibusq; aras, ac templa fatigat,
 Verum instructa dolis, fraudemq; in corde uolutans.
 Ingratisq; operas ipsi, & beneficia locabunt.
 At famæ pretium nobis, & gloria creuit,
 Quod medio fulsit radians Capricornus olympos.
 Hinc etiam secreta poli, atq; occulta deorum
 Panduntur, uariisq; manent accommoda rebus
 Pectora, & ingenio quæ situm nomen ab ipso est.
 Hinc multis alimenta damus, nostroq; suenuis

DE STELLIS.

P ræsidio, & magnis primi quoq; præsumus actis,
E t primi ueterum colimus monumenta uirorum.
Pronus ab oceano mentis portendit acumen,
I ngeniumq; capax, & uestigantia longe
C orda, sed occultos languenti in parte dolores
C orporis, aut animi uarios denuntiat astus,
C riminaq; in fidiasq; grauiq; pericula damno.
E quibus emergit tandem, placid. q; quiescit.
S ede iacens imma patrimonia uertit, opesq;
A lternat patrias, propiis quas uiribus inde
C olligit, & diti peragit sua fata senecta,
A c sibi uel natos alienæ stirpis adoptat,
A ut prolem ignoto genitam de semine tollit.
A tq; hæc hyberno præstat Capricornus ab antra.

DE AQUARIO.

Hinc tener humenteis resupinat Aquarius urnas,
A c mirum dictu riuos è sydere fundit,
I pse puer (sic fama refert) gratusq; tonanti
M armorea miscet rorantia procula dextra,
A tq; deos rara trahit ad spectacula forma,
I nsignisq; auro, stellisq; micantibus ardens.
N anq; comam geminis circum caput implicat astris,
E t latos humeros duplicato sydere, & ambas
I nsignitq; manus, niueamq; ad pectora mammam,
A tq; utrumq; genu, cubitumq; utrumq; pedesq;.
N ec non & Lumbo, nec non & crure refulget
S ydereus puer, & roseus per membra coruscat
F ulgor, & auratis scintillant ignibus artus,
Q uin dextra, leuaq; hinc illinc stellifer annis

Labitur,

L abitur, & fulvo radiat fluor aureus imbris,
 I ncensasq; uebit sinuosum flumen arenas.
 C uius ad exortum, primoq; à fonte renidat
 S tella micans, unde irriguus deuoluitur amnis,
 M uscosumq; patet pictæ testudinis antrum.
 N aiadum thalami, dulcesq; ad farta latibrae.
 I n primis habitat mollis lascinia tectis
 N uda genu, petisq; oculis inuitat amanteis.
 E t præfert niveas rosea ceruice papillas.
 S ic uobis Nymphæ æternum sit ludere in antro,
 N aiades Nymphæ, sic ipsa ad gaudia certus
 A ssit amans, stetq; intacto sub foedere lectus,
 E t primi semper maneant in amore calores,
 D icite (nam memorare iuuat) quæ syderis huius
 C ausa, quid æterni manent de sydere fontes,
 Q uo mecum uestri maneant cum carmine honores.

Hoc signo statuit portas natura secundas
 A etheris, & coeli posuit simul altera claustra
 A duersus rapidum pythona, irasq; gigantum.
 P ræficit his famulum egregium Saturnus, et ambas
 S eruantem portas tutæ statione locauit.
 I lle ut erat cura uigilanti, & uiribus amplis
 P ræmunit fossa uallos, & flumi na fossæ
 A ddit, & immittit violenti gurgitis amneis.
 T entanteis igitur muros, & moenia longo
 A riete quassanteis, & ui rapida arma mouenteis
 A nquipedes, cœloq; faces inferre paranteis
 D iluio immersit iuuenis. Nanq; aggererupto
 F ossarum immisit rapido torrente fluentum
 V ndinagum, quo late ingens sub uertice torto

DE STELLIS

A bsumpta est legio, et rutila natat agmen in unda.
A tibi sumptum ingeminos diducens se ipsa rotatus,
A litera spumosum Alphestem, fluctusq; uomentum
A era per uacuum nimbo comitante per auras
P recipitat, Ruit ille, ruens atq; imbris auris
I mbuit infestas, pluuiosum atq; aera nimbis,
V nde eterna manent imo uestigia cœlo,
I mbrisq; et pluiae, et torquentis fulmina nimbi
A fflictus tandem scopulosis montibus ingens
I ngentem late sonitum dedit. inde liquefcens,
S oluitur in latices, generofisq; amnibus auctus
E ridanus flauis in pontum erumpit arenis.
A lphefisq; alpes traxere à nomine nomen.
A litera præcipitem Minanta per aera obustum
F ulminibus iacit. Hic obliquo tramite raptus
C oncipit humenteis austros, quibus actus et ipse
A ethiopum per summa, iugis inflxit acutis.
Q ua iacuit, uomitis largos de pectore fluctus.
T abescunt et mox artus, ac margine longo
N ilus it, ignotas noto uix fonte per urbeis,
I ntrat et ionium septeno gurgite pontum.
H is actis, postq; cœlo pax parta tonantem
A dmouit decoris tanti, gratusq; senatus
D ecreuit meritis factum illustrare trophyis.
E ffulsit stellis iuuenis, diffulxit et amnis
C onspicuus, facinusq; manet regalibus astris
P erpetuum, et magni celebratum est nomen aquari.
V nde deum sibi præsidium discrimine in arcto
Quanq; nulla hominum superat spes, alite dextro
S entiet, ac magnum diuina sorte periculum

Perhadet,

P eruadet, quicunq; oriens orienti aquari
 F eliceis radios, & amicos uiderit igneis.
 I lle bonas arteis solers tractabit, opesq;
 I nde parans, dabit & multis alimenta ministris,
 E t multos parto pascet, magnoq; fauore
 I unget amicitias, primorum ex urbe uirorum.
 M unera quinetiam scriptis commissa tabellis
 S iue deum in templis, & sacra negocia curans
 S entiet inuidiae uulnus, liuentiaq; arma.
 P erdet opes. parta amittet, que uiribus usus,
 I ngeniuq; bonis facilis ratione repenset.
 Q ui si de medio nascentem aspergerit orbe,
 F uderit & liquidos amneis de culmine summo,
 D iuitiae undabunt illi, rerumq; paratus,
 A ffluet & multa quaesita pecunia cura,
 P ublica dum tractat, peragitq; negocia solers
 P ropter aqua, studet aut rebus non segnis aquosis,
 R egibus aut placet, aut dominantum liminia seruat.
 S ed nec certa fides undis, & flumina saepe
 F initimos populantur agros, egressaque ripis
 D ant stragem, & miseri frustantur nota coloni,
 D um sata præcipitemq; trabunt spem gentis, et anni.
 F ert & opes, adimitq; datas atlantide ab unda
 L ucrasq; damnaq; mutato desydere præbet.
 A tq; utinam quæcunq; illi sua contigit uxori
 S eu uidua, & primi thalamos defuncta mariti,
 S eu uirgo furtim illecebras quæ nouit amantum,
 S iue anus, & penso quæ dudum assuevit herili.
 C oncordeis agitat tedas, seruei q; pudorem.
 N il illi gratum à sociis, gratum' ue ab amicis

DE STELLIS

S peretur, sterilem ipse fidem, frustraque dolebit,
S i quem deuexo nascentem uidit ab orbe
I dæus puer, et liuenti infecerit amne.
H inc fluios, et stagna timens, non aequora tentet,
T yrrhenorum austris sese committere fluctu.
I nuidia iuuenem infecit Saturnus, ut olim
D eformem se aeuo, atque effœtum uiribus, et iam
I nuolidumque artus, et squalida membra rigentem.
A st illum facie insignem, et florente iuuenta,
A cuidit placidis etatem ducere curis,
C aptantemque umbras, et agentem ad plectra choreas.
H inc signo mansit liuor, quem pectora longe
N atorum referunt, manserunt ocia, inersque;
M ollices, animusque ignava degener umbra,
Q uod signo cytherea dedit. nam sedula crinem
D um lauat, Eridaniisque caput depectit ad undam,
H ane granior dictisque senex incensus amaris
A ccusat, quod nulla coli, quod sola decoris
C ura sit, atque uni tantum placuisse laboreb
P ascenti niveas propè Nili flumina uaccas.
T ristius hoc Veneri nil unquam contigit, et se
S urripiens, irata comam dispersit, et amne
I n medio iecit strophium, et cum pectine gemmas,
A urea queis nitidum religabat fronte capillum.
A tq; ait hæc. Quātum ille senex durusque, rigensque,
Q uantum tristitiae simulato in pectore cœlat,
M ollescant magis hoc illis sensusque, animique,
I nque uiri speciem referant sine honore puellam,
Q uicunque hoc geniti signo se hoc amne lauabunt.
D ixit, et in geminos flexit uestigia pisces.

DE

LIB. III. 52
DE PISCIBVS.

Excepere deam famuli, ac lenire dolentem
Contendunt, simo cœpit sic alter ab ore.
Tempore quo genita es, et conchaq; imposta nitenti
Nos Paphon, et caræ prouectam ad littora cypri
Detulimus, salsos et iuncti enauimus amnes
Cœrula uerentes sinuatis æ quora caudis.
Interea nos ipsa manu mulecere, iugaleisq;
Appellare tuos nobis et amaracon ipsa
Porrigere, et blandum ambrosia instillare liquore.
Quinetiam mutis uoces, et uerba dedisti
Reddere, et ingentem fando lenire laborem.
Ipsa loquebaris. Tumidi subsidere montes,
A tergo spirare auræ, atq; impellere fluctus.
Crispabat tibi tum molles leuis aura capillos.
Illi perq; humeros uolitant, perq; ora recurrunt.
Colligis ipsa leui digito, ad frontemq; reponis.
Tum passim laeti ex oculis spirantur bonores,
Sintillantq; genis ignes, tremulumq; per æquor
Irradiat, nivœ fusus de pectorc candor,
Cœrulaq; und fluæ ludunt sub stagna papillæ,
Visendi studio incinctæ funduntur ab antris
Nereides. Stupet hæc teretes mirata lacertos.
Illa manum insignem digitis pars oscula. At oës
Torpescent, placidos fluctus cum lenis ocellos.
Occurrunt hinc tritonum chorus omnis, et omnis
Aequoreus grex, excultum dum sedula carmen
Concinis, argutæq; fauent concentibus auræ.
Cantantem taciti excipiunt stupefacti inuentus.

DE STELLIS

I mmotoscq; tenent modulata ad carmina uultus,
M ox incensa oculis, roseisq; incensa labellis
C oncipiunt flamas uenis, certantq; canenti
O scula quis rapiat primus, quis pectora trahet
R ifisti, teneraq; manu iaculata sagittam
C ertanteis fixisti, atq; ipso uulnere transfers
C onceptum in Nymphas iuuemili ardore furorem,
I llicet inuadunt socias, fusiq; per æquor
I lle suam rapit, illa suum, complexa, per undas
L udit, et argutis resonant uada salsa cachinnis.
I psa inter medios ueheris placidissima lusus.
T hracius hæc, udo Notius sic subdidit ore.
Ipsa memor dea cum tenerum nilotide in herba
P astorem ad lusus, et munera grata petebas.
N oste per proni deuictam fluminis undas
T ollimus, et nota lætantem sistimus umbra.
I psa memor tibi cum ripa ulteriore lauanti
I nsperatum adeo iuuem, totiesq; uocatum
A ttulimus iaculo insignem, atq; è cede madentem,
A uulsumq; apri caput à ceruice ferentem.
I ste improuisam amplexu donauit, et apro,
O sculaq; in roseis fixit malesana labellis.
E xanimis cadis, exanimem fouet arctius, origo,
A mbrosiae inspirans auram, et de pectora florem
I dalium renocat, renocataq; pectora blando
E xcepis, et mollem amplexu dum neftis amantem,
H uc illuc cupida ex oculis incendia iactas.
Quies possum ioto caluerunt flumine pisces,
A r sit et ipse imo septemplex gurgite Nilus,
A e Nymphæ insolitos antris sensere calores.

Mox

Mox & acidilio lauisti rore madentem.
 A ciuila super instratum, raseoq; cubili,
 T ecum sublata duxisti ad gaudia ueste,
 C andidaq; assueta nituerunt membra sub umbra.
 M urmuraq; in sonuere. Sopor mox iunxit amanteis.
 N ec non ipsa animo repetens coniuicia magni
 O ceani, mensasq; paratas littore hibero
 S cis dea coeruleas nobiscum nasse per undas
 T yrrheno in magno, & tartessiaco secessu,
 D um tecum diuum accessit, genitorq; tuusq;
 I psa etenim complexa patrem piseide terra
 (Nanc; aderas cum lecta domi pelopeia iuuentus
 C ertabat, plausuq; Helis, ripaeq; sonabant
 A lphei, bimarisq; isthmos, uicinaque ponti
 L ittora) Tum complexa patrem, supplexq; rogabas,
 L inqueret aerios tractus, axemq; tonantem,
 E t tecum biungo sulcaret coerulea pisce.
 A nnuit is, placidusq; suæ dedit oscula natæ.
 E rgo ubi ad hesperios superato marmore portus
 V enimus, auriferiq; Tagi nos regia cepit,
 N ereidum chorus hic omnis, uiridisq; iuuentus
 O ceani, madidiq; amnes, tacitusq; senatus
 A stitit, ipse parens undarum, & rector aquarum
 T er dominum ueneratus, ibi clamore salutant
 C ertatim populi, atq; imo plebs acta profundo,
 B uccinaq; in sonuit, rauco & tuba concava cantu,
 Quo sonitu superi acciti dum forte morantur,
 A pproperant, mensæ appositæ. Sedet autor olympi
 I n medio, accumbunt alii certo ordine reges.
 L uxuriantq; dapes, & uina liquefiantia rorant.

DE STELLIS

N aides his centum incinctae, totidemque ministrant
N æreides, vacuis sunt muta silentia in antris.
A t postquam summotæ epulæ, mensaq; secunda
L uiditur, ipsa patri pomum, et carchesia libas.
L ibantis coniuiae oculos, atq; oscula, et ipsoſ
C andentis dextrae articulos, limbumque fluentem
M irantur. Calices Marti cecidere remissi,
D um stupet, inq; genis bærentia lumina figit,
I nducis mox et choreas, mediisq; choreis
A ura leuem tunicam furæ subduxit. Ibi ille
E nituit plantæ decor, atq; argentea nudi
F orma pedis, fulſuq; genu pars prima nitentis,
Q ualis nocturna fulget tuus hesper in umbra,
D um tenuem plantæ acclinans inducis amictum.
A c femori pudibunda times, saliere papillæ
P ectore de niveo, ac rarum decus aera luſtrans
P ræſtrinxit ſpectantum oculos, texitq; ruborem,
Q ui tibi per niveos furtim ſurrepferat artus.
H ic finis choreis. Citharam mox aurea ſumis,
I nſigne et plectrum gemmis, chordasq; ſonanteis.
I pſa leui digito ſenſim, tangisq; premisq;
A c uocem neruis, digitis quoq; carmina nectis
E modulans. Siluere auræ, filuiftis et undæ.
V eniſtisq; aliâs immotæ ad carmina cautes.
I am ſopor inductus cantu compreſſerat ipſos
C onuiuas. Tum docta lyram, tum fila recurris,
A tq; abigis uolucres uarianti police ſomnos.
T um natam pater amplectens his uocibus inſit.
C onſenſu ſuperum ſummo, e quoreiq; ſenatus
D ebetur formæ preium, et decus omne, tibiq;

C onceant et nereides, concedat et aqua
P allas, et ipsa meo ponit quae membra cubili,
V na interq; deas, et formosissima nymphas.
E cce tibi, citharaq; potens, duxq; ipse choreis
C oncedit Phœbus, citharam quoq; tradit habēdam,
I ntextamq; auro, et daphneide fronde uirentem.
E cce tibi faciles cedunt in carmine muse,
E t tuo frondenti circundant tempora myrto
V na et forma, una et choreis, et carmine princeps
E t mihi felices inter carissima natas.
L audantem plausū exceptit Mars inde secuti
H eroes, resono assensū uacua antra resultant,
A c nomen Veneris referunt ad sydera uoces.
H is tum mulcebat dominam Zephyritidam pīcis.
Hos igitur pater oīpotens post q; aequora rursum
S ulcāuit, stetit et pīso in littore uictor,
C ommotus precibus natæ, meritisq; natantum
I mmisit cœlo, Stellisq; ardentibus aptos
I ussit in ætherio geminos splendere recessu,
L udenteisq; polum obuerfis innare figuris.
I nde manet studium natis peregrina uidendi,
L ittoraq; urbesq; et longinquas noscere terras.
H incuariat mens, atq; anceps in corde uoluntas,
E t non una quidem dubiis sententia rebus,
A ssuetosq; malo dulci post aura recessu
E xcipit, et placidi componunt pectora mores.
H is generis fœcundus amor stimulansq; libido,
A cre fides animi, mollesq; ad pocula lusus
I ngeminant. Et læta canens ad uina puella
E xcitat uq;animes concordi foedere somnos.

DE STELLIS

Illi autem dorso, et pinnis, et tergore toto,
Oreque, caudaque; inspersis simul ignibus ardent
sed sinuosa breui diducit linea tractu,
Aler ut in boream surgat, eadat alter in austrum.
Ipsa quidem triplici flexu, tripliceisque per igneis
Fulget, et hinc claro nexus ligat aethera nodos.
Ille igitur, quem coeruleo de gurgite pisces
Nascentem aspiciunt, cœloque tuentur eoo,
Multum urbeis petet ignotas, longumque uagatus
Nostescet peregre externis nouis aduena terris.
Quin etiam, ingenioque ualens, et pectore plenus
Munera tractabit solers, quibus inde peractis
Ad maiora gradu properabit munia certo
Certhus amicitiis, cognato et sanguine certus,
Vicifensque hostem facile, atque ex ordine felix.
At cui de medio squamosis culmine nantes
Alludent caudis, illum sua flumina noscent,
Vicinæque urbes pelago, censemque alienis
Qui paret ex opibus, multa et patrimonia gaza
Dives agri, diues pecoris. neque finibus unis
Qui serat, ut dupli forsan dominetur in aula
Imperitans, geminasque potens, moderetur et urbeis,
At hunc pomicolæ hesperides si gurgite auito
Accipiant, uideque lauent simul æquore pisces,
Externæ noscent urbes, peregrinaque tecta
Præstantem ingenio, et facilem bene rebus agendis.
Quinetiam Veneres, et gratia magna sequetur,
Obsequio ut multi passim famulentur amico
Nec uero non ille suis accommodus actis,
Cuiibus aut notus, aut fido pectore clarus.

A ut cuius certae credantur munera curæ,
 Quem celeres imo pisces tueantur olymbo,
 Nec non et thalamum auersans, læsosq; hymenæos
 Accuset, meritoq; illi damnabitur uxor,
 Ni felix placido faueat saturnius astro,
 S pondeat, et gratos blanda cum coniuge mores.
 Hoc igitur te nate iterumq; iterumq; monebo,
 Observues semper signi qua parte tyrannus
 Felix' ne, infelix' ne suo circumuolet axe,
 Stet' ne, ruat' ne cadens, summo aut dominetur in orbe
 Et quo quisq; modo iuuet, aduersetur et heros,
 Hospite quo laribus' ne sit ipse acceptus amicis.
 His etenim uariant uires, et fata locorum,
 Certior aut certis perstat sententia dictis.
 At tq; haec te toto iubeo perquirere ccelo,
 Quidquid agas, quæcumq; tibi sint fata canendas.

DE NODO.

Hoc signo, solisq; uiarum, atq; ambitus anni
 Lauditur, idq; suo testantur sydera Nodo,
 Fulgentis clypei in morem, quo colchica frontem
 Exercet, cornuq; ferox insultat adunco
 Bellua, et aurati surgunt in prælia uilli.
 Hoc quondam clypeo diuum se ostante corona
 Quadrupedi Mars obiecit, quo percitus ille,
 Collegit sese in uireis, mox terq; quaterq;
 Insiliuit. Sonuere auræ. Tum fulgidus umbo
 Uomit late flamمام, et lux ignea fulsit.
 Octauo Mars excussus de uerbere pallens,
 Incubitq; genu, et uix pectori sistit anhelo.

DE STELLIS

A t quadrupes cedens, se sequit in uulnera firmans
C onsistit, totocq; oculos umbone pererrat.
S ublatus mox et saltu super aera ducto
I nsecit sese totum in clypeumq; deumq;
E xcuditurq; genu deus, atq; in terga reuersus
L abitur, et superas plantis diue berat auras.
P rostratusq; solo dolet, ac noua prelia dannat.
R iserunt superi, et plausum caua tecta dedere.
M ox clypeum illustrant astris, monumentaq; laeto
A ffigunt coelo, eternam testantia pugnam.
T alibus, arcq; aliis nitet intertexta figuris
Z ona iouis, Zona aurato circumliata textu,
F ataq; fortunamq; suis quae temperat astris.
Nunc agite o faciles mecum quae rura napæ
I ncolitis, quæ frondosis in collibus hortos
A sseritis, colitisq; uagos per deuia fontes,
N unc agite oraram insigni de flore coronam
T examus, myrtoq; nouos iungamus honores,
Q uotumulum, et magni ueneremur templa Maronis.
S parge rosam, largaq; manu fundamus odores,
P lacemusq; uiri manes, umbramq; silentem.
S aluete o cineres sacri, longumq; sub urna
V er spiret, tepidaeq; hyemes, et mollior aestas.
I ncrescant cumulo lauri, ac be ne confita myrtus.
S ponte sua maris, et rores noua mella ministrent.
E t nymphæ arguta carmen modulentur auena.
V os manes mihi felices et adeste uocanti,
E t mihi quod reliquum, coeli, quo' ue orbe uaga uidum
P andite, fatorumq; uias, et operta monete,
A c totorum seriem deducite coelo.

S emper flore nostro, semper uenerabimur aris.
A udinit pater, & tota se sustulit urna.
E t mihi certa suo fulserunt sydera mundo,
Quaque arcus riget, & qua se tegit humidus austus.
Ergo age care puer, roseo primum espice ab ortu.
N ox fauet, oceanoq; suo uaga sydera surgunt,
E xertatq; Aries caput, & ferg cornua quassans
I nicipit in gelidos fere obiectare triones.
I llinc aurata nitet olim texta figura
N anis, & ipsa suo spume scunt coerulea fluctu.
A urea materies, & clauo nexilis aureo.
I psa quidem memor auctae de colchide pellis
Quadrupedem obseruat, uersaq; in uellera puppi
P rora latet, maloq; suis spectabilis astris
P rospectat ditem felici uellere lanam,
Quam cœlo pater impositam regnare per undas
I ussit, & esse polo uoluit, quo nostra moueret
P ectora, sulcandoq; mari, remiscq; agitandis,
M eribus & peregre per littora curua petendis,
Ergo cui primo nauis se obtulit ortu
I n lucem uenienti, hunc & quora satis magistrum
A gnoscent, reget ipse manu, clauumq; tenebit,
T yphin & insana referet speculator in unda.
I pse gubernator sic se Palinurus agebat
E xplorans uentos, atq; auribus aera captans.
T alis & à capreis uilloso intectus amictu
V ela dat, obliquatq; sinus, & colligit euros.
A st ubi se oceano immersat, si frigida cani
S tella senis radios impegit forte nocenteis,
I llus enboicæ cautes, dirusq; Capharens

DE STELLIS

E xpectant illos nigrantibus acta procellis
H aurit hyems, latus aut scopulo diffingit acuto.
H octo nate docens iterumq; iterumq; monebo.
V ita tibi, motusq; animi quærendus ab ortu,
V nde etiam toto lux ipsa effunditur orbe.
S urgit ab occasu mors importuna maligno,
Q uatenebræ, qua nox nigrantibus aduolat alis.
E rgo animum quod constituit, quod continet artus
S ydus ab exortu, mutato fœdere rursum
P erdit, ob occiduo si telum emiserit orbe.

DE ORIONE.

Insequitur post Orion, quem rettulit astris
V enandi studium, atq; actarum in tela ferarum.
I pse ensem auratum incinctus uenabula gestat,
S ollicitusq; animi mentem, dubiusq; fatigat.
E t parat insaltus iam iam se inferre repostos,
G enuaq; brachiaq; exertans, & pectore anhelus.
V nde & quem primo nascentem aspexit eoo,
I lle pedum cursu, insignisq; & corporis ipsa
M obilitate uigens, habiles se exercet in artus,
I lle animi dubius, & mentis percitus œstro
T urbatis agitur stimulis. Vexatq; flagello
C ura recens, mutatq; locos, inceptaq; & æger
P rincipis ipse aulas, & limina nota frequentat,
D ifsursaç; foro, & populos rumoribus implet.
P ronus ab oceano, uitreisq; Atlantis ab undis
E xercet mentem curis, uersatq; agitando
H uc illuc, trepidos reuocans in corda tumultus.
M unera quinetiam populi dum tractat, & absens

Orator

O rator peragit magni mandata Senatus
 I nfelix procul à patria, carisq; propinquis
 D ecumbet moriens. Tamen hæc solatia secum
 H aud ingrata feret, paruaq; relatus in urna
 C ondetur populi lacrymis, positusq; sepulchro
 O rnatur titulis, nomenq; refertur in actis.
 A nte rogum flet mœsta parens confecta senecta,
 I niicitq; canos tonso de uertice crines.
 A te coniux contusa genas, discessa capillum
 I nfelix coniux, cœlum q; crudelia dammat
 S ydera, seq; rogos super inlectura iugaleis
 L abitur exanimis, uix fissi à morte parentes,
 A ut reuocant gemini qui flent circum ubera natu.

DE AVRIGA.

Hinc feruens Auriga uago sese exerit axe,
 N ec sine re nomen traxit. Si fabula cœlum
 O rnauit, tamen ipsa usum comment a sequuntur.
 H uic currus, huic arma placent, iunctiq; ingales,
 Queis alpheus secus labatur flumina uictor.
 Qualis erichthonius currus, et quatuor ausus
 I ungere equos, rapidisq; rotis insistere uictor.
 Qualisq; Autumédon currus moderatur Achilli,
 Quicq; etiam mediis domitor trux audet in aruis
 S istere equū, et grauibus ceruicē onerare capistris,
 C ogere mox domitum, et stricili agitare lupatis.
 N unc curuo obliquans gyro, nunc uertere torto
 I mpellens, secat ille auras, atq; aera campo
 P eruolitans, dorso interea desultor equino
 A dstratus, torquet celerem post terga sagittam.

DE STELLIS

Mox hastam terrae acclavis levat, & iacit. Inde
Desilit alterius dorso leuis, alteriusq;
Pressat equi costas, & latos perforat armas.
Nunc humilis, nunc elato se pectori tollens,
Nunc cervice super, duplaci modo tergore fissus
Huc illuc agita: cursum, & ciet agmina dextra.
At cum præcipiti occasu, rapidisq; sub undis
Mergitur, incanamq; uidet per marmora Tethyn,
In felix tunc exitium meditatur, & axe
Excusso, rapit annulos de corpore truncos.
Accircumiliacos lacerum trahit Hectora muros,
Aut parat immani factum crudele ruina
Fulminis aerii, Capaneus ut turribus altis
Igne iouis ruit, atq; ustus descendit ad umbras.
Infam nunc suppicio suspendit, & arctis
Faucibus elisos agitanti uentilat aura.
Coniugis, ut laqueo infelix sub nocte pependit
Andreas, quanquam italicis rex magnus in oris.
Hæc & deteriora ferox Auriga minatur,
Cum male felici occumbens radiatur ab astro.

DE HEDIS.

Hac etiam de parte astris fulgentibus Hedi
Attollunt caput, & coelo spatiantur aperto.
Tum mollis agitant lusus, fusiq; per herbas
Insultant folis, ac torua fronte minaces
Prætentant pugnas. Tamen illis mollia cordi,
Imbellisq; agitat tantum lascivia sensus.
Promittunt igitur duros à fronte Catones
Ascentes Hedi. Turpi sed inertia mentem
Occupat, & molles languent in pectori curæ.

Tripe

T riste supercilium, molli sed degener umbra
 E st animus luxu languens, et de si le somno.
 F rons ficta, obsceni mores, petulansq; libido,
 A rmorum et deses fuga, nobiliumq; laborum.
 H inc mortem sibi consciunt. Infamis et umbra
 E rrat le hæos non transmittenda per amnes.
 S ic errant miseri manes, atq; umbra Neronis.
 S ic Ortho, quiq; in se ferrum strinxere nefandum,
 E t mille errabunt annos sua corpora circum.
 N ec uero non argutis in uallibus Hedos
 F istula delectat uacui pastoris in umbra.
 A grestem hinc tenui musam meditatur auena
 F ormosam resonare docens Amarillida sylvas
 T ityrus, et siquem olenio de sydere fratres
 N ascentem blando calami dignantur honore,
 V t quondam teretri Damon innisus oliuae,
 C oniugis indigno queritur deceptus amore,
 Q uosq; refert siculus felici carmine pastor
 M ulcentis cantu pecudes, et arundine sylvas,
 D um stupet, et subitis caput exerit etna fauillis.
 H is, cantu commota, imoq; Aréthusa profundo
 E mergens, uadq; comam circundata ab alga,
 I ntexitq; apio fertum, ac uiridante cypero.
 A st aliis malesanus amor noua crimina sua fit,
 I ussit et proprio dextram foedare cruore.
 S ubstrinxit laqueo collum, atq; ad limen amatæ
 I phis anaxaretes immania fata peregit,
 A c misera ante diem Zona crudeliter usæ
 P hyllis ab intenso pendet rhodopeia trunco,
 T antum mollices Hedorum, et sydera possunt

DE STELLIS.

I n scelus. At positi oceano, atq; cadentibus astris.
S aturnus si forte minax aspexerit, ipso
I nfelix infans partu morietur, ut ægram
V ix ope nisi sua seruet lucina parentem;
C ædetur miser ante aras, & uictima cultrum
I mbuet, & fuso placabit sanguine diuos,
S i Mars forte suum præsens uibrauerit ensem,
N ec Iouis, aut Veneris felix eat obuius ignis.

DE HYADIBVS.

Mox Hyadum chorus eois emerget ab undis
F ratris hyæ, quas perpetuus dolor indidit astris,
V nde illis nisi triste nihil. non corda quietem,
N on animi facileis somnos, non membra soporem
A cciunt, & cura nouos parat usq; labores,
Quis chorus hic ipso nascentibus astitit ortu:
H ostumidos populi fauor, & plaudentia rostra
S ollicitant. Serere arma inter plebemq; patresq;
E st amor, & positos rursum instaurare tumultus,
C iuileisq; manus armare, & stringere ferrum,
T antum seditio placet. Atq; haec pascit auenteis.
Quid gracchos tibi commemorem, aut ciuilia bella?
N on deerit populo luctus, forâ ue ipsa quiescent
T urbinibus, quoties urbis moderentur habenas,
Quos Hyades passo mœste uidere capillo
N ascenteis. Ipsæ oceano capita alta ferentes
D antq; locum Tauro, uicinaq; tempora miscent:
I nde gregis felix studium, atq; armenta sequunt
E rrantes. Lætus canit ad multralia pastor,
I llus exitium infelix, uiolentaq; fata

Expectant,

Expectant, raptos artus, laniataq; membra,
Anulsumq; caput cervici, humerosq; manusq;
Brachiaq; excisosq; pedes in frustra, femurq;
Cordaq; uisceraq; atq; ipsis cum pectora costis,
Differt armato plebes excita tumultu,
Vt nulla miseri manes claudantur in urna,
Nec certum uolitet circum leuis umbra sepulchrum,
Gum tristes amne hesperio lauere forores,
Diffusasq; comas, fitienti et guttere collum
Immergere undis, queis aut mauortius heros
Innatet, aut nigri inficiat cum tate ueneni
Saturnus liuenti oculo, liuentibus urnis.

DE CAPRA.

Post hinc et pecus olenium, et Iouis inclyta nutrix
Ipsa suos offert radios, nec longius hedos
Insultare solo patitur sine matre uaganteis.
Sollicitæ natorum amor, ac noua cura recursat,
Tum metus, et quæ sunt timidæ præfigia matri.
Hinc ingens formido, et consternantia longe
Consilia, incursansq; tremor per membra, per artus
Occupat, et leuibus mens ipsa exterrita causis
Diffingitq; auditq; graueis instare tumultus,
Scitaturq; nouas res, et sectatur eisdem,
Quem tenera oleniae lactarint ubera capræ.
Ast obiens, et cum hesperio se gurgite tingit,
Rustica nascenti dat prædia, (rura capellæ
Nang; colunt) dat opes, atq; ipso in littore partas
Naufragii, procul aut ripis fluvialibus actas.
Illa colit ripas, gaudent et fluminia ripis,

DE STELLIS

R eligio sed spreta Deum, violataq; temple
I nfamant, aris pollutaq; dextera sacris.

SITVM STELLARVM MVTARE PRO TEMPORIBVS.

Hos aries secum socios ad munera quondam
Naturæ ducebat, et una ad signa uocabat,
Vnde etiam egressi castris in bella ruebant.
Post hero cœli ratio, flexusq; uiarum
Mutati, uariant ortus, spatiumq; locorum
A dextra, leuaq; nec uno sydera tractu
Vertuntur, semperq; aliquid mutatur in annis.
Incerti fines, certus sed uoluitur ordo,
Sic uariant et fata. manet uis lubrica fati.
Hinc nunc Tyndaridis comes additus, aequore tollit
Syderea Auriga rotas. Quatit aureus ensem
Orion, præfertq; Ioui stellantia nutrix
Ubera, et olenios carissima pignora fratres,
Quin & carpathio monstro leuis adnatat argo',
Supspiratq; petitam euris, atq; aequore prædam
Phasiaci senis, horrescitq; incendia late.
Quæ Leo deq; iubis serus, & de pectore fundit.

DE PLEIA DIBVS.

Iamq; oculis noua lux effert se nate uidendam.
Fallor, an illa parens magni cyllenia partus?
Nunc sydus, circumq; aliæ ex Atlante sorores
Pleioneq; micant? Quas et præstantia formæ,
Etdiuorum amor, et clari decora alta parentis
Nobilitant cœlo, referuntq; in crinibus aurum

Myratae

Mirat^e uiridi quondam splendescere ramo.
 O ble^ctant et adhuc artes, studiumq; colendi
 O ris, et antiqui reuocantur pectore sensus,
 E t cura molles, et gra^ce pocula mensae,
 L uxusq; illecebræq; et olementia tempora fertis.
 H os nati mores referunt, quibus aurea crinem
 F ibula subne^ctit, roseo quibus euitet ore
 P urpura quæ situsq; decor, similisq; puellæ
 C ultus, et assyriam redolent lita pectora myrram.
 N iréa sic perhibent, et amatum à uate Batillum
 P ictum oculis fusi^mq; coma, reseumq; labellis.
 V ina placent, hilaresq; ioci, et petulantia linguae,
 M ordacesq; sales, intinctæq; uerba ueneno
 S emper amant, et cura nouos exuscitat ignes,
 A c domito regnat uictrix in corde libido.
 N ec minus ambitio tenet, et certamen honorum,
 P œniteat generis tamen, et se Cenæa malint,
 A ut in fœmineam penitus transire figuram.
 H æc loca custodesq; atlantidas arboris auri
 L una colit, memor et si luis pendentia ramis
 F ulgerent quæ poma, quibusq; è frondibus ardens
 B radicea perstreperet, roseasq; incenderet auras,
 E xoritur quoties niueas complexa sorores
 I llustreis reddit natos, magno q; fauore
 N obilitat, cui si felicibus incola montis
 T arpeii, ac iuga summa tenens cretidos Idæ
 I gnisq; astiterit, mauortia signa secui
 I mplebunt ualidas numeroso milite turmas,
 M'ultaq; felici committent prælia dextra
 D uctores auro insignes, ostroq; decori.

DE STELLIS

Multa mari quoq; bella gerent, ac cæderubentem
Neræa, spumanteis uidebunt sanguine fluctus,
Armaq; remigiumq; agitataq; transtra per undas,
Littoreq; impositis statuent monumenta trophæis.
Felices si non irato principe tandem
Accipiant iugulo gladium, aut ceruice securim,
Vmbraq; lethæos fleat indignata per amneis
Deseruisse solo lacerum, et sine nomine truncum
Hæc eadem exoriens, densisq; inserca choreis
Pleiadum si Saturni mala uulnera sensit.
Ipsa quidem luce exhausta, ac uix cornibus extans
Hæc sortem miserandam, et non superabile fatum,
Capti oculis lucem in tenebris sine lumine ducent,
Vt Thamyræ innudeant. Et enim solatia uicto
Pierides, quodq; et uincisit usq; decorum
Pistorem à musis, tamen illi fistula collo
Semper adest thamyrāq; greges, thamyrāq; sequuntur
Pistores, thamyrā syluæ, collesq; resultant,
Et sine qua nullum carmen sonat, anthida redunt
Anthida, qua non Ideo sub uertice ad umbram
Texuit, aut calathos, aut serta decentius ullæ,
Sue aris, sue hæc Cupido uariaret amantis
Si quis in occasu tristeis, cœloq; cadenti
Pleiades uideat, violataq; poma querentis
Alicidiæ clava, et spoliatos frugibus ortos,
In festetq; malum sydus, radiiq; nocentes
Percutiant, ille ionium ne nauita pontum,
Augæum uescet, Tyrrheno aut linteal pandat
Non ille Eridano uelum, tyberiq; per æstum
Explicit, aut fluvios remo petat impiger altos,

Ne latus

Ne latus offligat scopulo, uictusq; procellis
 Nafraget, et sparsa moriens tumuletur ab alga.
 Si in felix simul, infelixq; aspexerit astrum.
 Ille inter cyathos positus, pateramq; coronans
 D ecumbet leni summo, uinoq; sepultus,
 P urpureo' ne toro recubans, et virginis arcto
 F usus in amplexu dum mollia gaudia carpit,
 E t Venus ex imis stillat resoluta medullis,
 I llius in roseis linquet sua fata labellis.
 E t mors ipsa quidem placide cognata quieti,

DE VNGVLA TAVRI.

Nec uero non et cœlo sata semina cernes
 P icturæ uariantes, opusq; quod extulit olim
 P raxitéles, tabulisq; suis insignis Apelles
 R estituitq; noua nuper quod iocüius arte,
 I ocüius illustrans Arnum, Florentiaq; arua,
 N am cui nascenti sese exerit ungula tauri
 P urpureo ex oriente, et candida fulserit illi
 C ynthia, tarpeiusq; pater, facilisq; Dione
 A ddiderint socium coniuncta mente fauorem,
 H ic Venerem nudam, ac madidantem rore capillos
 E xprimet, et ueros facibus succenderit igneis.
 H ic thetidem fluctus scindentem, aurasq; cidentem
 C rinibus, et nunc subductis ex æ quore mammis
 E xtantem, et sparsis rorantem pectora guttis,
 N unc mento tenus intectam referentibus undis
 C andorem, et uitreo fluitantia membra sub amne,
 P inixerit, ut uiui spirent in imagine sensus,
 A tq; oculos uanæ trabat ad spectacula formæ.

DE STELLIS.

Tantum arte, tantum ingenio, digitisq; ualebit
At quando hostileis radios de parte nocenti
Vt raga stella nocens iacula bitur, omnis et inde
Concessi fauor, hic media gladiator arena
Ad pugnam sese instituet, felicibus armis,
Vt iactricesq; manus gladio pugnator et hasta
Cladibus in mediis alte exeret, applausuq;
Spectantis populi, uictor caua lumina condet,
Et populo plaudente nigras descendet ad umbras
Fulmineus. trepidi fugient densò agmine manes
Armatum, et stricta minitantem uulnera dextra.
Hec tibi pleiades praestant, cauaq; ungula tauri

DE LEPORE.

Hinc lepus attollens leuibus uestigia plantis
Tynchoridas sequitur, celeratq; per ethera cursum.
Quo surgente nouas ueniens in luminis oras,
Illa pedum cursu insignis certauerit auris.
Præueriens uentos, qualis priuernia uirgo,
Quippe uel intactæ segetis per summa uolarit
Culmina, nec teneros plantis curuarit aristas.
Hic stadio sese exercens, ubi martius ardor
Affulxit, uocet ipse pedum in certamine currus
Oenomai, uolucremque, uocet æneidos axem,
Et pretium uictor referet plaudente theatro,
Nobilis et dico, et totos quoque flexilis artus,
Atque breui facilis gyro concludere corpus,
At cum se socium ad ligerit Cyllenus heros
Perstringet ludens oculos, ut certa uidenti
Cam flant incerta modo quod dextra gerebat,

O bstantet iam leua, fuit paulo ante quod aurum A
T ranseat in liquidum sub eodem corpore plumbū,
S tappa uomat tardum sumum quæ poma rubeant,
E ffluat & subitus nullo de uulnere sanguis,
I nnihilumq; abeat digitis quam strinxerat ffam,
E t mirum ipse suo de gutture uenilet igneis, A
Qua quondam Deus ipse Deum fur arte sefellit.
I lle pilam ualidis impellet uiribus ille O
F olliculum excesso iaciat per inane lacerto, I
B rachiaq; assiduo quatiat sudantia ludo.
A t quoties Cytherea illum complexa fovebit, E
N on deerit tibi qui saliet per pulpita, quicq;
M imum agat, et molli teneat spectacula cantus
P efcenam quancunq; uolet simulare paratus.
S in arcas, quæq; Ambrosiam de uertice fundit, V
A spiciant, faueatq; suo Saturnius astro,
I lle nouas arteis solers tractabit, et ipso
P erficiet studio, ut mentem suis approbet usus.
A t si liuenteis radios impegit iniqui H
S tella senis, fundatq; atrum de sydere uirus,
I nfelix qui sponte sua patriamq; lareisq;
D eserat, agnatumq; solum, cineresq; parentum
P osthabeat, tantumq; illi fuga grata, nec ulli
I nsiderant animo sensus, aut cura suorum.
P ronus ubi Hesperiā petit, et uagus æquora lambit,
Quanquam illi faueat felicibus ignibus æther,
N on nisi cum magno uenient alimenta labore.
Quod si forte minax longe aduersabitur astrum,
D iuulsus rabidi mandetur dentibus ursi,
A ut attēonio ueniet mala præda Melampo,

DE STELLIS

A ut catulos impasta trahens lea deuoret artus,
H ec leporem nam fata manent. hinc nomen et astro.

DE IVGVLIS.

Nec uero leporem tantum, capreas' ue fugaceis
A ut timidos agitent præclusa indagine damas,
Q ueis iugulæ inspirent auras, et amicus Orion,
O rion dextra iaculum, ac uenabula gestans,
I nsignis balteo. et longe radiantibus astris.
Q uin ipsis in speluncis, in rupe cauata
E xcipiant rursum impauidi, et uenabula contra
O biecent, densisq; actum de saltibus aprum,
I nnisi expectent hastis. it cale silenti
E fferus, ac fuso spumant uirgulta ueneno.
N ec uasto timeant aut comminus ire leonis
V enatus iuuat audaces. agiturq; iuuenta
I nsyluis, interq; canes, et retia, nec iam
A ut coniux placet, aut thalamis nox acta sub ipsis,
H os animos magis, atq; magis mauortius heros
A ccendet, rutilo si forte aspexit ab astro,
A nnuat et placido facilis quoq; Iuppiter ore:
H aud etiam si qua hoc ipso sub sydere uirgo
L ucem hausit, dubitet sœuarum lustra ferarum
A ut ferro petere, aut saltus intrare repostos,
I psa horrens iaculo, tyriisq; ad terga sagittis,
Q ualis in etolûm campis Meleagria uirgo
S tranit aprum, primamq; manu stringente sagittam
I ntorquens, ausa est spumanii occurrere monstro,
M ox lœta et spoliis, famosa et cœde superba.
Q ualis et æthiopum quondam sitientibus aruis

I n filuum regina gregem sese armat, & audet
S ola pedes sese irato obiectare Leonis,
I nsignis arcu, & duplice Zenobia telo.
Quinetiam monstra undisoni fluitantia ponti
S olicitent, uiolare imi & penetralia nerei
H aud timeant, dum ferratis per marmora contis
D ifcursant, pelagoq; trahunt bumentia lina,
A ut alta scopuli è specula fixum ære tridentem
E xpeditunt, ferroq; gregem & pecuaria Protei
P ercostas, per terga forant. fluit & quore fœda
I llunies. Imo trepidatur ab usq; profundo.
T antum adeo iugularum ortus, per tela cruentiq;
I n syluis, in speluncis, & in æquore se uit.
P resertim si falce senex radiarit ahena
I ratus pelago, iratus uariantibus undis,
A tq; aliquis post multa tamen discrimina, somno
D um fruitur, capit & placidam per membra quietem,
A cciptet iugulo gladium, & delatus ad umbras,
L ethæas umbras, rigidum ac Minoa, negabit
A utorem nosse, & certam deposcere poenam
I ncertæ necis. Hoc martis ferus efficit ignis
S i quando biuges tenet ad præsepe ligatos,
E t Cancri fera terga premens Atlanta fatigat
O ceano approperans deerit iugulator, & omne
T elorum genus, ad maneis tamen ille sopore
D euictus ueniet. Sopor illum ad funera ducet,
C ondet in æternam languentia lumina noctem,
H æc loca si pater Idæus, si Cypria uirgo
I nsiderant, cum coeruleos it cancer in amneis,
N ang; saporiferam pariunt hæc signa quietem.

DE STELLIS

A eternoq; premunt mortalia pectora somno.

DE PROCYONE.

At cui natali Procyon sese extulit ortu,
Vltima cum obuersi curvant se brachia canceri,
Non ipse umbreros saltus indagine cinget,
Non canibus timidos ager arcta in retia damas,
Spicula sed, latoq; parat uenabula ferro,
Nodus asper plazas pedibus quoq; vincula necit
Insidians, acrem' ue dolet saeure Melampum,
Vmbra nonemq; sequi, rapidumq; ad septa Lycarban,
Quin lisan, catulosq; Ise formabit ad arteis
Humanae, tacitum ad nutum Asteriona uocabit
Blanditor, dignumq; Musis praestabit aluminum.
Hunc olim Vranie in gremio, Clivisq; per ulnas
Ludentem, persepe aliæ inuidere sorores,
Exceptumq; suis furtim admouere labellis.
Saepè etiam Iouis ante pedes statuere, sinuq;
Accipit pater, q; blando simul ore renidens,
Demulsi q; manu, exciuitq; procacius iras,
Dum ludit, letæ plausere iocantibus auræ.
Elysus nunc in campis per opaca uireta
Ludit ogens, nemorumq; acer lasciuit in umbra.
Conueniunt animæ ad lusum. Ille impiger arctat
Huc illuc cursum. Hinc notas festinat ad umbras
Dente ferus, similisq; irato, q; saltibus horrens.
Mox blanda lambit lingua, atq; immurmurat ore.
Subsiliens, caudamq; ciet gratator amicam.
Interea uiridem ad pontum, ac si bethida ad unda
Delicias misera amissas, q; luget ademptum

M el pomene asteriona refert nemus & quora reddunt
 C lamatum Asteriona. Imoq; è gurgite Nymphæ
 A ccurrunt. hic mœsta iterat luctumq; modosq;
 A onis infelix iterat helys & mula cantum
 F unereum, atq; genis plorant nereides undis,
 A st ubi ad Oceanum præceps ruit Alanteum,
 S enserit & rabiem Martis, dum lustra ferarum,
 D um latebras petit, & uenabula cornea iactat
 I ncavatus, per inerme latu , per q; ilia dentem
 A cciptet spumantis apri, tractusq; per arua
 P ræda auribus, præda ipse feris lanianda iacebit.
 V ix coniux, quæq; una illi, primisq; sub annis
 M iseuuit & curas, & certos iunxit amores,
 V ix mater dispersa locis inuenerit ossa,
 Quæ mandet terræ lacrymans, condaiq; sepulchros
 F orsitam è mortu rabidi canis, actaq; uenis
 D ira lues aget in furias. illum ora liquenti
 A dmotantem amni, fitientem. undasq; petentem
 E xcutiens torrem ambustum, atq; è gurgite Erinnys
 I am medio caput attollens fugat horrida, crinemq;
 A nguineum intendit, reuocat fitientia ab undis
 O ra miser, faciem auertens, similisq; latranti
 D at se se retro, & spumas ciet ater ad auras.
 H inc rursum stimulante siti conuertit ad amnem
 A pproperans, dubiusq; gradu, atq; enectus ab aestu
 I nfestans rursum ad nota face turbat Erinnys
 A ttionitum, ac nigras uocat ex Acheronte sorores,
 D onec eum rabie absumentum uis tetra uenenij
 V icerit, & miseros soluat cum corpore sensus,
 Q uos Procyon Marti, sq; furens incenderit aestus.

DE STELLIS
DE CANICVLÀ.

Sic cœlum nate aspiciens memor ipse Leonem
Agnoscis, quæ stella nouis inicit ignea flammis,
Illa quidem canis est, qua corniger uritur ammon,
A Syriumq; latus, cuius de sydere feruet
Aegyptus totoq; calent incendia mundo,
Cuius et afflatu tellus grauis, et grauis aer
Corripunt morbos, passimq; cadentibus egris,
Strata iacent armenta. furit uis effera in omnem
Continuo gentem. Videlicet quoq; ciuibus urbeis,
Vsq; hominum generi canis has denuntiat iras,
Sic nascitum aliquem primos inspecta per ortus
Incendit flammis, et pectora concitat astu.
In rauigens, dolor atq; ingens in gentibus ausis,
Ingentesq; tument animi. imperiosa cupido
Nil aequum patitur. feruet sitis arida habendi,
In facinusq; uocat, violentaq; tela ministrat.
Non pietas mouet, aut amor. aut reverentia diuumi
Præsertim si threicius se ad dididit heros
Ad facinus, subditq; facies. incendia uitet,
Est sylvas, dum tela feris immanibus audet
Ingerere, et fulvo iam comminus ire Leonis
Quod si perniciosa senis substrinxerit ensim
Dextra, nec ipsa suos illi subduxerit igneis
Delaia, nascetur mediis qui in saltibus Ursus
Attinet, qui frondosis in uallibus apro
Congrediatur, et inclusa decertet arena,
Pectanteisq; trahat pugnacis robore dextræ.
Ast ubi ab occasu rabido ad latraverit ore

In felix

I nfelix nato exiit um parat, unde ferarum
 D ente lacer cadet insyluis urfi' ue, lupi' ue
 P ræda, uel audaci pereat lanianus ab umbro,
 S i Mauors ualidam aspiciens concusserit hastam.

DE CRATERE.

Insequitur crater Bacchi decus. huius in ortu,
 A tq; ubi coeruleis Virgo caput extulit undis,
 A utumnus sese accingit, uindemia cellas
 I nstruit, & grauibus ceruicem implexa racemis
 I psa lacus, & labra nouat, & dolia tergit.
 I nde meri genialis amor, studiumq; bibendi,
 H inc patera salit assurgens spumante falernum,
 C rateresq; auri in signes undante Lyeo.
 H inc Baccho laeti colles, flexæq; sub ulmis
 P endula textilibus ne&t;unt umbracula uites,
 I nsitioq; alios, aliaq; ex arbore ramos
 A dmiscens, studiosa nouum per germen adoptat,
 I nsitio fœcunda, nouasq; ingressa per artes.
 H inc & nexilibus uideas è frondibus hortos,
 I mplexos late muros, & moenia circum
 P orrigere, & latas è ramis surgere turres,
 D eflexam & myrtum in pupeis, atq; ærea rostra,
 I nbuxisq; undare fretum, atq; è rore rudentes.
 P arte alia frondere suis tentoria castris,
 S cutaq; spiculaq; & iaculantia citria uallos.
 N ec minus irriguos fonteis per opaca uireta
 I nstrepere, & ductos non una in brachia riuos,
 E t properare cauis operosa canalibus undam
 S axa per, & liquidos stillania marmora fluctus,

DE STELLIS

P ifcosas quoq; sub tectis fluitare lacunas;
Quinetiam aruorum cultus, et cura serendi
H os iuuat, atq; agri studium non segne nouandi,
H orreaq; annosae cereris. iuuat humida mercis
M utande species, stagno seu uecta liquenti,
Quam' ue paludosis tellus alit humida campis.
H æc Crater, quibus affuerit, nascentibus affert.
Qui tibi Nata tuo aspirans, non defuit ortu.
A tserus cælo' occiduo, ac refluentibus undis
O ceani, facilem lœta inter pocula mortem
A fferet, ac subito turbabit funere mensas.
D efunctum lugent coniuiae. Ast ille nigrantem,
I ngressus Cymbam, ac sitientia labra relambens,
S uspirat Bacchum, atq; undæ lenæidos amnem.
C ui si stella nocens inuiderit, humida fata
P ortendit, seu lenæo sub gurgite, siue
F lumine sub uitreo, calido' ue in fonte lauantem,
S iue cauo putei gradientem absorbet hiatu,
C œrula seu uer sis findentem marmora tonsis.

DE CORONA.

Euge pater Lenæ euan. Tibi Carmina nostra
A ssurgunt. monumenta tuæ nam coniugis ossunt,
I nsignitum auro textum, ac radiantibus astris,
E t primo splendet cælo memorabile donum,
Quod Dea tum rore id alio, ambrosiaq; liquore
S parserat, et cypria madefactum intinxerat unda,
T um flore ornarat uario, intactumq; hyacinthum
M iscuerat, uiolamq; rose, casiamq; amarantho.
H inc natis studium tenerorum mansit odorum.
C onficiunt

C onficiunt unguenta, & flore a farta coronant.
 M undicies indigna uiro, comptusq; puellæ
 P er similis, quæq; & ueneris molle imperat astrum,
 I nde etiam occultus sub pectoro pascitur ignis
 I nuetitumq; ruunt, & amor noua uincula necit.
 Q uo circa Nata ardenteis compescit furores,
 E t leges meditare, & honesti concipe formam.
 H ic finis uitæ felix, hæc meta petatur.
 M ergentem sese oceano quicunq; Coronam
 V iderit ipse oriens, primo sub flore iuuentæ
 O ccidet, expositusq; feris dominante Senatu;
 P ro tumulo fauces ue canum, aut rabida ora leonum
 A ccipient, tumulo Saturnus condet, ubi ipse
 I nsedit loca, seu granibus mala sydera signis
 A dueros iaciant radios, & fata minentur.

DE SPICA.

A dueros mores, & pectora dura per ortum
 S pica dabit, frumenta seret, graue figet aratum,
 M ella fauis expressa liquet, nihil usq; remittens
 A duit uarios usus. Maria alta secabit
 P ifcat or, nunc casse cibum, nunc comparat hambo
 D at uarios animis æstus, & pectora turbat
 O ccasum dum Spica petit, dat & usq; laboress
 C uifalcem si forte se nex subiecit abenam
 I ratus, miseramq; famem, illuuiemq; minatur.
 A t Mauors furti damnat, popu loq; reposcens
 A nnonam, dictis, & poena crimen acerbat.
 I lli nil Arcas, nil proderit auræ Virgo,
 Quævis Spica manum granibus fœcundet aristis,

DE STELLIS

P orrigat, & plena felix Pometia lances,
Quin pendat sacrum laniato corpore furtum,
Et populo spectante lacer det sanguine pœnas;

DE SAGITTA.

Non teucrum, paride ue arcus, non hec tora telum
S tringentem, non idæum sub nube columbam
F ingeniem, aut lycie iaculum mirabere dextræ,
S i cœlum spiciens oculo intueare Sagittam
H as etenim natis vires, hæc dona ministrat.
E xercens usus probat, & mox uertit in artem.
I lle igitur iaculo insignis, celeriq; sagitta
C ontinget positum quo cuncti in limite signum.
I lle etiam speculantem alta de tñrre columbam
D eiicit aerie contorto uerbere fundæ,
S quamosumq; petit certo sub uulnere pisces,
C ui fauet eo a surgens de parte Sagitta,
E xtremo ægoceros cum se celer æquora tollit.
I lle autem stragemq; inter, cædemq; uirorum
D eficiens cadet ante actis ex hoste trophyis,
V ulneribusq; suis, illata & cæde superbus,
Quem procul occidua uidit de parte Sagitta,
I psa quidem radiis percussa nocentibus æque,
A eque præsidio nitens & fortis amico.
V endetur miser, & foedabit sanguine arenam
I ndigno pretio, si Mars, si pinniger arcas
H æc loca coniuncta so li ditione tenebunt.
A st hunc damnatum caueæ ad spectacula, uulgo
O biciet, gladii:q; dabit Saturnus ad usum,
S i male felici aduersas minitabitur astro.

DE HEDO.

Hoc etiam è cœlo, chelisq; micantibus hedus
 Exilit, & molles nascentibus imprimit arteis.
 His, interq; epulas, & ferta mendacia uino,
 Scortaq; & incæstos thalamos, unguenta, rosamq;
 Vinitur, & uacuis mulcent proscenia ludis.
 Delicie inficiunt animos, præcepsq; Cupido.
 Consilium incertum, ac uarians sententia, & ipsa
 Mens nunquam secura nouas parit anxia curas.
 Concubitus fugit nocturnos, summasq; fenestras,
 Tectorum ingenteis lapsus, fossæq; profundum
 Præcipitesq; locos, impostæq; rupibus antra,
 Neu te sollicitent funabula ludrica. neu te
 Intortis copiant agitata rudentibus arma,
 Sitartesiaco minitabitur hedus ab orbe.

DE ARA.

Dicamus bona uerba. Deos ueneremur, an illa est
 Quæ surgit, quæ conspicuis uenerabilis astris
 Ara Deum, date thura, facesq; adolete fabæas.
 His genitrix Ariadna locis hoc sydere lapsa est,
 Impleuitq; uterum teneræ leue pondus Elise.
 Hinc illi cultusq; Deum, & reuerentia casti,
 Et tantus sacrorum honor, atq; hinc ipsa per aras
 Rite precata litat, simul & stata sacra frequentat.
 Tu matrem puer, & castas arcessere sorores.
 Thura adsunt cœlum spectate, atq; ore fauere.
 Ara Deum, unde est religio mortalibus orta,
 Unde pius quodcunq; & quod uenerabile terris,

DE STELLIS

S alue Ara, salue innumeris ornata tropheis,
S iue hominum gesta inspicias, seu facta Deorum
I psi te reges templis, et marmore donant
M ygdonio. Tibi purpurea sub ueste sacerdos
S acra facit, sedet et tyrio spectabilis ostro.
A ntistes lituo insignis, cultusq; tiara
E xoluens uota, et carmen praefatus, ibi omnem
A ffatur turbam, et diuorum arcana retexens,
I ustitiamq; sequi monet, et non temnere diuosa
T e propter casti uates diuina per orbem
S parserunt praecpta, sacrumq; hausere furorem,
P er te casta placent, per te plebs templa salutat,
A ntistesq; chori Princeps uenerabile nomen
I n populis, dat iura deum, et noua carmina pandit
E xoriens hæc ipsa tuum facis Ara per astrum,
S i faueat pater altitonans, si nota Tonantis.
A st obiens si Saturnus, si bellicus heros
M aluerit, tu sacrilegos, tu magna profanos
A ffligis poena merita, et mala criminis purgas
A diuicis aut templis, aut uoti uincula necens,
O bstringis sacris, sacros aut sedula ritus
O stendis, prohibet quoties has Iuppiter iras.
M e me igitur Dea, me cœli decreta ferentem,
P andentemq; Deum leges, et carmine uatem
A stra recensem, seu tu dux certa uiarum
P ræcede, aut specula residens sublimis in alta
O stendas reliquum cœli, atq; hæc nomine signa
V os coniux, uos defessi tria pignora patris
H æcorate eadem, Diuamq; in uota uocate,
D et mentem studiosam æqui, legumq; uerentem,

Dei q;

D e tēs animum, & patrios retinentias pectora mores
S acraq; solenneisq; Deum seruantia cultus.

DE CENTAVRO.

Ecce autem qua parte ingens se Scorpius offert,
Atque æqua plus parte poli sua brachia iactat,
Centaurus gressu incedens se tollit equino,
M istus equo uir, quam natorum pectora formant.
Artibus & referunt, & quis sua munera iungunt.
H ic currus, & frena iuvant, queis flectere in arctū.
Queis & equos moderari, & aperto immittere campo,
E tualeant celeri ad metam exagitare citatu.
Instantes uocis clamore, & uerbere dextræ,
Ad pugnam siue instructis radiare sub armis.
Quinetiam si Mars stricto minitabitur ense
Bellaciens, bellum exercent, armisq; decori
Pugnatoris equi costas, & terga fatigant,
Hostileisq; acies aut hosta, aut ense lassunt.
Sin Arcas celer aspiciat, quæ sita per artem
Auxilia ægroti pecori, succumq; medentes
Admiserint. ipsi hoc morbos, & uulnera curant.
In felix alto ruet, ac de culmine labens
Vix Diuum auxiliū imploret. præcepit ne quadriga
Excuditur, later ipse, feræ aut immanis hiatu.
Siue ferocis equi uiolento uulnere tardus
Lethæos mœrens portus petet, attonitusq;
Quadrupedes timeat iam iam properare citatos.
Horreat & senuos minitantia culmina lapsus,
Hesperio quæ Centaurus portendit ob orbe
I ratus, quoties sæno aduersabitur astro.

DE STELLIS

B ellipotens, aut Saturni fax horrida sœnit.

DE ARCTVRO, ET CYCNO.

At postquam oceano Chiron sese extulit, et iam
Antra memor uidet, et cultos, quos seuerat, hortos,
Arcturi clarum spicies super æquora signum,
P laustra, bouesq; suas agere et se tollere in altum.
H uic signo studium fidei, et reuerentia honesti
C erta subest, hinc illa fides nascientibus hæret,
Et ueri non fictus amor, generosaq; cura.
H inc illis et opes regum credentur, et æra,
Et tyriæ uestes, auri et pretiosa suppellex.
H inc c nsus patrii à populo custodia, et omnis
P ublica thesauri eura credetur, et æris.
A dstabit foribus custos, et ad hostia regum
I anitor, aut trepidos uocet ad mandata Quirites,
P ercutiant infelicitis cum numinis astra.
O ceano se præcipitans Arcturus, ubi ignis
A fflarit tegeæus, Saturni et noxius ardor
S upplicio infami afficiet, uictumq; carhenis,
C onfectumq; prius squallore, et carcere tetro.
P roscindit tauro segetem, sua condit aratro
S eminaq; , et toto uictum parat anxius anno
A rcturus mundo exoriens. idem æquora linquens,
E xoriensq; homini, et primis natalibus ostans
I pse fidem, rectumq;, et honestas edocet arteis.
C ur o cur superi tantum fors leua locorum?
C ur tantum occasus cladis uehit? æquus ab ortu
A rcturus, parat infelici carcere mortem

Sænus

Sænus ab occasu. Surgens uagus æquore Cœnus Q
 Infidias anium generi, et caua retia tendit, N
 A ucupiumq; docet, molleisq; inflectere cantus M
 In caueis, nostras uarianti et guttere uoces T
 Reddere, et humanæ referentia murmura linguam, Q
 Hinc deploratus longe, atq; ad sydera passer F
 Usitat in gremio Dominæ, facilemq; Corinnam R
 Pictacis, et blandos Vatis testatur amores. V
 Hinc mea non sœuit rostro, non ungue columba. N
 Ast obiens aliena quidem spoliare parentem, I
 Et prædas agitantem hostili carcere damat, T
 Siue reum furti, fraudis' ne dol'i ue ministerum C
 Peclit, et austeras prætoris concitat iras E

DE SERPENTARIO.

Si marsos, domitosq; angueis, et carmina queris A
 Colchidos, et uictum somno, uerbisq; draconem, S
 Hæc tibi surgenti dat Serpentarius astro, I
 Aegeceros cum cœruleo caput æquore tollit, M
 Si queras forte Eurydicen per gramina lata V
 Errantem, atq; anguis de uulnere multa gementem, V
 Paulatimq; uido claudentem lumina somno. Q
 Labentemq; artus, et tempora nube tegentem, A
 Accircum Anguicomas pauitantem astare sorores, A
 Intortum dum crinem auri de uertice tondent, A
 Serpentarius hanc obitu signabit inquo I
 Occumbens, cum triste senisse obiicit astrum. A

DE DELPHINO.

Baiano si forte procul de littore cernes

DE STEELIS

D elphinum ludentem, & terga accurua plicantem,
N unc undis se attollentem, nunc gurgite toto
M ergentem sese, & cauda maria alta rotantem,
T um dices, referent natorum pectora mores
D elphini exorientis, ubi malus usserit ignis,
F alciferi senis hunc uitro sub gurgite nantem,
R eptantemq; cauis scopulis mirere, & ab imo
V ellentem rubros spinos& catus echinos,
N unc rapidos scindentem astus, & pectore nudo
I actantem in summos rorantia brachia fluctus,
T auromenitanam nando & superare Charybdis.
S in Arcas cum threicio duce fauerit, illi
E xercent agilisundantia membra petauro,
E t cursu certant uentis, perq; æquora currunt.
N auibus, & curua sulcant uada salsa carinas
A tēni atlanteo Delphin condetur ab orbe,
S aturniq; malum sydus minitabitur, ille
I lle Mari, uluoso' ne lacu, seu flumine in alto
M ersus in æternam condet sua lumina noctem,
V mbrag; nocturna errabit per littora gressu.

DE LYRA, ET ORPHEO.

Illa (uides) quæ Nata breui ægocerontis in ortu
A ttollit sese pelago, & procul æquora linquit,
I lla Lyra est. sentis tremulis ut fluctibus udæ
A d numerum saliant Nereides? ut tulit aureo
E thalamo formosa pedem oceaneia coniux
A d plectrum? Ciet ecce nouē cum pectine chordas,
E modulans, mulcetq; nouo uago sydera cantus.

Quo capte nascentum animæ, concordia ducunt
 Pectora, concorde isq; animos. sunt ciuica curæ
 Iura, placent leges. pacto stant. æqua probantur.
 Torquentur fontes, & duro crimina nexu
 Pelectuntur, iustumq; foro dominatur in ipso.
 At si uergentem oceano, atq; Atlanta prementem
 Falce Lyram, siue ense minax percusserit astrum,
 Occidet infami leto, ac prætoria iussa
 Expectans, tortusq; diu, tristisq; catenis
 Cum gemitu uitam effundet, foræ ue ipsa cruxore
 Fœdabit lacer, aut animam crepitantibus auris
 Nigrantem fumo, atq; ambustam torribus atris
 Efflabit, flammantem illam, fumosq; uomentem
 Portitor horrescit pice a traducere cymba.
 Paulatim qst illa in scopulo tabescit inani.
 Atque abit in tenuem cinerem, extinctaq; fauilla.
 Nil reliquum, nō forma quidem, nō corporis umbra.
 Tantum declini præcepis Lyra seuit ab orbe.
 Qua' quondam custodem erebi, ac nigrantia Ditis
 Atria, crudelem & potuit placare tyrannum
 Threicius uates, superasq; reuertere ad auras
 Coniuge cum cara, & Lethen remeare canendo.
 Illum & nigrantes manes, turbæq; silentum,
 Illum etiam heroesq; erebi, & regina profundi
 Attonti uenerantur. Eum stymphala ica monstræ.
 Et Lernæ manus, & centumgeminus Ophialtes,
 Inuersansq; rotam Ixion, Tityusq; Gigesq;
 Sectantur, positoq; assunt ad plectra tumultu.
 Felix sorte sua. sed amor, sed coniugis ardor
 Frustrantur cantus, & nota nonissima Vatis.

DE STELLIS

A t postquam stetit ad patriū uada fluminis amens,
A c tandem dolor indignata silentia rupit,
P rima illi uox Euridyce, meaq; optima coniux
E urydice infelix. Quid enim fata aſpera adiui
N escius? immanemq; canem per carmina uici
I mprudens? qui non animi quoq; iuſſa furentis
P eruici? me me ferro, me abſumite matres
T hreicæ. Quantum heu fuerat dum lumina mudi
I ngressus, fruerer thalamo complexus amato?
C ur non & retro redii? nigra flumina rurſum
T entauī? rurſum & manes, Regemq; superbū,
Q uem mihi inueni, rurſum placare paraui
I mmemor? o' me me ferro, me abſumite matres
T hreicæ. Poteram infelix habitare ſub umbris,
E t dici felix, ſaltem o, ſaltem umbra fuifſet
S olamen, mihi per tenebras lux ipſa uaganti
F ulſifſet. lēta in uulgi mibi plectra mouenti
P lauifſet, noctem heu demens, luſtūnq; paraui
A eternam noctem, & nullo cum fine dolorem.
M e matres, me me ferro, me abſumite matres
T hreicæ, canecem ad thyasos. Tum culta canenti
A ftaret, ſemperq; nouos hauriret amores,
F auifſentq; mihi manes, interq; canendum,
A pplauſumq; inter uulgi mihi brachia collo
I unxiſſet, teneroq; ſinu ſouifſet, & ore
E xcepifſem auras animæ indulgentis. ibi ingens
A pplauſus, rurſum ipſe nouos ver carmen amores
O rdiret, totoq; erebo mea uerba ſonarent,
M ulcerem & ueteres heroum carmine poenias.
M e me igitur, me me ferro, me abſumite matres

T rheicæ, caput atq; humeris auellite nostris,
 Et linguam Eurydicen clamantem, ac uoce potentem,
 E urydicen, uehat ægæas uagus Hebrus ad undas.

IOANNIS IOVIANI PONTANI
 DE STELLIS AD LVCIVM
 FRANCISCVM FILIVM.
 LIBER III.

Nte aram statue Heroi, floremq; recentem
 Sparge super, nec parce arabo res dolentia costo
 Fundere dona manu, Cypriosc; inferre liquores.

H is heros gaudet donis, lauriq; uagantem
 Per nemus, hac solitam in sedem mercede uocabis.
 Enstrepitant myrteta. syros age Natae liquores
 Instaura, crepitentq; nouis altaria flammis.
 Ter circu Natae ora tegens (uetat umbra uideri)
 Ter circum plena manes uenerator acerra,
 Mox supplex tumulo assitens sic uoce precare.
 Magne parens, cui Calliope admodulata canenti
 Ipsa chori decus, & princeps noua carmina dictat,
 Ipsa suo ferit ungue lyram, moderataq; plectrum,
 Extraros meditata modos, cui serta Napæ
 Intexunt, Dryadesq; agitant per prata choreas,
 Qui Phœbus lauro densum nemus, emula myrto
 Disposuit Cytherea, suos cui semper odores
 Dant uolare, & toto spirat rosa fertilis anno,

DE STELLIS

Salue Pieridum vates decus, o mibi si quis
Colle sub hoc uariam per rara foramina buxum
D et Corydon, uideat spredo Sebethidos amne
N aiadas, uideat deserto Gauridis antro
R upis Hamadryades choreas celebrare uirenti
P ausilipi in saltu, antinianæisq; rosetis,
E t casto flores legere, ac uariare Maroni,
I pse merum, niueoq; tenens spumantia lacte
C ymbia, placabo manes, umbramq; silentem
E t tumulo condam, et tumulo sua munera fundam,
E t mea Pegasides uenient ad sacra vocatae,
P egasides comptæ fertis, et crinibus aureis,
E t quibus eoæ radiant per cingula gemmæ.
I amq; lyrae tenuem strepitum, iam pectinis auram
A ccipio ridet Nymphis uenientibus aer.
A rrident sylvae, et dulci flat odore recessus.
O mine quo felix opus, et noua carmina surgant,
E t cœlo spatiemur, et orsa immensa sequamur.

DE CEPHEO.

Iam sol hesperidum sylvas, erythræaq; arua
C ondidit, occiduoq; dies se mersat Olympo.
N ox cœlum tenet, et fuscis iuga uersat habenis.
N ate uides primo surgentem Cephea cœlo,
Quaq; Aries caput, et Piscis caudam æquore tollit.
R egales illum uestes rutilantiaq; auro
S eeptra docent regem, ac genti imperitasse subacti
I nde uenit nato frontis sua ruga seueræ,
E t dura imperia, et uulnus mens aspera duro.
N ec ficti mores, qualem se Porcius olim

R omanoq; foro, & rostris popularibus egit.
A ut si quem nec uana iuuant, iuuat horrida Virtus
C ontemptorq; animus, munitaq; pectora recto,
E t mallii iussa, & Brutii irreuocabile peccus.
N ec uero non & reges sceleris improba lege
D etestata notant. Igitur facta impia noce,
E t tragico exclamant per pulpita nota cothurno,
A uerso solis currus, & prandia fratrum
T ereaq; absumpti reuonentem viscera Nati,
I ncōctumq; senem flammis, & Phasida nubes
S cindentem cœli, & rutilos per inane dracones,
T exta q; herculeamq; pyram, & priameia regna.
A tq; enses Phœnissa tuos, flammamq; Creuse,
S i quibus eoo nascentibus astitit ortu
C epheus, arridetq; Venus, Cylleniaq; astra
A diiciunt radios, & candida lumina præstante.
H inc acer Venusinus amaro sublita felle
V erba iacit, risu intingens. hinc rugat A quinas
T riste supercilium, uomit & de pectori bilem,
C um uidet archetypos pluteum seruare cleantas.
N ec non & iuuenis mordax saletinctus etrusco,
I nsequiturq; hominum curas, & gaudia uulgi,
A ccruasq; in terram animas cœlestium inanesc.
F orsitam, & populi mores describet, & arteis,
L iberiore ioco ludens, risumq; mouebit
P er scenam, atq; humili fitget uestigia socco
P erfsonam simulans, teget & submelle uenenum,
S piculaq; in salibus tinget derisor amaris.
S ic olim lusii senior, quem numine dextro
P ierides fouere, sacro cui lenis ab antro

DE STELLIS

C litumnus, certaq; Aon fuditse liquores
Q uem romana sium ueneratur lingua parentem
R identemq; hominum mores, & crima, & artes.
H ac Cepheus dabit exoriēs. sed Atlantide ab unda
O ccumbens, fatum in scopulis crudele minatur.
A ut primo sœurus nascentem extinguit in ortu,
A ut unco incœsum trahit, atq; euiscerat artus
D ilanians. miseranda quidem mors ipsa uidenti.

DE AQUILA.

Hinc ales iouis, & phrygiæ timor unicus idæ
P ræpetibus pennis cœlo se credit aperto
V enatrix, prædam & rostro mediatur ad uno
A lituum regina, & acutos exerit ungueis,
I nde feras cursu exagitant, sylvisq; fatigant
R aptores gaudent frenis domitare coactas,
E tiuuat hostili ferrum aspersisse cruento.
B ella placent, & præda subacto ex hoste petita,
E t spoliis uitam, & violenta agitare rapina.
N ec dubitent etiam armatos incurrere in hosteis
N udi armis, mortemq; uelint pro laude pacisci.
T antum animi feret Idæus noscentibus ales.
C ui si felicis radios iouis addidit ignis,
H i patriam decorent armis, & ab hoste tuantur
V ictores, & opima ioui in capitolia figent,
A uratumq; bouem statuent, actoq; triumpho
O rnabuntq; domum exuuiis & templa trophyis
S in mauors aut saturni attestabitur astrum,
A rma quidem, pharetræq; placent, et fortibus anfis
L aus aderit. Tamen æratas ad signa tribuni

Sub

S ub duce disponent turmas, aliena sequentes
 A uspicio, aut regum imperiis data iussa capessent.
 N anq; Ioui sacer accipiter sua tela ministrat.
 A tecum se oceano immersat, mersabit & undis
 N ascentem, fonteisq; suos sua flumina uerset.
 T ros puer, & toto laticem diffundet ab amne,
 V sg̃ adeo occumbens sœuit Iouis impiger ales,
 A ffuetusq; auræ, pontum indignatur, & undas.

DE CASIOPE.

Ecce autem noua lux cœlo se fundit aperto,
 C um se Aries, cum se Taurus super æquora tollite
 C ollucent auro flammæ. micat aureus æther,
 B radicea p̃ ipsa suo se uentilat aurea gyro
 I nstrepitans. Lectas eoo in littore conchas
 F lorere arboribus uideo, atq; inolescere gemmas
 P er ramos, purumq; ex coctis montibus aurum
 I n riuos fluere, ac tenui mox forcipe ductum,
 M ollitumq; manu, & fuso leuiore rotatum,
 R egia textilibus percurrere tegmina filis,
 Q uæ dea nunc radio per serica uellera miscet
 I ntexens, nunc pingit acu, uariatq; colores
 A lternans. Nitet aurato naua purpura textus.
 I psa sedens solio insigni, stellisq; corusco,
 S eligit aut gemmas terra Gangetide uectas.
 A ut baccas forat in fertis, pingue monile
 M ulta docens. Nymphæ instantis præcepta magistræ
 D extra obeunt, tacito et studio data fila ministrant.
 S alve Casiope. nam te quoq; sydera cœlo
 I llustrant, coelique uenis decus ipsa puellis.

DE STELLIS

O rnatus tu diua nouos, & serica templis
D ona paras, solioq; deos ueneraris eburno.
T u regum intexis trabeas tua munera pietæ
P almate, sceptrumq; auro, gemmisq; decorum,
B accatumq; monile sacerq; in fronte tiaras.
N ec tibi non Hebe, tibi non chorus omnis amantum
A ssurgit, comptusq; tuos tua dona requirit,
D istinctas auro uesteis, & cingula bullis
A spra suis, cultæq; come crinale decorum,
C brysolithon digito insignē, atq; in frōte Smaragdū.
I n primis matura uiro florente iuventa
N upta tuos lēta expectans depositi honores,
I llusam baccis Clamydem, illustremq; coronam
C œruleo fulgore, & purpureis hyacintis,
A rdet & in medius que pendula gemma papillis.
I psa manu ligat ad frontem studiosa capillos,
E t suspendit acu tenui uelamine uittam.
I lla uolat, uolit ansq; leueis exuscitat auras.
O ra nitent. ebur extensis in dentibus albet.
P urpuraq; in roseis effulget grata labellis.
P erq; genas lascivit amor, qui spicula torquens
I ncensum ferus ex oculis iaculatus, & ignem
V ulnerat incatum insidians, uritq; maritum.
G audia tum tacito uoluit sub pectore virgo.
Q ualis ad eridani ripas fluvialibus herbis
S tella nouas agitat e horeas. R uit excita pubes
E x agris mirata deam. R uit accola Mincii,
H adriaciq; sinus heros, omnisq; iuuentus
A emiliae, spumant Nymphis properantibus amnes,
N on satyris sunt arua satys, non prata Napæis.

Spectantum

S ectantum studiis desunt loca. Mater amorum
 P recedit, molleis uirgo fert sedula gressus
 D extra amor, à leua Charites comitantur. at illa
 R idet læta, dolosq; oculis meditatur, & ignem
 H ue illuc iaciit. uruntur iuuenesq; senesq;
 D eficiant Satyri exanimis. ipso aestuat amne
 E ridanus. tremulæ ludunt per cœrulea flammæ.
 A t Vates Nymphæ carus sua pectore uersat
 G audia sub tacito, atq; immoto lumine perstat,
 D eliciasq; animo repetens memor ipse futuras,
 I nuideat nec semideis, & temnat amanteis.
 E xoriens hæc Casiope dat munera natis
 E x auro, gemmisq; intertextisq; figuris.
 A tq; utinam nunquam oceani se tinguat in amne
 O ccumbens, nunquam telo, nunquam ense minetur,
 A ut è præcipiti fatum crudele ruina,
 E sset nec cœlo spectatior altera uirgo,
 N ec quæ plura suo peperisset commoda cultus

DE ANDROMEDÆ.

At contra trux Androméde noua funera, et atrā
 M olitur mortem, ac seuis cruciatibus instans
 S upplicia exigit, neq; enim aut lamenta parentum,
 C ūnugis aut moueāt lacrymæ, aut data mūera flectat
 M ors illi pretium, & tormenta immania curæ,
 V inclaq; carcer, & nodoso ex ære cotenæ.
 V indictam dea pro scopulis, quibus ipsa pependit
 D eposcens, studia hæc nascētibus improba monstrat,
 C arnificesq; manus, & acutam in colla securim,
 D ihellitq; artu struncos, & uiscera mandit

DE STELLIS

Sæuia impasta fame. Vel cum minus improba seuit,
Praeficit effossis grauida è tellure metallis,
Hos mores dabit exoriens Nepheleius, ut se
Exerit è pelago quadrupes, properatq; citatum
Taurus et ipse gradū attollēs. Sed Atlātide ab unda
Sæuior, obicietq; feris, & corpora truncis
Affigens, animam extremis cruciatibus aufert.
Perpetuis etiam uincis & carcere tetro
Damabit, si forte minax hinc, inde benignum
Stat sydus, dubio certans utrinq; fauore.

Hanc olim scopulo affixam, & crudelia ponti
Horrentem monstra, ac sine spe, auxilioq; parentum
Vndoso erumpens pelago, atq; è fluctibus imis
Se tollens, laniare immani gutture pergit
Bellua adacta fame, iussisq; impulsa deorum.
Ter monstrum caput erecta ceruice tetendit
Huc illuc uoluens oculos. Ter pandit hiatum
Immanem. Terq; & rictus, ter gutturis antrum
Vndiuomum, spumantq; rotati è pectore fluctus.
Hinc sinuosum undis pelagus secat. aestuat & quor
Fulmineo caudæ tractu, spumantiaq; acto
Proscindens utero impellit rapida agmina aquarū.
Littora planguntur fluctu, & uagus intonat aer,
Aenigro circum horrescunt maria undiq; nimbo.
Illa ut primum oculis hau sit uenientia monstra,
Tantum non extincta metu. Tamen ultima corde
Haec agitans, nix ad uacuas ea protulit auras,
Vnde mihi, si me duri exposuere parentes,
Auxilium deserta petam? Mibi terra negatur,
Praesidiumq; hominum. Sænit uis effera ponti,

A rmaturq; in me pelagi Deus, ultimaq; assunt
 S upplicia, et iam uiua nouo decreta sepulchro,
 A tque utinam defleta prius. Vos o' precor auree,
 N ang; hominum solita ad superos deferre querelas.
 A ccepit hæc pœnam miserata, & uirginis annos,
 A c deferte Ioui, o si quæ Iouis inclita proles
 H æc adeat loca, atq; utinam ferus ille Medusæ
 H uic assit domitor, quem fama est Gorgone cæsa
 R aptantem spolia, et caput ostentare, sororum
 P alladis auxilio fretum, ac tectum ægidos armis
 V ix hæc, q; plura parat. Ruit æquore monstru
 I mpulsiq; graui littus tremit, assonat æther
 V icinæq; fremunt ualles. Illi inter obortæ
 S unt oculis tenebrae, atq; ipsi sine sensibus artus.
 F orte oram pelagi obseruans Danaeus heros,
 Q ua quondam fama inachiam transasse inueniam,
 A duerit se, ut ponto raptabat ab alto
 B ellua, prospiciensq; actos ad littora fluctus
 Tanta mole ruit præceps, & littore curuo
 S axa petit, quæse cursu trahit illa citato,
 V idit ut exesa pendente in rupe puellam
 E xanimem iam, et singultu sera fata trahentem,
 O bstupuit uisu, et sua mox conuersus ad arma,
 N on iā ensem, neq; n. ense opus. illa ut cädida uidit
 P ectora, subriguit faucem, ac sera guttura pandit
 S pumescens. Ast Acrisio satus intulit actam
 F aucibus in mediis pinum, quæ forte iacebat
 L ittore truncæ, maris quondam iactata procellis,
 Q uantam uix patria hirta boum centena tulissent.
 E iectam rectu antennam curuamine coudæ

DE STELLIS

S uffulit, intorsitq; inimicum in Perseid Pisistris.
D eclinat uenientem heros, rursusq; receptam
I nicit in monstri latus. At fera bellua tergum
O buertens, telum effugit, caudaq; rotatum
I nfregit scopulo, dura quod caute repulsum
H erois septem armigeros, septenaq; equorum
C orpora prostrauit trunco, galeaeq; superbum
V errit humi conum, et lateri scaenum abripit ensim.
T um furiis actain scopulum se gurgite tollit
D ira lues, rostro infrendens, et faucibus hiscens.
Quadrupedū tabo, atq; hominū rabida ora cruentat
A sticit attonito iuueni Dea, uimq; ministrans
C onfilio iuuat. Hie scopulo, qui forte reuulsa
C autē iacet, dextra obiecto, bipatentia condit
O ra feræ, tamen illa diu multumq; reluctans
R eiicit ore super, uacuasq; eructat in auras.
I nde ruens scopulo scopulus conflixit, ut omne
I ntonet et littus, uicinaq; saxa resulant,
E xtimeatq; imo Nereus stupefactus in antro.
N il ultra cunctandum heros ratus, aptat habendam
A egida, subnectitq; humero, atq; ita fertur i hostem.
C olligit in guttur sese fera, mox et in ipsum
A crisioniadem hiscens ruit. Aduocat ille
P alladis auxilium, Clypeoq; interclusus aheno.
S tat nitens, et tela ferox horrentia quassat,
S iqua forte uiam lateri inuenit, illa repente
O buerit sese Nymphen. Sed feruidus heros
A nte uenit, stetit et mediis Nymphæq; feræq;
A eidaq; obiicens caput, anguineosq; Medusæ
P retendit crines, sparxit coma tetrauenenum.

Per

Perfaues, tumuere feræ tum guttura. at ille
 Perstringitq; oculos umbone, atq; agmine denso
 Serpentum implicitans, pulsat caua tempora adacto
 Impavidus Clypeo, ac mox lumine lumina condit.
 O riguit monstrum obtutu, ducitq; repente
 Horrentis molem scopuli, atq; è corpore tanto
 Stat rupes olim æquoreis pulsanda procellis.
 Scatra loui, natæq; louis parat Orgia Perseus,
 Virginis hinc teneris exoluit vincula plantis,
 Exanimem prius effatus. Me candida uirgo
 (P one metum) Deus hæc tibi demere uincula iussit.
 Iuppiter est genitor. fert, & sua nomina Perseus.
 Illa diu cunctata silet. Sed nomine Persei
 Audito, paulatim oculos ad uerba loquentis
 Susstulit, & tacitus uigorad præcordia serpit.
 Quale sub æstuum solem fitientibus herbis
 Languecit moriens florum decus acta repente
 It cœlo pluia, & largi de nubibus imbres
 Irrorant, redit ille uigor, redit ille colorum
 Mollis bonos spirant renocatis floribus arua.
 Et lætæ cultis uiolæ renouantur in hortis.
 Ergo ut primū oculis lucem hausit, per freta torques.
 Luminæ, perquirit monstrum, sed Abantius heros
 Pro monstro cautem ostendit. Tum candida uirgo
 Porrexit iuueni dextram, calidusq; per ima
 Pediora respirat sanguis, totosq; per artus
 It tepor, & nineos ringit noua purpura uultuso.
 Subrisit coniux fixoq; in lumine sensu,
 Sic citatur queæ causa mali, quo ue orta parente
 Nympha subit, non illa heros mea culpa. Dearum

DE STELLIS

I ra mihi, soror mæq; parens sibi conscientia damno est,
A usa maris se uirginibus præferre, siuumq; nubes
O stentans decus æquoreas armare sorores;
H inc Nereus furit. hinc sœuarum rector aquarum
O ceanus, monstra ex imo ciet horrida fundo,
Quæ natam pœnæ exposcant, nec te impie Cepheus
M ouit amor. Silet hic lacrimis miseranda coortis.
C oncipit his flammam iuuenis, mox talibus infit.
A bstineas lacrymis o', iam mea, nec tibi mater
F lenda, ferus' ue parens, aut ira inimica Dearum.
D igna Iouis nurus, et felix iam coniuge Perseo,
I niecitq; manum collo, ac sua gaudia pandit.
I lli perq; oculos furtim, perq; ora cucurrit
A ura recens, quæ sensum animi, quæ gaudia menti,
E xplicet, et toto depellat tristia corde.
Q ualis ubi deprensa dies sub nube maligna
D um squalet cœlum, et nigra Sol conditur umbra
E xurgens lato oceano, aut è montibus altis
A ura mouens, fugat et tenebras, et nubila late
D iffundit, redit ecce polo lux ipsa sereno,
C oncinuit thalamos felix hymenæus, et areæ
C oryrios oluere crocos. Ruit undiq; ab ipso
N iloq; indoq; ad tedas festina iuuentus,
P erseaq; Andromédenq; sonant, et littora, et amnes,
E t Cassi iuga, et ipsa arabum non hospita saxa,
P ulsatumiq; nemus serum, rupesq; Promethei,
E rgo coniugium optatum, dulcisq; hymenæos,
C oncordemq; torum, atq; unos coluere penateis,
I mperiumq; una sceptro tenuere superbo.
A tque hinc tralati ad superos fulgentibus astris

Irradiant

Irradiant, memor haec pœna fera vincula semper,
 Semper torturas agitat. Crudelia Perseus
 Funera. Sunt enses illi, sunt unlnera curæ,
 Orgonei capitis semperq; insignia prefert.

DE PERSEO.

Quo surgente aliquis ueniens in luminis auras
 Si Phœbus quoq; gorgoneo se se extulit ortu,
 Si Mauors telo infelix rutilante lacepsat,
 Quo Sol, auf quo Luna loco dominumq; locorum,
 Nec felix stella occurset, cœlo' ue cadenti
 Se agat occasum uersus regione secunda,
 Hunc caput aulsum collo violenta bipennis
 A uferet, ut media truncus spectetur arena,
 Aut etiam excisis manibus, pedibus' ue queretur
 Crudeleis Geminos. crudelia sydera Pisces.
 V ulnere seu crudo illacrimans, et corpore toto
 Saucijs, incuset Phœbum, dictyniaq; arma,
 Si media cœli è specula lussauerit arcum,
 V sp; adeo inachides in nostra pericula sœuit.

DE PEGASO.

Nec uero monumenta hominum intestata reliquit
 Iuppiter. At cœlo illustrans uestigia famæ,
 Virtutisq; aperire uiam ad noua nomina iussit
 Pegasus, hinc cœlo micat hic exordia fonte
 Clara dedit, de quo sacros sudere liquores
 Pierides, quibus ora pii sitientia uates
 Admorunt, potusq; sacer liquor Hippocrænes
 Impleuit mentes Musis, et Apolline dignas.
 Tum famæ quesitus honos. sua redditæ famæ

DE STELLIS.

P ræmia pieridum decus, et daphneia laurus;
P ost autem emeritos cœlo expescente labores
P egasus effulget stellis. Tamen ipse laborum,
A c famæ memor, assuetas in pectore curas
N oscenū ingeminat, quibus arma, leuesq; sequuntur
Q uadriuges, uersentq; agiles in puluere currus.
N unc hostem insecentur equis, nunc hostica castra
E xplorent, dubiusq; locum speculentur in agris,
N ec uero pedibus tantum sedet acribus alis
P egasus insiliit campo, et sese intulit auris.
H inc his ingenium uelox, et rebus agendis
D exteritas, ac cura uigil. Tum notior usus
H erbarum, mediceq; artis, queis ægra ferarum
C orpora, queis hominum morbos, et uulnera cureret,
Q uandoquidem assuetus pratis, assuetus et herbis
I llarum studia ingenerat, nec inutile succi
P ræsidium meditans, et opem mortalibus ægris,
Q uorum opera illatus, cœlo inter sydera fulget,
E xoriens cum Piscis aquis ruit, aureaq; uido
V ellere per summos effert se bellua fluctus.
A t contra oceani præceps delapsus in undam,
O ceanis senis undam, atq; antra liquefiantia Nerei.
E xcudit aut currulacerum, aut è calce cruentum,
A ut dorso eiectum stygias deturbat ad undas
P allentem, et uanos fundentem è pectore questus.

DE ENGONASI.

Hunc post exoritur iuuenis, quem fessa trahentem
G enua uides n:, ne Alciden hunc rere. fugacis
I sta uiri species, frandumq; instructa, doliq;

P raecepit in fine, non ut tela offera contra
 L uce palam, nisi hamento iactetur adacto,
 N octe quidem, tenebrisq; atra grassetur in umbra
 I nsidians, scuisq; inhibet simulata rapinis.
 H os animos curua effigies nascentibus indit.
 C orporaq; extento iacent pendentia fune,
 I n gyrum cogant artus, et cerea membra,
 P erq; enses moueant nudis uestigia plantis,
 S i Mars, et DiClynnus suis speculentur ab astris.
 S eurus ab occasu ferrum, infidiasq; minatur.
 S in Mauors quoq; fulmineam contorserit hastam,
 I llos flamma furens, uentoq; agitata fauilla
 V stulet, et picei tosto de uiscere sumi
 A gglomeren, Serpat succensis ossibus ignis
 F eruidus, atq; imis crepitent incendia uenis.

DE PRISTICE.

A st ubi coeruleo tingit sese aequore Pristis
 O ccumbens, si tunc astam quoq; Sithonius Dux
 T orserit, externi fugiant uaga flumina Nili,
 T yrheniq; maris fluctus, et littora Calpes,
 N e turpeis pescant focas, armentaq; Protei
 V iscere pasta suo saturent, et biantia condant
 G uitura, sed rursum tonis in fluctibus ipsi,
 A egecq; sinu, magnoq; in gurgite ponti
 V enentur uagos foetus maris, undi q; clausos
 A ggeribus, quoties eoo è littore surgens
 C etus, et ipse suo faueat nascentibus ortu.
 C ernere erit latæ pelago uolitantia lina,
 E t circum triplici cinctos indagine saltus

DE STELLIS

A equoreos, monstra iudicis trepidantia septis,
N ec posse aut reperire uiam, aut prorū pere claustris
I psi de rate turrigera, aut è puppibus altis
F erratis instant hastis, iaciuntq; tridentes
P innigeros. mo referunt sese icta profundo,
I nfixosq; trahunt squamosa ad tergora contos,
V iribus hinc defecta suis, et uicta dolore
V ulneris, albentes rursum tolluntur in undas,
S eminecesq; trahunt artus. At nautica pubes
R etibus inuigilans, funes agit, aut fera contis
A gmina perturbat, uideasq; indagine in'una
V rgeri armentum uasti aequoris. Ille trucidat
E nse ferox, hic sublata secat ossa securi.
H ic unco trahit ad littus, prædaq; superbus
I ngenteis media tauros resupinat arena.
P ars laniat cultro insulcans, et uiscera nudat,
I n prædamq; uocat socium. pars agmine longo
P er remos, per transtra leui uolat incita saltu,
R etiaq; inclusasq; feras ad littora raptat
I psa suis diffusa humeris. sed lecta iuuentus
A uxilio uenit, ac uicino è margine tortis
R estibus innitens, & uectibus æmula ductis
O ceanum secum, oceani et uiuaria tractat,
E t uersa pelagi exuviæ exponuntur in alga.
N ec mora cum rapidis in equis uectantur ad urbes
F initimas, rostro & caudis minitantia monstra,
H ic latisfrata in tabulis, suffixaue ad uncos
F erratos. duplice horrescunt pendentia dorso
E tsquamosa rigent duris ad tergora pinnis.
V rbs ipsa armentum ad Nerei, et spolia effera currit,

A c montana ruit longe ad spectacula pubes.
 S æpe etiam solem ad rapidum, fumos' ue nolucres
 S uspendunt, sale sicca prius. perq; oppida late
 E xportant. It salsa maris forta per uaga merces
 I n frustis concisa, & lancibus acta repandis.
 F orsitam & salis arentes durare lacunas
 C ura sit, & laticum sensus conuertere amaros
 I n salsum, medio purgantur littore campi,
 S trataq; arenosis includitur area septis.
 H uc sapor ille granis, tristisq; inducit humor
 I nclusus latq; canea, & circum aggere septus,
 P aulatim sub sole liquens exudat, humiq;
 L entescit, donec sitiens, rapidoq; coactus
 I gne, salem uariosq; hominum concrevit in usus.

DE COLA PISCE.

Hæc pistris. sed quo cœli sub sydere natum,
 Qua' ne poli sub parte Colan rear? alta Pelori
 S axa uirum genuere, aluit quoq; sicilis Aetna,
 E t puer humanos hausit de matre liquores,
 I nstructusq; hominum curis, & ab arte magistris
 S ed tamen ut paulatim ætas tulit, auia montis
 N ulla petit, nulla ipse feris uenabula torqueat
 L ittoribus tantum assitit, neptuniaq; antra
 S ola placent, solis gaudet piscator arenis.
 S æpe pater sinuantem hamos, plumboq; onerantem
 R etia, nexilibus mater persæpe saginis
 I ntentum increpuit, dictisq; exarsit amaris.
 I lle autem irato se committere ponto
 A udet, Nereidum & thalamos intrare reposos,

DE STELLIS

T ritonum penetrare domos, Glaucoq; recessus,
E ttentare imi pulsans clausa hostia Nerei.
S æpe illum Galatea cauo dum prodit ab antro,
M irata est, stupuitq; uiri per coerulea gressum,
S æpe suas Arctibusa comas dum siccatur, euntem
O bstupuit, simul & uitreo caput abdidit amne.
N ec uero maris occultos inuadere saltus
A ddubitat, ferro aut latebras uiolare ferarum
E nse canes, ense & tauros, ense horrida cete,
E t totas sese ante acies agit unus, & antris
I ncludit, natat elato per Nerca telo,
R heginoc; mari, sicula & regnator in unda.
N anq; etiam quo Scylla cauo fremit abdita in antro,
C uilatront centum ora canum, centum ora luporum
E xululant, ferro irrupit, siluere remisso
O re canes, filuit rabidorum turba luporum
V icta metu. Scylla immanis dum paudit hiatus,
P erforat hic gladio assurgens caua gultura, ibi illa
I n latebras fugit, & ponti procul abdita querit.
I ngressusq; antrum iuuenis catinensis, adeso
O ssia hominum, attritosq; artus, & pabula cernit
D ira canum, truncasq; manus, et pectora, et armos,
T um puppes uidet effractas, diuisaq; transstra
S axa super, rostra aeratis squalentia truncis.
E t iam tertia lux roseo surgebat ab ortu,
C um iuuenis letus spoliis, tantoq; labore
S umma petit, summae nanti famulantur & unda,
E t pelagus posito præstat se ad iussa tumultu,
O ccurredit læta ad littus Messenia turba,
G ratantur matres reduci, innuptæq; puellæ

Muranus

Mirantur, stupet effusum per littora vulgus.
Ille suos peragit cursus, et stupe secundo
E portum petat, et cursu portum intrat amicos.
Victorem pelagi è muris urbs læta salutat.
Prædagè per scopulos, strataqè exponitur a'ga,
A l'ga Colan, littusqè Colan, Colan antra sonabant.
Hinc omnem pelago uitam, aq; in fluctibus egit
Nereidum choreis mistus, quem cœrula Protei
Imnorant armenta, uagiq; per æquora circum
Adnabant delphines, et Ionio in toto
Mulcebat nario Tritonum buccina cantu.
Sæpe etiam mediis sub fluctibus alia secantem
Obstupuere uirum Nautæ, quibus ipse reposito
Mox scopulo, madidum exiccans sub sole capillum
Horrentem cæco signat sub marmore cautem.
Declinent qua arte, et cumulos uariantis arenæ
Quinetiam maris occultos instare tumultus,
Incumbant quibus aut cœli de partibus euri,
Quaq; die cogant atro se turbine nubes,
Immineantq; hyemes pelago, et nox horreat umbra,
Nuptuniq; minas inceptaq; tristia monstrat.
Hinc illi uel in portum, expediuntq; rudenteis,
Acciueni ingentem Baccho cratera coronant.
Ille autem gratam ut cepit per membra quietens
Stratus humi, pelagoq; atrox desæuit et austera
Non mora, spumantem in laticem se deuicit alto
Ex saxo, relegens pontum, uadag; inuia tentat,
Sola illi intacta, et fatum exitiale Charybdis,
Hanc timet, huic ausus nūquam contendere monstro.
Forte diem solennem urbi Federicus agebat,

DE STELLIS

E t promissa aderant celeris spectacula cymbæ
 V ictori meritum chlamys, ac super aurea torquis
 H inc certant quibus est et uis, et gloria nandi
 P ræmia cælatus crater, atq; insubere ensis,
 I ngentem tum Rex pateram capit, atq; ita fatur.
 V ictorem maris ista Colan manet, et iacit illam
 I n pontum, qua sæpe ferox latrare Charybdis
 A ssueuit, cum coeruleo se se extulit antro.
 I nsonuere undæ iactu, ac lux candida fulsit.
 S ole repercussa, et flammis radiantis abeni
 C unctatur iuuenis fatoq; exterritus haeret.
 A t Rex mi pateram ex imo ferat ille profundo,
 V inciri iubet attutum, expediuntq; catenas.
 V incant fata inquit, fato et Rex durior, haud me
 D egenerem aspiciet tellus mea seq; sub undas
 D emisit, quantumq; acer per inane columbam
 D elapsus cœlo accipiter, sequiturq; feritq;
 I amq; alis, iamq; ungue petens, tantum ille rotatam
 P er fluctus, per saxa secans, imum usq; profundum
 S ectatur pateram, atq; illam tenet impiger, ecce
 D e latebris fer a proripiens, latrantia contra
 O biecit rabida ora canum, quibus ille nitentem
 P ro Clypeo obiecit pateram, seq; ense tuetur.
 D umq; aciem hic illuc ferri iacit, et micat acer.
 P erq; Lupos, perq; ora Canum uersatus, et agmen
 D atq; locum, rursusq; locum tenet, ilia monstri
 I ncumbens telo strinxit, dedit icta fragorem
 A lta cutis, squama horrisonas natat acta per undas
 S tridorem hic illa ingentem de fauibus imis
 S ustulit infrennit quo aequor, caua rupibus Aetna

Assultat,

A fultat, tremit æratis sub postibus antrum
 V ulcani. Siculæ nutant cum mœnibus urbes,
 H orre scitq; nouos procul Ausonis ora tumultus.
 T um caudam explicitans totoq; illata Charybdis
 C orpore, ter pauidum assultu, ter uerbere torto
 E xcussuq; solo, caudæq; uolumine cinctum
 I llisit tandem scopulo, traxitq; sub antrum
 I mpastosq; canes, & hiantia guttura pauit;
 I lle igitur cœlo impulsus tellure relicta
 I n ponto degit uitam, & fatum æquore clausit.

DE ARCTO.

Haec tenus hæc, nūc illa puer mihi suspicie planstra,
 Quæ nunquam oceano tingunt, sed cardine summo
 V oluuntur, paruoq; ferunt sese incita gyro,
 V t nunquam occasu, nunquam rapiantur ab ortu,
 A tq; illam metire oculis, quæ uertice in ipso
 T anquam fixa micat uoclu, tamen usq; uagatur,
 O bseruatq; polum, atq; axi uix mobilis hæret,
 S tella Lycaonie referens monimenta puellæ.
 V rsa etenim quondam in sylvis errauit, & antris
 D elituit. Sed uicta fame memor ipsa parentum
 S æpe domos, ac rura petit, commissaq; uaccis
 D ecubuit stabulo, & stetit ad fœnilia uincta,
 I llam pastores, dum pabula nota frequentant,
 S æpe greges inter duxere ad pascua, & inter
 E rravit pastos fera Nonacrina iuuencos
 S ensisset uacua modulantem cōrmen in umbra
 D amonem, uacuam saltu properabat ad umbram,
 E tcantum immota suspendit arundinis aure,

DE STELLIS.

Blanditurq; oculis, ac singula querba canentis;
Obseruans, lambitq; manus, sequiturq; uocantem,
Caudetq; ipsa sui laudari uoce magistri.
Hinc quibus offulsiit nescientibus arcadiis ursae
Sydus, et e summo prospexit cardine uirgo,
His captos domitare ursos, immania corda,
His saeum genus indomitos frenare Leones
Curasit, et socios canibus coniungere pardos
Per nemus, infrenemq; manu tractare Elephantum,
Tum uerbis formare, acrem, ut tolerare magistrum
Assuecat, socium armato dignoscere ab hoste.
Hic illis amor, hoc studium sic imperat astrum
Exoriens. At si occasum declinet ad ipsum
Impastus leo, seu violentis unguibus ursus
Dilaniet, seu uicta fame fera dente cruentet,
Si graue Threicii minitetur stella tyranni.

DE ANGVE.

Quid qui per geminas anguis conuertitur arctos,
Et trahit ingenti sinuosa uolumina cauda?
Hic Marsos dabit exoriens, qui uulnera cantu,
Qui sanent morsus, nigro qui forte ueneno,
Vnguine paeonio, et succis medicentur, et herbis,
Qui ferro, atq; igni, referantq; Machaona dextrae
Ast ubi ad occasum flexu leuiore rotatus
In spiram, petat hesperii uada lubrica ponti
Letaleis passim morbos, et uulnera dente
Tabifico meditatur, et atro felle sagittas
Intingens, miscetq; malum per pocula uirus,
Regaleisq; epulas tabo inficit, aut boleto

Promittit

Promittit certam dubio sub funere mortem,
Hec coluber fata occumbens mortalibus addit.

ALTERNARI FATA VI
FIRMA ANIMI.

Talibus, atq; aliis seu declinantia in austrum,
Sine ad hyperboreum surgunt, quæ sydera tractum,
Excent hominem satis, mentesq; orientum
Senibus afficiunt uariis, uariosq; agitatus,
Dant animis, unde T uarios formantur ad usus,
Estq; suum cunctis studium, et sua cuiq; voluptas.
Saepet tamen uis firma animi, resq; extera, lex' ne
Aternant fata, aut genio aduersatur egestas.
Stat fatum tamen, et fato uis insita perstat.
Nec natura suas unquam inficiabitur arteis,
In rectum, paruum' ue uocet, uestigia seruat,
Visq; sua, et facilis per munera nota recursat,
Si quæ forte locum dedit aduersata potestas.

STELLARVM FIXARVM VIRIES
MAXIMAS ESSE.

Multum opis obliquo septem, quæ lumina cursu
Labuntur, dantis syderibus coniuncta repostis.
Duitias tamen ingenteis, inopinaq; regna
Dant ipsa, Imperiumq; imade plebe togatis,
Est seruos solio statuunt, sceptrisq; decorant,
Sed nec fida manent, certo nec foedere perstant.
Nam quantum cœlo tolluntur et ipsa reposto,

DE STELLIS

Quoq; loco maiore aliquem statuere, magisq;
E uexere, atq; ex imo ad conuexa tulere,
Hoc magis affliduntq; solo, calcantq; iacentem,
Et miseris statuunt hominum spectacula rebus.

DE STELLIS REGIIS LEO- NIS, AQUARIIS, SCOR- PII, TAVRI.

Nunc iterum Iouis ad Zonam, bissenaq; monstra
Nate redi, patrisq; memor præcepta capesse.
Regia nanc; etiam regalibus ignibus astra
Quattuor è cœli signis, regalia iura
Exercent, ardet libyci ad præcordia Monstri
Stella ingens, Stella auratis circum ignea flammis,
Stella Iouis decus egregium, et mauortia cura.
Cuius in exortu seu cum tenet ardua mundi
Sydera, curuato se se illi iuxerit arcu
Sylviopotens dea, sylvicolis dea cognita Nymphis,
Dinitias illi immensas, fruscetq; superbos
Fata parant, ille è castris peditemq; equitemq;
Educens, bello domitas quassabit et urbeis,
Et populos late uictor ditione tenebit.
Illum etiam ingentemq; animis ingentibus orsis,
Ornabunt regem sceptra, et Trabea aurea quondam
Insignem dabit, et folio illustrabit eburno.
Si cui ab hoc ipso nascenti arriserit astro
Delia, et auricomæ turgescant cornua fronti,
Bella tamen, belliq; aestum, durosq; labores,
I rarumq; graneis causas portender iniqui

Stella

S tella senis, rutiloq; furens Mars sœuiet igni
 C um uastum Nemœus olim properantibus annis
 D iuerent antrum, & spelæa horrenda reuisent.
 T unc etenim fraudemq; senis, violentaq; tela
 T reicii iuuenis, suspectaç; comminus arma
 I ndignans feræ, sese in ceruicemq; iubasq;
 C olligit. obfuroq; fremens se proripit antro,
 M ugituq; auræ, & cœlum territat ore
 H orrificans, pauet ipse senex, at ferrea Mauors
 O biectæ senta, & tortam ferus exeuicit hostam,
 S eq; cauæ condit galea, & saeuum exerit ensim
 F ulmineus quatit horrisonis Leo dentibus ora,
 E t parat assultu iam iam se inferre citato
 Q uadrupedans. ruit excitum ad spectacula cœlum,
 A ssensuq; Deum uario fremit offonus aether.
 Hæce adem aduersa è parte, atq; fluëtibus undis,
 S ydereis undis, & fonte liquentis Aquarii,
 Q ua regale nitet uillis radiantibus ostrum,
 N ascendi euenient, ubi Delia culmine summo
 A ut cœlo exuriente suo adstipulabitur ore.
 Si queras siculi mores, geniumq; tyranni,
 E t regnum crudele, aulamq; cruore madentem,
 S parsaq; per duras hominum præcordia senteis,
 M artius horrentifret hæc tibi Scorpius astro
 E xoriens, seu cum medio dominatur olympo,
 E t uicina micat crescenti lumine Phœbe,
 N on toto quisquam cœlo crudelior ignis
 V el sœuit face, uel flamma violentius astrum.
 H inc & opes summe summo & cum iure potestas
 I nfidiis armata, & cædibus usæ nefandis,

DE STELLIS

G rassatorq; animus, & sparsa cruore libido.
H inc Aer agas tremit, & clausus boue mugit abeno
I nfelix faber, & populis gemit Aetna subactis.
A t contra oppositis tauri de sedibus, ardent
F elices stellæ, non una in parte locatæ.
D e quarum radiis cum se, & sua cornua Phœbe
I llustrans medio incedit pulcherrima cœlo,
A ut i balamos Aurora tuos somno excita linquit,
H ine auri uenas fluitare, Hermumq; Tagumq;
V ndantem, cumulos & opum, perq; atria uerti,
P erq; aulas fulgere suis aulæa Britanis,
L uxuriare dapes mensis, fuluocq; metallo
T ecto super radiare, ipsis penetr alibus hortos,
F rondenteisq; umbras æstuum excludere Solem,
E tuideas tabulata nouis fulgentia signis.
H inc populi fauor, hinc indulgentissima cura
I n populum, & data per plebem sua dona uirilim.
H inc etiam tempa idæis inuisa columnis
C onduntur, splendentq; ebore, ac testudine postes
A urati, radiantq; adytis donaria sacris
E x auro, argentoq; & phidiaco cælatu,
A cfama externas circum uaga labitur horas,
S icni felicis ortus Latonia dextra
D e cornu bouis, atq; è sydere fecerit aureo,
A ut regale decus medio ostentari olymbo
I uppiter, & laeto placidus respexerit ore,
I llum urbes moderant̄, illum maria alta trabetemq;
A rmatas in bella rates, illum arma, uiriq;
H orrebunt, & equis uolitantem, & signa ferentem
I talaq; imperium tremit hoc sub uindice tollus,

LIB. IIII. T. 33 84
DE STELLIS CLARIS AC LIM-
PIDIS. ARIETIS. SCORP.
PII. SAGITTARII
Capricorni. Piscium.

Nec uero reliquis obliqui in partibus orbis
Sydera non multa fulgent radiantia luce,
Et claro illustrant tenebrosam lumine noctem,
Illustreisq; uiros. Et facta illustria reddunt.

Nam cui nascenti generoso effulserit astro
Helleus quadrupes, primo dum cardine surgit,
Ille potens opibus regum noteset in aula,
Et multo terram diues proscindit aratro.
ILLE reget populos, et magna potentibus armis,
Dux geret, et factis famam sibi queret ab ipsis,
Decumbens fato placido, insigni:q; feretro
Effertur, lacrymas interq; atq; ultima dona,
Si facilis placido annuerit quoq; Iuppiter ore.

Nunc non horrentis Scorpii de tergore fulgens
Stella micat, late ardenti spectabilis igne,
Ecceius radiis, et opes et larga sapellex
Funditur, et multo comitata potentia fastu.
Quod si felicis radics iouis aureus ardor
Adduciatur longe summi cumulentur honores,
Et longe primis ornentur fascibus aedes,
Primi etiam longe procerum extollentur in aula,
Et primi regum soliis loca iuncta tenebunt.
Sed mors sua manet, offensi principis ira.
Semiferi quoq; tecta senis fulgentibus astris
Clararunt, nitet et factibus radiantibus aula;

DE STELLIS

Hinc illustre virum genus, hinc generosa propago
Exurgit, magisq; potens sese afferit actis.
Imperio subiget populos, noua moenia condet,
Diruet hostileis urbes, et classe profundum
Instructa leget, et foedabit sanguine pontum,
Strage uirum insultans, et multa cæde superbus,
Victricesq; manus, terraq; mariq; potenti
Imperio reget, et domito tandem hoste cruentus
Accumbet leto insigni, atq; ante agmina uictor,
Tarpeius, cui sorte pater Chironio ab antro
Fulserit, ac nitidis sese coniunxerit astris
Exoriens, placido et moueat sua tempora nutu.

Aegoceros quoq; migranti sub nocte per umbram
Ilustreis effert radios, Quæis pectora nati
Ignescunt, mentisq; suum tenuatur acumen.
Et fortuna domus multa clarescat opum ui,
Cuius in exortu si se Latonia, si se
Addiderit socium belli Deus ensifer Heros,
Nascentur qui cæde hominum, qui sanguine suo
Lætentur, queis bella animo, et crudelia curæ
Praælia, sub quorum imperio, peditumq; equitumq;
Incedit legio, et campis gradietur apertis,
Et quos fata manent ipsi quoq; debita bello.
Irradiat post sub Phrygi momenta ministri
Stella nitens, quæ iustum animis, rectumq; probuq;
Suadeat, et magnos olim promittat honores,
Quæ populos late subdat, quæ regna merenti
Decernat, soliique decus sublime superbi.
Si Saturnius hanc radiis pater aspicit æquis,
Si nato adiungat uireis Saturnus amicas

Et patri

E t patri proprios, & tuo latois honores
C oniungens lato ostentat sese aurea uultus
C ulta comam, uariisq; caput circundata gemmis,
Quæc^p soror Phœbi, & possit loue nata uideri.
N ec uero non & Veneri sua cura, ducumq;
B ellorumq; nec arma timet generosa uirago,
Quæ Martem clypeo, galeaq; adamantideq; harpe
I nstruxit, dum prima Gyges in claustra tonantis
I ntorsit saxa, & ferratum in limina uectem.
Quæ face ter iaculo immanem gladioq; Olphialten
A mbussit, dum mento illi riget horrida barba
I lluvie fœdo, & squalenti emarcida cœno,
Quanta nec hirsutis trecentum pendeat hircis
N idorem incensa, & sequam dedit usta Mephitim,
Qua somno superi exciti, rapido arma tumultu
E xpeliunt, ciet ardenti Venus agmina torre.
F orte etenim Cytherea toro surrexerat, & se
M artis ab amplexu Nocturnis usq; tenēbris
S urpuerat, roseoq; diem properabat ab ortu,
Quo fuita, & longe cœlaret gaudia noctis.
P rima igitur uenientem hostem Dea sensit, opemq;
P rima tulit, sed longe illi laus maxima, quod iam
T erribilem galeam tractare atq; ære rigentem
C oniferam ingentem, atq; igneis, flamasq; uomentem
A usa, quod iratum comitata ad mœnia Martem
A nte illum iaculata facem, atq; è turribus igneis,
N obilis & facie, & generosis nobilis ausis.
E rgo ubi candenti sese Dea iunxit astro
E xoriens, fulget notus quo sydere pisces
E t Phœbe nitido felix decurrat olymbo,

DE STELLIS

N ascen^tur, quos religio, quos & qua, piumq;
O ble^tent, cultusq; Deum, & reuerentia casti.
N ascen^tur, qui classe maris uada coerulea uerrant,
Qui terrarum obeant uarios, uario ordine tractus
I li etiam ingenteis animos ingentibus actis
A diungunt, & bella animis ingentibus audent
E t pelago, & terris gerere, ac fera prælia miscent
V ictores, sed amor media inter tela recurfar,
V ictorumq; bonum subigit Dea uirginis armis.
A tq; utinam non regum odiis, non saea per iram
C ontingat mors, & fato rapiantur iniquo.

DE AENEA.

Talem olim rapidas Phrygii Simoentis ad undas
A eneam Dea progenuit, quem fortibus armis,
I nsignemq; animi iuuenem tot adire labores
I mpulerint, & faca noua exquirere sedes.
H inc humeris patrem inde Deos, & sacra ferentens
I actatumq; mari magno, Libycosq; per æstus
A ccepit uirgo hospitio, iunxitq; hymenæos.
M ox fineis queretem Atauum, Thybridisq; recessus
I ntrantem, regna excipiunt, dotaliaq; arua.
H inc atrox bellum exoritur, pro coniuge certat
H inc rutilū manus, hinc fulgentibus arcades armis.
A ciandē uictor potitur, regnoscit, toroq;,
S ed fato cadit infelix, auia ad antra Numiei.
H unc Libyæ quondam errantem per deuia Mater;
T utata est, hunc turbatis aquilonibus actum
E ripuit medus e fluctibus, hunc & in orculo
B ellorum casu, Simois cum & Xanthas, & illi,

Sanguine manarent campi et mare cædibus horrens
 Sicut uirum, galeasq; & forta corpora uersat,
 Ipsa enses, ac tela inter, flexusq; rotarum
 Stuit, & graue pro nato fert saucia uulnus,
 Non potuit tamen immitis placare fluenti
 Crudeleis latices, præfixaq; saxa sub undis,
 Squeadeo nec fata Deum mutare potest his,

DE MOTU COELI.

Digrediens hæc ante puer non dicta docebo,
 Tu memori mea uerba animo, ac sub pectore conde.
 Omnia clauduntur cælo, cœlum omnia secum
 Mole sua rapit, & celeri uertigine torquet.
 Immotumq; nihil patitur, tamen intima tellus
 Stat semper, medium quoniam concessit in orbem.
 Sunt axes, quibus ipse super uersatur olympus.
 Ipsa quidem oceani circumq; intraq; sonanti
 Alluitur tellus fluctu, ac uelut insula toto
 Insurgit ponto, & medijs stans prominet undis.
 Quas cursu uaga, & alterna sub luce resulgens
 Luna ciet, luna æstiferos motura tumultus.
 Iam terras, pontumq; undæ complectitur aer
 Huc illue uentis agitatus, & æquore aperto
 Raptae imbriferos piceo cum turbine nimbos.
 Quidquid enim tellure ima, ac rorantibus undis
 Exhalat, passim hic sublato corpore fertur
 Uectum Solisq; rotis, lunæq; quadriga.
 Ensatum mox in nubes, pluuijamq; liquefecit.
 Ipsa autem Luna in primis fluitantibus auris
 Imperat, & cælo uitiosos cum torqueat axes

DE STELLIS

A espatio breuiore rotas agat, usq; Deorum
C onfilia explorans, & opes, & casta serenos
N unc præfert uultus, rutilo nunc uelat amictu,
A ut Feruginea procedit nubila palla.
M ultum eiiam quibus insignis digressa feratur,
A diuinat, & peragret signi qua parte Tyrannus.

DE SIGNORVM QV A= LITATIBVS.

I gnea uis pecori phryxeo, & cornibus aureis,
I gneus & Libyco uigor est, rabiesq; Leoni,
C andentiq; senex iaculatur ab igne sagittas
P hillyrides nam terrestris uis insita tauro,
I nsita Virgineæ Spicæ, Aegocerontis & astris.
N am Geminis placet aer, aeriq; recessus,
H os puer Ideus probat, hos Pometia Virgo.
A t Cancro fluiorum amor, & quore&q; lacunæ
P ermansit, iuuat unda, iuuant stagnantia claustra,
P iscibus idem amor est, eadem quoq; cura Nepai.
H inc uariant Lunæ uires, pugnantq; uicissim
S igna simul, nec certa fides uariantibus auris,
H inc tempestates, atq; inconstantia cœli
S ucceditq; austre boreæ, pluuiumq; sereno.
A c mediis persæpe caloribus horruit aer,
C um grando in solidis percrebuit horrida teftis.

DE INEQUALITATE DIES RVM, AC NOCTIVM.

Quin etiam uariant solis uiresq; uicesq;
Quod cœli suus, & signorum præstigit ordo

O bliquans, unde alternant, noctesq; diesq;,
 A c tempus circum spatiis se uersat inquis.
 Quattuor in parteis quamquam diducitur annus,
 A equa sed à mediis ducuntur tempora signis,
 Queis medium luci, atq; umbris sol dividit orbem,
 P recipiti loca celsa gradu, quæq; ima debiscunt.
 D um certant inter se, fugiuntq; fugantq;;
 N unc nocti cedunt luces, nunc solibus umbræ,
 A duersisq; uagantur equis & frigus, & aestas

DE SIGNIS MOBILIBVS FELIXIS, ET COMMVNIBVS,

Omnia principio porperant, medioq; morantur,
 A t finis neutrum retinens moderatur utrumq;;
 T emporis hinc uerni quadrupes Nepheleius autor
 I t properans, semperq; suas festinat ad herbas,
 N ec mora, nec requies, manet ad præsepio taurus,
 V er manet, insistit bos indefessus aratro
 I ncumbens operi, incumbit quoq; purpureum uer
 P er sylvas, per prata, & cœpto perstat in ipso.
 A t geminis modus est, dum uer declinat, & ardens
 P rocedit cœlo indomit is feruoribus æstas.
 H inc pecori aurato uis mobilis, at sua tauro
 V is constans, solidum robur, stabilisq; potestas
 V is media est geminis utroq; à sydere ducta,
 C ommunisq; uigor, que cætera signa sequuntur
 O rdine nexa suo seruant hunc certa tenorem;

DE SIGNIS TARDIS, ET VELOCIBVS.

DE STELLIS

Nec uero quæ signa austro digressa feruntur

I n boream, non ipsa obliquis curribus ortum
A ccelerant, raptantq; habiles ad frena ingaleis.
H inc ortus breuius spatium obliquantibus astris
H inc properans A urora rubentibus aduolat alis,
I ngeminat lux, ingeminant opera, atq; labores.
A t contra quæ de Boreæ regione recursant
I n Libyen, ea declivi properantia cursu
O ceano immersant sese, obliquantq; sub æquor
A ethiopum, inde ubi gangeos referuntur ad ortus,
I nsidunt cliuo, ac sursum recto axe supinis
V ix referuntur equis. subit hinc mora longior æquo,
A ugenturq; ortus spatia, et nox crescit in umbra.
D ecrescit labor, accrescit requiensq; soporq;

QUÆ SIGNA, QUOS VENTOS EXCITENT.

Ventorum quoq; uis uariat uariantibus astris.

I gnea præcipitem Boream, et minitantia claustris
A rctois signa emittunt glaciemq; niuemq;.
S æpe tamen uicino Aries de tramite, Cauros
I mmixtum Zephyro, ac Boreæ genus euocat antris.
Q uis credat, gelidos flatus Iouis excitet astrum?
E xcitet humenteis Mars, atq; Atlantis ab undis?
S igna etenim maris humectos referentia fluctus,
O ceani occiduos aestus, auramq; Fauoris
S ollicitant, tamen et libycis procul excita arenis
F labra crient, Zephyro cognata frequenter, et austro,
H unc prono è coeli tractu, atq; Hyemalibus oris

E ducit Dea, cœruleo quondam edita ponto,
 E ducunt astra auriped. confortia tauro.
 Q uin eurumq; notumq; unâ Capricornus utrinq;
 C ommissum genus, excibit bicoloribus alis.
 A st eurumq; euriq; domos, nabatæaq; claustra
 S aturnus tenet, & gangetide regnat in aula.
 N onnunq; Solis radius calefactus, & igni,
 S uscitat horrisonas stridenti Aquilone procellas.
 T u uero terræq; situs, & flumina, & ipsos
 A spice arenosi tractus, maris, aspice monteis
 M ontibus impositos, & declinantia in imas
 C onualeis loca, & aerii super indita faxis
 O ppida non idem obrutus, posituraq; mundi
 O mnibus est eadem, nec Sol uagus omnibus idem,
 N on similis natura soli, non aeris aura.
 H inc uaria! cœli uis, & natura locorum,
 D iuersæq; uices rerum, atq; euenta per orbem.
 A strorum quoq; dissimiles uireisq; uicesq;
 T emporaq; inconstansq; dies uariantibus umbris.

QVI PLANETAE DIVRNI
 SINT, ET QVINOCTVRNI.

Sydereis nocturna umbris Latonia gaudet,
 G audet Nocturnis tenebris Erycina, suumq;
 I llecebris trahit hæc nocturna ad gaudia amantem
 I lle dol o latus, furtisq; accommoda captans
 O cia per tenebras graditur speculator opacasi
 L ucem odit, memor & vulcania uincula, & artes
 P hoebeas cauet, & cæca insidiatur in umbra.

DE STELLIS

A t lucem currusq; auroræ, & lampada solis
M iratus pater Altitonans, miratus & ipse
F alcitenens Deus, occultas odere tenebras,
E xultantisq; die, gaudentisq; patentibus auris.

CVR ALII ALBI, ALII NI GRI SINT HOMINES.

Miretur nigrum Aethiopem crissante capillo
A lbis, & algenti Germania subdita cœlo.
M iretur longamq; comam, canden iaq; ora
G ermani Nomas, & lati niger accola Nili.
I llum siccæ siti, sœuocq; exusta calore,
T orridaq; ossiduo vicinia solis ab æstu
V rit, & incoeto tingit nigra corpora fumo,
C ontrahit & teretem per adusta foramina crinem.
H uic concreta gelu, nimibusq; oppressa malignis
Quæ regio riget arctois subiecta pruinis,
V icinum è glacie candorem aspergine cana
I llinit, & niueum diffundit in ora colorem,
A c multa irrorat madefactum sanguine corpus.
I nde fluit coma longa, & opacant ora capilli.
H inc uariat gens ipsa inter flammarumq; niueisq;
A tq; alios referunt alia in regione colores,
Quos ecclii miscent igneis, errantiaq; astra.
H inc Phœben niueæ lœtari uellere lanæ,
S aturnumq; atro rursum squalescere amictu
D ixere, ac rutilo Martem exultare capillo.

DE ORIS VARIETATE.

N ec tantum color, Ora etiam, effigiesq; uirorum
D issimiles.

D iffimiles inter se se praliscq; patrumq;,
 N ec matri suanata, nec uno è germine creti
 A f similes, nec neptis auo, aut soror ipsa sorori,
 V sq; adeo, cœliq; situs, & sydera, & ipsi
 D uariant, ac signa quibus sua plastra reuoluunt.

DE VARIETATE MORVM.

Quin uariant etiam mores, & pectora sensus
 D iuersos agitant, studia & non una sequuntur.
 H inc animi secreta alto sub pectore condit
 C onsilio grauis, & casus timet usq; futuros.
 E t pareit parto, & prouisa negocia differt
 C unctator, quoniam Saturni hoc imperat astrum
 Ille fidem, testeisq; deos, conceptaq; uerba
 P osthabet, & rabidos irarum concitat aestus
 I mmritis, promptusq; manu, uiolentus, & exlex,
 H os mores quoniam Martis ferus indidit ardor.
 Ast alium, insignemq; animi, et præstantibus ausis
 N obilitat Sol, & generoso corde superbiam
 I nuitat studio Imperii, atq; extollit in altum,
 P lacantemq; aras diuum, & pia uota ferentem.
 S üt quos, et splendor iuuet, atq; exculta supplex,
 O rnatusq; domi fulgens, laqueariaq; aurea,
 E t tyriæ uestes, uilloso & purpura limbo.
 H os populis longe acceptos Latonia Luna
 C ommendat, fauor hinc, & amicæ gratia plebis,
 I ngeniumq; habile, & rebus uis apta gerundis.
 E st illis mite ingenium, & sibi pectora recti
 C onscia sunt animi præclara ad munera natu
 I ustitiamq; colunt, & inest reverentia ueri,

DE STELLIS

E t syncerus amor, pensi quoq; sedula cura,
N il præceps, etenim Iouis hos sic temperat astrum.
Temperat ast alium ueneris nitor. hinc nitet illi
C ultus, et aurato fulgens noua purpura textu.
L uxuriat domus, ac lucos flant tecta sabæos,
E t passim nitida Charites dominantur in aula.
Scitatur rerum causas, et suscitat arteis
I gnotas solers, facundaq; pectora uersat
M ercurius, ueterum repetens monumenta uirorum,
D um linguae pretium, dum famæ affectat honorem,
I gnotum et patitur nihil, et contemnit inertes.
H os mores nascentum animis errantia septem
S ydera dant, sed longe alios immista uicissim.
I ngentes hinc uirtutes, ingentia rursum
D ucuntur uitia, et nusquam mortalibus unum est,
I pse idem sibi dissimilis, iuuensisq; senexq;.

QVÆ SIGNA, QVALES SEN- SUS EXCITENT.

Signa quoq; aduerso sibi dissidentia nisu
D ant uarias animorum arteis. nam prædicta motu
Signa cito, celeres sensu, agitataq; longe
Ingerant studia, et penetrabile mentis acumen,
Atq; habileis ad laudem animos, ciuiliaq; acta
Accendunt, Hos cura deum, et solertia cœli
R imanteis rerum causas iuuat. His furor ille
F aticinus mentes agitat, panditq; futura.
At curas animi tacitas, frontemq; seueram,
Et pectus graue consilii, rigidumq; tenaxq;
I udiciumq; immotum, et uerba sonantia uerum

Fixa dabunt, eadē argentiq; eadem æmula honoris
 Fomenta adiciunt animis. hinc densa clientum
 Agmina delectant. hinc & certamine in omni
 Peruticisse uolunt, commenta pectoris acri
 Contendunt studio, atq; opera peragenda tenaci,
 Signab bicorporeis rursum variata figuris
 Instabileis reddunt animos, sensusq; uaganteis
 Alternant. nil certum unquam uariantia corda
 Insequitur non firma quidem sententia. uerum
 Mens habilis, resq; ad uarias uersatile pectus.
 Hos amor, imbelliesq; Lyrae, Somnusq; Venusq;
 Ociaq; ignauos reddunt, & Salmacis, & fons,
 Quæq; tegunt nitidum frondosa umbracula fontem.

VI PLANETAE Q VIBVS SIGNOS
RVM DOMINENTVR Triangulis.

Quin etiam Leo getulus, nepheleiaq; astra
 Hemonio cum heroë, sagittiferisq; pharetris
 Excentriq; maris animos, & mascula iura
 Utantur, gaudentq; die, discibusq; diurnis.
 Hinc lucis pater, horarum pater. ætherius Sol,
 Tarpejæq; arcis custos, qui nubila uersat,
 Ductores aciem hanc violenta in prælia raptantes
 Illi ductorumq; animos, & prælia, & arteis
 Imperio assueti referunt gentemq; uirosq;
 His animis. his & studiis, his pectora curis
 Instituunt. At foemineæ Cytherea cohorti,
 Quæq; soporiferis uebitur Dea Cynthia bigis
 Dant signum. sed nox tacitas iuuat. imperioq;
 Vtuntur leniore duces, segniscq; capessit

DE STELLIS

I ussa phalanx, ferturq; animis muliebrisbus hærens.
I nde suos populis mores, animosq; ducumq;
P ræscribit leges, decretaq; munera sancit.
H inc legio geminorum, arguaq; robora fratres
I ngenteis tollunt animos, ingentiaq; audent
L uce palam, tenebras odere, atq; abditæ facta.
H os animis, hos consiliis, hos pectore, & armis
H ortantur Latii Deus, atq; Atlantide cretus,
C ommunemq; aciem, concordi fœdere curant,
E t scribunt sua iura urbi, plebiq; patriciis,
A gmen agit quartum belli Deus. Arma, tubæq;
C ircunstant. Cytherea illi comes hæret. & alto
Q uæ Cyntho dea fert rigidos uenabula in ursos.
H æ Martem comitatæ his agminis altera cura,
N octurnisq; dolis in costra inimica feruntur,
Q uæ nam, quæ rogo causa deos, mortalia ubi arma
O buersans inter rapidas agis ense cateruas
I mpellens, cuneosq; virum, feraq; agmina equoru,
I mmanem nunc te tigrim dente, ungue cruentum
C ernere erit, rutilos fœdantem sanguine campos?
N unc latos referentem armos, cauaq; ora leonum,
I psam aciem? densosq; globos, ipsa agmina ferro
S ternentem, simul ense equites, peditesq; metentem?
A t cœlo diuum ante oculos muliebris sectans
C onfilia, illarum obsequiis tua munera, & arteis
B ellorum, bellorum arteis, crepitantiq; arma
A scribis. quantum illecebræ, quantum aurea possunt
C ypridis ora tuæ? quantum nox? illaq; noctis
G audia, quinetiam in tenebris, in nube maligna
A spirans Phœbes thalamis, furtiva per umbras

Ocula

O scula, & attactus tentasti ad pectora molleis.
H inc frater, quem nulla hominum res, nulla Deorum
P rudentem latet, haec stolido maledicta tyranno
O biectare ausus, dictisq; odiungere pondus.
F urtis te natum, illecebrisq; dolisq; Dearum
C astra iuuent nocturna, & fæminei comitatus.
C ede die, iactantem te, & tua facta sonantem
C ristato capite, in tenebris, tibi nocte, tibi umbris
P laudentem, spolia è thalamis sine cæde parentem
M iretur Charitum chorus, & Vulcania coniux.
C ede Polo, fucosq; genarum, unquentaq; amantis
I sequere, atq; alium jyluis mediator A donim.

DE STELLIS
IOANNIS IOVIANI PONTANI
AD LVCIVM FRANCISCVM
FILIVM DE STELLIS
LIBER QUINTVS.

Vne mibi quæ uirideis colles, ros
rantiaq; arua,

Que iuga gratorum nemorum,
ac uiridantia ripis

Flumina, quæq; uagos colitis
per deuia fontes

A eriae aspirate auræ, atq; fauete vocanti,
T ethyos æternæ clarum genus, inclyta solis
P rogenies, quas Oceanus bipatentibus antris
E nisa est, decepta dolis, & A pollinis arte,
D um Teihys miserum toties excludit amantem,
N anq; quiescebat clauso Dea nuda sub antro,
C um Deus ad postleis tacitus rimatur, & omnem
E xploratq; aditum, fraudemq; in pectore uersat
I gne calens. spectat, simul & timet ipse uideri.
M ox abit in tenueis radios, rimamq; per arctam
I ngressus, fruitur thalamo, & noua gaudia carpit.
I ntumuit Dea compressu, atq; absente marito,
C ælat onus, decimo Oceanus dum sydere Calpen
D iffingit, pontum & terris immittit apertis
V ictor, & extremam pergit tentare Meotim,
C ommotus fama, & generose Virginis annis.
P rodistiq; utero tacite, & latuisti in umbra
O ceano redeunte, etenim pater ipse uideri
V os uetuit, tenueis animas uix sensibus auclas.

Nocte

N octe quidem latitare antris, at luce uagari
 E t pelago, et terris, atq; aera currere apertum,
 S olariq; astus hominum, et mulcere laborem,
 L ongarum et uoluit curas lenire uiarum.
 E rgo agite o' mihi cultae auræ, oceanitides aure
 E t Tethi proles, et Apolline digna parente,
 E ste mihi comites, terris, pelagoq; uaganti,
 M ecum iter incepturn terite, et spirate canenti.
 V os ego Benaci ad Ripam, atq; ad flumina mantus
 S istam audax. Hie Andiadum selecta sororum
 C armina, et aonios lætæ excipietis honores,
 Q uos olim memores diuîm referetis ad aures.
 I pse meleteum ad fluuium, smyrnetidaq; undam
 P opuleo statuam thalamo, atq; umbrante saliclo.
 H ic Dryadum teneris iuuet indulgere susurris,
 C ernere et erranteis per mollia prata napæas.
 H ic plectro resonantem aureo, testudine et aurea
 C alliopen, caput ad uitrei, et caua cornua fontis,
 A tq; amnis ueteres referentem carmine curas,
 E t uacet audisse, et uacua repetisse sub umbra.
 N anq; suo et gelidus arsit quondam igne Meletes,
 P ierius dum sepe Chorus sese abluit amni,
 E t mersat liquidis argentea corpora Lymphis.
 C oncipit hic Deus ardenteis sub pectore flamas,
 M æret, amat, soloq; amens rabescit in antro.
 V irginibus facies eadem, atq; eadem omnibus ætas,
 I dem habitus, par et uox, et uariantia cantus,
 P ar amor in cunctas, unam sequiturq; cupitq;.
 V na tamen quæ sit, dubium, et sententia difert.
 Quæ Clio fuit, Est Erato, quæq; ante Thalia.

DE STELLIS

Melpomene est. errant flammæ. surit ardor in una.
Illa quidem incerta est. urit uagus ignis amantem,
Elatebris parat insidias, ut nulla Dearum
Non fuerit tentata. huic oscula rapta per amnem
Abstulit. hanc syluis fugientem aggressus in altis,
Impicitatq; manu ceruicem, oneratq; lacertis
Iam iam. sed duræ remorantur brachia sentes.
Illa spelunca in media, aut uiridante sub umbra,
Vitatemq; æstus, & curas uoce leuantem
Ni pastor ruat auxilio clamoribus actus
Comprimat, & primæ potiatur flore iuuentæ.
Tandem siue ea Calliope (sic fama putauit)
Siue Erato, aut longo decepta Polymnia somno
Vim passa est. tumuere uteri, ast ubi prodiit infans,
Quo factum commune chorus cœlaret, in altum
It properas Helicona. Chion mox. hinc Colophonæ,
Inde Rhodon, repetitq; tuos post Smyrna recessus,
Hinc ad centiforem Nili subit hostia Theben:
Indicat ægyptus partum. At memor ipse fororum,
Est famæ memor, & quodvis in criminе tantum est,
Musarum nequis prolem putet, autor Apollo
Eripuit pueru luccem, & caua lumina condit,
Vnde oculis capto nomen permanxit Homerus
Est patria incerta est, dubioq; autore parentes.
Hunc uos o, mihi cultæ auræ, Oceanitides auræ
Implentemq; tubas. cuneosq; imbellâ uocantem
Miratæ. Xanthū ad rapidū, aut Simoëtida ad undā,
Est sistetis iter, gelido & refouebitis amne.
Ipsæ sedens uiridi in ripa, ac uariante sub alno
Nunc diuos, nunc héroas uocet acer in arma,

Nunc

Nunc deses uina, & choreas, & poeula cantet,
A ut Venerem, & blandos recinat lasciuus amores,
Vulcaniq; dolos, & cœlo cognita furtæ,
Quæq; olim longo memores repetatis in ævo,
Dum placido sermone uiam, ingratosq; labores,
Etiuathauisse, & gressus mollisse canendo,
Fando etenim leuat. & labor, & uia fallit eunteis.
Hoc nos, hoc Nata auspicium, dataq; orsa sequamur.
Cantantes iter ingredimur, comitantur & auræ.
Te uero mihi certa uiae Dux inclyta cantu
Varanie, dum longum iter, & spatia ardua circum,
Dum tantum maris, & uastæ telluris obimus,
Perq; locos cultu uacuos, squalentiaq; arua
Erramus (superanda etenim iuga frigida Tauri,
Tranandæq; alpes, promotaq; culmina cœlo
Caucasia, & superis iam iam calcandus Imaus,
Qua Gangem large undanten, gangeticaq; antra
Emittens hinc, inde per horrida saxa rotatum
Duo luitq; Indum, collectisq; amnibus auctum,
In Mare Patalium septena per hostia fundit)
Interea canere insuetum iuuet, & iuuet ipsis
Digredientem orsis, & carmina culta sequentem
Terrasq; , & quoraq; mulcere, atq; aera cantu,
Extandi decus extremis adiungere rebus,
Sicut tibi Sebethi, crescit quæ ad flumina Laurus,
Non austrum urentem, non seuos sentiat imbreis,
Sed gelidi foueant rores, sed mitior aura,
Et passim riguis inoleuant lilia pratis.
Ipsæ quoq; ignotos referam per Carmina lusus
Digrediens sepe, & cœptis dilabar ab ipsis

DE STELLIS
Quo labor, insudatum iter, & via iniqua leuetur.
DE TERRIS ARIETI AC MARS
TI SUBJECTIS.

Nam tibi terrarumq; situm, et cui subdita monstro
Quæ regio, & sibi quemq; locū, quod uēdīcet astrū,
Expediam. Iacet extremis in partibus orbis
Oceano cincta, & pelagi resonantibus undis
Gens Orco sata, gens Ditem commenta parentem
Cœruleis quondam tellus habitata Britānis.
Hanc Contra iacet algenti Germania campo,
Diues aquis, diues nemorum uiridantibus umbris,
Sæuarumq; parens fœcunda, altrixq; ferarum.
Martius hanc quadrupes gētē, atq; hæc littora seruat
Bellator quadrupes, fuluis qui cornibus horrens
Ad pugnam uocat, & torua ciet agmina fronte
Insignis nullo, sed longe insignior ausis
Pugnarum ipse è cœlo, ipse et de limine Olympi
Iam quoſſans caput, & tereti ceruice coruſcans
Iam frontem ferus excutiens, iam cornua iactans,
Sydereosq; Deum campos, rutilantiaq; arua
Proſubigens pede, & aurato ſub uellere Crispans.
Hinc Gallos ſæuum genus, atq; immania corda,
Quos Rhodanus ſecat, atq; Liger refluenter. undis.
Hinc gentem indomitam, et gaudentia pectora cæde
Bastarnas ciet ad pugnam, et fera ſuſcitat arma,
Armaq; pilaq; hamentataq; tela Cateias.
Tum Deus Armipotens ſecū noua gaudia uersans,
Inſpectatq; ferum, & pugnacia cornua laudat.
Mox hæſtam dextra excutiens, & uertice conum

Flammantem, ac longe iaculantem incendia crista.
Erigit in pedibus seseq; et concutit arma
Horisonans. Ecce hic geminæ de uertice flammæ
Sintillant. haec agitatæ euris per inane feruntur
Incensæ, facibusq; auras, atq; aera signant,
Tentonicosq; petunt saltus, uadaq; inuia Rheni.
At circum populi longe, lateq; colentes
Ingnescunt calido afflatu, et fax martia sauit.
Sintillis etenim alterius temerarius ardor
Incensus furit, et truculentia fortibus ausis
Effera, At alterius effert calefacta fauillis
Indomitum caput, ac violenta superbia uoce
Intonat, et nigro rabies armata ueneno,
Fœda ungues, impexa comas, et dente cruentos.
Qua gressum mouet, et saltu se tollit Erinnys,
Crine minax, hac erranti discordia passu,
Irrap, uefanusq; furor comes additur, et lis
Ipsa quidem ardenti spargens incendia dextra
Uocat è latebris bellum, ac sese instruit armis.
Si ubi spinosis in sepibus horridus ignem
Inuicit agricola, et flamas agit Eurus eunteis
Omnia candescunt circum loca, cendet et aer
Ignibus insolita feruent sola subdita flamma.
Hic antro excitus coluber, minitantiaq; ora
Attollens, oculis ignem uomit, et ruit alto
Pectore cœruleus squamosaq; tegmina uerrens
Puluereum sulcat spiris iher, et suat ira,
Ingeminat calor, et rabies nigrescit eundo
Atq; illi collo, atq; elato pectore linet
Virus, et erranti maculantur terga ueneno.

DE STELLIS

Nunc caudam explicitans, sinuosaq; tergora uertens
Labitur, et toto capite exilit, ac uolat acer
Per frondes, per saxa ruens, nunc pectore toto
Eminet, ac tergo sese exerit, et micat ore
Torua tuens, linguisq; ferus iacit atra trisulcis
Vulnera. liuescunt spaso nigra pabula felle.
Ergo incomposito confestim in bella tumultus
Currit ab arctois scopulis furialis Ibernæ,
Exerit è ripis Tamesis caput, exerit ingens
Albis, et incertas uoluens Garienus arenas.
Vistulaq; et summo decurrens monte Suevus
Ecce uident senorum populos, lateq; uaganteis
Vangiones trahere armatas in prælia turmas,
Lugosq; Croconasq; et certo Elueonas arcu,
Et Cymbros gladio insignes, et saxones basta.
Ac falcata truces qui raptant esseda Congi.
Tū Cattas, Tagratosq; habileq; ad tela Sicambrū,
Quiq; fremunt Cauchi præter uada nota uisurgi,
Iamq; alpes metire oculis, iugaq; edita cœlo,
Subiectosq; iugis campos, glacialiaq; arua,
Ac primum nemora illa ingentibus obsita syluis.
His Belgas ense inuictos, Morinosq; Batauosq;
Aruenosq; ferum genus. his Venetosq; Remosq;
Sustulit in campis Cæsar belli Deus, airo
Anguine cum rubuit Liger, intepuitq; cruento
Mosa uirum, et capiunt uix ipsa cadauera ripæ
Oceano indignante, comam et mersante sub annem.
Ast illis (manet æternum decus) interuit gens,
Est syluis prognata et rbeno educita parente,
Gens ferro, acq; hosti primis assueta sub annis.

H eluetii, V si petesq; atq; effera corda Sueviorum
Quis unum præde studium, ac durare sub ipsis
C orpora fluminibus, teloq; assuecere dextram.
N on urbis, non cura domus, agri ue colendi.
V enatu ducunt uitam, atq; è lacte liquenti,
E t quod Marte fibi spoliato ex hoste pararint.
B ella placent, fuisseq; hostili è corpore sanguinis.
H os motus, animosq; atq; hæc certamina summo
G radius cœlo inspectans, crepitantiaq; arma
C onflictu pugnantū, & equis decora alta parentum
H astaq; & gladio, & sparso super arua cruento,
M iratur simul ipse equites, peditesq; ducesq;
T antarum & molem rerum, ac conamina tanta.
M ox flammandem hastam, et calui tela horrida Iuli,
C edo inquit simul arma, simul mea signa nepoti,
D elapsusq; Polo pugnanti, atq; ense furenti
A stat, adesse deum sentit deus. Ilicet hostes
V ertuntur, uolat acer equoq; insignis, & ostro,
P er mediasq; acies exultat uictor Iulus
C æde madens, natat in medio Mars ante cruores
H os lusus tibi N ate uiae, coepiq; laboris
E sse uides comites, quibus et uada summa Lemanni,
N imbiferasq; alpes, quibus & fera regna Brigantū.
R hætorum & celsas hilares penetrauimus arcos.
E n Drusi monumenta, tuicq; Auguste labores
E n fontes auro grauidi, fluit aggere ab alto
L abens, uindelicos qui diuidit Aenus agros.
H oc effert antro Rhenus caput, euomit illo
V ndarum rapidos insano murmure fluctus
D enubius. Spumosa Padum specus altera uersat,

DE STELLIS

Mons partu felix tanto totq; amnibus auctus.
His sociis dum auræ spirant, dum ridet & aer,
Ne cessis placidos negat aonis undas liquores,
Ceptum iter, ignotasq; citi pergamus ad oras.
Namq; etiam Solimorum arces, lateq; fluentem
Iordanem (Loca nota deo) Syriaeque recessus.
Initimos, palmæq; feracem germine idumen,
Carmel q; apices, quin & Libanitida Cedrum,
Quæq; fluenti sono cursu ferit æquora Corseus,
Et quam Chrysoroas lento subit amne plaudem,
Cornu petens Aries rutilanti uellere seruat,
Et Mars ipse suo gaudens prospectat ab astro.

DE TERRIS LEONI ET SOLI SUBIECTIS.

At Nemeæ sera tutatur samnitida terram,
Et Latium, tetricæq; domos, atq; itala regna,
Et diteis Vmbrorum agros, opulentæq; teæta
Aemiliæ, quæq; arua secat, quæq; irrigat urbeis
Mincius, huic Nymphæ Andiades, leætæq; sorores
Benaci, miscent violas, mœstumq; hyacinthum
Intexunt, ille incedit per prata superbus
Inuitas facileis latebroſa ad farta napæas.
Quem uel meonii cantus, ascræaq; plectra,
Vel Sibaritis auena, peloriadesq; cicuta
Inflarint, notum & choreis, & amore Melissæ.
Tutatur quoq; quos labens de montibus altis
Duidit Eridanus populos, & territat urbeis
Abruptis ferus aggeribus, digressus & alueo,
Secum agros, secum agricolas, secum obvia raptat

A rmenta ipsarum fastigia celsa domorum,
E uertitq; imo fundo, excussatq; sub undis
V asta fremens. uidet infelix sua pignora mater
I mmersantem amnem. uidet & deserta parentem
N ata senem inuolui rapidarum gurgite aquarum.
P ignoribus dum sera parens, dum nata parenti
A uxilium parat, hic ambas circumacta uorago
A b sorbet. cumuloq; ingenti uallat arenæ.
P arte alia spumans albenti aspergine pastor
D um pecudem pelago auertit, dumq; arcet ab amne
I nclamans, fidusq; illi comes astat aluta.
O bliquo rapitur torrente, & hiantibus undis,
S ublatus mox aeria suffigitur alno.
G rex iuxta natat, hic fessus socia agmina aluta
G ircuit. Ast illum obrumpes magno agmine uortex
C æruleus, truncumq; trabens uorat, et uorat unæ
L anigerum armentum, truncumq; inuoluit alutam,
L atrantemq; etiam, ac domino, pecoriq; timentem
T um misera è summis luctum phaethontides alnis
I ngeminant, miseræ phaetonitia turba sorores
A brumpunt lamenta. uident electra suarum
R elliquias lacrymarum, acris monumenta doloris
A mne rapi, rapi & auulsis sua munera ripis,
A c noua dum ueteres reuocant dispendia luctus,
I psæ iterum phaetonta, iterum phaetonta requirunt.
F initimæ trepidant urbes, foraq; omnia circum
D iffugiunt, errantq; greges custode relieti.
A t lacrimans, at fusa comas, ac pectora plangens
D esperans hominum, & opem Ferraria, & ipso
V ergenti uix posse deos obstante tumultu,

DE STELLIS.

P rædiaq; oppidaq; urbesq; euententibus undis,
I ndomitibus undis, summum haud satis esse tonantem,
E xcidiū pauet attonita, acq; immania fata
D iluuiem expectat, ceu cum miserabilis ales
V incita pedem laqueo, penasq; interlita uisco,
A ccipitrisq; famem, truculentiq; aucupis iram
H orrexit trepidans, tum candida turribus aliis,
P urpureo q; sinus, niueasq; intacta papillas
A lbentis trophio, formæ sibi conscientia, A mortuq;
E ridani, se ostentat, sua lumina in annem
D esigit Stella arridens, ac flumina molli
O btutu irradiat sentit sua gaudia, & antro
P roripiens, cinctumq; alno caput exerit undis
E ridanus, Tunc Nympha oculis iacit aurea in illum
T reis ueneres, treis illecebras, quibus excitet ignem,
E xcitumq; sua succendens uentilet aura.
H ic uideas flammantem annem, longeq; agitantem
S cintillas, uomere & rapidos incendia fluctus,
I lla iterum illecebras, iterū ueneresq; liquoremq;,
A fflat acidulum, queis saeuos temperat igneis,
M ox risum spirantem auram, ambrosie q; fluorem
L æta mouet, leni flammæ incenduntur ab aura,
P ost liquido ambrosie sparsæ de rore madescunt.
H inciueni in mediis liquuntur pectora flammis.
V t magnes ferrum in se se uersatq; trahitq;
S ic uirgo trahit Eridanum, uersatq; tuendo.
D eq; sinu iaculata faces succendit amantem.
C orripit ipse nouam flammā, atq; ignescit in amne.
E cce ingens post terga fragor sonat, intonat aer.
D issultant ripæ, & fluctus se tollit ab imo

Agnoscit

A gnoscit Deus instantem à ceruice ruinam,
 A ttonitæq; timens dominæ, atq; incensus amore
 C essantem fluitare annem iubet ocyus.ipse
 A ttollit dextra elatum triplici ære tridentem,
 C oncutiensq; caput properanti elabitur unda,
 I nsignis curru, & terno caua tempora cornu,
 P rospiciensq; undantem alte descendere nimbum,
 V ellentem arbusta, & secum uacua arua trahentem
 A rmata attollit dextram, & ferus imperat ore,
 N il ultra tentandum vnde, atq; absitite ripis.
 P arcite agris. Vimq; aggeribus cohibete sub ipsis.
 H æc ait. ille spumanteis tumido æquore fluctus
 I ncludunt alta alueo, & placido agmine cursum
 Maturant. pontum & tacitæ ingrediuntur apertū,
 I pse locum celer, optatosq; reuicit amores,
 E t celsa dominam letus de rupe salutat.
 L iberas sydere & plaudit Ferraria Nymphæ
 D ona ferens, mox & placido gratatur amanti,
 H æc uos haud ingrata uiæ solatia Nymphæ
 A eriae, dum Flaminie tranamus & omnes,
 E t colles Piceni, & non uada tuta Truenti,
 D um Præcutinas cauteis, cauaq; hostia Aterni,
 P elignumq; soluti, celebrataq; flumina musis,
 D um Marrucinos colleis, sitioniaq; arua
 G argani peragramus, & arenti Aufidon ora,
 E t mecum cecinisse, & iter lenisse canendo,
 A c durum iuuet accentu molisse laborem.
 S ic uobis Nymphæ æternum sit ludere. sic uos
 E t gelidæ accipient ualles, & flumina fessas
 I psa etiam ardenti gaudet defensa leone

DE STELLIS

Vita siti, & latis fundens se Daunia campis,
Quæq; nitet pigro tellus madefacta Galefo,
Et tellus late ingenti circundata sile
Dives agri, diues pecoris, longe optima nutrix
Lenæ uitis, ditiq; argentea gleba,
Clarorum inuentrix studiorum, atq; æmula diuis,
Magna uiris, magna ingeniis, atq; urbibus ingens,
Acpario distincta freto, oblatrante Carybdi
Insula terrificis ætnæ celebrata caninis
Cyclopum domus, & cupido loca peruia Diti,
Dum ferrugineo rapitur Proserpina curru,
Ad manesq; iter ingrediens noua subruit antro,
Atq; ea, quæ sitam post natam ereboq; repertam,
Monstratam & segetem mortalibus, horrea genti
Constituit Dea, quæ sicolis dominatur in aruis,
Deq; fame quoties hominum genus omne laborat,
Antraq; horreacq; & cerealia claustræ relaxat,
Accusat latas renouatis frugibus urbeis.
Has genteis Leo sydereu dum spectat ab arce,
Floreteisq; manus uidet, exultatq; uidendo,
Ingentes illis animos, ingentia ad acta
Suscitat imperiuq; animos accendit ad arma
Horrificus. Sentit tacito noua gaudia corde
Delius, admiransq; armos, & pectora sœui
Quadrupedis, laeto fulgentia lumina uultu
Figit in Italiam, & genti gratatur, & urbi,
Quæ quondam euro, præscripsit, Zephyroq; notoq;
Et boreæ imposuit leges, suaq; intulit arma
Oceano nunc templa deūm, & solennia curat
Sacra colens, magno & ritus iam præficit orbi.'

Mox terram altricemq; uirum, imperiiq; parentem,
 Et leges condentem, & diu pia sacra ferentem
 Commendatq; loui, atq; ita lumen fuet autor honores.
 Annuit his precibus diuum pater. inde fluit sors
 Imperii, magnarum & opum & reuerentia legum.

DE TERRIS SAGITTARIO,

ET IOVI SVBIECTIS.

Phœnissas etiam genteis, chaldaeq; regna
 Antiquum genus irradient fulgentia monstri
 Vellera Phœbei. Nam quos de rupibus altis
 Pyrene spectat populos, quæq; aurea findit
 Vnda Tagi, quæq; arua fecat Sicorisq; uagiq;
 Fontis Anas, multoq; trahensse gurgite Hiberus,
 Qua uasto circum pugnax Hispania ponto
 Aluitur, quaq; ora maris se celtica, tuscæ
 Porrigit in portum Lunæ, ac tyrrhenia cultos
 ostentat colleis, atq; in mare soluitur Arnus
 Larus opum, felixq; operum, atq; insignis honoris,
 A urea quem gemino iungit Florentia ponte.
 Arte alia solem ad rapidum, clymeneiaq; astra
 Laudatos Arabum campos, pingueq; Sabæum,
 Eudæmon qua felici nitet inclyta gleba,
 (Betius hanc Zametefluens lauit herbiger amnis,
 Et quitura Laris fœcundis miscet arenis
 Sillantem euoluens in persica littora myrrham,
 Hanc ripa frondente uagus sinuantibus undis
 Hormanus fœcundat, & in uada cæca Priones
 Se agitans dum coeruleo prouectus ab alveo
 Intrat erythræum per pascualæta profundum)
 Hemonius sibi iura senex haec uendicat. inde

DE STELLIS

Iuppiter hos populos placido souet anxius astro,
Aet terram Myrrhæ Matrem, stirpis parentem
Thuriferæ, miratur opimo germine lætam,
Bis ferat ut segetes anno, bis poma ministret.

DE TERRIS TAVRO, ET VENERI SUBIECTIS.

At parthos genus acre, propinquaque p̄sidos arua,
Et latos Medorum agros taurina tueruntur
Cornu, quaque Asiae littus se porrigit, et qua
Cyclades insanum tundunt mare, notaque Cypros
Ostentat paphias candenti marmore turres,
Ac sedeis Ericina tuas, quibus aurea quondam
Fulgebas. hinc ipsa urbes, hinc oppida, gentesque,
Inuisens, et blanda fones, et amica tueris,
Et fontis memor, et nemorum, queis sedula natum
Forinabas, docilem hamatæ se aptare pharætrae,
Tendere mox arcum, et celeres tentare sagittas
Inuolucres prima expertum. illæ ut amabile telum
Senserunt, placida Idaium impleuere querela;
Murmuraque ingenuere leues. Strepit incitus ales
In Venerem. certos iterat puer impiger ictus,
Inde feras, pecudesque petens grauiore sagitta.
Ipsa faces iaculata, nouum post uulnera uulnus
Infligis. caluere feræ, gressaque omnis in ignem
Incensus furit. hic audax puer aptat in ipsos
Astores ramum, quem stirpe Athamantide uulsum
Mater Acidalio continxerat amne, ibi uulgas
Astorum, pecudesque, interque armenta, ferasque
Ingenuit. sylvae insolita sonuere querela.

TUM

Tum Charites sudere nouos è fonte liquores,
 V ulnera queis, gemitusq; , & acuti in corde dolores
 Sedantur. Tunc ipsa sinum nudata, papillas
 Exeris, effusit iubar, ac de pectori eburno.
 Afflarunt gelidæ Zephyris felicibus auræ,
 Queis cestus recreas iuuenium, lenisq; dolorem.
 Hic uideas omnes ad rapidum uiridante sub alno
 Pastores miscere nouas per prata choreas.
 Hic primum cecinit teneros noua fistula amores,
 Insuetumq; sua carmen modulatur amicæ
 V pilio, assueuere choris dryadesq; , napæ&q;
 Et Panes socii, & nemorum montana propago.
 Tum primum Nymphæ Heroem, Heros Heroinem
 Arsit, amat héroes, amat pastoria turba.
 Ipsa inter medios iuuenes, mediasq; puellas
 Compta canis, sylvasq; moues, & flumina fistis.
 Et circum pictæ uariant sua rostra uolucres.
 Has arteis Cypros, atq; hæc incunabula nato
 Prima dedit, primosq; tibi monstrauit amores.
 Namq; in acidali frondoso margine fontis
 Ucebas nitidum properanti pollice plectrum.
 Conueniunt Nymphæ ad cantū, properatq; iuuentus
 Pastorum, simul Heroes, simul Heroinæ,
 Et Panes montanicole, quosq; acer in ignem
 Egit amor, exceptæ choræ. Vox omnis amantum
 Vna fuit, mibi parce Puer, mibi parce Puella,
 O nubo candore Puer, roseo ore Puella.
 Ecce autem phario ueniens de littore Pastor
 Commotus fama chorearum, & honore canendi.
 Astitit, obstupuitq; una, obstupuere Puellæ

DE STELLIS

Miratæ pastorem. etenim coma mollis, et illi
Qui cœlo possent superos deducere ocelli,
Quæ signem Dea, quæ sensus instinguis amandi
Fixa tuens, arsit dryas. hinc arsere Napææ
Indignantem animis, & tristi corde rigentem.
Hic amor ipse duas gutta ex amathuside tintas
S elegitq; arcu innitens, strinxitq; sagittas,
Quo uictor dupli geminaret uulnera telo,
Hæ ualidis agitatæ euris, & uiribus actæ,
Confligunt simul, & celeres strinxere fauillas
Incensæ illis rapido, & fax igna fulsifit
Aucta nota. At tacitos intus calor urit amanteis.
Alera niligenam puerum ad præcordia fixit.
Obriguere gelu uenæ. Sed flamma medullas
Vrit agens, correptum adolescent incendia pectus.
Ignorat tamen, unde faces, unde acta sagitta.
Nunc pallor, nunc purpureus color ore recursat,
Ac multa è uario uolit ant suspiria corde.
Alera detorsitq; iter, ac, uestigia ab iactu
Leua petit, leua sensisti è parte sagittam
Errantis mater pueri longe in gemis ille
Ridet, & implicitus collo, blanditur amanti,
Admotus q; sinu nudato, atq; oscula fingens
Ignotum matri diffudit in ossa uenenum.
Cuius ubi tibi uis est cognita, tingis & illo
Docta faces, quæ corda afflas, menteisq; Deorum,
Cogis & humanis superos palefescere curis,
Inq; bouem mugire patrem, et freta longa secare.
Te nati telum patria tellure relicta,
Pastoremq; sequi iubet, et pastoria iussa,

T e Memphis dolet errantem prope flumina Nili,
T e Nilus miseratur ad herbid a prata gementem.
C um tenerū exanimata fōuens lacrymaris Adonim,
E t Marti p raeſers pastorem, & flumina cōclo.
Hos numeros celebrate Auræ, oceanitides Auræ
E t Cypron cantate, & fontem amathusidis undæ,
V nde meos & fōui aētus, et uulnera laui
C um ualles Ariadna, nemusq; Ariadna referrent,
E t miserata graueis iterarent littora questus.

DE TERRIS VIRGINI ET MERO
CVRIO SVBIECTIS.

Non Babylon, non quæ ora inter tigrimq; uagūq;
E upbraten, non quæ ossyrio riget ora calore,
N on Crete quondam iouis incunabula magni,
N ec ueteres graiorum urbes, nec achaica regna
V irginis ingenteis alas, & brachia uultu
N on læto aspiciunt, non uirginis inclyta dextra
Protegit has, non Mercurii uariabile sydus,
I ngeniūq; bonis, et linguae laudibus ornat.
S cilicet hic patr iam antiquam, dulcissq; recessus
C yllenen meminit, lufsusq; in montibus actos,
D um pueris puer imistus per gramen ad umbram,
E t choreas agit, & dulcem modulatur auenam,
E t primus nudæ meditatur dona palestræ.
S æpe illum genitrix sylua dum querit in alta.
H ifsuta committentem agnum in p raelia fronte
I nuenit, & cauta reuocantem in uerbera dextra
S æpe suas leui curas in cortice Phagi
T estaniem, & scripto signantei carmina truncos.

DE STELLIS

Quid fugis, o formosa Dryas, qui te puer optat,
Lilia cana nouem dono dat, datque hyacinthos
Florenti intextos amarantho, et cypride fronde,
Hec puer. ast olim cupidas quoque pectoris auras,
Osculaque intactis seruat tibi roscida labris.

DE TERRIS CAPRICORNO, ET SATVRNO SVBIECTIS.

Finitimus nero Thraces, Rhodopeiaque arua,
Hæcnumque hebræi, et macedon quodam inclytare regna,
Ilyricos etiam træsus uagaque ora Timani,
Est Gangem late undantem, et gangetida terram,
Gangaridumque domos dites. Adamantidaque oram,
Quaque Arius stagnante uado fluit, et ruit inde
Gemmiferos uoluens latices, atque aurea saxa
Ageocerosimo ascendens prospectat ab orbe.
Falciferoque seni et populos commendat, et urbeis.

DE TERRIS GEMINIS. MERCV RIO, Librae, ac Veneri subiectis.

Non Mariam, non longisfui lata hostia Nili,
Aut Campos Aegypte tuos, aut pinguis culta
Crenes, non marmoridum loca torrida ab aestu,
Hyrcani ue sinum maris, aut quos aspera saltus
Armenie tigris colit, et uagus ambit Araxes,
Aut arcas puer, aut geminorum cura Laconum
Negrilit, aut lætos felici uellere Seras
Deserit alma Venus, iuste aut trutina aurea Librae,
Hec quos Cardamonis populos, quos et Zaria spes
Alluit, et ripis Ochus insignitus opacis.

Et que

Et quæ turrigeris insurgunt mœnia Bac̄tris,
 Hæc quos è scythicis delabens montibus Indus,
 Sandabaliscq; rigant campos, casperiaq; arua,
 Indus aquis, Indus populis, auro efflauis Indus,
 Regnatorq; hominum, eoi & rex maximus orbis,
 Atq; alio sub sole nigrantis Oasidis oras,
 Qua libyco subiecta iugo squalescit, & atris
 Sagnat Muris aquis, uasta & mons surgit arena,
 Atq; abit in celebrem Mareotis lympha paludem,
 Quaq; ueius Thebe centrum stetit inclita portis,
 Imperitans moderatur, & usta caloribus antra,
 Quis passim nudi iuuenes, nudaq; puellæ
 Optatos agitant lusus, et pectore nudo
 Complexi socio ducunt sua gaudia nexu.
 Quis & pauperies comes est, comes alma uoluptas,
 Et solem odere, & tenebris lætantur opacis.

DE TERRIS AQUARIO, ET SATURNI TVRNO SUBIECTIS.

Nec Phrygio iuueni studium, aut sua cura recessit
 Terrarum. Namq; hinc gelidos regit axe propinquæ
 Sauromatas arcu insignes, & Acinace curuo,
 Et quos Oxæ palus, quos et uada longa secutus
 Percurrit, uarias miscens secum Oxus arenas,
 Illinc Aethiopum campos, sitientiaq; arua,
 Et uastos Arabum fines, immania Tesqua,
 Immiteisq; Elephantum oras Azania regna,
 Quæ se barbaricum in pelagus spumante fragore
 Raptus agit, secat & rapidi fera littora ponti,
 Actractus secat, humano quis sanguine pasta

DE STELLIS

Gens errat nemorosa, ferunt, cui pabula cedes,
Et potum crux. expressæq; ex osse medullæ.
Parte alia rursum in pelagus se proripit ingens
Zingis, & immanes pascuntur iuxta elephanti.
Post Colos stagnante uagus fluit æquore aperto
Astapus, & socio iungit sua flumina Nilo,
Iungit & Astaboræ et Blemiū hinc populatur are.
Uinc memnonios cursu secat improbus agros. (nas.
Hos fouet idæus puer, ut nec frigus iniquæ
Sarmatidos, nec sæua senex incendia uitet
Aethiopum extremo aspiciens Saturnus ab orbe.

DE TERRIS SCORPIO ET MARTI SUBIECTIS.

Ast Tingin, Bochiq; domos, habitataq; mauris
Tecta, Deosq; humeris, cœlumq; Atlanta ferentem.
Insigneisq; auro, & pomis radiantibus hortos,
Hesperidum, ac deserta sive zetula, leonumq;
Arua fame, Mars armipotens, & Scorpius ardens
Inspectant læti cœlo, et sua iura tuentur.
Hic Chelis, ille ense potens, queis culta syrorum,
Cappadocumq; agros, queis commagenia rura
Defensant, moresq; uiris, et munera monstrant.

DE TERRIS IOMI SUBIECTIS AC PISCIBVS.

Finitimam cilicum gentem, ingaq; edita tauri
Et flexus uage Cydne tuos, saltusq; malignos
Pamphilie, & fulvas rapidi Eurymedontis arenas,
Elicesq; Hermi ripas, ruilantiaq; auro

Littora Pactoli, & florenteis Mœonias armis,
 Cura lous fuet, insignitaq; Piscibus astra
 Irradiant, colit hos Garamas, desertaque tellus
 Aethiopum, colit exustis Nasamonius aruis,
 Tufpic; Arcagoric; incensaq; solibus ora,
 Quicq; tenent uacua arua, et sole incocta Anagombri.
 Quicq; æstu sitientem agrum, uicinaq; Syrti
 Littora Fazani, desertaq; inhospita uersant.

DE TERRIS CANCRO ET LV
NAE SVBIECTIS.

At Cancer, noctisq; decus Latonia uirgo
 Lophagum sedes tenet, et quos Bragada saltus,
 Infidusq; fecat Cynips, & punica late
 Littora, quaq; uagusse tollit in æquora Triton,
 Et formidatas olim Chartaginis arceis,
 Aclatebras Masinisa tuas, eauaq; antra leonum
 Aet eos etiam fines, squalentiaq; arua
 Colchidos, & saeue non hospita littora Ponti,
 Quasq; oras Phasis rigat, & quas spectat ab alto
 Vertice piniferis Ide circumdata syluis,
 Ide altrix syluarum, Ide fœcunda ferarum,
 Irriguo Ide fundens de rupibus amneis,
 Quos iuxta Phrygiæ per opaca umbracula Nymphæ
 Aestatem prohibit, nudataq; corpora lymphis
 Præcipitant, nitet in mediis argenteus undis
 Candor, & ex imo fulget uaga purpura fonte,
 Etrœus color. Hic tremulae per cœrula flammæ
 S' cintillant, quas illæ oculis iaculantur. ibi acer
 Observans amor acer, ibi sua tela sagittas.

DE STELLIS

V itulat igne nouo, flammisq; recentibus armat,
A c noua per phrygios meditatur prælia campos
I nsultans calet omnis ager, calet Asia, & ipse
E xtremo holuens incendia fonte Caicus.

DE FVRIIS ET DOLORE HER CVLIS RAPTO HYLA.

Bithynos etiam colles, iugaq; alta Cytori,
E tfretas cyaneas inter currentia cauteis
L una tenet, summoq; nitens in Cardine Cancer.
Quæq; olim pegasæa ratis loca legit, ubi ingens
A lcides actus furiis, uictusq; dolore,
I mmemor ipse sui, clauæq; oblitus, & amens
E rravit cum ripæ illum, ac resonantia saxa,
I llum amnes, illum antra procul, uallesq; referrent
C lamantem, mihi reddite Hylan, cotiesq; gemetem,
T undentemq; Hyla nemus, equor Hyla replentem,
H as illi pœnas Cytherea irata parauit,
Quodq; apio insignire comam, quod tempora myrto
A bnuerat. cum lœta illum ad carchesia uictor
O enides, omnemq; unâ Calidona uocasset,
G audentemq; apri spoliis, & uirginis actis.
S it mihi fas Nymphæ A onides, dum littora curro
Quæ quondam cithara modulâs percurrerat Orpheus.
S it fas Alcidæ luctum, pueriq; rapinam
E t canere, & longum cantu mulcere laborem,
D um uocem ualles referunt, dumq; ipsa canentum
M urmura responsant, & ripæ, et littora, & ipse
C onscius erroris fons, & loca conscientia questus,
V estrum opus, ut seſſe reparentur carmine uires,

A ffit & extremis decor, & sua gratia dictis.

DE HERCVLE ET HYLA.

Appulerat myorum agris magnetias argo,
 Cum tenero comitatus Hyla, petit impiger altis
 Alcides iuga per densum frondentia montis.
 His septem capit erranteis per deuia ceruos,
 Septem arcu, pedibus binos, & robore plantae
 Insignes maculis, primisq; ad tempora cornu.
 Hos puer atrectare manu, palmisq; souere
 Incipit, & tereti subnequit vincula collo
 Exultans preda, & maculosis pelle gemellis
 His heros fessus cursu, per gramen ad undam
 Ingenteis artus sternit, clauamq; trinodem
 Suspedit trunko, et pharetræ caput aptat onustæ.
 Inuitat somnos labor, & uicinia fontis,
 Umbraq; textilibus circum uariata corymbis.
 Ipse autem sonus perspicuis argenteus undis.
 Albescunt imo sparsi, rutilantq; lapilli,
 Quos hue, illuc subsiliens uomit unda. quiescunt
 Mox illi, pictaq; solum uariatur arena.
 Letantur uitreis errantia lumina in undis.
 In summo natat umbra. natant ramisq; comæq;
 Frondentes. Sol per tenuis uaga lumina rimas
 Irradiat. Variant umbræ uariantibus auris.
 Pendula per nitidum currunt umbracula fontem,
 Murmuraq; in solis strepitant resonantia syluis,
 Quæ lenis mouet aura, mouet recinentia ramis
 Orauium, & uario resonant caua guttura cantus
 Atcircum, atq; ipso crepitantis margine rini

DE STELLIS.

V er balat, roseusq; decor se fundit ad auras,
L iliacq; in viridi spirant canentia thyrso,
E t memor ingratam mœret Narcissus aā undam.
T um viole ē patulis redolentia munera ramis
P retendunt lētos flores, implexaq; ferta
S pirantis rarum ueris decus. enitet inter
I llustreis passim flores, monumentaq; diuum
F los rarus, flos ipse hominum uix cognitus ulli.
H eroes norunt, & semideiq; deigz.
I uppiter hoc thalamos iubet, hoc iubet aurea coniux
R orari genialem aulam, cum lētus uterq;
L æta agitat, sociosq; parant coniungere somnos.
H os inter gratam Alcidæ per membra quietem
S tillarat sopor, & fessos recreauerat artus.
. I pse autem somno grauior, uictusq; sopore
H orrentemq; animam late de pectore anhelus
E fflabat, Nymphæ insolito de fonte fragore
E xcitæ liquidis caput exerueret sub undis.
V tq; uirum uidere per herbida prata iacentem,
T endentemq; artus, mento, setisq; rigentem,
C laudentemq; superciliis, caua lumina, risum
I ngeminant, lætis interstrepit unda cachinnis.
R idebant alie stertentem heroa, sed hærens
I n pueru, non ipsa oculos, non lumina torqueat
B landa Earis, sentitq; deæ Zephyritidis arcum
T abisticum, ultricesq; manus. ea colle propinquæ
I nsidians, telum idalium immadicabile telum
P erstrinxit, sublatum alte, intinctumq; ueneno
F ontis acidaliu, hoc etenim d. a Cypria telo
V titur in nymphas, quoties mortalia nymphis

O bicit ora, hominumq; deas pertentat amore.
I nterea catulis puer ad præsepe ligatis
L udebat, pexosq; manu mulcebat, & herbas
S electas dabat, & misto inter cornua flore
I ntexens, uiridi caput insignibat acantho.
M ox ipso infelix puer, ipso in margine lētos
I nfelix lauat, & uitream depectit ad undam
R oranteis udo latice, atq; aspergine cana.
S enserunt catuli fontem notum. Ab puer, ab fors
D ira Deūm. Saliere feri, puerumq; sub undas
T raxerunt. Terq; ipse manu, pedibusq; humerisq;
O bnitens clamauit herum. Ter candida Nais
O ra manu pressans liquidum ui traxit in amnem,
A tq; amplexa suis pauitantem condit in antris,
F ulgentem tamen ora, oculisq; comaq; decentem.
I lla quidem puero fruitur. Sed flava Nychia,
E t nigris Eunice oculis, petulansq; procaxq;
A tq; umbrae Melis consueta, Adranea recessit
P icta genas, tortisq; comis, & nuda papillas,
A c nunc multa suo fundens suspiria corde,
T abescunt miseræ inuidia, latitantq; sub antris,
S eptem Earis malesana dies, septem anxia nocteis
C um puero insomneis agit, ut neq; parcat amanti,
N ec parcat rursum ipsa sibi, sed perdita, & amens
D eperit illum oculis, amenti & deperit ore
P erdita, mox clauso exanimis collabitur antro.
A st heros somno excitus, pauitansq; dolensq;
Querit Hylan, repetitq; et Hylan, nemora auia lōge
R esponsant, iterantq; et Hylan. Puer abditus antro
I pse quidem responsa refert, sed nymphæ, sed antri

DE STELLIS

O cclusæq; fores, molesq; immanis aquarum
A duersans, prohibent superas attingere ad auras.
L uctatur sed nox, intusq; offensa resultat,
A tq; obscura procul, reuoluntaq; bombit imago.
E rrabat miser Alcides gemitu obvia complens,
P ræcipitem nunc ardor agit, nunc uicta dolore
G enua labant, nunc mugitus per saxa resultans
I nuentum promittit Hylan, modo lusus, et expes
A reumq; clauamq; uenenificamq; pharetram
T urbat humi mors amissso præfertur amante.
I amiq; oculi, iam uox defecerat. Ecce per amnem
V ifus Hylas, Vocem ingentem dedit excitus heros,
I n mediosq; salit fluctus, et brachia tendit.
E xili tum uoce puer, mihi gloria in amne est
C are parens, absiste queri, sat terra, sat æquor,
S atq; tui socium me iam nouere labores,
S at sit Hylan sudasse tuæ sub pondere clavæ.
I am requies mihi parta, et hymen, et numen in unda
V iue memor, nostrosq; animo seruabis amores.
H ic lacrymas dedit, atq; extendit ad oscula nullus
P urpureos, uani rapuere sed oscula uenti.
S ectatur properantem heros. sed coerulea coniux
S ectantisq; oculis nubem obiicit, et uetat antro
I ndugredi. Tales reddit de pectore uoces
A lcides. Mibi care Puer tua gloria laudi,
A tq; undis iam parta quies, et numen in amne.
I nnidice coniux, et amante, et coniuge felix.
I n clava mihi nomen Hylæ, lybicaq; pharetra,
P ulcher Hylas, regnabit Hylas in pectore nostro.
S is facilis, nostrosq; iuves in parte labores.

Dixit,

D ixit, & ingentem uiridi de cespite collens
 E rigit, attollitq; manu. componitur ara
 I n medio. lecti flores, & olenitia sarta
 S parguntur, gestati arcus, grauidæq; pharetræ
 S tant super, & rutilas uoluunt incendia flammæ,
 I pse aram nouies lustrans bona uerba precatur
 C um gemitu, nouies & Hylan de more salutat,
 V ifus Hylas media flores quoq; sumere ab ara,
 H inc iter ad Phasim ingeminat, minuitq; dolorem
 I psa dies, desyderio uis addita crescit,
 M ensq; resurgenteis renouat sub pectora curas,
 Q uæ fessum excipiunt uariæ, & comitantur euntem,
 L ittora dum properâs legit, et caua flumina tranat,
 S olantur tamen in tenebris insomnia, & umbra
 O buersans oculis, & Hylæ amplexantis imago.

EXCVSATIO,

Forfitan & quos quisq; deus per pectora sensis
 E xcitet, & qualeis nascenti sydera mores
 P ortendant, canerem, diuersaq; fata, uirorum
 Q uæ facies, uigor aut membris, quæ robora cuiq;
 Q uod studium, quodq; ingenium, uisq; insita cordi
 V trerum series, & coepti carminis ordo
 P ostulat, & toto passim ferremur olymbo,
 S citantes quæ uisuperum, ac fortuna locorum,
 A stra deum quid iuncta simul. quid ab orbe remoto
 D um certant, quid cum radio intueantur amico,
 P romittant, qua parte fauor, quæ ue ira deorum
 E ueniat, mors unde repens, aut tempora uitæ,
 Quæq; hominum generi cœlo ducuntur ab ipso,

DE STELLIS.

V erum ingens dolor, & fatum insolabile magni
H erculis, ac totum lamenta audit a per orbem
C rescentem natæ luctum, immedicataq; duro
V ulnera retractant ferro, ac noua robora sumit
C ura recens, semper q; nouos dolor incutit iactus.
N on potuit famulanem Heros, socia arma ferentem
V ictor apri, excisor phydræ, domitorq; ferarum,
N on ualuit pueri casum, nymphæq; rapinas
F erre Deus. Mibi nata semi, mihi filia patri
E ripitur. crescat dolor, & noua cura resurgat.
P arcite Pierides, nostroq; absistite luctu,
V os lætos agitare choros iuuet. Ite puellæ,
I te Deæ, tuq; o toto dux præmia cœlo
V ranie, proprios repetens aye diua recessus.
I psa tibi dulcem in thalamis meditabere cantum,
F unera nos, lacrymæq; decent. Procul este Nopæ,
E ste procul Dryades, cultæq; in carmine nymphæ,
L iquenteisq; amneis colite, & colite ociasyluis.
F orsitam & te Aurora iuuet, dum Memnona luges,
E t nostras audire, tuasq; iterare querelas,
S ed dolor, & lamenta nigro comitentur amictu,
Q uæq; erumna meos non deserit anxia questus.
S ed comiti's estote Auræ, atq; fauete querenti,
E t uoces geminate, & luctum intendite nostrum,
F idæ Auræ, comites sœni, testesq; doloris.

DEPLORATIO LVCIAE FILIA'E.

Certe ego feliceis tetas, dulceisq; hymenæos
N ata tibi, carosq; parabam è stirpe nepotes.
F ingebamq; & ani lusus, numerosaq; herba

A d cunas, cantusq; senex meditabar aniles.
E n miseræ patris tede? hos' ne senex hymenæos
A spicio? sunt hæc solatia grata nepotum?
N ata iaces, nec blanda senem, nec filia patrem
A lloqueris, sed muta files, sed lumina condis,
H ec meruit pater infelix. A ge nata reclusos
E t sustolle oculos, & me solare querentem.
O uanum desyderium, & spes patris in ones.
E nt abes. Decor ille tuus quo nata recessit?
D eliciae matris miseræ. Tibi dona parabat
E t lusus dignos hymeneo, & coniuge uesteis.
P ro donis, lusuq; & pro laetis hymenæis,
L iquisti luctum, & lacrymas, atq; aera nigrum.
O rnabam tibi ferta domi, syriumq; liquorem
A dihalamos, geminæ, geminæ tua cura sorores
F undebant. Quid pro fertis, syrioq; liquore
L iquisti? sine Sole dies, sine sydere nocteis,
I nsomneis noctes. fesso tibi uagit ab ore
F rater, & in cunis questus exercet amaros.
H as illi illecebras, hæc ludicra blanda relinquis.
A t patriuetus ulcus, & insanabile uulnus
L iquisti, eternos luctus, miseramq; parenti
C aniciem. O qui me patrem, qui sorte parentem
S yrtibus in mediis statuat, saxis' ue Promethei,
Qui rapidas instiget aues, & nuluris ungues.
N on mibi te belli rabies, non aspera ponti
T empest as, non missa polo flagrante ruina
E ripuit. Tellus' ue graui concussa tremore,
A ut que sunt miseris discrimina plurima terris.
I pse mibi flos ætatis, speciesq; pudorq;

DE STELLIS.

Et granitas generosa, oculisq; afflata uenustas,
(Heu quod iuncta simul dūsūt bona plurima, certat.)
Eripuit tete. Ipsa sibi probitasq; decorumq;
Inicere manum, & fato sua iura dedere.
Quae superi, quae seuities? molitur ab ortu
Sol cursum, pergitq; iter, & spatia ardua lustrans
Consicit, occiduum dum progrediatur ad orbem,
At uitae spatum incertum, & persæpe senectus
Ingruit in medio cursu, uellitq; iuuentæ
Languentem florem, & spoliat spe diniteramosi
An ne mihi ante oculos grata obseruatur imago,
Qua mihi te quondam mea Lucia, qua mihi tete
Lateta oculis, blanda aspectu, pulcherrima cultu
Consueras offerre? En aspicio ora, decusq;
Egregium formæ, & tot honestæ frontis honores?
Latantem amplexu excipio, et patria oscula iungo,
Affaris iam blanda senem, officiosa parentem.
Excutiunt mihi iam lacrymas noua gaudia. Demens
Ab demens pater, infelixq; parensq; senexq;
Funde nouas lacrymas, ne te iam ludat imago,
Et sensus memor, & mentis spes credula uane.
Nil heu, nil reliquum iam Lucia. Cessit in auras
Vel somno similis, uel inani corporis umbræ,
Aut iacet in parua tantum cinis abditus urna.
Num coelo forsangq; recens nitet aurea sydus?
Illam coelicolæ inspectant? illam Heroinæ
Mirantur? clarum nota inter sydera lumen?
Ipsa micat noua lux coelo decus addita, & astris
Nata queror. reptantem auris, coeloq; uagantem
Astra recensentem, numerosq; & signa notantem.

H en fallax natarum amor. heu male grata, nec ore
A ppellans, nec uoce petens patrem ipsa uocasti,
S altem ò saltem oculos ad lumina nostra reflexes.
A b diras patrum spes, et solatia dira.
N ec cœlo, ne Diis pietas, an forte nec ipso
S plendescis cœlo? tenebrisq; adoperta profundis
C aligas nigricans? pereat lux omnia noctem
I ngeminent, tenebræq; cauo dominantur olymbo.
S ed iam ò sed desiste dolor. mihi roscida flauo
E xurgens aurora nouum iubar æquore tollit,
P ræradiat caput auricomum, roseusq; per auras
I ntdecor, eçp genis stillat ros fusus eburnis.
N unc axem Dea, nunc currus age pelle uollanteis
F unde diem. sparge eoam dux præuia lucem.
P ande sinus. natam aspicio, Tecum aurea curru
I ucifero, & sociis tecum secat æthera bigis.
B landiturq; oculis, lacrymas quoq; læta parentis
A spectu ciet, et blando mea Lucia ab ore.
A ppellatq; patrem, summo & sua brachia curru
E xerit, inuitatq; senem. iam filia fulges
I nsuetum iubar. ardescunt iam tempora, iam iam
I nn radios abeunt crines. Enfulgidus ora
A ccendit splendor. micat en lux ignea circum
P erq; genas, totoq; nitor se fundit olymbo.
E xoritur iam sol. radiis en Lucia solis
E xcipitur, roseoq; sinu complexa, nitentem
I llustratq; diem, & super æthera fulget apertum.
A tq; nouum cœlo decus, & noua lumina terris
D iffundit, lucem inde auræ sensere recentem,
C larior et solito diffusit ab æthere Titan.

DE S T E L L I S .
DE SE I P S O P O S T O B I T V M .

Ergo ubi postremum in cinerem, squalentiaq; ossa
S oluerit, et longo tempus me absumperit ævo,
Q uæq; leuis tumulos circum obuerat umbra,
A bscondet nox, et nube obdensarit opaca,
F orsit an è cœlo aspiciens, nec passa parentem
O bduci tenebris, nigrantia nubila late
D ifferet, et patrium longe indignata sepulchrum
N octe premi, et densa manes caligine condic.
E ffundet rutilantem alto de culmine lucem,
E t totum in radios clara inflamabit olympum,
I llustrans monumenta patris, decora inclyta fama.
F ama ipsa assistens tumulo cum uestibus aureis,
O re ingens, ac uoce ingens, in gentibus alis.
P er populos late ingenti mea nomina plausa
V ulgabit, titulosq; feret per secula nostros,
P laudentesq; meis resonabunt laudibus aureas,
V iuet et extento celeber louianus in ævo.
N ee deerunt mutum ad cinerem qui grata locuti
O blecent manes cantu, atq; hæc pectore uersent,
H uic puero quantum Aonides tribuere puellæ,
C astaliq; quem fontis aquis lauere, et opaca
T empora cinixerunt laurus, fovere et in antris
A ssuetum choreis musorum. hinc pectore anhelos
L usfrantem id alium nemus, et loca consita amorum,
E t charites docuere uiam, uoluere et amantem
A tq; facies iraflare Deæ, atq; cupidinis arcus,
M ox Paphia canere ad citharā, procul antra caneti
A ssultant, Resonat uirides formosa per umbras

Fannia

F onnia, perq; suas strepitant suspiria myrtos,
 E t percussa graueis iterant iuga frondea curas.
 P ost iuueni patuere adytis manifesta reclusis
 T empla, quibus secreta Deum sapientia pandit,
 N aturæq; arteis docet, & precepta recludit
 V iuendi, hic illa è media testudine templi
 H ortaturq; monerq; uiros, foribusq; adapertis
 A dmittit meritos. excludit inutile uulgus
 D eieftans. inde ipse animum formauit, & omneis
 E xplicuit uiae mores, monstrauit & arteis
 I ngenuas, totumq; audax Helicona pererrans
 N il intentatum ingenio dimisit inertem.
 I s digito increpuitq; lyram, lusitq; canendo
 A d cyathos. idem ad thalamos hymenæon amatos
 P ellexit cantu, cecinitq; admota cubili
 A ntiniana sales notos, nec defit illi
 R ustica quæ tenerum modulata est fistula carmen.
 I ngemuit simul ad tumulos, lacrymosaq; amantum
 F unera, dum è solis uiolæ afflauere sepulchris.
 I nstruxitq; alas equitum, ac fertia signa
 E xtulit hesperiæ in campis, tinxitq; cruento
 A rua super, tumuitq; annis, dum gurgite mersat
 A rma, uiros, phalerosq; et corpora quadrupedantū
 I dem ausus maris undos inuadere campos,
 R ettulit, austerae salis sapor unde lacunæ,
 R ettulit, unde cadant imbræ, unde intonet æther.
 P rodeat unde comata, cauo quo' ne Iris ab antro,
 A usus inemotos aurarum irrumpe træsus.
 M aeste animo, maestæ iugendo, cui limina cœli
 S tellæ & patuere fores, quem cardine laxo

Fataq; fortunasq; virum, ac decreta Deorum
Noste fuit, superumq; aditus intrare repertos
Rimantem, & cæcas referantem in fata latebras.
Ergo agedum nymphæ Sebethides, cia age nymphæ
Emyrto tumulum ornate, atq; incingite lauru,
Purpureamq; adhibete rosam, atq; effundite nardus
Canentem Dea, frondentem Dea iunge et oliuam,
Quæ pacem Dea concilias. hic ocia, pacemq;
Italiæ peperit fessæ, violentaq; bella
Sustulit, immersitq; chao, atq; in ualle maligna
Abdidit, et duplii religauit vincita catena,
Proscripsitq; erebro, portisq; inclusit abenis,
Ociaq; bessperias iussit regnare per urbeis.

A L D . L E C T O R I . S .

Non ab're uisum fuit, si quæ Pontanus ipse in principio libri Meteororū manu sua scripta paucis ante diebus, q; è uita discederet, ad me misit, imprimēda hoc loco curarem. Ea uero sunt.

Liber hic Meteororum fuerat ante Vranie libros scriptus uerum prius quam ederetur, furto fuit obliuorem subreptus. Itaque absoluta Vrania Autor illum refecit, et tanquam instaurauit, addiditq; Vranie libris.

IOANNIS IOVIANI PONTA
 NI AD LVCIVM FRANCI
 SCVM FILIVM METEO
 RORVM LIBER.

*In e, ego quæ nubes cause, quis
 spiritus auras
 b Sollicitet, quæ uis agitet liquida
 æquora ponti
 Expediam, et false dicam sapor
 unde lacunæ.*

*Quid densas cogat nebulas, densumq; relaxat
 A era, cum laeto descendit plurimus imbri,
 A ut abit in rorem, aut crepitanti grandine te~~ctis~~
 D issilit, aut uasto cœlum quatit omne fragore,
 V nde & precipites liquidum per inane ferantur
 S iue faces, rutili ue angues, aut ignea lampas,
 Quicq; micant' ue cadunt' ue corusci è nubibus ignes,
 A ut cœlo quæ impulsu ruunt uulcania tela.
 S eu qui per dirum miseris mortalibus omen
 S pargit sanguineos flammato uertice crineis.
 I lle quidem morbosq; ferens, inopinaq; bella
 V nde etiam tanto spirant cum murmure uenti
 A era per uacuum, & pelago dominantur aperto,
 N unc altis, in speluncis tellure sub im a
 I nclusi, superas quaiant cum mœnibus Vrbeis.
 A tq; hinc digredie ns fonteis, quæq; amne citato
 F lumina diuersis erumpunt partibus orbis,
 V ndarumq; uagos latebroso è pumice ductus,
 E t quæ sint liquidis memorabo exordia lymphissi.*

M E T E O R O R V M

Tu modo, quæ digressa polo Sebethida ad undam
D iuertens, tacitas inter facunda sorores
V ranie, repetisq; iter, et tua sydera narras,
P ande etiam immensas coeli variabilis oras,
A eris & motus aperi Dea. Sic tibi ripæ
C litunni teneras gignant per littora myrtus,
E t tua perpetuæ crescent ad flumina Lauri,
I ncipe purpureos florum iam spargit honores
E ntibi Sebethos, Veniunt ad carmina cultæ
N aiades, Dum fontis opes, dum flumina cantas.
(G ratum opus) inscripto texunt tibi certa hyacintho.
E n properant udis fusæ per colla capillis,
Q uæq; tibi niueis pingunt redimicula Bacis
N ereides, Tibi magna Iouis sua regna reclusit
E t soror, & coniuix, secretaq; certa profundi,
T u uero Regina Deum, cui mille ministræ
A era per uacuum famulantur, cui pater æther
I ungitur, & sociis implet conceptibus orbem,
N e desis, cœptisq; ueni pede diu a secundis
N ata uides, age nate oculis, age susspice numen,
E t uenerare, uides uultu quæ tristis honesto,
E t lento incedit gressu, nec lumina torquet
Fixa tuens, nec multa loqui, nec garula curat,
H æc ratio est proles magni Iouis. huic pater uni
N osse dedit causas rerum, atq; aperire latenteis,
H ac duce nubiferas mundi penetrabimus arceis.
T e colimus Dea, thuricremam tibi ponimus aram.
S parge rosam, da thura puer, linguisq; fauete.
V os quoq; felices tumuli, manesq; parentis,
Q uo duce Romanæ statuunt sua signa camæne

Tarpeia pro rupi, canit tuba & Aenea Martem.
Vox manes mihi felices & adeste uocanti.
Si uobis uer perpetuum, uiolæq; roſæq;
Si cœpient et amoma, fluant Sebethides undæ,

OMNIA CONSTARE E QUAS
TVOR ELEMENTIS, ipsaq;
elementa inuicem conuerti.

Principio genus omne hominū, genus omne ferarū
Prognatæ & syluis uolucres, quæq; æquora ponti
Monstra colunt, quæq; herba solo florente uirescit,
Et quæ sublimis crescens subit arbor ad auras,
Quatuor è primis ducunt exordia causis.
Hinc etenim proprias sumunt animantia uitæ.
Huc redeunt, quoties fragiles mors soluerit artus.
Ipsa æterna manent elementa, uicesq; ministrant,
Dum sua iura simul cedunt, aut cessa reposcunt,
Aeternosc agitant constanti fœdere motus,
Vertunturq; eademq; aut mox diuersa resurgent.
Hinc rerum satus æternus, æternaq; origo,
Aeternam quoniam sortem, & data fata repensant.
His parent nascentum animæ, legescq; sequuntur,
Quas dederint elementa suos retinentia nexus.
Ipsa autem cœli motus, ac signa tuentur,
Imperiusq; assunt stellarum, et iussa capessunt.

SOLEM, ET LVNAM MAXIME
IMPERARE ELEMENTIS.

Nanq; per obliquum mundi inuariabilis orbem
Quinq; agitant uarios errantia sydera cursus.

M E T E O R O R U M

A duerisq; rotis subeunt duodena per astras
P residet bis pater ipse hominum, Princepsq; Deorum
S ol rerum sator, & numerosi temporis autor,
Q ui cœlum, et terras radiis, eauaq; æqua lustrat
H unc iuxta comes incedit Latonia Luna
N octis honos, lucisq; alienæ haud certa ministrat
C uius & Imperium late maris æquor, et ipse
O ceanus rex undarum, ac maurygia coniux
A ttomiti uenerantur, & undoso æquore Nereus
A lternatq; sequens fluctus, & temperat æstus,
D um Triuiae instabileis seruat per tempora currus
H inc etiam largo turgent sata semina succo,
H inc manat liquidus per uenas humor in artus
H inc fluit, ac refluit per membra tenerrima sanguis,
H umidaq; infuso lentescunt corpora rore,
C orporibus quoniam præsit Latonia nostris.
I lle & uitaleis spirat nascentibus auras.
A tq; agit in membris animas, & stillat in artus
F omitis ætheri calefacta per ossa uigorem.
D eniq; Sol patrum ius, officiumq; paternum
E xercet, peragit matris Latonia parteis.
Q ue bigis inuecta, uagoq; per æthéra lapsu
D if cursans, prensat nunc hos, nunc deserit illos
A uxilium implorans, et opem acceptura Deorum,
C orporibus quam materna pietate refundat.
H is ducibus parent elementa, hæc signa sequuntur
I n primis aer multa caligine densus
M ane nouis radiis, et luce rubescit eoa,
C um nec dum orta dies, & nox sua sydera condit,
C um surgit iubare exorto Titonia coniux,

Mox clarum sparsura diem Lux suscitat alnum
 Lux Solis comes, & coniux, & filia Solis,
 Qua nil mobilius, qua nil uelocius unquam,
 Non leuis aligeræ mentis pernicior aura.
 Quin rapido sub sole liquens rarescit, & ignem
 Concepit, incensumq; ab humo rapit usq; colorem
 Ipse etenim tenuis penetratu, & corpore raro
 Abentem coelo radium sola ad ultima terræ
 Traicit. hic duro frangens umbone resultat,
 Exiliensq; cauo succedit in aere flammam.
 Quoq; locus cauus ipse magis, quo densior aer,
 Quo propiore Deus prospectat ab æthere terras,
 Hoc magis ignescit flammis, & concipit æstum,
 Incandetq; æstate, tepet sub Atlantidis ortum,
 Quo nidum in lignis peregrina reponit irundo.

DE MARIS SALSEDINE.

Vos etiam maris undisoni fluitantia monstra,
 Et solem rapidum, & latices sentitis amaros,
 Quandoquidem obiectas urens sol dum coquit undas,
 Et radius infestat agens neptunia regna,
 Assidue dulceis epulas, tenuemq; liquorem,
 Haurit aquis succosq; rapit populator amicos
 Gata sequens, sensum longe indignatus amatum,
 Hinc falsus sapor, atq; asper fluit æquore amaror.
 Quippe etiam ut nostro fluitat de corpore sudor,
 Ille quidem dulci è baccho, mellisq; liquore
 Exclusus uenis, & enim sitis ipsa calorq;
 Leibus indulgent succis, & amara recusant.
 Quinetiam fama est captum telluris amore

METEORORVM

O ceanum, tacitos primum oculuisse dolores.
P ost ubi concepit flamnam, penitusq; medullis
A rsit, & ipsa imis hædere incendia uenis,
O quoties primo fixit sua munera posti,
P inxit & è uario non mollia limina flore,
A cecinit miseram lacrymosa uoce querelam,
L ongæ per uacuas rupit suspria rimas,
I nde ubi iam longo patientia uicta dolore est,
M ulta quoq; iratus fribus conuitia dixit,
C rudelem & dominam per uerba indigna notauit,
N unc supplex ueniam petit, & connubia poscit,
E t thalamum optatum, & socii sua gaudia lecti.
A t postquam nil dona mouent, promissæ ue magni
D os pelagi, atq; preces frustra cessere mariti,
N on ullæ supra spes, tum furiatus, & amens
P erculit aduersam nodoso uerbere Calpen,
I ngemuit, traxitq; grauem à radice ruinam
M ons cauus, ille imo uictor ciet æquora fundo.
A gmina densentur campis, tum rupe soluta
I strumpit pelago, & terris insultat apertis.
A t tellus tremefacta metu confiegit in altos
N ube caua monteis, tutoq; in uertice sistit.
E xanimē excipiunt Nymphæ, refouentq; pauentē,
V tuires rediere, deosq; exciuit agrestis,
E t quæ sit dubiis nota est sententia rebus,
C onq; in eo mediis terræ penetralibus actam
A lloquitur Saliam, & precib. noua munera iungit.
T um Dea conuentu in medio dux ipsa repostas
E xluit uenas, totoq; è uiscere terræ
E ruptat sale saxa super sudantia amaro.

Quidq; ubiq; asprum egeritur, fluit atq; malignus
 A equora per, sapor inficiens undasq; deosq;;
 I pse etiam Oceanus retro dare signa coactus.
 I nde manet sensu sapor aspernandus amaro.

DE SOLI'S EFFECTIBVS IN
 TERRA.

Præcipue tamen in gremio telluris amat &
 Exercet sua iura deus, Latonia proles.
 Semina nam rerum campis obstrusa, sub auras
 Vocat, inq; nouas conuertit germina frondeis
 Dicit ramis tenuato codice flores.
 Mox agit in crudos benevolentι cortice fructus,
 Hinc sua iucundo maturat poma sapore,
 Felices lætis segetes inspicat aristis,
 Vestit pampineis baccheia dona racemis,
 Dicit sat, nata fouet, quæ fota animantum
 Pubula sint, succisq; suis alimenta ministrenti
 Quinetiam ipsius è uenis, terraq; cauernis
 Ursum agit eductos alta ad conuexa vapores,
 Quibus aut rores bibula fienduntur in herba,
 Ut atræ incumbunt nebulæ conuallibus imis,
 Ut passim coelo fuse sparguntur in agris
 Cœruleæ pluviæ, aut multo cum uerbere grando
 Personat, aut canis albescunt rura pruinis,
 Ut nihibus summi cinxere cacumina montes.

DVAS A SOLE EDVCI IN AES
 REM EXHALATIONES, HV
 MIDAM VIDE licet, & Sicciam.

M E T E O R O R U M

Terra etenim duplicem exhalat saturata uapore
H umidus hic, crassoq; madens se corpore nix fert.
A ridus & calido suffimine profilit alter,
A ccepit hos late in gremium circumfluius aer,
H une ipsum triplex regio secat, altera candet
I gnibus, horrentiq; gelu riget altera. Vtrunq;
P rima quidem, estatemq; suam. sua frigora sentit.

D E P L V V I A.

Ille igitur per inane uagum sublatus in auras
C onuer tit sese insinuans, passimq; coactus
D ensator magis, atq; magis, tum nubibus actis
F rigida per loca, sub cœli regione maligna
I d quod erat calidum, sensim effluit, & uolat alte
S ub loca, qua positis feruent incendia castris.
I pse autem cogente gelu tabescit, & inde
L iquitur, irriguæq; cadunt ex aere guttæ,
Quin & frigida uis propius cohibente calore,
C olligit in sese, maioraq; robora sumit
C ogitur hinc sparsus passim uapor. Inde coactus
S oluitur, & pluviū rumpunt de nubibus imbræ.
I nterdum rapidos amneis est cernere passim
D iffluere, & totum in pluuias descendere cœlum.
T antus in aero sese globus orbe coegit.

D E N I V E.

Ast ubi defluxit calor omnis, & omnia circum
H orrescunt hyeme, & solem loca iniqua negabunt,
C oncrescunt gelido nubes è frigore, & una
C oguntur, motæq; loco, atq; è pondere pressæ,
D escendunt

D escendunt passim tracte, cæsimq; rotatæ
 A cniibus iuga summa tegunt, & ad ima feruntur,
 A lbentes, quoniam albescit concretus aquarum
 H umor, at admoto quamprimum ardore liquefunt,
 S tiriaq; glacieq; solutaq; sole pruina.
 I n riuos abeunt fusi de grandine rores.
 I nq; niues transire imbre, atq; inolescere tignis
 E docet, & quod Zona illas quæ torrida nescit,
 F rigida quod canis horret Germania campis.

DE PRVINA, ET RORE, ET MANNA.

A tenuis uapor ille quidem, nec viribus auctus
 N ec dum summotos habilis contingere monteis,
 I pse die excitus, gelida mox noctis in umbra
 C ogitur, in canas byeme obstringente pruinas.
 I dem abit in rorem liquidum sicutientibus herbis
 A uxilium cœlo tepido, atq; in nocte serena.
 Q uinetiam calabris in saltibus, ac per opacum
 L abitur ingenti Crathis, qua coeruleus alueo,
 Q uaq; etiam syriis syluæ conuallibus horrent
 F elices syluæ, quarum de fronde liquefunt
 D iuini roris latices, quos sedula passim
 T urba legit, gratum auxilium languentibus ægris.
 I lluc æstate in media, sub sole furenti
 D um regnat Calor, & terre sinduntur hiantes,
 T um tener ille uapor sensim sublatus ab æstu,
 V ersatusq; die, multoq; incœctus ab igni
 C oncaua per loca, & arecentibus undiq; syluis,
 I ngratum ut sensit frigus sub nocte madenti,
 C um nullæ spirant auræ, & filet humidus aer,

M E T E O R O R V M

C ontrahitur paulatim, & lento humore coactus
I n guttas abit, & foliis fitientibus hærens,
L entescit, rursumq; diurno à sole recocatus
I nduit & speciem ceræ, mellisq; saporem.
Quodq; & apes præstant arte, ingenitoq; fauore,
H oc medicos natura hominum producit in usus.
T u uero iuuenis tenerorum assertor amorum,
M ane tuae qui serta paras intexere Nymphæ,
A ut Veneri ante aram lectos inspergere flores
P ratorum decus, hoc precibusq; hoc fuscipe uotis,
T breicio ut boreas tacitus requiescat in antro.
H ic misere rorem infestat crudelis, & asper.
A t prædo, & facilis, & raptæ coniuge mitis.
N ang per aerias ponti dum præterit oras
V ota ferens, uidit procul in conuale remota
P lanitiem uiridi late florescere campo.
A dmonuit locus optatæ cum coniuge noctis.
E esilit, ac molli lacrymantem amplexus in herba,
D xplicuitq; sinus, munusq; impleuit amantis.
I llia grauis oculos ab humo uix anxia tollens
F lebat, eam insolito coniux solatur honore.
H is ego pro lacrymis florum, gratusq; memor q;,
N octurnos spargam rores, ea præmia sunt.
D ebeat hoc raptæ pontus memor Orithyiae.
S ubrisit, tenerumq; genis suffudit honorem
L æta uiri dictis, & tanto munere coniux.
I lle nouam sensit labi per pectora flammatum,
O ptatos repetens somnos, molliq; quiete
L eniit accensum complexu coniugis ignem.
S cilicet & Boreas calido contrarius Austro.

Occurrit

Occurrit calor hinc, rigor inde exurgit, & alter
 Dum tepet ipse humili demittit ab aerore.
 At alter stringit magis, ac de frigore siccatur.
 Exudat ne languenteis noua gutta per herbas.
 Ergo frigida uis ponto dum insultat, & acreis
 Conatus contra calor obiicit, agminaq; extra
 Noxq; simul, boreasq; instigant. explicat ecce
 Ipsi suas calor intus opes & viribus auctus
 Instillas tenuem uertit sub mane rigorem.

DE GRANDINE.

Grandinis hinc quae sit paucis natura docebo.
 Sepe per aëstatem cœlo incandente, sed ipso
 Autumno magis, aut illo sub tempore, quo iam
 Leta parat nidos prænuntia ueris irundo,
 Nunc flauam è cœlmis late deturbat umbras,
 Nunc lætas nemorum de culmine decutit umbras,
 Nunc stragem molitur etiam pastoribus, unde
 Prosternit ualidos sub eodem uulnere tauros.
 Ac primum ut gelido crescunt humore liquentes
 Cystalli, quas post frigentia rupibus antra
 Indensum cogunt, guttisq; rigidibus anni,
 Et longo durant labentia secula cursu,
 Sic rigido compacta gelu per inania grando
 Cogitur, & stricto concrescunt frigore guttae,
 Pondere mox tractæ frangunt se, & ad ima feruntur.
 Ipsa igitur grauitate sua, ac sub mole debiscens
 Prona cadit, saepè ingenti demissa fit agore.
 Quandoquidem sublime ruens, frangitq; feritq;
 Cum gemitu fese, multumq; umbone rotata,

M E T E O R O R U M

O btunditq; aciem, glomerataq; uerbere, tectis
D irasonat, sēpe ipsa leuem haud procul acta, sonore
D at ueniens, etenim tacito regione propinqua
A gmine descendit. Tanto sed corpore maior,
E t facie horridior, quanto breuiore rotatu,
E t spatio propiore cadens, minus atterit alas.
V ere igitur, seu Libra pares cum diuidit horas,
T um traictu leniore feruntur ad alta uapores
I ncensit, ac loca summa petunt, ubi frigida se se
V is cohabet, quo non radiorum offensa resultat
S æua acies, ubi pigra gelu torpeq; rigetq;
T empestas, ubi frigoribus domus alta repostae est.
H uc postquam uapor ascendit, calidusq; madensq;
C ontinuo riget attactu regionis iniquæ.
Quoq; uapor magis incaluit, postquam ipse refrixit,
E xtinctusq; gelu calor, aut euafit in auras,
H oc magis admissum trahit in præcordia uirust
I mber enim multo large decoctus ab igni,
C ontrahit, & citius glaciem, & mage frigora sentit.
D esilit inde uago præceps per inania lapsu
I n ualleis, quanq; ingasēpe petit, nec aprica
I nfestet licet ipse magis loca, frigida nescit.
A n mage cū paribus calor hinc, hinc se instruit armis
F rigus, & æuali concursat uterq; uigore,
I lle suis late in campis exultat, & hostem
I nsequitur, cogit uireis, & robora frigus,
I nq; globum sparsos trahit hinc, atq; inde maniplos,
C onfirmatq; aciem, durataq; tergora contra
O biecat, quantumq; calor se tollit in altum,
H oc magis aeria præceps delabitur arce,

Duraq; frigidaq; crepitanti & uerbere grando.
 Cogit opes natura suas, & robora uictrix
 Ingeminat, quoties obuersis uiribus una
 Concurrunt, impulsu suo contraria nisu.

OBSERVANDA S E S S E R E G I O N E S
 TERRAE, ET SITVM Planetarum.

Ergo age, ne'ue anni partes, neu quæ loca terræ
 Despiciens, uarios Lunæ sic in spicè cursus,
 Ut neq; Saturni gelidum neglexeris astrum,
 Nec quæ stella cadet cœlo, quæ'ue exerat ortum.
 Contemplator item terras sub tempora brumæ
 Fruuere, & urentem interius cohibere calorem,
 Quod putei, fontesq; docent, nam frigora cogunt,
 Ast aperit calor, & uenas d'ducit bianteis.
 Aethiopum manant campis sitientibus imbræ,
 Non amnes capiunt ripæ, ruit arduus æther
 In nimbos, & Sole tamen Leo feruidus ardet.

An non Allobrogum gentes, rhodaneia pubes,
 Excidium attonita extimuit, cœliq; ruinam
 Tempore quo Sol ipse humeros, ac terga Laconum
 Torrebat sitiens, summo & radiabat Olympo?
 His è præruptis monet alpibus atra procella
 Innuolens hyemesq; simul, tenebrasq; polumq;.
 Horrescunt nimbis auræ, nubesq; debiscunt
 Cum tonitru, micat igniferis fulgoribus æther.
 Intremuit insolito sub uerbere concuta tellus.
 Accœlum ruere, & terras subsidere certum est.

Ecce autem per inane ruens cum turbine uasto
 Voluitur, horrendomq; cadens trabit icta ruinam

M E T E O R O R V M

I ngenitis moles saxi, glacieq; geluq;
C oncreta, ac bisquinq; pedes porrecta, & in altum
Quattuor, at septem protento margine lata,
T erribilis uisu, ac dirum mortalibus omen,
T antum adeo uariat rerum natura, situsq;.

G V T T A S M A I O R E S A E S T A T E Fieri

Quid grandes æstate cadunt super aere guttæ?
A nrarus uapor, & stillæ paulo ante minute
M iscentur? crassus cadit hinc è nubibus imber?
A n sparsim, subitoq; graui seruore sub altum
E uectus, primum ut sensit mala frigora cœli,
A ffatusq; gelu, nec densa nube, nec ipse
D ensus, humi propior descendit corpore maior?

AEREM RECEPTACVLVM ESSE EX HALATIONVM OMNIVM.

Nate uides spatiū imensum, tractusq; profundi
A eris, atq; unā terras, pontumq; obeunteis.
R ora quidem natura illi, ac penetrabilis alte,
D ensatur tamen, & crassum fouet usq; uaporem,
Quemq; et aquæ, quæq; et terræ excruere frequenter
A spirant quæcunq; etenim, quæcunq; uaporant,
S ufficit hæc pontus, ponto & circundata tellus.
C uncta sinu grauido recipit diffusior aer,
V erit & humentem in torem pluiasq; niuemq;,
Qui fierit gelidas humor sublatus ad auras.

QVÆ IN AERE GENERENTVR EX ASPIRATIONE IGNEA:

Halitus

Halitus ille autem, largo qui percitus igni,
 E uolat, ac tenuis multum loca frigida tranat,
 Et longe ad sedes uictor perlabitur æstus
 F umidus, incoclususq; atq; arescente fluore.
 Non nunquam tamen hunc nubes recunuenit atra
 Deprensum, et strictis frigus circunsonat armis.
 Hic ille inclusus uallo, et circum aggere septus,
 Perquiritq; aditum intentans, et singula lustrat,
 Et nunc hac aciem ostentat, nunc ingruit illac
 Parte ferox, parte et facilis, et uiribus impar.
 Ast illum densis mucronibns horrida nubes
 Verberat, impellitq; premens, frustraq; parantem
 S ummotas intrare domos, et ad ardua ferri
 D eūcit ipse super impacto umbone. ibi ictus
 Ingentem effracto sonitum dedit aggerē, multusq;
 I ntonat, et cœlum tonitru quatit. inde coruscus
 S ese agit in flamas, et cœlo lubricus errat.
 Interdum tantus fragor, ut concurrere monteis
 I am timeas, ut terra tremat, cœlumq; debiscat.
 T um quod erat fractum discussa nube, repente
 Impulsus ruit, atq; obliquo tramite præcepit
 I t flamma rutilante, ingenti et uerbere summos
 A ut petit incassum monteis, aut aurea Diuīum
 Templa ferit, dirum trepidis mortalibus omen.
 Interdum leuis ipse, leuem flammamq; sonumq;.
 Aut sonitum sine luce dedit, sine uerbere flammam
 Interdum erumpit crepitu sine, sed tamen actus,
 A duersam in nubem, ualidos hinc pertulit ictus,
 Unde tremunt nigri postes, et limina cœli.

METEORORVM
IGNEM ANTE, Q VAM SONVS
AVDIATVR, VIDERI.

Nec uero prior excusso de uerbere stamna
Emicat, aut ipso sonitus fit tardior ictu,
Serior ad nostras quamuis eat impetus aureis.
Ipse uides pastorem alto de colle securi
Sternentem querum, cuneisq; in frusta secantem.
Ipse quidem iactatam alte post terga securim
Ante uides, mox in genti conuulsa fragore
Vox sonat, et ruptæ luclantur in auribus aureæ.
Non aliter cum excusso polo flagrante ruina
Horrendum tonat, ipsa suo prius acta tumultu.
Concurrit nimboſa acies, frangitq; feritq;
Impellens, hinc fulmineus succeditur ignis
Collis. Tandem ille fragor ruit, et ruit una
In pluuiam, et largos conuersus Iuppiter imbreis.
Vulcanum fama est cœlo cum pulsus ab alto,
Sub terris sine honore diu, sine munere, claudum
Vixisse, et sicula exilium traxisse sub Aetna
Solantem casus noto genitricis more.
Quem tandem meritam uertit dolor acer in iram
Quodā etenim Cybele in magna Bereynthia mater
Solemneis de more dapes, ac uina pararat,
Constiterantq; Deæ ad mensas, ac pocula Nymphæ
Ultima miscuerant, Cum sic Venus aurea cœpit.
Felicem mea me soboles facit, haec mihi diuos
Subiicit, haec mortale genus, quam plura parantem
Occupat his Latona, Decus noctisq; Dieq;
Cum peperi, et lucem terris, et lumina cœlo

Tum

T um peperi, toto & tenebras ex orbe fregauit,
 L uceat ut per me tellus, resplendeat æthra,
 E xornentq; uagum lustrant quæ sydera, mundum.
 D icentem increpuit Iuno, atq; hæc uocibus infert.
 I mmemor es nostri Latona, & adultera iactas
 I nfamem sobolem, & media inter uina superbis.
 I lla refert. Tua te proles iniusa parenti
 N obilitet regina, & cœlo excussus ab alto
 I lle ille è lunone satus, quem famida Lemnos
 E xceret fabrum, aut nigris incudibüs Aetna.
 D emisit Iuno uultum, mox indecor ira,
 M onstroso partus, sumantemq; obiicis Aetnam,
 C ui gener Alcides, cui filia nobilis Hebe?
 H aud proles mea Vulcanus. Plutonia proles
 I lle ille est, emisa cauo quem fornice tellus
 E xpulit è latebris, quem uix in luce receptum,
 N on erebo pater admisit, non æthere diui.

R iserunt incensam aliae in conuicia diuam,
 I ndoluit tamen una Ceres, quæq; astitit illi
 F ida comes Lypare, æolidum quæ prima sororum.
 E rgo ubi Zancleos portus tenuere, et amicis
 T rinaeria accepit terris, Aeneiaq; antra
 A dmisere deas, solitum & Vulcanus ad ignem,
 N acta ibi tum Lypare tempus, Conuicia matris
 R ettulit, & partus inimica mente negatos,
 M entitamq; Deæ prolem, ac Plutonia farta,
 I ntumuit dictis iuuenis, succensus et ira
 V itorem minitatur, & acri in corde uolutat.
 M aternum uulnus, odiusq; incessit amaris,
 I nq; dies auget uires dolor, ac memor arteis

M E T E O R O R U M

E xcutit, exploratq; iter, ac uestigia matris.
D um Samon, oceani mensis digressa, per altum
I reparat, mouet abruptis fornacibus Aetnam
E xilium intentas, illa acri uicta dolore
I ngemit, q̄ cœlum insolitis conuestibüs implet.
L enuit iratam complexu latus amato
I uppiter, q̄ placidam accepit per membra quietem.
T um Deus ignipotens inuento fulmine, primum
I pse suum miratur opus, mox limina gratus
A ccedit Iouis, q̄ laudato munere donat.
I uppiter ob meritum Lemnon dedit, inde trifulcum
M olitus dextra fulmen, cognovit in illo
V sus quantus erat, se q̄boc audientior armat.
H oc mea periuros læto dat dextera dixit,
H oc ego terrigenas extinguam aliquando Gigantes,
H oc etiam coniux timeat sacrumq; potensq;.
T um mouit caput, q̄ frontem percussit honoram.
F ulminis hinc ingens, q̄ mira potentia fertur.

F U L M I N I S D I V E R S A M V I M E S S E .

Nunc etenim afflatu tenui, pecudemq; bouemq;
A ut uirides tondentem herbas, aut ilice ab arcta
A rcentem nimios animos syderis æstus
E xanimat, nulla ut maneant uestigia mortis.
O ptatum ut credas armenta haurire soporem,
V t placidum uideas pastorem ducere somnum,
N unc ustos arctus, atq; ossa rigentia cernas,
N on faciem, non ora hominum, non corpora noris,
N unc ipsis etiam in stabulis, mirabile dictu,
Q uadrupedem exoluit, pedibus quoq; ferrea demit

V incula, & intacto terram quatit ungula cornus
 I llesus sonipes alta ad præsepia mandit.
 V idiego, cum incolumi totus pede calceus arsit.
 S enserunt alii fiduum effluxisse metallum
 E loculis, tanta est uis insita fulminis auris.
 R ara etenim densis cedunt, at densa repugnant
 I psa obiecta sibi, contra et sua prælia miscent.
 C oncedit duro tenerum & penetrabile acuto.
 D issipat afflatu subito leue, trudit ad imum,
 Q uod graue, diffingunt rigida, atq; obtusa recludunt.
 I nsumunt tenui, quæ dissipantur ab aura.
 Q uin uariant etiam uires, & uulnera teli
 F ulminei, seu marmoreis se in turribus altum
 I mpegit, seu littorea desedit in alga,
 A ut quæ per medium sumant fœnilia brumam.

DE STELLIS CADENTIBVS, ET IGNITIS TRABIBVS.

S æpe per æstatem cœlo si forte silente
 A ut carpes iter, aut mauortia signa secutus,
 T raduces nigilem per iussa silentia noctem,
 C ollucere facies, cœloq; cadentia cernes
 S ydera, & incensos per sudum albescere tractus.
 H alitus hic modicusq; & cœco impulsus ab igni
 I ncidit in gelidas ut primum frigoris oras,
 N ec potis incretum longe exuperare rigorem,
 T orquet iter fugiens nunc huc, nunc mobilis illuc,
 D onec conceptam traxit per uiscera flammam.
 N unc proprio incensus raptu, nunc terq; quaterq;
 E xagitata ferens impactæ uerbera nubis.

M E T E O R O R U M

A st ubi summotosq; locos, atq; aera sumnum
P eruasit, qua continuus conuertitur orbis,
H ic rapido impulsus cursu, uertigine & ipsa
I ncensus, uaria splendet per inane figura.
A rida concipiunt ignem, ferueteq; agitando
S piritus. Incendit pugnantia corpora motus.
S iue igitur lato amplexu, multumq; coacta est
M ateria, atq; ingens series, & longior ordo,
S eu contra breuis, & tenuem fortita uigorem,
Q uae facies, quae forma etiam, qualisq; figura,
T alis in aero perlucet uertice flamma,
N unc iaculi in morem, ualidus quod torserit hostis,
N unc quales splendent Lychni laquearibus aureis,
N unc qualis tenues ignescit stuppa per auras,
N unc flebit sese in spiras sinuata draconum,
N unc micat, ut celeri fallantur lumina sensu,
N unc cadere ut timeas ex ipso sydus Olympo.
S æpe etiam torrem ambustum rutilante fauilla
C ernere erit, cœlumq; cauo se scindere hiatu
T um, cū sub noctem obscurā, atq; in nube profunda
N igrescit uapor, & permultum cœrulea fumant
F omenta, trahit & subitam uis ignea flammam.
I llucite è mediis tenebris, funoq; frequenti
E rumpit flamma, & cœlo se fundit aperto,
V it timeas noctem ruere, atq; fatiscere Olympum,
P ræsertim cum præcipiti uertigine torris
E xcussus cadit, atq; cadens nigrum aera findit.
F lamma etenim cum cœruleo se miscuit, & cum
L ux atro insinuat, penetratq; immissa profundo,
T um nubes patet, & lato se soluit hiatu.

L uminaq; ipsa imum subeunt admissa recessum.
A c patefacta cauo pandunt sese abdit a tractu.

TREIS ESSE AERIS REGIONES.

Et quoniam treis in partes distinguitur aer,
P rima æque patiens est frigoris, atq; caloris,
A lternasq; uices, alterna sorte rependit.
V ere tepens, æstate calens, eadem horrida bruma
P roxima ab inflexu radiorum amota, malignum
F rigus, & al gentem late complexa rigorem,
I n quam coeruleus passim uapor actus inerrat,
V nde cadunt imbres, unde & nix concitat alas,
V ltria torrenti semper sifit usta calore
F lammarum consueta uagos inuoluere tortus.
H alius ille igitur longe, ualidusq; potensq;
H uc penetrat, superatq; hyemes, & frigora uictor.

DE LAMPADIBVS, ET ALIIS
IGNITIS FIGVRIS.

Ergo aut est parteis æque diffusus in ipsas,
E t lato arescens incendia suscipit orbe,
L ampadis in faciem, quæ plurima nocte resulget
A nte deos, aut in latus inclinante figura
C ontrahitur, magis hinc, inde altera prominet ala,
V it crassum aut credas lapide, aut ignescere trūcum,
I pse quidem dextra pellem trabis illa trabentem
I tam sequitur protenta manu, sed parte sinistra
S ubtrahitur, quodq; hac accedit, demitur illac.
H inc titubant duplices sub iniquo pondere lances,
A ut sparsum fusus, rapidoq; abreptus ab igni

M E T E O R O R V M

S cintillantem animam uomere, atq; efflare uidetur,
V t quando in stipulis furtim uagus incidit ignis,
H uc illuc dispersa uolant incendia, nec se
M iscit flamma, salitq; leueis per feruida culmos.
S ed neq; tam tenuis terrarum est halitus, ut non
E t densas habeat summo in corpore parteis,
Q uae sursum raptæ, totoq; uolumine mistæ
D ensantur leue in aerium se tollit acumen
C onsurgens grauiora suo sese ordine ad imum
D etrudunt donec cunei sub imagine flamnam
C onceperit, & rutilus micat inter sydera conus.
T une aliquis limosa agitans ad flumina Nili
P ificator, dum nocte oculos ad sydera tollit,
O bstupuit, doluitq; simul super astra referri
P yramidas, ueterumq; rapi monumenta uiorum,
A egyptumq; suis superos spoliare trophæis.
I nterdum longam erectus consurgit in hastam
P arte leuis, parte obducta caligine densus.
N on tamen ut maiora trahat uestigia cauda.
H oc quondam telo Tityon per uiscera adacto
S trauit humi, stratumq; nouem per iugera uictor
E xtendit, thalamos uictus, tentataq; matris
F ulera, nec indignos statuens Mars ferre dolores:
L audarunt facinus superi, atq; hinc ipse superbus
S picula non ponit manibus, non deserit hastam.
A eris hæc partim media regione feruntur
I psa suis incensa opibus, dum uulnere crudo
C ertatim exercent uireis, & prælia miscent.
A estiferis partim in campis, regione suprema
Qua cœli uertigo agitans rapit, unde coruscat

T ractim flamma rubens, atq; ignea fulget imago.

DE COLORIBVS NVBIVM.

Nubibus est etiam color et suus. hoc age ut omnem
 A era percipias, ut uentos deniq; noscas.
 A lba parum densa est, raroq; immista uapore,
 Quam Sol irrumpit radiis, & ad intima tranat.
 N igra grauem traxit densa caligine fumum,
 N on illam ut penetrant nemaei limina Phœbi.
 P uniceam multus subiit calor, occupat humor
 C œruleam, grauidamq; imbri, longeq; madentem,
 H as collidenteis sequitur fragor, & simul ingens
 P orta tonat cœli, rumpitq; ad tartara clamor.
 E quibus ut sese emisit uiolentior ignis,
 F ulgurat, & densas rutilus discriminat auras,
 N onnunq; ut longum nubes diducat hiatum,
 A c nigri pateant prorsus penetralia nimbi.
 N onnunq; leuis ipse leuem sine uulnere nubem
 E uadit, tamen & splendet qua semita monstrat,
 A c micat, ut celeri fallantur lumina sensu.
 F lamma rubescenti multum saturata colore
 A dmonet admistas fluiali è corpore uireis,
 H umidaq; ingentem præbere alimenta uigorem,
 Q uod probat exiliens lignis uiridantibus ardor.
 A lbescens tenuem succum, atq; arentia monstrat
 F omenta, & celerem peracuti luminis auram.
 A t cui sanguineus color insidet, & nigrantem
 P ræse fert late obscura sub luce cruentem,
 H ecualidas terræ uireis, durataq; iactat
 R obora, & immanem uasta cum moleruinam.

METEORORVM
Fulminis hinc uarians, & tanta potentia fertur

VNDE FULMINVM VARIE
TAS, AC VIS.

N anq; ubi nube caua, tenuisq; & plurimus alte
T ruditur, incensis & se fert spiritus alis,
I lle quidem leuitate sua, penetratq; ruitq;
L ubricus, & tenuis multum loca peruia tranat,
V t nulla incense linquat uestigia flammæ.
N ec mora sit telo tenui, ac penetrantibus auris,
A era fluent tomen afflatu, ac via uulneris atro
L iuescat fumo, & piccum dabit usta nigrorem
A eratis quoties clypeis impegit, & ipse
M ole piger lentis it tardior impetus alis,
D uraq; pugnaces obiectant robora conti.
C ernere erit flagratiē iterum Hucaleonta, et opimis
C um spoliis templa excisis auulsa columnis,
A c furere attonitas incendia seua per urbeis.
T anta mole ruit, tantaq; impulsa ruina
F umida uis, procul acta polo, atq; è nube profunda,
S i quando extrusus, multoq; accensus ab æstu
S piritus, it tonitru horrificans, atq; igne coruscus
T ractu ingens, tardusq; gradu, et longe auctus eundo
S cinditq; uritq;, & longo secat aerabitatu.
T um monteis quatit impellens, discindit & arceis,
E t correpta micant diris naualia flammis.
P ræcedit longe uulnus tremor, usque adeo uis
I mpellens furit, atq; intendit spiritus auras,
E t late arentes coeunt ad uulnera sumi,
V t cum irata manus tormento exclusit abeno

Fumantem

Fumantem pilam, uer satq; uolubile saxum.
 Inclusi erumpunt ignes nigrantibus auris,
 Fit tremor, horrendumq; sonat. tum plurimus ante
 S ternit iter fragor, et gemitu saxa iecta resultant,
 Disiectaq; ruunt prostrati moenibus arces.

DE VENTIS.

Ventorum nunc te causas, patriamq; docebo.
 Quaeq; illis natura, et quae sit cuiq; potestas.
 Aridus ille autem, atq; ima tellure remissus
 Hos generat, uireisq; animis, roburq; ministrat.
 Sol pater educit, mater dedit ubera tellus.
 A summo Boreas, Notus imo spirat olympos.
 O ceasum insedit Zephyrus, uenit Eurus ab ortu
 Hos circum uarii dextra, leuaq; feruntur,
 Atq; agitant tenuis diuersis flatibus auras.
 Et quoniam medium lustrans Sol circuit orbem,
 Per duodena uago digressus signa meatu,
 Idcirco quidquid gremio telluris in altum
 Eduxit, partim algentem festinat in arcto,
 Partim ad decluem libyae diuertitur oram,
 Dum radios, ac sœua timens incendia uitat.
 An dextra, leuaq; ferens se, impune uagatur
 Fumida uis, quando hinc libyos, ast inde recessus
 Arctos semel in toto Sol ambiat anno?
 Unde sibi uis ipsa et opes, et robora firmet?
 Cum tamen assiduus media regione recurset
 Eoum, hesperiumq; petens Sol annuis orbem,
 Vrat et accensos quos ipse per aera fumos
 Traxerat, inde frequens nunc hinc, nuc effurit illinc

M E T E O R O R U M

Frigidus aut aquilo, aut nimbis violentior austus,
Auster solstitio ueniens, regniscit perustis.
Vnde calet magis, et pennis madidantibus usus
Inuerget largos agris stientibus imbres.
Quinimo quoque digrediens, et fessus, et inse-
Sæpe repercessus grauiores concipit aestus.
At Boreæ patriam horrentem, frigusque, rigorque
Insedere, hinc terra gelu concreta uaporat
Tenuius, horrescitque aer, uolat inde serenus
Spiritus, et siccis uestigia commouet alis,
An quia summa tenens cœli loca, multus, et ingens
Inde ruit, pellitque auras, et nubila differt,
Nulla ut Hyperboreo maneat uestigia tractu.
Sed tamen et longo uectus trans æquora cursu,
Irrorat caput et madidus cernice fluenti,
Fundit aquas, seruatque olim que foedera sanxit.
Namque olim prouectum austrum trans littora Rhenni
Oceani fama, et toties refluentibus undis.
Excipit incatum Borcas, et vincula necit.
Ille ut se captum agnouit, sensique catenas,
Non ego te siculo' ne mari, nec finibus aphyri
Littoris arcuerim, liceat nam te quoque nostram
Visere Cyrenen, libycosque intrare recessus.
Ae nostro terram arentem satiare liquore,
Hinc quoque securus per regna aliena recursat,
Et madidus pennis stientis irrigat aphyros.
Hoc quoque frigidior, quod per declivias labens
Obiciibus nullis cursus agit ipse secundos.
Vere etiam regnare uolunt, quo tempore primus
Optatæ crescent luces, et lubricus annus.

Conuertit

C onuertit terga, atq; hyemem post egit iniquam.
 T um liquifacita mouens terrarum claustra, caminos
 S ol aperit laxos, voluitq; per aera fiumum.
 H ic somno excitus, commotisq; impiger alis,
 L inquit Hyperboreos declini tramite monteis.
 Quin ubi Sol propior maiora incendia mouit,
 F lagranteisq; impegit equos per uiscera Cancri,
 C um nebulosa cauis fumat Germania campis,
 A c multus uapor ad superas fese extulit auras,
 Quemq; frigida uis Boreæ comes addita cogit.
 I lla etiam de parte graueis incumbere nimbos
 C ernere erit, fusisq; augescere nubibus amnes,
 I n mediisq; natare etiam feruoribus agros.
 H oc etiam è cœlo, ac semper radiantibus Arctis,
 E t gelidæ incumbunt auræ, ac uebementior urget
 V entorum uis, finitimiis regionibus acta.

**VENTOS QVOS DAM PROVIN
CIALES ESSE.**

Omnis in aduersos uentus non péruenit axes,
 E t quidam certo sedem posuere recessu.
 C ircon hispanas fama est regnare per urbeis,
 E t pecori strages mediantem, & prælia nautis.
 N on alpes hunc Aeniae, non frigida norunt
 P angæa, aut nimbis nunquam nō turbidus Hæmus,
 V ix fessum Entellæ excipiunt, cauacq; hostia Macræ.
 S entit uicinum sol em nabatheius Eurus,
 A renteisq; impellit equos comitante calore.
 D iuersum Zephyri spirant aquilone propinquo,
 E t Solem fessum excipiunt, altoq; cadentem.

M E T E O R O R U M

Rigidus hinc, pluviisq; uigor. Sed turbidus auster
Ipse agit undanteis nimborum prælia turmas,
Dux ipse pluviarum, & longe maximus auctor.
Eductos namq; immensum regione perusta,
Densorum fluctus longinqua ab sede uaporum
Inuoluit, raptatq; agitans, qui deinde soluti
Fundunt præcipites abruptis nubibus imbres,
Diluvioq; una absorbent pecudesq; uirosq;
Tantum Auster discussa furens per nubila scenit.

C V R V E N T I O B L I Q V I Ferantur.

Cur autem quando hue toties discurset, & illuc
Spiritus hic, uarios agitans sine lege tumultus,
Cur non & superas pennis petit improbus arceis?
Omnis, in aerias quicunq; elabitur oras
Halitus, immisto paulatim educitur igni.
Qui postquam gelidam summo capite attigit arcem,
Senxit & aduersi contraria frigoris arma,
Ilicet ipse pedem retro fert, pondere & ipso
Quod multum traxit grauida de matre uolutus
Ad matrem trahitur. Ecce hic nouus aduenit ignis
Auxilio, retinet labentem, ille arma resumit
Fortior ad pugnam simul huc perlatus, & illuc.
Dumq; cadit, resilitq; leuis tum pellitur aer,
Et quo' maiores à frigore pertulit iactus,
Maioremq; trahit fœcunda è matre uigorem
Halitus, hoc maiore ruens ferit aera pulsū.
Vt cum mœoniae in campis uada ad alta Maeandri
Postor agens, baculo stagnantem percutit undam,
Ua fugit circum, & grauidum dat pulsa sonorem,

Impellitq;

I mpellitq; undam illabens noua proinus undæ.
 E rgo paulatim augeſcens, fit maior eundo
 I mpetus. & uires, grauioræq; robora ſumit.
 V tecum de tenui primum fonte effluit humor,
 I triuus. poſt collectis procul imbribus amnem
 I ngentem raptat ripis, longumq; proſectus,
 T um plenus rapidis in pontum immittitur undis.
 A utumno ſed enim uento uis plurima largum
 C um ſpirant terræ, cum plenior halitus exit,
 T erreniq; magis ſuffundunt aer ſumi.
 H oc iterumq; iterumq; etiam, multumq; monebo.
 I ncendunt nimii leuiter fumantia ſoles,
 I ncensa exurunt late, præſertim ubi altos
 P hœbus agit currus, fuluoq; è ſydere luſtrat
 E xiguis habitata locis Mafilia regna.
 I dcirco latera ad mundi, atq; extrema uiarum
 T erreſtris calligo habitat, quo languida ſolis
 V ix penetrat uis, & radiis minus urit acutis.
 I pſa etiam partim leuis aspiratio, ut alte
 F umida, partim etiam grauis, ut tellure remiſſa.
 A tq; illinc facile admittit resoluta calorem,
 H inc percussa gelu riget, ac densata grauſcit.
 I nde etiam transuersa ruit nam frigore abat̄a
 N e ſurſum penetret, miſtoq; calore retenta,
 N e cadat in præceps, transuersum impellat oportet
 A era, ſiue quod extremis in finibus orbis
 R egna tenens, caſtris illinc ſe fundit apertis
 V iſura & medias mundi peneirabilis oras
 N am neq; pulueream in pluuiam descendere par eſt.
 N ec tamen abnuerim lunamq; errantiq; aſtra,

M E T E O R O R U M

Quæ medium assiduis per agrant discursibus orbēs
In medium quoq; ab extremis caliginis auras
Attrahere, in uariasc; orbis depellere parteis.
Ergo & cum arenteis rapidus Sol usserit agros,
Et cum uicta gelu queritur mala frigoratellus,
Tum tibi tranquillæ permittant ocia luces,
Grauataq; sedatæ præstabunt somnia noctes,
Pacatisq; ingens requiescat flatibus aer.
Nec non post largos imbreis, pluuiamq; madentem
Compositæ cessant auræ, tacitusq; quiescit
Spiritus, & nulli ueniant in prælia uenti.
Hoc quoq; post Boreā algentem, atq; rigentia flabat
Cernere erit, quoties crudo sub frigore tellus
Concreuit, simul et durato tergore sœuit.
Spiramenta soli claudit rigor, obstruit omnem
Vis aditum, nullus spirat uapor, aut fluit extra
Halitus, unde nouis ueniant alimenta procellis.
Si tamen expectes nouus ut calor, & noua flamma
Torreat humenteis latices, & forte per altum
Ireparas, uideas turbantibus aera uentis
Magna mole graueis urgeri ad littora fluctus.
Aternis dat enim tellus, admitq; alimenta.

D E T V R B I N E

Turbineus fortasse glomus miraberis, unde
Eruat euulsam summis radicibus ornum,
Nunc frangens monte aduerso, nunc nubibus actam
Agglomeratq; agitatq; frequens, tandem illa ruina
Promota cadit, longo plangens sola senta sonore.
Interea densa obscurus caligine fertur

Perq;

P erq; vias, perq; orua simul sternitq; feritq;
 P uluereus globus inuoluens, cœlumq; diemq;.
 N anq; per aduersum dum concursantia uenti
 A rma mouent animisq; pares, & uiribus, ecce
 C ertamen magnum exoritur. ille impiger instat,
 H ic clypeo obnitens longe aduersatur. utrinq;
 I mpetus, utrinq; & robur, nunc pellitur ille,
 H ic pellit, nunc fors uariat mutata. nec ullus
 S tat ue loco, cedit ue loco. nunc ille sinistra,
 H ic dextra incursat seriens, & in orbe gerit rem.
 N unc ictus clypeo exiliens petit aera, nunc se
 I ntorquens, terram ingenti diuelliit hiatu,
 D um uel uterq; cadat moriens, uel cesserit alter,
 A utiungant socias concordi fœdere uires.

DE PROCELLA.

Quin & fumida uis, tellure exclusa, leuemq;
 A era persublata, suoq; euecta calore
 C onflictata diu propter terrasq; solumq;,
 A ridaq; & multo firmans se se aucta uigore,
 V exatq; infringitq; agitans pulsum aero, & una
 A equoraq; & fracto displosa tonitrua cœlo
 D ifiicit, in fremitatq; æquor, eauaq; antra resultant.
 T orquentur nemora, & ualles ad sydera clamant,
 P uluereusq; diem tegit intra nubila nimbus.

**CIRCA VENTORVM OBSERVA
TIONEM, ANNI QVOQUE
TEMPORA obseruanda esse.**

Tempora quin etiam certa ratione tenenda,

M E T E O R O R U M

Vt cum se in præceps, aut uer agit, aduenit æstas,
Aut cum declinat rapidus sol, appetit æger
Ventorum pater autumnus. Seu frigida bruma
Autumnum fugat, aut uere aduentante fugatur.
Turbat enim, uersatq; omnis mutantia rerum,
Idcirco si tum, nimboſi aut syderis ortum
Videris, aut properare cauo procul æquore mergi
In felix astrum, atq; acri Lunam hoste teneri,
Mercuriiq; graueis sydus portendere uentos,
Ne dubita in gentem cœlo uariante, procellam
Affore, quæ simul inuoluat terrasq; fretumq;
Vertatq; audaces in uota miserrima nautas.

D E A V R I S.

Sæpe etiam rapidū ad Solem, mediosq; per æstu
Colle uel aerio, aut uidi propè littoris oram,
At propter liquidas nebuloſi fluminis undas,
Æstatem indomitam icrepitans, Zephyrosq; silēteis
Aurarum gelidas sensi properare cohorteis.
Solis anhelantes pellunt quas axe quadrigæ.
Ipsæ iter intenduntq; fuga, traduntq; repulsum
Aera, qui tenuis motu fouet incitus auras,
Diviuatq; mare commotum, fluuiiq; recessus.
Hinc mulcent teneræ summotis æstibus aerae.
Nancq; etiam umbrosa in scena cum incanduit aer,
Oraq; saltantes tergunt sudantia Nymphæ,
Fondentem si quis ramum, ramaliū ue arma
Ventilet, aut tenui dimouerit aera penna,
Quamprimum Zephyri frigentei exciuerit auram.
Circum etenim qui nostra frequens se calfacit ora

Spiritus

Spiritus, impulsu facili fugit. aduenit aer
 Inde nouus. Mora nulla, alter succedit. Et alter
 Ut neque aut circum ora nouae recalescere partes,
 Cum fugiant subitis excitate impulsibus auræ.
 Nec uero uallesque caue. recubantiaque antra
 A cælo uariante situs terraque, marique;
 Non multum adiiciunt uentis densant' ue, aciunt' ue.
 Inde salutiferis spirant afflatibus illi,
 Hic grauibus tentant morbis languentia membra.
 Nam uenti mutant quoties, mutantur et una
 Corpora cuncta, habitu perstat natura nec uno.

**DE VENTO, QUI ORITVR PROPE
ATERNUM FLUVIUM.**

Flat saltus post pelignos, qua uoluitur ingens
 Aternus de ualle caua, atque humentibus antris.
 Ipsa quidem sub mane nouum cœta Solis ab ortu
 Aurora recens, qua culta nitent, qua poma souentur
 Ramis læta suis, largo et sata semine turgent,
 Haec eadem rapidum ad Solem, mediosque per æftus,
 Nec longo spatio proiecta, aut uiribus auctis
 Vanescit primo moriens, et soluitur æuo.
 Vanedeo uariant uenti, uisque insita uentis.

DE VENTO PECVLIARI Illyrico.

Illyricis specus est ingens in finibus, antrum
 Ventorum immane, unde ire, immitesque procellæ
 Erumpunt, quoties terris fera saeuis Erinnys,
 Immittitque hyemes pelago, et se proripit umbris,
 Non tutæ stabulis pecudes, non oppida muris.

METEORORVM

N on ipso in portu classes frémít Adria, & atros
H orrescit trepida Hargānus ab aree tumultus
N on illo quidquam uento crudelius, ut se
E xcussuq; antro, & portis ruit acer apertis.
P astores cohibete ignem, & procūt addite flammass.

DE TERRAE MOTU.

Quæ uentos moueant cause, q̄s & halitus auras,
H actenus o mihi care Puer, nunc unde tumultus,
E tanti ueniant terrarum in prælia motus.
V nde uagi excutiant diuulsa cacumina montes,
F lumina cōuertant cursum, aut premat alta uorago
V nde termat tellus, quam primum (aduerte) docebo,
P rincipio ingenti late circundata ponto
T ellus, fumifinis incendia pascit in antris.
I nde tepent bruma fontes, cerealiaq; arua
S pargit sēpe nouis, quas euomit Aetna, fauillis.
H æc eadem sub speluncis tenuem aera claudi.
I nde sonant sēpe occultis mugitibus antra.
A rida quanquam etiam, ac uenis sitientibus, amnes
E mittit tamen, & dulci rigat arua fluore.
E t quamuis largum cœloruat agmen aquarum,
E xcipit in se. ac rursum madefacta remittit.
H inc ergo humenteis animas, fluidumq; uaporem
S pirat agens, calido aut rursum secat aera sumo.
N unc halat siccum, & crasso de pectore flamme,
A ut tenui uolucrem suffitu exuscitat auram.
H inc ille & motu facilisq; & uiribus acer
S piritus, atq; imas habilis penetrare cauernas,
E t rursum violentius, atroxq; erūpere, claustrisq;

I nclusus fremit, et multus uacua atria uersat, A
 I dem etiam in flamas abit, et fuit igneus, atros
 I ntroquens lapides tormento exclusus abeno.
 E uocat hæc genitor rerum Sol. excipit aer.
 I psa parens tellus large indefessa ministrat.
 Quæ tamen è nimis nunc inde caloribus usta,
 H inc nunc uicta gelu, et multa durata pruina
 C ontraxit dubios languenti corpore morbos,
 V it neq; sit superante anima spirare potestas.
 E rgo incerta ferens raptim uestigia anhelus
 S piritus incursat nunc huic, nunc percitus illuc,
 E xploratq; aditum insistens, et singula tentat,
 S iqua forte queat uictis erumpere claustris.
 I nterea tremit in gentem factura ruinam
 T erra suis quatiens latas cum mœnibus urbeis,
 D iffiliunt auulsa iugis immania saxa,
 P roculbunt turres, sternuntur funditus arces,
 M agnorumq; cadunt templa impolluta Deorum
 E xcidiut ut magni iam iam timeatur olympi.
 H oc etiam ut magna è paruis cognoscere possis,
 C ernere erit, nostro quoties in pectore sifit
 S piritus, ac tenuem neq; dat, neq; suscipit auram.
 T um uelut intercepta anima tremor occupat artus
 P ugna intus, micat extremis in partibus horror.
 E rgo ubi collectis immensum se uiribus auræ
 C rebescunt, uia fit, ruptisq; meatibus efflant,
 A ntra sonant, mugitq; solum, uallesq; resultant.
 T urbotos putei eruptant super hostia fontes.
 V anescit paulatim æger dolor, antra quiescunt.
 Quiq; uigor fuit ante, refert se in uiscera terræ.

METEORORVM

A tque alacres redeunt desueta ad munera uentis
S æpe igitur cum iam multis maduere diebus
A rua, natant plenis demersa noualia fossis.
N ec pelagus capit auljis minitania ripis
F lumina, tum sua castra mouens sublimis ab arcto
N ubila de toto Boreas discussit olympos
F rigidus, & sociis commisit prælia cauris.
H ic tellus primum assiduis grauis imbribus, & iam
O bstrusis uenis ualidarum pondere aquarum,
P ost borea perflante solo concreta, & inquis
O bsita frigoribus sese contraxit, & horrens
H orrentem late duxit per membra rigorem.
V nde nequit clausis efflare canalibus auram.
V t quondam infelix ualido campania motu
O ppressit miser as ipsis cum ciuibus urbeis.
C um uatem fassæ uix eripuere camœnæ
L abenti è Thalamo, ac teæti minitante ruina.
I nterdum uacuis tellus male nisi cauernis,
F initimisq; agitata fretis propter maris æstum
C oncutitur uentis pugnantibus, effurit intus
V is ingens, extra prohibet, uentusq; fretumq;
Q uod sæpe euboico testantur littore Cumæ,
E t quondam uexata graui Pelepeia motu.
P rætereas sæpe occultis fornacibus ignis
A estuat, inuoluitq; globos, si qua potis extra
R umpsere, & imposito lucentans sub pondere scutis
I mprobis, attollitq; elato uertice colles.
A t postquam superas uictor peruafit ad oras
S piritus, immixtus fumo, & caligine densa,
P ulucream spargit tremefacta per oppida nubem.

I mmundum & cinerem iactat uicina per aruae
 A eoliam fama est, Lyparen de rupe propinqua
 H ocsensisse malum, & lucem doluisse negatam,
 A enariam quoq; (certa manent uestigia) ut olim
 I dem agit in cineres glomeratus puluis ad auras.
 P uluereum queritur spargi Prochyte ardua nimbi
 I lla solo sumante, grani concussa ruina,
 S pargit desertos incendia lata per agros.
 P erturbuit mare flammigeros denoluier amneis.
 I ncensum & late scopulos super aera ferri.
 A estati, atq; hyemi male ereditur. & tamen udo
 V ere magis, seu cum pedibus fluit uia sub undis,
 T um seuit furor, & bello sese arcuus armat.
 Q uiuetiam ut natura soli, tractusq; locorum est,
 F lumina nunc iter intorquent, nunc alta uorago
 S orbet hians, nunc sicca fuit quæ terra, paludem
 H austi facit, quæ coeruleo circumflua ponto,
 C ontinet. insiluit pelago, quæ iuncta manebat.
 N unc nutare urbeis, nunc & fluitare uidemus
 V ndarum in morem. dubio nunc uerbere subter
 Quassari, aut sursum sublato pondere ferri,
 H orrendos nunc clamores ad sydera tolli.
 N unc mugire solum, aut animas Acheronte remissas
 A uribus instrepere, aut equitem resonare sub armis.
 S ibilat ecce alibi, aut antro fremit aura recluso.
 V idimus antiquas ueteris Dicearchidos arceis
 A ssiduam longo motu traxisse ruinam.
 B is messor legit spicas, bis uinitor uinas.
 I nterea ualidi quatiebant moenia uenti,
 E unditus, atq; imo uersabant tartara auerno.

M E T E O R I V M

A rebant sidente solo fata, nec temere ullè
M anabant cœlo pluiae, tristisq; per arua
S qualor erat, micerorq; herbis morienibus ingens,
N on usquam cœli rabies torrentior arsit.
A t postq; cessit tremor, ac solida arua quierunt,
(Certa fides) terris cessit mare, reddidit agris
N eptunnus longo tandem post tempore, quod iam
A bstulerat prius, et uictor ditione tenebat.
V sque adeo impellens uariat uis, ergo age cœlum
I nspice siquando terrestribus & mala signis
A rima ferant Mars bellipotens, et luppiter Ammon,
I zuppiter aerias qui fulmine concutit arceis.
H i tibi signa dabunt ueniemis ab aere motus.
Q uo tellustremit incluso, et grauida antra fatigata
N ec uero aut tenebrae, aut nocturna silentia, cu iam
F rigore concrescunt terræ, et uis humida regnat.
S unt tantum metuenda, nut matutina pruina,
V erum etiam maduis in solibus, atq; ubi scenit
A estiuus calor, et cum spiramenta retundit
S ob medius, retro et fumos compellit inerteis,
E t tellus tremit, et uolueres erumpit in auras
S piritus indignans clauso circum aggere cingi.
I pse uides quoties agitatis fluctibus aequor
T ollitur, et falsa spumant aspergine cautes,
L ittora tum sinuosa magisq; magisq; uideri
C uruari et solito manus, postquam alta quierint
A equora, uentorumq; simul grauis ira repressa est,
T um contra, recto tractu maris ora uideatur
T endere iter, summae in longum spectantur arenæ,
A c nullas agitat sublatus spiritus undas.

Hie terras quatit inclusus, maria intima uersat. V
 Exagitans, uerritq; auræ. hic impete uasto
 Discindit nubes, explosaq; fulmina torquet
 Cum tonitru, & rapidis illuminat aer aflammis.
 Hoc igitur cessante, aer silet undiq; ut illum. I
 Diuidat æquali interdum nubecula tractus.
 Tempore quo inclusus specubus longe æstuat intus.
 Halitus arescens, & humum quatit improbus, unde
 Tellus intremet, & uacuis sonat ista cavernis.
 Sed tamen & persæpe cauis furit abditus antris.
 Infremitans, quando aero se tramite contra. I
 Ventus agit, uerat atq; amis erumpere claustris,
 Tantum adeo uariant, & uis & causa mouendi. I

DE MEPHITE ANSANTI IN HIRPINIS.

Spirat ad Ansanti ualle specus. hic procul et græx
 Et pastor diuertit iter. procul euolat ales, A
 Incidat in se uam pennis ne lapsa Mephitum, T
 Et cadat infelix subita exanimata ruina. E
 Spiramenta Soli quondam tremor ille reclusit. O
 Exhalat uis unde nocens per uiscera terræ. I
 Conflictata diu, tetroq; infecta ueneno. A
 Hinc necat afflatu misero, sternitq; animantes. P
 Sæua lues, procul acta erebo, stygiisq; cavernis, T
 An non Harporum in campis Gorganide terra. O
 Quaq; celer dubius ripas secat Aufidus undis, N
 Effossa tellure uapor cerealibus horreis. O
 Inclusus subito exanimat nec ut aera diuum. I
 Accipiat reddas ne infossi exhortor aceris. P

M E T E O R O R V M
V s̄q̄ adeo inclusas pesteis dira occupat auras.

D E I R I D E .

Nunc age si quando ætherio delapsa ab olymbo
I ris ades, natisq̄ oculis permitte uidendam.
D um genus, et certos memorem quibus orta parētes,
N am te uel natale decus, uel sanguinis autor
N obilitant, tu forma inter pulcherrima Nymphas
S pestanta & coelo, & Musis celebranda canoris.
P astorem fama est Phœbum peneida ad undam
I neassum post absumptos in uirgine fletus,
P ost deploratos toties in cortice amores,
I nuitum ad superos, ac munera nota redisse,
S olantem easus cithara, ac testudine Eburna,
P aulatim irrepisse nouam sub pectore flammam.
V irginis Aeriae, solam quam luno ministris
P rætulerat fidam thalamis, gratisq; sodalem
A quoquii, cui curæ omnis quoq; credita berilis,
T entanti in thalamos, aditum, insidiasq; paranti
E t reperisse uiam easum, & docuisse repertam
O ceano forte in magno sub Tethyos antra
I uno aberat, ducens lœtam per pocula lucem.
A eria è thalamis ut erat lascivior annis
P rodierat, procul emotas spatiata per auras.
P rofilit è specula iuuenis, timidamq; repente
O ceupat amplexu. tum nequis cernere posset,
N ube caua inuoluit, mox ad sua gaudia uersus,
O ptatis fruitur thalamis, grauidamq; relinquit.
I llauterum cœlans, nono post mense grauatum
P onit onus. fratri præsto Lucina petenti

Affuit

Affuit, exceptit neptem, gremioq; leuatam
Nubibus Aeris prolem commendat alendam.
Vt creuit forma praestans, & corpore Nympha,
Visa digna Deo proles, tum Iuppiter illam
Factus avus, fons gremio, miratus & ora,
Est crines flauos, & lumina digna parente,
Est pharetram, et quod que pater illi tradidit, arcum
Lunabat, capita ut simul accuruata coirent,
Solis ad occasus ut spicula Solis ab ortu
Mittat, ab occasu facile ut iaculetur ad ortum,
Neptis suo digna, simul & patre digna uirago.
Iuppiter ob meritum speculo donauit, ubi omnem
Aera prospiceret, terras, pontumq; uideret.
Quo foret & nymphis etiam spectabilis ipsi.
Nate igitur siquando sedens aestate sub altis
Porticibus, forte aut nemorum uiridate sub umbra,
Auratum admiris labris scintibus amnem,
Ne pigeat, simulac gelidum cratera liquorem
Hausseris, ardentem ad solem, atq; ad lapada Phœli
Sistere, post altam tua lumina ferre sub umbram,
Ulliset aspicies solem laquearibus ipsis
Fornicibus siue in mediis, alta ue columna
Fulgere, oppositam radius dum flectit in oram
Ubricus, effusoq; super loca lumine lambit.
Haud aliter leui in nube, cœloq; quieto
Obliquus cum se radiorum impegerit ardor
Nubila per, conuersa acies in fronte resultat.
Flectuntur retro radii, fit protinus arcus
Ille quidem, uarios ducens e nube colores,
Vt uiridi quoties ligno celer hæserit ignis

M E T E O R O R U M .

F lamma rubet, madida referens à matre uirorem.
F orsitam & cum nube cauæ se ostentat imago,
C œruleum uideas, qui non est, ipse colorem.
A c memini dum castra sequor, mouortiaq; armæ,
Qua præcepse tyburna rupe molitus
F ert Anio, multaq; cadens aspergine sudat,
F umosa fulgere super conspergine claram
I rin, & aurato iacentem spicula cornu.
E tiam Sol medium clarus peragrabat olympum.
M ox ubi sydereis nox fusca superuenit alis,
I mpronisi adsunt austris madidantibus imbris.
L iquitur in latices cœlum, lutulentus & antro
P roslit, ac ripis Anio caput extulit altis
I ndignans, liquidos rapidis torrentibus amneis
F oedari, & moestas arceri à fonte Napæas.
N ec flauescensem aspiciens miraberis arcum
P uniceo uiridem si addas, rarescit uterq;
N am simul, & flauum miscent utrinq; colorent.
N ec uero cum Sol medium lustrabit olympum
(Vrit enim, feruetq; adeo, ut quæ densa, relaxet).
T haumantis natæ aspicies, quæquam horrida, quædo
B rumarizet, mediis liceat uidisse diebus.
E rgo & cum adueniet simul & cum deciderit Sol,
I ris ab aduerso capiet data signa parente
L uce quidem, quancq; in tenebris sub nocte maligna
A urea cum pleno radiat Latonia uultu,
T um quoq; curuato meditatur Spicula cornu.

C V R I R I S S I T A R C V A T A .

E t quoniā obliquum ad solem, aduersumq; parētens
Apparet

A pparet longe oppositis in partibus Iris,
 I d'arco non in gyrum, non cogit in orbem
 S ese audax, neq; enim est ipsi circundata Soli,
 V nde referre queat speciem toto ore rotundam.
 S æpe etiam duplēm in tenebris est cernere Lunam
 N ube nouam referente alia sub imagine formam.
 I psa sua speculum dextra tenet, & uidet ora
 A ltera nymph'a sua, et qbus haec quoq; lumina cernit.
 V na quidem facies, speculo referente secundam.
 E rgo & in aeria talem se nube figura
 I ngeminata refert, speculi se margine qualem
 N ympfa super, uitrea & similē se reddit in umbra.
 S ed neq; cum sole aut ipsum, solis' ue sororem
 A utrūila circum, aut arra caligine cingi
 P rospicies, alium credas duxisse colorem.
 N am uapor in causa est, qui cum fulgentibus astris
 O ffundit sese, obtundens radiancia tela
 I nficit hic nostros infecto lumine sensus,
 F rustraturq; oculos falsa sub imagine captos,
 L una magis, Luna hamatis minus apta sagittis.
 T ut tamen offusa quoties caligine cernes
 P aulatim elabi, & claro mox lumine ferri,
 T ranquillam licet expectes, noctemq; diemq;
 S in multis simul effundent se partibus ipse
 C ollectæ in gyrum nubes (nulla est mora) uenti
 D iuersis simul erumpent de partibus, ut iam
 I nuoluant cœlumq; simul, terrasq; freiumq;
 V ix adeo ut stabulis sint tuta armenta sub ipsis.
 S emper enim qua diffraexto uapor euolat orbe,
 I lla parte ruent populantes nubila uenti.

CCII METEORORVM

Quinetiam quæ se incandens nocte extulit ignis,
Ile quidem claro signans liquidum aera tractu,
Inde ruet portis quam primum uentus apertis.
Ergo & cum excusset rapidus Sol omnia late,
Et cum uicta gelu, glacie, & concreta, malignum
Horrescit tellus frigus, tunc æquora longe
Pacem agitant, nulli uersant super aera uenti,
Ac tranquilla quies pacato regnat in orbe.
Ast ubi se nebulæ tollunt, inden' et & auras,
Caligo sumosa agitans, hic aggere rupto
Spiritus ad superas sensim sese exerit oras,
Moxq; ruit portis emissus uentus apertis.
Ipsa etenim uentos tellus alit, eq; r. fuso
Emittit fœcunda sinu. sol hos pater, actis
Educat radius, perq; aer a trudit apertum.
Illi iter intendunt cursu, passimq; uagando
Concipiunt uireis, collectaq; robora firmant.
Donec uel cœlo irati dominantur, & undis,
Et quatiant ualidas inimicis flatibus arceis.
Haud aliter, quam cum liquidis caput extulit antris
Eridanus, molem ingentem rapit undiq; aquarum
Progrediens, feruenterq; uagus per adorea culta,
Huc, illuc sinuosa agitans secum agmina uoluit,
Rumpit & in pontum superatis fluctibus audax.

DE COMETIS.

Ventorum quoq; certa dabunt tibi signa cometæ.
Illi etiam bellum quis, feracq; arma minantur,
Magnarum & clades populorum, et funera regum,
Vt cum seu cœli occasum, seu solis ad ortum
Extulerint

E xtulerint caput infelix, & crine minaci
 H orrendum late implerint terroribus urbes.
 S i steterint, certoq; loco uestigia figent,
 F initimi bello inuadent, ciuiliaq; arma
 F edabunt socias cognato sanguine dextras.
 S in ortum tendent uersus, peregrina moueri
 B ella scias, hostemq; externis affore ab oris.
 T u uero quod decernit Mauortius ignis
 I nfelix coeli sydus, quod nuntius Arcas
 H oc dirum in primis statues signare Cometem.
 I psi etiam tibi signa dabunt manifesta colores.
 H alitus ille autem aestiuam sublatus in oram.
 M olle ingens tractu longusq; & plurimus ipso,
 M ulta etiam fomenta ferens, concepit ubi ignes,
 F lammatos i nnes, & late incendia serpunt,
 F it coma quæ rutilum spargat de uertice crinem,
 E t longo sumosa trahat uestigia passu,
 S ed Solem, Solisq; uiam declinat, ad arcton
 S æpe iter intendes, celeri nunc concitus axe,
 N unc lento temone premens tardantia lora.
 N am memini quondam icario de sydere lapsum
 S qualentem præferre comam, tardoq; meatu
 F lectere sub gelidum boreæ penetrabilis orbem,
 H inc rursum præferre caput, cursuq; secundo
 V ertere in occasum, ac laxis insistere habenis.
 D onec agenorei sensit fera cornua tauri.
 E rgo inter se se aduersis concurrere signis
 H inc turcas, illinc parthorum examina uidit
 E uphrates belli medius, caput extulit alueo
 A rmorum sonitu excitus Mauortius ster.

M E T E O R O R U M

Vix nunquam maiore aliâs in prælia uentum est.
Mole virûm. lati manarunt sanguine campi.
Horruit Oceanus, dum tot procul amne cruento
Versat Rhenus agens, simul arma, virosq; ducesq;
Cognatos enseis, atq; impia conminus arma
Sustulit assuetis gaudens Hispania bellis.
Obstupuit, gemuitq; simul maurygia Calpe
In genteis uelorum alas, crepitantiaq; arma
Oceano, & freta lata eitis spumantia remis.
Mox Tingintanis sæuire incendia teclis,
Atq; amneis tabo squalere, & sanguine campos,
Non alias uenti pelago incubuere tumenti
Maiores, non æolii rex carceris unquam
Seuins infremuit, ruptoq; immugiit antro.
Delituit ripis, imo & caput abdidit alueo
Vndarum pater Eridanus. fitientibus annis
Excessere antris. mœstæ, & sine numine Nymphae
Fuderunt nullos terra arescente liquores.
Interea nullus cœlo demittitur imber.
Arescunt herbæ passim fitientibus aruis.
Pratorum perit omnis honos nemora alta laborans
Aestibus, inuitoq; cadunt è stypite frondes.
In dirum transit cinerem de gramine Cessps,
Vota louem non ulla mouent ingrata, nec ullum
Incensis aris meritum, sensus' ue malorum.
Languentes impune cadunt cum matribus hedi,
Exanimesq; iacent passim cum matribus agni.
Infelix animam conuulso in cespite linquit
Taurus, & ingentem ipse cadens dat mole ruinam.
Nec bellator equus non sicco in margine fontis

Maeret

Mœret, & assuetis moriens caput abdit arenis,
Strata dolent armenta bouniq; armentaq; equorum.
Exilio sitis est etiam pastoribus, ut iam
Emigret calabris procul ormentarius agris
Aeger, agens paruos ægra cum coniuge natos;
Vsque adeo infandam in rabiem fera sequit Erinnys,
Et dirus quatit in terras iacula aspra Cometes.

DE VIA LACTEA.

Nate etiam si quando oculos ad sydera tollens,
Albentem cœli tractum mirabere. fo san
Addubites quæ causa uiam signauerit, an sit
Halitus idem autor, longo quem tramite duclum
Stellarum densus circum se complicat ordo.
Quippe uagus solem fugiens, torrentiaq; astra
In leuum, dextrumq; latus declinat, et ipsa
Raptatus circum cœli uertigine candet
Syderibus late sparsus, pallentiaq; ora
Stellarum, atq; amnes lactis sub imagine præfert.
Nanq; acies obtusa, & non penetrabile lumen,
Et series numeroſa, minutaq; corpora paruis
In ſpatiis uersata, procul candere uidentur,
Dum nequeunt radios iaculari, et stringere flammā,
Candet, & à multa caligine confitus aer
Hinc, ilium agitata, & lactea conſtat imago.
 Nec tibi non fera ſunt ſeuorum nota gigantum
Prælia, non phlegræa phalanx ſuperumq; labores,
Intentansq; Deum excidium Biareius enſis.
Ergo illi ſimul ingenteis inuoluere monteis
ABoreaq; Auctroq; ingens ſimul ardor utrinq;

M E T E O R O R V M

V trinq; & metus ingens, exitiumq; paratum
T erra nouum auxilium natis tulit. excitat antris
N igranteisq; globos humorum, & sydera fœdat
P ulueribus, tetra offendens caligine diuīm
A ttionitas acies, atq; arma micantia frustra.
C edebat rerum genitor, cedebat & ipse
B ellipotens Mauors. si ufra Latonia tendit
D ictæos arcus, nigrantem ex axe bootoen
E xcussat caligo, haurit globus Oriona
P uluereus, eæcum capulo dum sustulit ensem.
E cce autem flammis, & luce coruscus ea
P hœbus adest, Phœbum sensit nox. illicet ipse
R estituitq; aciem, & de xtera, leuaq; coagit
C edere sumificum discusso puluere nimbum.
E rgo ubi laurigeris uictoria constitit alis,
E t cœlo pax nota redit, monumenta quod essent
A ntique pugnæ, uolucres subsidere siumos
E t statuit pater, & solio sic iussit ab alto.
A tq; hinc puluereus manet inter sydera limes,
Q ua uictor pepulit flammato turbine Phœbus.
Nec uero naturæ omnis uis cognita, quando
M ulta latent. tamen & causas scitamur, & unde
P roueniant. Condorq; uiae, limesq; per astra
F usus in incerto est. nebulas in sydere Cancri
A n'ne eadem caligo, eadem quoq; causa notarit,
H oc quoq; in incerto est. nam plura subesse uidentur,
Q ue certent ratione eadem, aut aduersa repugnant,
L actea cur nubo canescat semita tractu,
C ur nebula cauo pallescant sydera uultu.

DE FONTIBVS, ET FLVMINIBVS.

Hinc ego digrediens fonteis te nate docebo,
 Et cur perpetuis decurrant flumina uenis,
 Extremus labor, et vigilatæ ad lumina noctes,
 Tu mea dicta Puer memori nunc accipe corde.
 Spiritus hic (graui fecerunt aera nomen)
 Qui terras, pontumq; leui circuntegit umbra,
 Et penetrat rimosa means in uiscera terræ
 (Certa fides) facile humentem permanat in undam,
 In liquidumq; coit contracto frigore rorem,
 Mox abit in latices, et ripis plenior errat,
 Et magno labens intrat cum murmure pontum,
 Armatus etiam raptans ad littora classes,
 Ipse uides sepe in foribus sudantia saxa,
 Et guttas de marmoreis Stillare columnis,
 Nangæ aer circumfusus dum frigora sentit,
 Paulatim sese cogit, mox defluit humor.
 Ille quidem sicco ducens è marmore guttas,
 S peluncis quoq; de gelidis manare liquorem
 Continuum, unde fluunt crepitanti murmure riui.

MAGNA FLVMINA E MONTI-
BV S DEF VERE.

Si Rhenu, Rhodanuq; uidens, magnuq; Garuña,
 Aut Hebru, Eridanum' ue, aut clari nominis Istru,
 Aut qui per latos populos mare peruenit indus,
 Aut septengemini rumpunt qua flumina Nili,
 Perscrutere ortum, et fontis sacra antra reclusi,
 (Non dubium) inuenies summis è montibus illos.

M E T E O R O R U M

D elabi genus, & gelidis deducere ab antris
N ang aer terræ immistus, molemque sub ipsam
I nclusus, montana rigens ut frigora sensit,
I n stillas abit, & longo fluit agmine multus;
D esuper imma petens, donec iam uiribus auctis
E rumpit uallo, atque in campos turgidus exit.
M ultum etiam stillante solo, niuibusque liquatis
A uxilium accedit uenis tellure sub ipsa,
M ultum etiam nebula sa iugis immanibus aura
T abescens cœlo gelido cum stringitur humor,
V nde sibi occulti sumunt alimenta meatus.

TERRAM ESSE CAVERNOSEM

Nec uero quamuis solido stet robore tellus
M ole sua grauis, & denso se robore firmet,
N on uastis intus specibus patet, atque hiat alie
I mmensum ductis abrupta sede cauernis.
E quibus aut euri sparsim funduntur anhelis
F aucibus, adriacosque attollunt flatibus aestus,
E t stragem dant arboribus, tectisque ruinam,
A uer amnes subter lapsi de montibus altis
E rumpunt cursu rapido, & solida & quora findunt.
Quippe aer antro inclusus lente scit in undam
F rigida sub loca, & aeternum fluit abditus humor
A eterno de fonte liquens, hinc caspia claustris
A ntra, tot accipiunt fontes, tot flumina, mox que
R ursum diuersis emergunt partibus orbis,
I n mare seu tacitis delapsa meatibus intrant.
Quin & qua Herculei rident sata lata Tarenti,
Qui piger humectat flauentia culta Galesius

Saxa subit, tacitusq; cauo se condit in antro.

Condit et in latebris Nilus post liber apertis

I nsultat campis, septeno & gurgite fertur,

F elix fruge noua, fœcundisq; uber aristis.

DE FONTE CORNV.

Est præcutinis in montibus horrida cantes,

I nd genæ uocitant Cornu, de uertice cuius

M anat aquæ gelidus per saxa rigentia torrente

H unc non antra caui montis, non humida uallis

E ruptat, non uis superas impellit ad oras.

V erum aer ripe admotus, circumq; supraq;

R imosoq; latens sub somite sudat, ut ipsum

F rigus, & algentem sensit per membra rigorem,

S tillotimq; cadit fluitans, cursumq; secundat.

Ergo & perpetuus tenor est stillantibus undis.

P erpetuiq; fluunt fontes, & flumina, & amnes,

P erpetuum quoniam seruat natura tenorem

A eris, aeriam sese uertentis in undam.

FABVLOSE DE FONTIBVS

N ec uero faciles Nymphæ, queis flumina cordi,

E t sacri fontes, atq; antra liquentia riuis,

N on ipsæ dulcis latices, non larga ministrant

P oculæ, non gratas longe sitientibus undas.

Ergo nudatis pedibusq; & pectore nudo

C œruleæ per stagna agitant liquentia Nymphæ,

A lternisq; implent undanteis roribus urnas,

A lternis simul effundunt. Tum murmure magno

I t præceps per saxa sonans spumantia riuis,

Mox crescens findit tacito plana æquora cursu,

M E T E O R O R U M

Nunc fessæ lœtas ducunt per prata Chœreas
A rboribus teſtæ, ac circū uariantibus umbris,
N unc tenuis mulcent gratis concentibus auræ,
A ut amne in medio ludunt, uitreisq; ſub undis
L asciuæ alternant agiles per brachia motus,
L ubricaq; introquent niueis uestigia plantis.
E natat hec, leueisq; manus, & brachia monſtrat,
A ut tenerum latus, aut molleis cum poplite ſuras,
D eſilit illa petens imum, ſplendetq; ſub undis
M armoreum femur, & ceruix argentea, & illæ
D educunt cœlo diuos que ad ſuſta papillæ.
M ox reſilit, flauumq; caput, nigrantiaq; effert
L umina, tum niueo que purpura fulget in ore,
H ic aliquis cannoſa latens poſt flumina poſtor,
A grefſis Deus, & Satyrorum è stirpe procaci,
C oncepit poſtquam ardentem ſub pectore flammam
H uc, illuc oculos agit, & ſuſpiria ducit,
I nsertatq; caput cannis, reſugitq; uideri,
D umq; uiderit, frigitq; ſimil, fouetq; cupitq;
D eſperatq; audetq; ferocq; libidine, in undas
D eſilit, atq; cadens ſonitum dedit. At Chorus antrū
A ttonus petit, et latebris ſeſe abdit opertis,
I pſe Deus uano fruſtratur gaudia trac̄tu.

A Q V A S N A T U R A L I T E R E S S E S I N E C O L L O R E, E T S a p o r e.

Nec ſapor, aut color ullus aquis fluuialibus. Ipſe
T ellure hos de maire trahant, hinc ſa pe uenenum,
S æpe ſalus, adeo uariat tellusq; ſolumq;
T erra ſalutiferas uireis, eadem ipſa nocenteis,

P ræbet aquis, succoq; suo prodestq; nocetq;.
 T erra eadem argento large fœcunda, sed aer
 V ber aquis, Nereiq; nouas hinc sufficit undas.
 P recipue tamen arctoo sub cardine, qua se
 V is ingens cohibet, quamq; σ Sollanguidus errat
 D efessus spatiis, obliquo σ tractus ab orbe,
 I nde perennis aquæ manat fluor, oceanusq;
 A estuat, arctooq; fluunt è cardine riui.

DE FONTIBVS CALIDIIS.

B aiano sed ne sumare in littore thermas
 Mirere, aut liquidis fluitare incendia uenis,
 V ulcanis forasulfureis incensa caminis
 I psa monent, late multum tellure sub ima
 D ebacchari ignem, camposq; exurere opertos,
 I nde fluit calidum referens ex igne uaporem
 V nda fugax, tectis feruent σ balnea flammisci

DE AMARIS FONTIBVS.

H inc etiam falsum fontes traxere sapore,
 E t laticem longe ingratus infecit amaror
 T ellure incocta exudans, cineriq; maligno,
 Q uem liquit quondam accensis fornacibus ignis,
 P ost euo extinctus longo monumenta relinquit
 E xustum cinerem, σ cocto sola subdita saxo.
 H inc alibi exhaustos antris putealibus amnes
 V ulcano feruente coquunt, dum crossior humor
 S tringitur, inq; salem tepidæ cessere lacunæ.
 A st alibi in lapidem transit liquor, usq; adeo uis
 T elluris uariat. Videas lapidescere Sarni

M E T E O R O R U M .

Cœruleo sub fonte alnum, filicisq; maniplos,
Et paleæ intortos lento cum uimine culmos.

D E R I V E N A F R A N O .

Decurrit tenui labens aspergine riuis
Rupe uenafra na, fessus quem sepe uiator
Incusa gelidos raptim oculuisse liquores.
Sepe repentinus fracto de monte tumulus
Erum pentis aquæ timuit sub uomere taurus.
Ipsa sua nunc diues opes natura profundit,
Nunc retrahit defessa manum, seq; ipsa remittit.
Hic lactis fluitare amnem sua ad ubera mater
Latetur, dolet hic omnem obriguisse liquorem.
Materiam sepe ingenio, instrumenta uel arti
Deficere, ipse operis prudens dolet autor, et actor.
Nunc ergo ingenteisq; animos, uiresq; ualenteis
Præ se fert natura, opibusq;, et robore pollens,
Nunc inculta situ, longaq; effœta senecta
Languescit, propriumq; negat retinere uigorem.
Dum reparat uires, renouataq; robora firmat.
Ipsa suos tunc plena sinus, uterumq; relaxat.
Quiq; uigor fuit ante, refert se ad munera nota
Nec uero casusq; inopes, cessantiaq; arma
Naturaliæ, nec rursus opes, luxumq; fluentem
Non hominum, non alituum genus, et pecus, et gress
Squamigerum sensere, grani et doluereruina,
Hinc etenim miseranda lues mortalibus, hinc et
Dira famæ, sauitq; malum per uulnus utruntq;.

D E F O N T E A M M O N I S .

Ammonem fama est mediis sub noctibus alium

E eruere, et in mediis rursum frigere diebus.
 C ausa quidem uel certa subest, nam frigora noctis
 I ntus alunt ignes, nocte et uapor aestuat intus,
 V nde fluunt calidi noctis per tempora riui.
 L uce autem cum Sol terras populatur, et ardens
 E xhalat uis, tum uenae recreantur hiantes,
 V nde redit gelidus sua per uestigia torrens.
 R ara igitur natura soli, qua frigora Lunae.
 Quae Solem facile admittit resoluta diurnum
 H inc facile, et recreat se, et feruescit in horas.
 H inc terrae uarium mutat fons ipse tenorem
 L onginquo ueniens loca per uariantia ductu.
 N am neque se ex orbe ex alio uis torrida Solis
 I mmittens, penetretque uterum, et grauida ubera terre,
 I mmensumque maris spatium, tantumque profundio.

DE FLUVIO TRIGELLA IN LUCANIA.

Horrescit quoque Lucanis in saltibus antrum,
 V nde petunt trepidi afflictis oracula rebus,
 P recipitat longo immanis descensus hiatu.
 S eptem arae circum, et fumos flant tura sabaeosque
 A ntistes Zeno lituum tenet, et uocat ore
 P räsentemque deum, et pia numina sifit ad aram,
 T urba fruget, mox et uoti damnata recedit.
 I pse autem fruiturque diuis, atque imperat antro,
 V nde fluit gelidus salebroso fonte Trigella.
 A re seitque hyeme in media, atque estate liquefit.
 V ere nouo, cum se tellus adaperta relaxat,
 T um uideas tecllo ex antristillare fluentum,

M E T E O R O R V M

H ierius fluitare illuc concrescere fontem
I n clatos hiat ecce alibi sumosa uorago,
V nde aditus imi ad maneis, & tartara mundis
P arte alia sonat abruptis specus atra cauernis
H orrendum. Ruit acta repente canalibus unda
O ccultis, siccocq; diu deuoluitur alueo.
P astores cohibete gregem stientem, & ab unda
P ellite. non fœtum opratum non ubera uace
D istenta, aut tenerum cum matre ospexerit agnum
E rrantem, qui pota frequens ad flumina pastum
E gerit armentum, & crudo sa: urauerit amni.
C apr:peditis potuit tantum dolor, iraq; Fauni.
L userat aspernata procum Ripenia, & uidis
A bdita fluminibus detestabatur. ibi amens
D eturbatq; pedum pecudesq; à fonte repellit
I nclamans, nullifœtus, non ulla propago
S it pecudi, quoties stientia guttura ad undam
A dmorit, potocq; grauis de flumine abibit.
S emannem fugitate boues, fugitate capellæ
I ratusq; gregi, in nemus, & loca sola recedit.
A tcum declinat rapidus Sol, & fugit annus,
A classata situ, tellasq; effecta senescit,
A ruit & uenis humor, mirabere fontem
V el biduo effluxisse, ac flumina tanta requirens,
I ncusescq; Deos, naturæq; abdita damnes.

V E T U S T A T E T E M P O R V M M V T A R I F O N T E S , A C M A R I A .

Sed nec perpetuæ sedes sunt fontibus ulle,
A eterni aut manant cursus, mutantur in ænum
Singula

Singula, & incepsum alternat natura tenorem.
 Quodq; dies antiqua tulit, post auferet ipsa.
 Hoc Mare, quod nunc ingenti duo littora tractu
 Europa, libyamq; secat. (non fabula) quondam
 Tellus una fuit. medio stetit æquore Taurus
 Insidans sulco, atq; attrito uomere fessus,
 Nunc mersa tellure natat uento æcta carina.
 Veleano sacra & summo uertice anhelans
 Insula cyclopum horrisonis incudibus antrum,
 Nulla olim, nunc nulla Elice nonacria, ut illam
 Fuctibus, iratoq; absorbuit æquore Nereus.
 Aegyptum Casii soluens de rupe secabat
 Nauta uagus, non dum illum illi nomenq;, decus' ue
 Sed pelago stagnante palus, uideq; lacunæ,
 Nunc regio & populos late foecundat, & urbeis,
 Pyramidū ostentans monumenta, & nomina Regū.

SITVM TERRÆ MVTARI, ET TERRAS
IPSAS RENOVARI.

Quid mirum fonteis, siccato & flumina cursu
 Desinere? adueniet lustris properantibus ætas,
 Cum pelago emerget tellus noua, cum mare terris
 Incumbens mole ingenti, simul oppida, & arceis
 Culraq; sub rapido secum feret hausta profundos
 Nullus bonos regum tumulis. impune deorum
 Templa ruent. Idem fluctus pecudemq;, duemq;
 Avaratum affliget scopulo. exitium omnibus annis,
 Et clades una absumet iuuenesq;, senesq;,
 Matres, atq; uiros, & corpora cara nepotum.
 Nec natum complexa parens miserabilis udit

M E T E O R O R V M L I B.

P roficiet lacrymis, clamantem, & acerba gementem
C œruleus cano uortex absorbet hiatu,
E tuota, & pictos secum feret unda penates.
N on ullæ ultra reliquiæ, aut monimæta manebunt.
N on rerum labor, aut operum uis edita cœlo,
M aiestas ipsa ingenii, decora illa sororum
A onidum, confœcta situ, atq; in nube iacebunt,
C unctaq; sub tenebris, & opaca nocte tegentur
P arte alia exurgent immani corpore montes,
E t nigra primo cœlum caligine tingent
F umosis inga uerticibus, non dum aere aperto,
N ec sicca tellure satis. Post tempore certo
T erra recens, cœlumq; nouum, noua littora, & uidi
L abentes passim Lymphis crepitantiibus amnes
I ncipient præbere nouis alimenta colonis,
P aulatimq; nouus fato instaurabitur orbis.
Te quoq; uel iuinet ad finem uenisse laborum
V ranie, licet & fontis leue murmur, & ipsæ
S pirarint placidae Zephyris felicibus auræ.
R ura senem, uatemq; suum, sua ad ocia felix
P arthenope uocat, & fesso blanditur alumno.
N on ederæ, mea non Lauri per tempora serpant.
M e sat erit si cœruleo S ebeibus ab amne
I ntactæ Salicis fluiali munere donet,
A cmibi pomiferis uacet Antiniana sub horissu

F I N I S.

J. L. PONTANI DE HORTIS HESPERI
 RIDVM, SIVE DE CULTV CITRI
 ORVM AD ILLVSTRISS. PRIN
 CIPEM FRANCISCVM GON
 SAGAM MARCHIONEM
 MANTVÆ LIB. PRIMVS.

O sò quæ liquidos fonteis, quæ
 flumina Nymphæ

■ N aiades colitis, quæ florida
 culta Napææ,

D eliolosq; hortos, & littora co
 gnita Musis,

Quæ colleis Baccho latos, flauentiaq; arue
 M effibus, ac summi curatis rura Vesui,
 Quo solem uitetis, iniqui & syderis æstum,
 H ac mecum placida fessæ requiescite in umbra
 G ratorum nemorum, Dryades dum munera uati
 A nnua, dum magno texunt noua ferta Maroni
 E molli Viola, è ferrugineis Hyacinthis,
 Quasq; souent teneras Sebethi flumina myrtos.
 V os gelidi fontes, genitalis & aura fauonii
 I nuiuant, V os coeruleo quæ littore pictæ
 N ereides, uarias ducunt ad plectra choreas
 E t nudæ pedibus, fusæq; ad colla capillis.
 E n ipso de fonte, & arundine cinctus, & alto
 F rontenti caput, ac nitreo Sebethus ab antre
 R oranteis latices, muscoq; uirentiate clা
 O stentans, placidas de uertice suscitat auras,
 Quæ solem fugat, & salices defendit ab æstu-

DE HORTIS HESPI

Ergo agite, et uirideis mecum secedite in umbras
Niades, simul et sociæ properate Napææ,
Quæq; latus Tyrio munitis Oreædes arcu.
Non hic Pierii cantus, non carmina desint,
Aduentante Dea, summis en collibus offert
Vraniæ se lœta. agite assurgamus eunti,
Et dominam comitemur, opaca et rupe sedentem,
Et rore Idalio, et Syrio ueneremur odore
Insignem Cithara, et stellanti ad tempora fertos
O facilis, felixq; ueni Dea. me per apertos
A eris immensi campos, summoq; uagantem
A ethere, mox toto numerantem sydera cœlo
D uixisti, legesq; deum, atq; arcana docenti
I llarum et relegis series. et fata recludis,
A tq; ipso rerum causas deducis Olympo,
O cia nunc, hortiq; iuuent, genialiaq; arua,
Quæq; et Amalpheæ fœcundant littora sylue
C itrigenum decus, Hesperidum monumenta sororū
D elitiæ quoq; et ipsa tuæ, Peneia Phœbum
D electent Tempe, fraternaq; pectora Lauri.
T e Sebethiacæ capiant nemora inclyta citri,
Et quas nostra suo colit Antiniana recessus
N os canimus. Tu diua faue, atq; affisse canenti,
D um Vatis ueteres sacri renouantur honores.
En manet irriguum te blanda Patulcis ad amnem.
At tu quo Gonsaga domus, quo Mantua gaudet
P rincipe, dum canimus, post arma, graueisq; labores
I tala dum spargis, Tamarufiaq; arua cruore
G allorum, et uictor spolia illa pheretria tentas,
F rancisce heroum genus, atq; Bianore ductum.

Ne

N e desis, nē ue hortensem contemne laborem,
H erculeæ decus, et pretium memorabile clauæ.

**QVALIS SIT ARBOR CITRIVS,
ET VNDE ORIVNDÆ.**

Orbe etenim Hesperio, Nia si q; ad littora quondam
O ceani, auriferis primum sese extulit hortis
C itrius, arboreæ referens præconia palmæ,
I lli perpetuus frondis decor. inter opacum
A lbescunt nitidi flores nemus. Atq; ita late
S pirat odoratus Zephiris felicibus aer.
I psa quidem Lauro foliisq; , et cortice, et ipsa
S typite tum similis, tum frondescente iuuenta,
A t cono inferior. ramisq; ualentibus impar,
N am florum longe candore, et odoribus anteit.
Quin grauida è ramis, triplici distincta colore
M ala nitent, uirides primum referentia frondeis,
H incrutilant, fulvoq; micant matura metallo,
F lore nouo semper, semper quoq; fœtibus aucta,
P erpetuum Veneris monumentum, at triste dolorū.

**DE CONVERSIONE ADONIDIS
IN CITRIVM.**

M oerebat puero extincto, lugebat amantem
S issa comam, et lacrymis humebat terra profusis.
H umebant Lauri, quarum frondente sub umbra,
E tpositum ante pedes lamentabatur Adonim,
E t se oblita Deam, tundebat pectora palmis.
V t uero sese dolor, et grauis ira repressit,
A cueterum admonuit Daphne Peneia amorum.

DE HORTIS HESPI

E t nos trōs inquit testabitur arbor amores,
N ostrorum & maneant monimenta æterna dolorū.
A mbrosio mox rōre comam diffundit, & unda
I dalia corpus lauit, incomptaq; uerba
M urmurat ore super, supremaq; & oscula iungit.
A mbrosium sensit rōrem coma sensit & undam
I daliām corpus, diuinaq; uerba loquentis.
Hæserunt terræ crines, riguitq; capillus
P rotenta in radice, & recto in stypite corpus,
L anugo in teneras abiit mollissima frondeis,
I n florem candor, in ramos brachia & ille,
I lle decor tota diffusus in arbore risit.
V ulnificos spinæ referunt in cortice dentes.
C rescit & in patulas Aphrodīsia Citrius umbras.
C olligit hinc sparsos crineis Dea, mandat & altæ
T elluri infodiens, tum sic offata. Meis heu
C onfita de lacrymis nunquam uidu abere fronde,
S emper flore nouo, semperq; ornabere pomis
H ortorum decus, & nemorū, illecebraq; domorum,
O sculaq; illacrymans ligno dedit, eq; capillis
S umma sub tellure agitans fibramina ducit,
H auriat ut sitiens undam, atq; alimenta ministret.
I lla uelut dominae luctum solata, recenteis
E xcussit frondeis, resupinaq; uertice, canos
D iffudit florum nimbos, queis pectora diuæ
I mpleuitq; sinum, & lacrymas sedauit eunteis.
E x in Hesperiis arbor nitet aurea sylvis.

DE APPORTATIONE CITRII IN ITALIAM.

At

At postq; Herculeis humeris stetit axis, et Atlas
 Prospexit cœlo, et fessus requieuit in antro,
 Etiam satœ Deum, Latii et scelera impia monstri
 Vtricem expectant clauam, procul orbe subacto,
 Geryone extincto, spoliis insignis abactamq;
 Adiuxit prædam, et nostris stetit ulti in aruis
 Idem humeris, idem ipsa arcu, clauaq; superbus
 Denuoxit simul Hesperio de litora sylvas,
 Hesperidum sylvas, nemora effulgentia et auro.
 Quis post Phormiadum saltus, fragrantia myrto
 Littora Caietæ, fonteisq; ornauit. et hortos
 Virginis Hormialæ. Veniente ea Thybride ab udo
 Accipit hospitio, et thalami simul addit honores.
 Hinc et ob ætatis florem, placidosq; hymenæos
 A uriferæ pretium tulit arboris, inde recenti
 Impletum campos nemore, et Zephyritide sylua,
 Qua laestrygonios saltus, saxa horrida Nereus
 Læbit, et æquoreæ Liris secat arua Suesæ,
 Quaq; et oliuferis de collibus edita prisca
 Nympha Lamio, irriguos Fundania prospicit agros,
 Distinctosq; hortos pomis, et littora myrtis,
 Quin et rura sororis Amalphidos, et Sirenum
 Dianuit scopulos Niasæi munere mali.

QVÆ LOCA SINT APTA SE
RENDIS CITRIIS

Nunc age qui cultus citriis, quæ certa ferendi
 Tempora, quæq; illis regio magis apta ferendis
 Expediam, nulliq; loquar memorata priorum.
 Principio apricum ad solem, uentosq; tepenteis

DE HORTIS HESP.

V ergat ager, putres glebae, quæq; æquorarastris
M olle sonent, fluidum facile admissura liquorem,
N ec mihi displiceat salebroſi glarea ruris,
Q ueq; solo tenui gracileis imitatur arenas,
S i modo ſepe fimo ſpargas, ſi pronior unda
D iluat ipſa ſuper, latuſq; iſtiuet, et imber.
Quid non expugnet ſolers industria? Non me
A ut pudeat dum mane ſuas Philomela querelas
I nſtaurat, ſeu maiores ſol ſuſcitat umbras,
P lena manu liquidis inuergere dolia Lymphis,
S pumantemq; cauis inſerre canalibus amnem,
S olari et mollem cantu mulcente laborem,
A ut etiam occafum ad Solem, primasq; tenebras
D um nox oceano nigris ſeſe exerit alis,
A ut tenebris mediis, et cum intempeſta ſilet nox,
N ec nocturna negat rorantia Inmina Phœbe
E t flumen ruere, et fontes meraſtilis urnæ,
T antum auet inſpergi ſeſe imbre Niasias arbore.

QVÆ LOCA SINT EVITANDA, ET QVIBVS VTENDVM REMEDIIS.

In primis ſiſge fitbonii mala frigora cœli,
A ſſlatus caue Threicioſ, boreamq; niualem,
Quiq; Lycaonio ſpirant de uertice cauri,
Q uod ſi non alia poteris ratione malignantem
F rigus et Otrbrifii compescere flamina uenti,
O biſcibus cohibe, ac ſummi molimine muri,
A ut olea, et multa prudens circuntege Lauro,
A ut ualle oculta, uasticq; crepidine ſaxi,
A ut ubi celsa ſuis obſtent fastigia tectis,

Quin

Quin & per ualidas hyemes, per sydera nota,
 Cum cœlum riget, atq; gelu coit altior æther.
 Tum gelidæ noctes concretaq; terra pruina
 In primis metuenda, et iniquus Iuppiter hortis.
 Ergo quam primum coniecto stramine, & arctis
 Cratibus, aut sparsis circum, supraq; maniplis
 Impiger alpini compescere incommoda cœli,
 Iratumq; eurum, aut sumos succende uolanteis.
 Aut calcis iuiae cumulosq; sumumq; calentem
 Insterne, & calidis gelidum aera uince fauillis,
 Asupplex uenerare Deos, & turabenoigno
 Vere loni, auertat glaciem, componat & iras.

FABVLA DE CITRIORVM REPA
 ratione, nouaq; apportatione in Italiam,
 è Media regione.

Namq; ferunt ob primitias quandoq; negatas
 Unionem indignantem animo, grauiterq; dolentem
 Minuisse & stragem arboribus citriusq; ruinam,
 Esperii generis malorum stirpe perempta.
 Donec eam Venus è Medorum diuite sylua
 Reliquios relegens, per Aphrorum pinguis culta
 Ursus in Italiam genti transmisit habendam
 Aeneadum, Quo priscus honos, & cura nepotum
 In syluis ueteres renouaret Adonidis ignes,
 Aeternum & maneant monumenta insignia amorū.
 Tu uero quoties aestusq; & solis iniquum
 Feruorem metues, rapidi & fera sydera caneri,
 Aut glaciem quoties, inimicæ & tempora brumæ,
 Verge iterum latices, iterum fluvialia mersa

DE HORTIS HESPI

S tagna super. sic ipse aestus, sic frigora uinceat,
N anq; aestu sitientem alte, externoq; calore
A rentem madidans, sedas & flumq; sitimq;.
A t glacie inclusus calor aestuat, & furit intus
F lamma uorax. Tu funde imbre, tu flumine largo
I rrora siccias occulto ex igne medullas,
Q uo uiger aduersum soles se & frigora duret.

QVOD TEMPVS APTVM SIT SE
RENDIS CITRIIS.

Vere autem, & cum Sol paribus se temperat horis,
T unc tuto liceat telluri infigere plantas.
N ec toto uerear scrobibus committere in anno,
A estate umbrosis in uallibus. Ast hyeme et cum
M ollis in aprico mitescit terra recessu,
S i modo perpetuus laticum mihi defluat humor.
N ec desit coniux, plena quæ diluat urna,
E t nunc frondenti ramo defendat ab aestu,
N unc solem hybernis admittat mensibus, & nil
L inquit inexhaustum, curaq; utatur, & arte.

QVAS DAM REGIONES NON ALES
re citrios propter frigus.

Nec uero insubrium campis Ticinide terra,
Quacq; Pado alniferis infert sese Adua ripis,
A usit se riguis committere Citrius hortis,
N ec qua iuncta Pado scindit sua Mincius arua,
A rua uirum, heroum, in primisq; feracia Vatum.
A rte tamen, stud oq; Cloneia ponitur arbos
I n rheda, cui pingue solum, cui plurima tellus.

I nsit, et assiduo madeat stirps aurea dextra,
 S ub ioue que ferat aestates hyemiq; malignæ
 I nferrur teclis, calidoq; fuetur in antro.
 B enaci tamen ad Ripam, Charide&q; recessus
 L æta niter, ramisq; exultat adonias arbor.
 M unus & hoc Cytherea tuum, dum forte canentem
 A d uirideis Saloi salices, tua duleia farta,
 E t pueri amplexus teneros, et Adonidis igneis,
 M iraris uatem egregium, Cui candida plaudit
 V erona, & liquidis Athesis fauet assonus undis.
 I lle suos canit ad uolucres, sua reddit Adonis
 S ylva. Dionæ ludunt ad carmina Nymphæ.
 I psa tuos repetis lusus, repetis hymenæos,
 P er sylvas, per saxa, sonat tibi gratus Adonis,
 A ntra per, & ualleis resonat formosus Adonis.
 H uc ò Adoni ades, hue ades, ò mihi dulcis Adoni.
 A ddis et his edam suspiria Suspirarunt
 E t tecum salices, & tecum flumina. Dumq;
 E t flectunt salices ramos, et flumina cursum,
 I lliset & salices frondeis, & poma tulerunt
 H esperidum nemoris, nam sic Dea grata tulisti.
 H lliset & fluuii gaudent Cyrenide sylua
 I elitusse, nouoq; comas nivuisse decore,
 D audet et ipsa suo Verona ornata Catullo,
 G ltisonisq; fauet reflexa è montibus Echo',
 A urniaq; auratis resplendet rura uolemis.
 S

DE ALTI TUDINE
SCRIBIVM.

Sed tamè et scrobibus modus hic erit, ut neq; i al^{tū}

DE HORTIS HESP.

D eſideat nimis, ut quantum radice profunda
H æſerat, hoc paulo iaceat plus, eq; lacuna
H auriat ut ſolitos imbreis, madidumq; fluentum,
T um baculo, aut pedibus facilem calcabis arenam;
P arce tamen teneris fibris, cautusq; benignam
A ffer opem, indulge et leuibus pueriliter annis.
H æc inter geniumq; loci, Nymphasq; forores,
I mplora auxilio, et faueas ſimul auſpice dextra.

SERENDAS ESSE CITRIOS NATI
uacum terra, et palis fulciendas.

Quin etiam uellens foſſo de gurgite plantam
R ursus et infodiens, dextra faurice uideto
C um tenera radice, ſimulq; haurire, ſimulq;
N atiue infondere et multum telluris, ut hærens
I n patria poſſit melius conſuēſcere terra;
I pſe uides puerum materno lacte repulſum
I ndignantem alio ductare è pectore mammaſ,
V eribusq; aliis dulceis haurire liquores.
A ltera conſeftim ſubeat te cura, ualenti.
S iftere eam uallo, ſociisq; adiungere truncis,
N euenti excutiant teneram. ne uerbere torta
A uferat induc̄to Borcas immanis biatu,
E t ſublime uolet rapidis iactanda procellis.

F E R R O C O H E R C E N D A M eſſe luxuriā.

Ergo et ubi in ramos frondens ſeſe extulit, actis
S ub terram ſparſim radicibus, iniuce ferrum,
C æde manu, ne in luxuriem fundatur inanem.
N am ueniet quocunq; uoces. Sed frigora uita,

N e'ue alte inflictum cera contingere uulnus
S it pudor, irat ne calor, aut ne frigora lèdantē

DE PROPAGINIBVS Procurandis

Atq; hinc quo cultu citrii, quā ue arte, uel usū
P roueniant, paucis (nam nec sunt multa) docebo.
P artem etenim in situ, partem sibi semina, partem
V endicat in generis sobolem productā propago.
E rgo ubi subductum felici è matre flagellum
V ideris, hoc gladio medium feri, & iniice saxum,
Qua uulnus patet, & plague sic consule biantis
I nde terebrato per aperta foramina fundo
F ictile coniicias, pulla & mox obrue terra,
N ec sit parca manus stillanti infundere gutto.
R adicem lento ducet de cortice ramus,
S ubiūcietq; nouas geminato ex ubere uireis.
E rgo ubi in Italiam quater aduentauerit ales
D aulias, i, rcsinde manu, atq; excide securi
F rondentem ramum, & terrae committe subactæ
O ptatam prolem, fibris, & fronde uigentem,
O rnet ut excultos & flore, & frugibus agross
Quinetiam cum se felici matris in umbra
E duxit soboles, ferro diffinde, & adactum
I nfigas lapidem, ducto mox infode sulco,
C rscet in immensum multa radice uirago.

DE SEMINIO F A C Iendo, & colendo

Si tibi seminium curæ, primum elige terram
S ole sub aprico, nulli que obnoxia uento.
H anc ualidis rostris, & duro uerbere marræ

DE HORTIS HESPI.

D ifscute, & in tenuem redigas studioſus arenam.
H inc ſemen legito, lectum grauiore notatu
A equatis ſpatiis ferito, dextraq; fidili
I nſodito, inſoſſum ſolito de more rigato,
E t studioſa manus diuellat gramina circum.
N on mora, iam toto tollent ſeſe agmina campo,
E t paribus ſpatiis, & equato & Marte ſeuentur.
H inc breuibus uallis ſub ſignum frigito, & herbas
I pſe manu legito, lectas ſub ſole cremato,
S expius & duris agitato bidentibus, alte
F rondonem ſylvam, Zephyroſcp, aurasc̄ cienteſo.
Nec uero non illa tibi ſit maxima cura,
E t pubi teneræ, & poſtq; ſeſe extulit arboſ,
S ordenteis ſoleas, ſimul & præſegmina terra
I lluuiem immundam, crassisq; liquoribus hauiſtam
I ngerere, humorem ut lentum radicibus imis
I nſillent imbri, atq; aetis fluvialibus undis.
Præcipue foetus grauidos, nitidamq; iuuentam
P ræſtabunt inſoſſa canum tibi ſqualida tabo
C orpora, dum pingues gaudent uligine fibrae,
L uxuriantq; hyeme in media, atq; arentibus aruis.
N ec dubita aggrefum cinerem, ſqualentiaq; oſſa
M erſa ſolo inſodere, aut hominū excremēta, ſuum' ue
I nferre, aut laetis ſparſſim radicibus, urnam
F undere, & humani malevolentia flumina lotii,
N octe tamen, ne te petulans uicinia dampnet
N idore offenſa, & grauiter ſpirantibus auris.

EVAGATIO QUÆDAM Poetica.

Iam tempus legere, & cultis diſponere in hortis.

Et tondere manu, et riuos agitare sonanteis,
 Colligere et plenis redolentia citria rainis
 Aestuum ad solem, et uento crepitantibus umbris.
 Colligis ipse manu. Coniux in parte laborum
 Dulcis adest. capit expensis de fine canistris,
 Et mirata, sinum pomis grauioribus implet.
 Et memini (astabat Coniux). floresq; legentem
 Iadium in rorem, et Veneris molissima dona
 Amplexata uirum molli desedit in herba,
 Et mecum dulcis egit per carmina ludos,
 Quae nunc Elysios ò fortunata recessus
 Leta colis sine me, sine me per opaca uagaris
 Ultra roseta legens, et ferta recentia noctis.
 Immemor alt. nimiumq; tui studiosa, quietos
 Uibrarum saltus, et grata silentia captas.
 Sarge puer uiolas. Manes saluete beati.
 Vox adest, Ariadna meis oneranda lacertis.
 O felix obitu, quae non uiolenta Brigantum
 Perpessa imperia, quae non miserabile nati
 F unus, et orbati senis immadicabile uulnus
 Vidisti, et patrios fœdata sede penates.
 Sed solamen ades, coniux amplexere, neu me
 Lude diu, amplexare uirum, ac solare querentem,
 Et mecum solitos citriorum collige flores.

FRVCTVS CITRIORVM ALIOS

Dulcis esse, alios acrimoniosos.

Est uero et duplex citrii genus, et quod amores
 Iucundos referat, dulcis et Adonidis igneis.
 Sic placitum Veneri. Dulce hoc. quodq; acre, dolores

DE HORTIS HESPA

E t tristeis luctus, & lamentabile funus
S orte refert, sius ut lacrymis ne desit amaror.
R aras sed Ausonio, Lamiæq; in littore fœtus
D at dulceis, succosq; frequens meditatetur acerbos.
C ontra solis ad ortum, atq; in Gangetide terra
S ponte sua dulcem uictum, ac redolentiarumis
M ella liquat. fluit eq; Indis liquor Attieus hortis.
N uper enim Hesperio oceano calletia pubes
D igeria, ignotosq; locos, & inhospita fulcans
A equora, non solitos tractus noua littora obiuit.
E t procularentis Libyæ penetravit arenas
A udax, nec notas, pontus quas circuit, urbeis.
H inc austro appropans, cœloq; intenta cadenti,
S yderaq; aduerso seruans labentia mundo,
I ncidit obscurum gelidi Aegocerotis in orbem
A ttomita, & rerum nouitate, umbrisq; locorum,
I nde pedem referens Prassi conuertit ad oras,
B arbaricumq; fretum exuperâs, R haptiq; procellas,
T andem gemmiferos Indi desertur ad amneis,
L ittoraq; è citriis semper fragrantia syluis,
E quibus Hyblæosq; fauos, & Hymetia fœtu
M ella dari, dulcemq; refert è cortice rorem
S ponte quidem, at succos longe indignanter amaro.
V squeadeo, cœliq; situs, solaq; abdita terræ,
E t soles uariant ipsis, positusq; locorum.
Ergo alibi natura suo se robore firmans
I ndiga nil opis est nostræ, uictrixq; superbit.
A st alibi curasq; hominum, atq; inuenta requirit,
O bsequiturq; arti, & legum sese arctat habenis.
N ang hæc sponte sua, quædam se in luminis oras.

E ducunt, matrisq; sue tolluntur in umbra.
 I lla hominum expectant operas, manuumq; labore,
 N aturæ tacitum munus, nam prorsus ad artem
 I nsitio est referenda humanae & mentis acumen,
 D e qua post in parte sua, suo & ordine dicam.

QVOMODO CITRIA Fiant Crassioras

S im curæ tibi sit grandeis educere fœtus,
 E t patulas implere manus, age, decute ramis
 C rescentem prolem, è multis ut pauca supersint
 P oma, sed & maiora, loco & magis auspice nata.
 V eriore etenim succo lœtabitur hæres
 F raterni lactis, uacua & dominator in aulae.

QVOMODO CITRIA TOTO AN-
 no insideant in Arbore sua.

N ē ue autem toto fructus tibi desit in anno,
 C arpe manu partem, & plenis bacchare canistriss.
 Q ue reliqua est, grauidis finito gaudere uolemis,
 C onfestum, qua parte dolet uidiuata, recentem se
 I nduit in forem, atq; implet spe diuite ramos.
 S ic etenim alterno driescit sylua metallo.

DERATIONE Decoris Hortensis.

N unc quæ sit formæ ratio, & quæ cura, docendū.
 V ndiq; quo decor ipse sibi, et noua gratia constet,
 N ec frustra ueteres Veneris referentur amores.
 N on aliâs cultu maiore incessit Adonis
 V enatum, non Nilicas spectatior unquam
 I nsylvas, non ante Venus maiore paratis

DE HORTIS HESPE

O rnarat, quam luce quidem qua fossus ab apro
C oncidit, & nigras tabo madefecit arenas.
C ingebat crinem myrrhae de palmite ramus,
A d sonrem roseus diffulgebat hyacinthus,
S uccincta & nitidum uelabat purpura pectus,
C ol laq; fulgentes uariabant candida baccae
S parsim purpureis, & cœruleis immixtis,
C ingulaq; auratis radiabant aspera bullis,
E latishumeris pendebat Abeneus ensis,
A d capulum uiridis fulgebat in orbe smaragdus,
I nterstincta auro uagina, argentea cuspis,
C rura Cleoneat uestibant leuia pelles,
D istinctiq; auro Tritones, & aurea cymba,
Q ua quondam Paphias Venus ipsa enauit ad arceis,
H orrebant manibus duro uenabula cornu,
E t paribus nodis, paribusq; nitentia gemmis.
T alibus ornatum in sylvas Dea mittit opacas,
O sculaq; in roseis linquit signata labellis,
A rboreos igitur cultus Dea poscit, & ipsis
O rnatu, atq; auro longe splendescere in hortis.
Q uocirca cum primum etas feret, ipse benigna
S iste manu plantam, rectoq; in stipite firma.
S iquid & incultum ferro preme. ferrea cera
V ulnera perlinito, frigus ne permeet artus,
I n conum crescat facito, ramosq; fluenteis,
S edulus attundeto, & legem frondibus indito
V scopus pueru ne desit lacteus humor.
T u tenui calicem sifpende in palmite filo,
I mplet et aqua, tenuemq; in aqua mox iniice uitam,
Q ue labro emineat pendens, quæ stillet, & usq;

Languentem

L anguentem rorem, leui qui cortice labens
 D ucat limosam gutta fluit ante lacunam.
 A t postquam sese summa subduxit in auras,
 E t felix trunco, et ramis frondentibus arbos,
 L iberior tibi sit, durata et frigore, et aestu.
 N on omnis tamen aut labore est, aut cura neganda.
 N ec tu parce oculis, dextræ si parcis, nec te
 A ut sobolem mirari, aut ramos sorte grauatos.
 A ut pigeat mediis laudare in solibus umbras,
 A ut genio indulgentem agitare choros, et iniquo
 S ole sub, appositisq; toris, mensaq; beata
 L udere, sumosum puero fiudente falernum.
 I nterea florum nimbus cadit, et fragantem
 Ad prædam coniux, ad prædam nata, generq;
 S urgit læta toris, et flore exultat honesto,
 Q uæ lectum liquat, ac thalamos inodorat, amoruq;
 I psa uiri memor, et uesteis intingit, et ora.
 E rgo et frondentem bruma mirabere, et aestu
 F lorentem, auratis utroq; et tempore malis
 F ulgentem, cole sub niubus, sub sydere Cancri,
 N octurnis neu parce operis, neu parce diurnis.
 Q uoq; modo id facias exempla antiqua monebunt
 R iuis aquæ fluat, aut fontes roratis urnæ
 M uniat elatus paries, Daphneia laurus
 M ulta tegat super, et grato tueatur amictu.
 A rceat, et fulmen, quoties et cura uocarit
 S parge sumum, calcis tumulos age, ne ue niualeis
 S istere per ramos patitor, sed discute nimbos,
 I ngenteisq; cita sumos, et consere pugnam
 F latibus bybernis, culmog; et cruce saligna.

DE HORTIS HESP.
POST RIGIDAS TEMPESTAS
TES Non esse Amputandas.

Sed memini cum nullæ artes, non arma, doliq;
Vim cœli aduersam ferrent. periere comantes
Syluae, obriguere gelu nemora omnia, late
Irrumpit mors. Intereunt decora alta fororum
Hesperidum sicut Scythicis aquilonibus aer,
Concreta & solitos fistunt caua flumina cursus.
Quod quando (auertat Venus ipsa) rigentibus euris
Contigerit, neu tu gladio, neu cædesecuri
Arenteis hortos, sed calce, sed imbre madenti
Affer opem, hoc sepe ipse hyeme, hoc et uere tepenti,
Dceptum nec te fallit labor. Ecce repente
Pululat ab radice, aut summo stypite, laetus
Effundit gemmas, turgenti & germine frondet.

DE DISPOSITIONE Ciuiorum.

Si te delectat species quadrata phalangis,
In quadram dispone. Acies si forte latina,
Porrige & in longum. Sin & per florida rura
Sparsa manus, decor ipse auriq; & gloria frondis
Est eadem. nitet in mediis stirps aurea lucis,
Qualis mane nouo cum se fulgentibus astris
Ex tulit oceani formosus Lucifer unda,
Quocunq; inspectat, quoquò sua uerterit ora,
Nil illor adiat fulgentius, omnia cedunt
Astra simul, toto exultat Venus aurea cœlo.
Et quoniam assuetudo mali, ueterumq; laborum
Naturalam exuperat tolerando, & acerba ferendo,

Idcirco

I dcirco uideas sylvestri s̄epe recessu
 N on ullā rastrorum opera, manuum' ue labore
 E t fructus parere, & solidis frondescere campis
 H esperiam Citriū, inculto & dominarier aruo.
 H inc alii postquam ē sulco sese extulit actis
 S ub terram late radicibus, & stetit artus
 F ix a solo, minus indulgent, operamq; remittunt,
 A teneris quō consuecant niubusq; sitiq;.
 N ec uero cultusq; soli, aut uis falcis abenē,
 A ut tantum iuuet undanti de tramite riuus,
 Q uantum austēr, libycog; ruens de littore flatus
 A utumno noceant. Perit hic labor omnis, & ille
 A b fructus decor, ac si ondis squalescit, ut arbor
 A rescat uidaata, ut ramo, & fronde perusta
 M oreat, heu liquidis nil proficientibus undis.
 E rgo altas sepeis prætende, & brachia iunge
 D enorum nemorum, & Clypeis ramalibus obſta
 A duersæ lauri, aut querorum umbrante cohorte.

DE OPERE TOPIARIO.

Quod si nec studium frugis, nec cura mouebit
 H ortensis lucri, nemoris sed sola uo luptas
 Quaritur, & uoriis umbracula nota figuris,
 A nte locum capias, quem fons, aut flumina propter
 L opsa fluant, unde & riuus ducatur aqua rum,
 A ut puteus proprius scateat, ne forte per æstum
 L anzescat moriens, mox & rigor æsper adurat,
 E t labor, & sylue pereant incepta superbæ,
 P arietibus mox obde, futuras ante procellas
 A uertens. post hinc quadras age. dirige fossa,

DE HORTIS HESP.

E t dispone locos, et uallis agmina cinget
I nfoide debine tenerā prolem, et sere tramite certo,
E t uincis obstringe, obeunda ut munera discant
A pueris, sed quisque suo spatioque, locoque.
I nde ubi et ossiduo cultuque, operaque magistri
P orrigit et ramos, et frondeis explicat arbos,
A d munus lege quaque suum, et dispone figuram,
G ratum opus, informemque gregē ad speciosa vocato.
H æc altam in turrim, aut in propugnacula surdat,
H æc arcum intendatque, et spicula trudat. At illa
M uniat et uallo fossas, et moenia cingat,
I lla tuba armatos ciuat, et vocet agmen ad arma.
A ltera tormento lapides iaculaeunt abeno,
D ifcusset castella, et ruptis agmina muris
I mmittat, factaque acies (immagine) ruina
I rrumpat, portis et congregatur apertis,
D iruat, et captam irrumpens exercitus urbem.
A rsigitur, tempusque et uis innata perenni
C ura hominum, nemora in lanas uertere, ut in hortis
E foliis, ramisque, et diuersis contextis
I am uideas fulgerenouis aulae figuris.

ARBORES CITRIOS DIVTIVS VIVERE.

Nec uero spatium uitæ breue, seu breue tempus
E st Citrio, æternum genus, immortalis origo,
E t species æterna quidem. Stirps Citria longum
I psa manet, secla exuperans, et iungere seclis
S ecla parans, truncō extincto mox surgit et alter,
I nde alter, uictrixque diu sua robora seruat.

Sie

Si placitum Veneri, & parce statuere fauentes,
 Que rerum seriem, & fatorum arcana ministrant,
 Namq; ferunt rursumq; colos, & stamina retro
 Cœpisse, & uersos rursum in contraria fusos
 Voluere fatorum dominas, quo lucis in auras
 Extinctum reuocent uitæq; ad munera Adonin.
 Et Veneris dulces iterum instaurentur amores,
 Non passa est Dea dū uersum in noua corpora monstrat,
 Dum foliis simul & pomis longum optat honorem.
 Ille igitur properare manu, atq; euoluere pensa,
 Tenuia pollicibus formabant ducta supinis,
 Atq; eadem impressis purgabant morsa labellis.
 Difcolor at positis uariatur lana canistris,
 Cerulaq; uiridisq; alboq; insignis, & aureo.
 Cerula dum digitis intorquent fila, uirensq;
 Subtegmen neitur, stipes se subiicit, alti
 In latum pandunt rami, & noua prouenit arbos,
 A sensim patulis adolescit frondibus umbra.
 Inde canunt. Cresce æternum uictura, perenne
 Seruatura decus foliorum, & diuitis umbræ
 Ornatura domos procerum, atq; palatia regum,
 Materiamq; datura sacris post uatibus arbor.
 Atq; hinc candardis deducunt uellera lanæ,
 Diuinumq; labris stillant frigrantibus imbre,
 Stamina quo intincta, & fusi simul omne uolumen
 In flores uertuntur, opacaq; sylua nitescit
 Candore, & uiridi m'scent se ebora indica gemme,
 Amulaq; Assyrios spirant pomaria odores,
 Ipsæ autem tenerum solantur uoce laborem.
 Undite odoratos flores, nemora inclyta luxu

DE HORTIS HESPI.

P erpetuo, & ramis semper florentibus horti,
S emper odore nouo, semperq; uirentibus umbris
A eternum Veneris monumentum insigne & amorū.
M ox & sepositis educunt fila quas illis
A urea fila, eauumq; rotant implexa sub orbem.
I llucet Hesperiis illa intumuere uolemis,
P omaq; pensilibus micuerunt aurea ramis,
I nsolitum radiat folia inter opaca oricalcumis
T um parce auspicio cecinerunt omnia lēto.
E t fructu felix, & flore, & fronde recenti
V iue arbor, supera & seclis labentia secla,
H ortorumq; honor, & nemorum, ac geniale domorū
D elicium, tua uel reges umbracula captent,
I psaq; continuis iuuenum celebrere choreis,
T e conuinia, te thalami, nuptaeq; frequentent,
S emper ament, quicunq; tua uerstantur in umbra.
A ssiduum referant frondes uer, & mulus aurum
F oetus, & argento niteat flos concolor albo.
S ic placitum: Sic fati neunt. Amathuntidi sic stat.
Ergo agite o teneræ colinis quæ flumina Nymphæ
F undana, & Lamios riuis trepidantibus hortos
P horniades Nymphæ, quæ roscida culta Suesse,
Q ueq; & Amalpheos saltus, fulgentiacq; auro
S irenum rura, & fulvis fati saxa metallis.
H oc agite o roseæ mecum sua ferta puellæ
F erite Deæ, uarioq; halent altaria flore,
S piret & è nitid's genialis Amaracus aris.
M agna iouis proles, eadem pulcherrima mater
A eneadum, tibi nos meritos largimur honores
I dalii Regina, tuos nos pangimus hortos,

E t tibi Arangaeæ crescunt ad flumina syluae
M eriadum, & littus felix, Bereniciaq; arua.
T u stirpem Dea, tu citrios defende comanteis,
A rce æstum, compesse niheis, & frigora pelle.
S iste & ab Arctoo perflant qui cardine uenti,
P erpetuum niasæa decus frondescat ut arbos.
H æc ego. uos autem placidissima numina Nymphæ
O scilla è summis suspendite mollia ramis,
F ormosumq; sonent & ripæ, & littora Adonin.
P ars choreas agitate, Deumq; ad festa uocate.
P ulcher ades, felixq; ades ad tua munera Adoni,
E t cape, Partheniae ne stunt quæ texta Puellæ,
T exta auro radiata, & flore nitentia uerno,
Quæ referant ueteres formosæ Amathusidis igneis.
N oscanimus, suet en facilis cantantibus Echo,
E t diuina procul responsant ontra sororum.

DE HORTIS HESPI
LI.PONTANI, DE HORTIS HESPE
RIDVM AD ILLVSTRISS.PRIN
CIPEM FRANCISCVM
GONSAGAM MANS
TVAE MARCHI
ONEM.LIS
BER.II.

A mq; alios uocor ad cultus, aliumq;
laborem

H ortorum.neq; enim simplex genus,
una ue stirpis
H esperiae soboles, ratio aut tantum
una colendi.

A crumen genus omne, nouo sub nomine, plureis
D iditur in parteis, uno que cortice foetus
D ant alios tamen, atq; alio se stipite tollunt.
P ars exacta quidem prima est. Nunc ò mihi natæ
P leiones astate, atq; aspirate canenti.

V ester bonos agitur, uestro sub numine crescit
H oco opus, q̄ uestris mea tempora cingite fertis.
V os quoq; adeste simul, facilesq; estote puellæ
H ortorum memores. Tuq; ò mihi culta P atulci
P rima adsis, primosq; mihi Dea collige flores,
I mpleat q̄ socios tecum Antiniana quas fillos,
S ic tibi perpetuum spiret rosa, floreat urna,
S cilicet urna, tui qua conditur umbra Maronis,
A mbrosia fundat riuos, det nectaris amneis,
M incius q̄ niveos semper tibi pascat olores,
E t laetata suos iteret tibi Mantua cantus,

Mantua diues auis, diues Gonfagide prole,
Aenona lucinæ stupeant ad carmina cautes.
Siftat et ipsa suos mirata Neapolis amneis.

Tu quoq; partem hanc Phaurusii ne despice ruris
Francise, armorum et studiis quandoq; remissis,
Ne tibi displiceant syluae Stachiritides, aut te
Non capiant fuluis radiantia poma corymbis.
Mars belli decus, ipse Deus, bellicq; repertor
Et Venerem, atq; hortos amat, atq; hortensia dona,
Exemplumq; Dei sequere armipotentis, et arteis,
Nangtibi Aethiopuè campis, Garamantide ab ora
Poma fero, poma excubii uigilata draconum,
Herculeæ meritum clauæ, noua munera gentis.
Romulidum, ætherius famam quæ sustulit astris.
Ecce autem, num ne hæc cœlo delapsa liquenti
Sellæ nitet? num forte nouum sese exerit astrum?
Et felix astrum, et nostris aura addita cœptis?
Euirides Citro syluae? en Limonia rura
Prætendunt frondes? en quæ panduntur et umbrae?
Quicq; aurum luci? nemora et generosa metallum
Irradiant? quibus ipsa nitent ramalia gemmis?
An coniux Ariadna uiri memor, et memor horti
Se offert? o hortensis miserata labores
Vxor ades. Cape rasta simul, cape sarcula, et ipsis
Immittens incumbe bidentibus, et frondosas
Falce premas Citros, simul et rorantibus urnis
Funde amneis, spument plenis stagna ipsa lacunis.
Et tandem iuuet optatos decerpere flores,
Et fructus legere, atq; aestus uitare sub umbra
Ducentem socias nymph barum ad plectra choreas.

DE HORTIS HESP.

Vos mecum Vranie Aonium instaurate laborem,
A mecum auricomas Citrorum pangite sylvas.

DE CITRO, ET EIUS
CVLTV.

Hesperidum in sylvis, Niasæi & margine fontis
Nec fructu, nec odore Citro, nec munere mali
Præstat adhuc arbor, tantum sibi sumpsit honoris,
Si sit & ipsa arbor, nam stypite debilis imo
Nec cono insurgit, nec in aera tendit apertum,
Vribus at defecta suis, aliena moratur
Præsidia, & uallis adiuta potentibus, alte
Explicat & ramos, & sese extendit in artus,
Insignis fronde, & fragrantis imagine pomi.
Tanta etenim cœli mole, ac uertigine pressus
Atlas, dumq; humeris timet, & prospectat olympos,
Inuisus Citro, & femur, & uestigia firmat,
Inconcussa tenens firmatis terga lacertis,
Sufficitq; oneri, & mundum ceruice refluxit,
Hinc manet accuruata, & palmitæ flexilis arbos.
Testaturq; senis cedentia membra labori,
At diuem meritis & fructu, & fronde superbit
Indignata umbras nemorum, eauaq; antra ferarū.
Ergo illam queruiss in postib; inq; dolato
Robore constitue, & multo cum uimine uinci,
Immissaq; hostis, traiecta confere canna
A pricu ad Solem, auer tens boreamq; niuemq;
Effunde & laticum scatebras. Ne absiste nouare
Tellurem, radice procul, neu neglige campæ
Ingluuiem cobibere manu; seu carmine dicto

P ellere limitibus, Magicoq; auertere cantu,
T er quod anus succincta irato immurmuret ore,
I nuocet & maneis, lethæ & numina ripæ.
Prima igitur florum tibi cura supersit, & omne
I mpende buc studium. nam si te gloria rerum
D electet, iuuet Hesperii & præstantia ruris,
N ec mora, dum grauidos oneret uindemia ramos,
G randiaq; in fixis mirere & mala columnis,
V t timeas pendentem alta de mole ruinam,
V t mediis persepe decembribus, inq; furenti
S olis anbelantis rabie sit cernere gentem
I nflorem ruere, & fructus properare recenteis.
A nnua quanq; & bima, simulq; & menstrua pubes
P endeat uberibus, fraternaq; brachia late
D iffundat, domus alta nouis lœtatur columnis.
V squeadea surit in Venerem generosa propago,
N atorumq; & amor trahit, & cura illa nepotum.
Ergo age crescentem prolem à borealibus auris,
E t culmis tueare, iniecto & mergite farris,
A ut grauido centone, aut himineo contextu,
F rigora ne perimant, pereat labor irritus annis.
N ec pigeat Scenam frondentem aestate superne
I nnicere, & ramis prohibere tenacibus æstus,
F eruenteis æstus, rapidi & fera uulnera Cancerio.
Quanquam sole suo, grandetq; calentibus aruis,
E t patriam Aethiopeni meminit, Mauryssaq; arua.
S terne et humili, calidumq; simū, lapidesq; recocetos.
D um cœlum riget. Ast uiroq; in tempore largos
F unde imbrevis, inuerge urnas, & flumina sicca.
V ere autem cum priscus bonos bortis reddit, & sum

DE HORTIS HESP.

Garrula limosas sedeis mollitur irundo,
Aetenuis solitum frustratur uoce laborem,
Falce premes citrisylvas, annosare recidens
Bacchus, non tamen ista tibi sit, ut annua curat
Tum fragmenta lege, et ramos secerne ualenteis,
Obliquisq; infige solo, tamen ut capite extent,
Sipitis aut truncum, gladioq; et falce dolatum
Infude, et in tenui nudatum contege sulco.
Continuo ingentem uicino ex amne paludem
Elice, diluuijq; comas immerge salubri,
Haud multum fluet. Emerget uastissima sylva,
Solaq; præculti regnabit Citrus in hortis.
Penrebunt grauidis tabulata aurata racemis,
Quæ mox lecta tibi natalibus annua festis
Ornentur mensis, circumq; domestica pubes
Libet, et ante focum melle illita, et undiq; turba
Clamet! o, bonus annus eat. Tu flatibus euri
Ne noceant, memor antcueni, siue obiice firmo
Præraptorum operum, longi ue crepidine faxi,
Aut aduersa procul depulset uerbera laurus.
Aut circum ramosa abigens testudine cinges,
Atq; austro tueare una, atq; uredine salsa
Defensor nemorum, genorofiq; incola ruris,
Si te cura mouet, tantorum et fama laborum.
Si in forte in uarias iuuet et te ducere formas
Nascensem citrum, mutato et corpore mala.
Tu faciem è ligno, argillæ aut de cespite ductam
Subiice, et infantem tenerum nutricis amato
Conde finu, paulatim artus formabit, et inde
Ducet in umbras signato in cortice uultus.

O cculta natura hominum miretur ut arteis
 S pectatum uenient non nota ut poma Napææ,
 V t Pomona suo lætata assurgat honori,
 E xultansq; nouis plaudat Cephysis alumnis.
 E st nemus extremis Calabrum inuiolabile terris
 D ius sacrum patriis, multa & pietate uerendum
 A rborei dunes fœtus, uolucrumq; rapinis
 O pportuna domus, tuta & spelæa ferarum.
 H oe nemore ex ipso, lucisq; horrentibus olim
 A duectam memini stirpem, quæ Citron ab omni
 P arte & odore quidem foliisq; & flore referret,
 S ed fructu uariata, & longe aliena figura
 V ix orbem retinens, protento at corpore longos
 S ese agit in ductus, uaria & trahit agmina caudas
 Quid moueam, ne te capiat tam indigna cupido
 H ortensis monstri cœlatam implere tabellam?
 A b procul infamemq; notam, atq; auerte pudendum
 D edecus. En formosus adest chorus. Ecce puella
 I am cupiunt legere idalios & iungere flores,
 N e prohibe idalias carpendo à flore choreas
 I nfami portento, aut si uia ab imagine terræ
 N eu pudor inficiat, nē ue ora tenerrima pallor
 D esformet, suppressa tegant ne lumina palmæ.
 A eternum tibi sic niteat uer, aurea semper
 M ala adsint. spiret Syrios procul hortus odores,
 N uilo & Acidaliu desint tibi tempore rores.
 T u uero prolem ut teneram tueare, benignis
 I ndulgens studiis, maioraq; corpora formes,
 F ige trabes, tabulata simul dispone, & in altis
 I nfantes in sterne cubilibus, et frondoso

571 DE HORTIS HESP.

S iste toro ducent placidam per amica quietem
O cia ut ignauos sopor, & cibus impleat artus.
S i curæ tibi sit lecta è frondentibus hortis
S eruare, ut uiridem teneant annosa uigorem,
H oc age. Carpe manu in tenebris in nocte maligna
F rontentem ramum, frondenti & palmita mala
P almita cum ualido frondem retinentia, ramumq;
E t tibi nulla suas ostendat Luna tenebras,
L una soporiferis sub terras abdita bigis,
M oxilla in latebris unco suspende tenaci,
E t blandire manu, & uentorum auerte procellas,
A ut paleis strata, & stipulis arentibus, inde
S eruabunt nitidam propria cum fronde senectam.

QUOD DIFFERAT CITRIVS
ACITRO.

Hoc uero differt Citrio Citrus. Illa superbos
S ese agit in ramos, procero & styfite surgit,
T ermite at hæc fragili, lentoq; cacumine terras
P rona petit fixisq; cadens incumbit in hastis.
H uic maior foliis odor est, & fœtibus illi
F loribus, æterna sylua uestitur uterq;
S types, & æternam ducit sub frondē inuentam.
F los illi albescens, medioq; interlitus auro,
H unc inspersa notat postremo purpura limbo.
E rgo ab odora ris maturo tempore ramis
A urea poma legunt, plenisq; relata eanistris
S usfigunt laribus, diuumq; altaria donant.
P rimitius, fertisq; deos halantibus ornant.
D eposita etiam uesteis, lucensia texta

Atineis

A tineis tutantur, odore medentur & ipso,
 A recent & Tyrios terra à rubigine comptus.
 M unere quietiam mali frondentis, ab alto
 O ceano (nām prisca quidem sic credidit ætas)
 P leias Alcyone Nepiunnum ad littora traxit
 M ulta querens, fragilemque fidē, thalamosque negatos,
 E t sibi præpositos Stachiræ Phaurusidos igneis.
 C lamabat, dextraque & ferta, & poma tenebat
 I nfelix coniux. Ac nunc miseranda, papillas
 N udabat, roseoque sinu inuitabat amancem,
 N unc exerta genu, primasque illapsa per undas
 C andida reiectis ostentat crura cothurnis.
 N unc effusa comas, scopuloque insignis ab alto
 C rudelem vocat, ac uires superante dolore
 L abitur exanimis, siccacque insternitur alga.
 S ensit fragrantem extremo de littore ramum
 N eptunus captusque aurati munere mali
 E t seruo insigni, lacrymis quoque uictus amantis
 C urrit in amplexum, cupidisque extollit in ulnis.
 I lla uiri ut gremio intepuit, calidusque per ossa
 I gnis it, amplexu & tenero fuet ora mariti,
 O rnauit seruo caput, atque Cloneide fronde,
 I mpleuitque sinum pomis felicibus, auraque
 E xtinctos reuocat præcepti coniugis igneis.

DE LIMONIBVS, ET Earum Cultua.

Tertia iam superat Limonis cura colendæ,
 E trarus labor, & cœpti meta ultima nostri.
 A dsitis nymphæ Cyrenides. o mibi nymphæ
 M asithole aspirate, o que Palinrides umbra

DE HORTIS HESP.

Gaudetis, iuuat & fluios habitare recessus,
E t Citri iuuet umbra, iuuent Limonides auræ,
H esperidum & ueteres can:u renouemus honores.
I n manibus nemus auricomum, Chariteiaq; arua.
V estrum opus ò Charites, uestro nam munere quodā
I tala Limonem nouerunt littora, nam nos
E t causam meministis, eam & memorare potestis.
N ec uestris meritis, eternæ aut parcite famæ.
Fonte Niaseio sese Venus aurea quondam
L auerat, & pessos comebat nuda capillos,
P urpureo Charites pingebant ora colore.
A mbrofio & niveas afflabant rore papillas.
E cce puer passis uolitans super aera pennis
L ætus adest, Matrē amplexus, noua gaudia portat.
T e S ireneis felix hymen.eus in oris
E xpectat, thalamosq; parat Magnetis Amalphis.
I propera Italicos illic molire triumphos
M ater. ament & faxa. atq; huc effatus hiulco
O re, simul genitricis & ora, & labra momordit.
S urrisit dea, & allectis Tritonibus, altum
I re parat. Dum colla Venus, dum pingit & ora
A d thalamos uentura, & Amor dum territat arest
S emideos maris, & ponio minitatur, & undis.
I nterea Charites Limonia dona pararunt,
Quæ ferrent nuptæ. triplex genus Altera fœtu
E xiquo, atq; acrem gustu referentia sensum,
A ltera quæ fructu maiore, & rorida succo
V beriore, sed oblongo tamen ueraq; ductu.
T ertia quæ grandi fulgi onerata uolemo,
A c Citri referant sinuosa ab imagine formam,

Sed

S ed succo ingrato, quemq; ora offensa recusent,
H ic tamen admotusq; foco, sensimq; recoctus
I nstillante anima, ac tenuem conuersus in amnem
O ra puellarum maculis lauit, & candorem
I nducit, nitidis per colla argentea guttis.
E rgo ubi concinuit festis hymenæus, & ipsa
F essa est assiduis ludens Cytherea choreis,
M unere felici Charites Nereida Amalphin
D onarunt, sicut & teneris sua gratia uerbis.
H incrarum accessit decus hortis, & noua syluis
G loria gemmiferis fontes nituere sub umbris,
C andidaq; auratis fulserunt littora ramis,
H inc & stirpis hōnos, hinc & Chariteis Amalphis
M unere Limonum, & nemorum redolentibus auris
O rnauit thalamos, felixq; hymenæus & aras
P inxi flore nouo, sparsuq; Atlantide fronde,
E t passim stratis lētata est alga metallis,
Q uod uero aut uiridem trahit à radice colorem
F rondibus, ac fructu, aut acuit sensumq; palatūq;
H inc nomen dubia certum sub origine mansit.
E st idem cunctis cultusq;, & cura, & iniquum
C œlum indignantur, frigusq;, æstumq; grauantur
M astholæ Limones. At humida flumina poscunt
A uxilio, & densas lauorum in prælia turmas.
S ed minor illa quidem cultu maiore tuenda.
N anq; tegenda byemi teclō, ac stipanda maniplis,
E t circum tabulata simo iungenda tenaci.
N e cœli rigor, aut boreas immanior urat.
N ami neq; sic thalamis clausis assueta puella
F ota sinu genitricis, & ostro induta nutenti,

DE HORTIS HESP.

A ut tinet obstrictas gelidis aquilonibus auras,
F rigoris aut rabiem sub inquisydis Aquarii.
I deciro sole n spectet, post terga uirenti
S eu lauro seu rore maris tingenda, nec unquam
S ola hyemi credenda tibi Chariteia Limon,
E t florem semper, parituraq; semper honorem
A uratifœtus, ramo & placitura comanti,
Qualem prærupti sub uertice montis adeso
L ittore, secessu in molli, subrupe cauata
E t Baccho felix, felix Amathuside myrto,
F rondonenti & lauro Neptunia Mergilline
L æta colit, non æstus eam, non frigora tentant,
N on rini crepitantis opem, non fœtilis urnæ
E xoptat sibiens large quam Thespias unda,
A ctiaq; Aoniis irrorent dolia lymphis.
A b fatum crudele hominum, & fors inuidia uotis,
I gnatos nunc per populos, per Gallica regna
H orrentem ad Rheni ripam, atq; ad norica saxa
E xulat, oceaniq; uada ad squallentia tabo
N auifragū, extremos queritur Syncerus ad Anglos.
I nterea sitiunt Citri, ac Limonide in umbra
T orpet humus, decor ille horti fragrantis, & aurea
P leiadum intereunt mala, ac sine honore relictum
L ittus, & errantem dominum lacrymantur arenæ.
A t nympba è scopulis, summiq; cacumine saxi
I ncusa: q; deos, cœlumq; & sydera damnat,
E t saxa, & miseræ responsant antrapuelliæ.

DE INSITONE.

Iam reliqua in situo est, hoiumq; industria. Nūstn

Huc

H uie aduerte animum, et ueterum cape dicta mirorū.
 C irigenum species, cum sint & germine, & ipso
 C ortice tam similes, cognato & semine iunctæ,
 H ospitia hinc sotis iungunt communia teclis
 A ffines ramos, & dant, capiuntq; uicissim,
 E t mutant proprios alterno fœdere fructus.
 N on una hinc species, sed mixto semine plureis
 S ci ditur in parteis nemus, & sua nomina miscet.
 A ccepit & Citrium Limon, Limonaq; Citrus
 H ospitio, & sociis ineunt coniuia mensis.
 A ccepit & thalamo Citrium Citrus, & sua tractant
 I ura simul, iunctisq; toris accumbit uterq;
 H inc species mixtis crescit uariata figuris,
 E rgo nunc ramos libro demitte sub uido
 A rtifici dextra, fixo nunc iniuce ligno,
 A tq; alte impacto cuneo infere, alte iusq;
 C ortice coniunge, & cera mox illine adacta,
 V lmeaq; obseptis constringe, & uincula plagis,
 A recto & pluuiam coniecli cesspitis herba,
 N unc & crescentem uicino è margine uirgam
 A dmoue, & inciso leui sib uulnere libro
 S ic fige, ut lento desint ne cingula nodo.
 A ut & eam transmitte forato ad uiscera truncō
 M irantem latebrasq; cauas & operta uiarum,
 Qualis & Heleis longe delata sub antris
 Miratur maris ocultos Arctibus meatus,
 E t cœlum si spirat, amica & littora terræ,
 Quæq; Syracusiis spirant de fontibus auræ.
 N eue excide illam. Sinito de matre propinqua
 H auriat ut succos solitos, solita ubera laetet,

DE HORTIS HESP.

D onee eam grandem natu, longeq; ualentem,
A tq; nouercales stringentem eniſius ulnas
V ideris, & proprio meditantem uiuere succo,
T unc abrumpe manu, materna & stirpe reuelle.
C rescer, & immensum ducet lace aucta cacumen,
I nterea laeto ſurgit dum ſurculus auctu,
S æpe riga, ſæpe eductas de ſtipite gemmas
E uelle, & duris inuertere ligonibus arua,
E t matri blandire, ſua dum prole repulſa
C ohitur indignans alienos pafcre fœtus.
Quin & ſurgentem ſobolem defende ſub umbra
F rondenſis ramu, dum ſol furit, & furit ætas
V icta ſiti. Idem ipſe in glacie tege, tecta ſuperne.
I nſternens crassa è ſtipula, canna ue paluſtri,
V rai ne teneros rabies Aquilonia thyſos.
C um primis ualida nitatur ſurculus haſta
A uento tutus, longeq; urgente procella,
E t nunc ſcalpello tenui, nunc molliter unguī
D etondens, prima luxum compere iuuenta.
V tendum parce ferro. Sed nec tamen ipſa
L uxurie toleranda. Parens nam criminis in ipſo
H aud natos miseratur, ac acri percitus ira
I ncrepat & dictis, & poena crimen acerbat.
A tq; quidem memini, tantum ſe industria prompfit.
Qui diuersa quidem parua ſed ſemina in urna
C ondat, & educens collo breuiore ſtolones
S ubducaq; arcteq; manu, ac ſub uincula cogat
C reſcenteis, hi tandem uno ſe ſtipite miſcent,
A tq; uno obducunt ſe cortice, ne ue flagella
D ilabi ſinito, ne uifima cacumina uentus

Diuellat

D iuellit, cera linito, aut diducat adulta,
 V rguine dum proprio corpus iunguntur in unum
 A tq; operit lentum sub eodem codice gluten.
 P estquum alta steterit radice infossa, & opimum
 R aptarit stirpes succum, mirabere posse
 P lenaq; gratoq; non uno tamen una sapore,
 S unt qui diversos ramos, sed cortice raso
 C oniungant, stringantq; simul, quo glutine mixto
 I ncrescent & que, ac fixo mox stipite iunctos
 I nfigant pariter. T um uulnus rite coronent,
 E t falax opus admota tueantur ab arte,
 Quo rano ex uno, & q; uno de palmito fructus
 N on nisi ueniant, sit honorosq; & gloria ruri,
 G audeat insolito natura adiuta fauore.
 S ed nec defuerint, se sso qui codice, ad actio
 D ilatent uulnus cuneo, mox uulnere ciudo
 I ncludant gemmas alienæ stirpis columnas.
 M ox tenui obstringant uitta non fit mora, longos
 E mittunt ramos, & sylua littus obumbrant,
 E xciso & ueteri cono sua brachia fundunt,
 A dorso alterius (mirum) noua pullulat artibcs.
 Q uoniam etiam alterius nudato cortice plantam
 V dimus alterius frondente cacumine ramos
 E rigere, ingentem è tunica & subelescere syluam,
 E stirpem infamem nemora in generosa nouori.
 E rgo castanea è molli, è præstante sagitta
 L aidatæ genitricis, ad alto & germine uirgam
 E xiuto, exuuias gemmisq; oculisq; nitenteis
 S elgito. his sterili spoliatum cortice truncum
 D egenerem induit, uincloq; urgente ligato,

DE H' ORTIS HESP.

Quod sese & pluia, & Solis tueatur ab aestu,
Nec te blanda manus finito frustretur inertem,
Aut ludat tunica uitiosum aren'e flagellum
Iam uideas docili e planta pubescere prolem
Fugiferam, tunc carpe manu, tunc erue ferri
Quod superat matre esterili, & blandire nouellis.
Mira fides, nitidis palmes se tollit alumnis.

L A V D E S I N D U S R T I A E Humanæ

Scilicet ut loue nata fides, tellure relicta
D'estata hominum mores secessit olymbo,
Ilicet emersit fraus, admonitusq; Deorum
D'estitit assuetas tellus producere fruges
S ponte sua, nullis hominum ante obnoxia curis,
Cui labor, impatiensq; oculi languentis egestas,
Auxilio occurrit, & fato industria maior.
Hac indo aduexit merces, pelagoq; negatum
Stravit iter, secuitq; cauis liquida e quora uelis,
Hac armenta boum domians summisit aratro,
Inuenitq; solum, culis dominetur ut aruis.
Prescrispitq; onibus, carpescitq; e uellere lanam,
Nudaq; textilibus uelauit corpora pannis,
Construxitq; domos, frigus queis arcet & aestus,
Quaeq; olim sterilis fuit arbor, & horrida cultu,
Hanc ferro domuit, uertitq; ad munera frugum,
Insuio ut plantas fecundet, & imperet horii,
Degenerent ne poma, genusq; in secla propagent,
Non igitur tantum pratis armenta, nec herbæ
Imbris, aut opium debent examina rori,
Quantum de rebus merita est industria nostris,

Chix

Cuius ope ingenium sese extulit, et caput astris
 A dmouit, maria, ac terras sibi subdidit, ut nil
 Liquerit intentatum, ut summo e uertice olympi
 T raxerit attonitas Citri ad spectacula Musas.

DE CITRIORVM SAPORE DV
 PLICI, ACRI, AC DVLCI.

Quando autem est Citria duplex sapor. Acer ab ipsa
 Natura ductus, Dulcis ne ex arte magistra
 Venerit, indubio est. Nam tempora longa, frequesque
 Protrulit insitio genus et decus. Ars quoque multa
 Vsus et experiens reperit simul, haec quoque ut ipsa
 Mala, colore aurum, sed mella sapore referrent
 Nec uero non, et ueteres uol uere coloni
 Prunica de fibris quondam crescentia amaris
 In dulcem mutata saporem, lotia postquam
 Senserunt hominum ardenti concocta calore,
 Quae postquam diffusa manu, multumque diuque
 Ignis suo acremque attractu domuere saporem,
 Concoctum et virtus calido infregere liquore,
 Transiit in lenem sensum purgatus amaror.
 An ne hoc ipso etiam mutata et Citria baccho
 Suluestrem posuere animum? et fregere rigorem?
 Quo non ars penetrat? Palmes cedatur, et ipse
 Crassior, in palmumque cauetur, et undique labris
 In girum ductis, nec pollice crassius. illuc
 Infra mella liquata, et grandi contege saxo,
 Quod solem auertat. Post quam arida suxerit arbor
 Inclusum humorem, et sitiens noua pocula gliscit,
 Mella cano immersans flauentibus imbre rinis

DE HORTIS HESP.

R ursus, et euacuam Thymbræo nectare cellam
D istende, ac latices humano è corpore fisis
M ollibus irrorata radicibus. Interea ne
N eglige frondosastoto de stipte gemmas
V ellere mopsopius ni qua liquor implet, et ipsa
L obratrabunt dulcem mulsi de fonte liquorem.
I llas tu gemmas. illaq; et germina serua,
E t blandire manu, et nentorum auerte procellas,
A rce hyemes, funde hyblæos et largiter amneis.
N on dederit tanto felix fortuna labori,
C rescet et immensum sacra melle Clearcias arbor,
O rrabitq; horlos, ac tanto munere lœta
D iuinis natura hominum mirabitur arteis,
Quanquam aduersa uiris, et fortibus inuida coepitis.
S unt qui lecta manu, soleru et semina cura
C ontingunt mulsa, siculo aut madefacta liquoreis.
P ostquam autem traxere ipsum ad præcordia rorë,
S edaruntq; sitim medicato nectare terræ
I nfodiunt, et culta rigant. ea deniq; fructu
I am referunt, tenerū quē quondam hausere sapore,
Quemq; et arundineo duxere è palmite succum,
Quādo et inexperiū nihil ars finit, hoc quoq; et hortis
A ccedat, uel dictu etiam mirabile, de quo
Quamuis longe audax, quamquam sibi conscius usus
A ddubitet. Ramum sœcunda è matre reuulsum
D ecutiens capito, cæsum mox undiq; librum
A equatis ferro spatiis, dextraq; uolentem
E xuito. inde pari confossum uulnere dorsum
S tipitis alterius nudatio, et ueste recenti
I ndujo, ut coeant exiremis partibus ore

V estis, & è lento mollescant uulnera limbo-
 V lmea dehinc teneris indatur cingula plagis,
 V inculaq; ingentis committant uulneris ora,
 V estiat & frondens truncum toga, pellat ut imbreis,
 A rrebat ut sole, & saeuæ uredinis iram.
 D u s cinus mirandum. hærenti è cortice cortex
 I pse nouus, uictum medius rapit, atq; supernis
 I nstillat ramis, quæq; in sua pabula traxit
 E xuriens a iment a suo et de fonte refusa
 I pse suis infundat alumnis. ipse & amicum
 I rroret lac, ut sensim in sua nomina uertat
 R amosq; frondesq; & eodem semina fœtu,
 A nte quater nidum in tignis quam figat irundo,
 E t quater extinti renouet quam finera nati.
 T anum ars ipsa ualeat, tantumq; industria pollet.

DE UTILITATE HORVM Pomorū.

Omnibus his usus suis est. Seu forte uoluptas
 Quæratur, seu certa salus, studiumq; medendi
 P recipue pueris. Semen lege. Coniice lectum
 I ncycatho, & latices ad summum infunde liqueteis,
 S ub lione quos tacitæ contingent frigora noctis,
 Mane autem puerο instilla, bibet acre uenenum
 L umbricis. Stomacho, mirum, medicabitur ægro.
 Quin & arundineis mala ipsa liquoribus, ante
 A rie quidem medicata coquunt, ac lenibus inde
 I ntingunt succis, & uase madentia seruant
 A uxilium latura, & opem languentibus ægris,
 R egaleisq; epulas uario offectura sapore.
 Qui quod & in calidis fornacibus igne repenti

DE HORTIS HESPO.

Sæpe liquant lectos flores, et in horrea condunt
Vitrea, odoratos laices, suffimina nota.
Sæpe et fictilibus in lancibus imbre recenti
Dimensis spatiis, macerato cortice, melle
Contingunt, siculo' ue premunt concocta liquore,
Atq; hos, atq; alios conuertunt Citria in usus.
Cetera te antiqui doceant exculta Salerni
Pectora, queis arteis medicas monstrauit Apollo,
Quis rerum notæ causæ, quorum inclita in agris
Syluanitet, fulgentq; auro radiantia culta,
Ac nemora Hesperiis uinci indignantur ab hortis.
Hoc sat erit Nymphæ Sebethides. o' mihi si qua
Euois siqua, Nymphæ Sebethides, udam
Benaci de fonte ferat Permesida laurum,
Qua manes spargam magni senis, èque sepulchro
Eliciam felicem umbram, ac uenerabile numen.
Quo nemora italæ se uerunt Panæ canentem.
Et mirata suos requierunt flamina cursus.
Quo lætæ in campis segetes, quo munera bacchi,
Dirarunt colles, nec non cœlestia dona
Siparunt liquidas diuino neclare cellas.
Saluë et gregibus decus, et decus addite syluis,
Quo ductante uale fremuere in bella chortes,
Martiæ horrifico sonuerunt cornua cantu,
Audiuët et Triniæ longelacus, audiuit et Nar,
Ac trepidæ matres pressere ad pectora natos.
Saluë iterum et nato felix et Mantua uate,
Felix et populis, et tanto principe felix,
Quo Gonzaga domus spoliis exultat opimis
Gallorum, cum excussa metu tremit itala tellus,

S ummittitq; humileis alpina ad gesa secureis.
 T educe discussere iugum Francise superbum
 I nsubrium attonitæ gentes, quicq; ora Timaui
 A mne lauunt populi, quos & rigat Adua diues
 G urgitibus, longe & cultis Mela inclytus oruis.
 P er te à seruitio caput eximit accola Parmæ,
 E t quas saxosi uexat ripa aspera Rheni
 S olicitas urbes, quas & de montibus actis
 T urbat Senus aquis, campo inferiore uagatus.
 E t tibi nimboferum inclinat caput Appenninus
 C ommuni pro libertate, & fortibus ausis,
 T eq; & arundineo incinctus ueneratur amictus
 E ridanus, late irriguis plaudentibus undis,
 P ro decore Italicæ, & Belgis belli arte repressis.
 M acke animo Francise, & macte ingentibus orsis,
 A ssurgit cui felici Campania tractu,
 A ssurgit latis uenerata & Dania campis,
 Quæq; nitet pigro tellus madefacta Galefo,
 Quodq; mare Italiam supra, quodq; alluit infra.
 E cce autem insignis cantu, atq; insignior armis,
 B ellorum & laude, & multis spectata triumphis.
 P arthenope tibi lœta canit, quod te ausspice, regno
 R eddit a sit, quodq; è solio uenerabilis aureo
 I mperitet populis, sublato & Marte triumphet.
 N on tamen Hesperidumq; hortos, Berenicia rura
 I dico aut libykos tu designabere saltus,
 Q uos olim excisorq; Hydræ, domitorq; Leonis
 A leides adiit, quibus & splendescere iussit
 P hormiadumq; & agros, & littora iuncta Vesuvio,
 Q uos & Sirenes scopulos, quæ saxa frequentant,

DE HORTIS HESP. LIB. II.

A equaniq; serunt colles, Meteioq; arua
Quosq; secat Sileris frond so margine campos,
A enarie quos nostra colit, colit aspera & Ansur,
A tq; Suessa uago Liris quam temperat alueo.
Nec mibi Naiades, in tanti parte laboris
A bnuerint uiridem salicis de fronde coronam,
N ec mibi culta, shos neget Antiniana recessus,
Queis superat uites Hermi, atq; rosaria Pesti,
Qu&q; & Idumæas mittunt palmaria bacas.

FINIS.

I. I. PONTANI LEPIDINA, CV
IVS POMPÆ SEPTEM.

COLLOCVTORES MACRON,
ET LEPIDINA.

- M. T grauida es Lepidina, & onus græ
ue languida defers
- e O bbam lactis, & hæc sumanti farta
canstro,
- H ac agedum uiridi paulum requies
scœ sub umbra,
- Declinat Sol dum rapidus, desœuit & æstus.
- L. En lactis tibi sinum, atq; hæc simul oscula trado.
Umbra mihi hæc ueteres (mœores) iā suscitat igneis
O coniux mihi care Macron, redde altera Macrōe
- M. Hic mihi tu teneras nudasti prima papillas,
Hic Lepidina mibi suspiria prima dedisti.
Tunc Macron Lepidina tibi, Lepidina Macroni.
- L. Has inter frondeis, uirgultaq; nota latebas,
Cum tibi prima rosam, primus mihifraga tulisti.
- M. Hic Macron Lepidina, meus, me prima uocasti,
Et primus, mea, te alternans Lepidina uocauit.
- L. Viximus ex illo gemini sine lite columbi.
Nox socios uidit, socios lux, oscula iunge
Mutua, sic gemini seruant in amore columbio.
- M. illa uxor memini nunc oscula (prima fuere)
Nostra tuis, tua labra meis hæsere, diuq;
Spiritus alterno hic, illuc se miscuit ore.
Tunc orcus si nos una rapuisse, amantum
Vna futura anima, una etiā simul umbra futura.

LEPIDINA.

- L. Quod felix faustumq; omen sit, reuice coniux
Hirsutum huc thalamis, thalami sunt omnia fausta.
Parthenope thalamo nonq; est dignissima fausto.
- M. Hirsuti, horripiliq; absint age candida an ipso
Visa uiro virgo est? Heroe & coniuge digna?
- L. O Macron. mea cura Macron, Illi alba liqustra
Concedant, collata illi sunt nigra colostra.
- Delioli ad fontem sola, ac sine teste lauabat.
Vidi ego, uidit Anas. uiso candore pueræ,
Qui niger ante fuit, nunc est nitidissimus ales,
Et mihi tum subitus crevit per pectora candor,
Ipse uides, nubes cerne has sine labe papillas.
- M. Quin hæc candenteis lux o mea pascua tauros,
Quod nec sueta ferunt, nostræ sūt munera nymphæ
Ipse tuas mea lux teneo, foueoq; papillas.
Nec liquido cedunt argento aut pondere plumbo.
Fige oculos in me coniux mea, qui mihi lucent,
Et lychnū, et quod nec nigricat Cicendula nocte.
Parthenope an' ne aliis an' ne his dea fulget ocellis?
- L. Magnetem gerit illa oculis, stellamq; supremam.
Venerit ad littus, trahit ad sua lumina pisces.
Iuerit in sylvas, trahit ad spectacula ceruos.
Illicet indomiti surgunt ad prælia tauri.
Verterit illa oculos, in quæ iuuenem' ue, senem' ue,
Ille perit, miseris hæc crescit amantibus error.
- M. Me miserū, ne oculos in me quoq; uertat, & ipse
A uellar procul his, procul ab Lepidina lacertis.
- L. Ne coniux, ne care time, nam sedula mater
Hoc docuit, ter te ut leui pro limine postis
Amplexar, ter rapta tibi simul oscula iungam.

ED

E t dicam, meus es, tenerum quoq; Eringion ore
F erre dedit, dedit atq; ederæ cum fronde racemū
F erre sinu, & geminis te noctu onerare lacertis,
N eu limis mea lux dominam spectaris ocellis,
P ræsertim si blanda pedem nudarit, ibi illa
R etia tendit, & insidias parat, & fuet ignem,
Quæ mibi frater Acon, soror, et soror altera dixit.
M. Hæc eadem mihi Naretas, & amicus Omason.

Q uin maiora ferunt, siccat dum Nympha capillū
A d speculā, et niueæ ludūt sine ueste papillæ,
V idit, & ò dixit Saliceni filius, alis
V tar, & ad celsam pennis ferar ipse fenestram.
A nnuit, & placidis risit dea dulcis ocellis.
I lle uolat, celsam pennis petit inde fenestram
D ic mea, dic formosa, canit dū Nympha per æstū,
A udieris ne deam? L. Ad sepius tum forte latrebā
C um canere inciperet, arox hic dente pilaster
L atrat, ibi ipsa fugas epem, insidiasq; reliqui.
I nuidia (sic Niela refert) Philomela recessit.
A t circū attonitæ stupuere ad carmino Nymphæ,
I psa quidem canit, at uenti posuere silentes,
S trataq; pacati requierunt murmura ponti.
E xoptas messemq; sator, fugemq; colonus,
V erales, earum virgo deponsa maritum.
V itis in arboribus, ederæ pro rupibus aliis,
C oniugis in cupidis gaudet noua nupta lacertis.
I rriguum suuunt fontem sara, pabula rorem.
Nupta suuit socii lusus, & gaudi a lecti.
H æc dea surgamus mēs hoc age, personat hymē,
P opa uenit, celebreisq; uocat hymenaō ad ædes

LEPIDINAE.
POMPA PRIMA MARES, AC
Fœminæ è rure proficiscentes
alternis concinunt.

- F. s Perne tuas salices, et myrto tempora cinge.
Desere septa puer . nāq; urbs tua gaudia sers
M. P one tuos fastus facileis, atq; inde mores (uat.
Parthenope, et quid amor, quid sint cōnubia cura.
F. Disce Puer thalamo lusus & coniuge dignos.
L usus amat thalamos, et amat sua ludrica lectū.
M. P arce Puella uiro nimium pugnare uolenti.
L is thalamis aliena, & habent sua fœdera lectio.
F. E st nigris noua nupta oculis, est nigra capillis.
S pirat Acidalios & toto corpore flores.
M. E t roseo iuuenis ore est, roseisq; labellis,
S tillat Acidalium roseo & de pectoreroremo
F. I ntactum florem, maturaq; Poma legenti
S eruat in occultis Virgo iam nubilis hortis.
M. P oma manu matura leget, floremq; recentem
R ore nouo iuuenis, tenera mulcebit & aura.
F. R iutilus è tenui manat tofo, exit in amnum
P aulatim, & ripis crescens decurrit apertis.
M. E x oculi lesiōre iētu fons stillat amoris.
P aulatim amneis lacrymarū, & flumina uoluit.
F. F omite de paruo tenuis primum exilit ignis,
M ox auctus uersat latis incendia syluis.
M. I gnescit tenui afflatu fax lenis amorum,
H inc incensa furit uenis, & pectora torret.

POMPA SECUNDA NEREIDVM.
Collocutores

COLLOCVTORES Macron, & Lepidina.

L. e ia agedū coniux, qnā pcul æquore Pōpa.[?]
 Haud capiūt virides sinuantia littora Nym
 Nereidū chorus ois adest, en cœrula prima ē (phas
 P ausilipe implexis edera frondente capillis,
 P ausilipe mihi nota, uides, procul innuit, hæc me
 S æpe manu sua ad antra, suos deduxit in hortos,
 D onauitqz Apio, & odorifero Serpillo.
 E t dixit tibi mite Pyrum, tibi præcoqua seruo
 P ausilipe nigro sub candida guttura næuo.
 M. Quam molli incedit possu, & sese exerit ore
 Quæ seqtur, præcincta sinū et pede cädida nudo.
 A n fortasse tibi coniux nitidissima nota est?
 L. V t sese ad choreas Macron mihi carere soluit.
 V t lepida est, ueneres ut toto spirat ab ore,
 A n peto est oculo? memini narrare solebat
 C rambane mater, ea ne est? ea, Mergilline
 I nuideant tibi uel digitos Prochyte, Capriteqz
 N erine ò formosa, ò Nereis Heroine.
 O si sim iuuenis, tecum ut coniungere dextram,
 V t tecum hanc libeat choreas flexisse per actam.
 O nymphæ formosa, ò candida Neptunnine.
 D um siccas simul ad solem, pectisqz capillum,
 T unc ego, tunc niueæ pennas imitata Columbae
 S im uolucris, tibi quæ cerasi cum tempore primo
 M aturos fœtus, & fraga rubentia rostro
 P rouiciam in gremium, primos ut ruris honores
 P er me prima legas, nostro & sis munere prima,
 M. I lla illa, haud aliam uidi gestare puellam

LEPIDINAE.

- Aptius, aut pharetram, aut intēdere fortius arcū.
 Aīg alio hos arcus, alio tua spicula tende.
 Me meus ignishabet, et habet me apectora uulnus.
 L. Me miserā, meus est, alios pete Nympha iuuēcos.
 Mi Macron tege me, collo & tua brachia necete.
 Nesæui Sarni Dea, & tua tela retracta.
 M. Teteneo, auertit telum Dea, fixit & Aulum.
 Ab miser, ut madidis uultum demisit ocellis.
 L. O Macron memini, mater me docta monebat
 Sarnitim fugiē nata, trucem Sarnitida uita.
 Fert intinctum oculis, arcu fert saeuia uenenum.
 Non pareit pueris, sciuivq; inimica puellis.
 Hinc uideas Satyros possim, hic lāguere Napreas
 Deperit hanc Alcon, octogenarius Alcon,
 Insanit Morphe, nonagenaria Morphe.
 Deseruit sylvas, qui nunc colit æquora, Faunus
 Ecce uenit Resina auie inuctissima nostræ,
 Tristior illa quidem patris de clade Veseni.
 Nam teneo, sic lenis anus referebat, amasse
 Hanc nunq; spreuisse procos, at littore solo
 Mōrentem casus, exustaq; regna Parentis,
 Tritonis cupidam uix effugisse rapinam,
 Ter se Dea surripuit, tria feruidus heros
 Oscula compressis liquit signata labellis.
 Nunc quoq; liuor adest. at sunt sine labe, papillæ,
 Quæ superat Nymphas, uideas si forte lauantem.
 Non tibi candidiora poli sint lactea texta.
 Non tibi sit planta crystallus purior alba.
 Ex illo infidum littus, fontemq; relinquens
 Rura colit, dumisq; suas studioſa capellas

Pafit

P oseit, et erranteis seruat cum matribus hedos
Quadruplici insignes hirsuta ad tempora cornu.

O Macrō Macrō mihi me, tibi te noua Nymphæ,
Quæ uenit, eripiat, cingit quæ ad tempora myrtos.

I pse uides. Ubi ridet mare, ridet, et aer.

C ingit quæ ad collum caltæ florentis honorem,
Ubi concedant Dryades, Nereides illi.

Q longis prælata comis, et lumine peto

H ercli supercilis nigris candente popilla,
E s memor, et memissæ decet mea nubilis Hercli,

Quos mihi corrallos, quæ melia liquata dedisti,

D iues corrallis, et mellis munere dimes,

S is memor, et niueum tibi me donosse colostriū,

D eliciasq; resæ primæ, et uacino prima.

M. R isit, et argutos in te Dea flexit ocellos.

L. F allor, an aduentat Caprei maris heroine?

P ræcedens chorus Tritonū, et littora clāgunt.

N on capiunt undante falso caua littora puppes.

H æc ipsa est coniux. Caprei Maris Heroine.

C irestant Aequana hic, illinc inuba Amalphis;

E tfidæ comites, et littoris altera cura.

I llam ego dū Capreas peterē cum matre, sedentē

A d scopulum uidi, famulae properare legentes

O strea, et euulsas lapidoso è margine conchas

A ccepit Dea me gremio, et donauit echimis.

O bſupui ingētemq; humero, ingē: ēq; lacertis,

A iq; utero, et toto retinentem corpore formam.

H orrebant sed crura nigris et pectora setis,

P urior Aequana cum sit nihil, aut sit Amalphi,

V iraq; odoriferum spirent et pectore anethum.

LEPIDINAE

Littora sed crepuere, canitq; silentia Triton.

ROMPA TERTIA, TRITON Comit
dona offerēs. Macron & lepidina colloquuntur.

T. o Decus Italidum, longe pulcherrima Virgo
Sirenum genus egregium, et Diis æqua ppago,
En tua cœruleæ centum ad connubia Nymphae
Dona ferunt, auro grauida & gangetide bacata,
En tibi odoratos Pánchezæ mercis honores
Oceanoq; aduecta ferunt electra Britano.
Ferte agite, & plenis hæc dona reponite mensis.
En tibi mille ferunt niueæ sua ferta Puellæ
Serta auro intertexta, & ramiferis corallis.
En totidem eois bacata monilia gemmis.
Vos agedū cultæ capite hæc noua dona ministræ.
En famuli tibi Tritones simul ære canoro
Seruitiū, et uolucreis propter cana littora currus
Promittunt, iter & placido per cœrulea cursus
Tercentum Iuuenes, tercentum numina Ponti,
Et tercentenis dant hæc tibi pocula gemmis
Fulua auro, uariata Smaragdo, et iaspide tecta.
Vos hæc ò niueæ thalamis seruante puellæ.
En caprei Regina Maris, cui mille ministræ
Telebois Dea, dat fuluis radiantia bullis
Cigula Cynipheo ex auro, et Garamātide ab ora,
Piscū opus, artificisq; manus Diis nota Faburni.
Hæc olim Aenariæ Nereus pater, Illa sorori
Donat habere sui monumentum, et pignus amoris,
Dum migrat sociæ confinia ad antra Minerue.
Est illis adamante, nouo & uariata Pyropo

Fibula

- F**ibula, concordis thalami felicia uincla.
Hoc coniux ubi nuda suo cum conuge uincta est,
Accubuitq; toro, celeri discordia passu.
Diffugit, & thalamos subit hinc concordia notos.
Hac age Nympha tuum, simul et te cinge mariuū.
Nunc o nunc socii celebres agitate choreas
Cœrulei tritonos, & omnia frusta vocate.
Hyment o hymenæe hymen ades o hymenæe.
T.Dicimus o hymenæe hymen ades o hymenæe.
Felix o hymenæe hymen, felix hymenæe.
L.Desit ille quidem iuuenis malus, o mibi Macron,
O Macron mibi quem incussum malus ille timore.
Herculis ad fontem mater secura lauabat
Gausapium, ipsa udos siccabam sola capillos.
Surripuit mibi Supparium, mox innuit, & se
Ostentat formosus, ibi per littora præcepit
Eripio me me, sequitur malus, hic mibi dexter
Calceus in summa miseræ defluxit arena.
Quid non pollicitus ferus hic? ne nunc quoq; tecū
Iam uideor secura mibi, ne respice comiux,
Quam uereor summa ne nos dispectet ab alga.
Littore cedamus, manet illinc altera Pompa.
Ipse uides, sociæ properant è rure Napææ.

POMPA QVARTA MACRON, ET

Lepidina colloquuntur de Nymphis
 Urbanis, & suburbanis.

- L.** e Cce suburbanis longe Prælata Puellis,
 Ecce uenit pingui multum saturata sagina
 Buitine sociis mecum consueta choreis,

LEPIDINAE

B utine diues edis, sed ditior agnis,
E t cui sunt primæ forcimina pinguis curæ,
V i rubicunda nitet, pleni q̄ intenta canistris,
N obilis, q̄ libis, q̄ cognita buccellatis
V limia, q̄ intortis tantum laudata torallis.
Quæ mihi culta placet minus. at de polline uultū
N ò nibil alba placet, tamē est serus ardor amātū.
T heodocie soror hanc festis nam s̄epe diebus
A d choreas uocat, hic dulcē meditatur auenam.
T um canit, ut tacne stupeant ad p̄scua Tauri.
A d fontem duc Nisa boues, dum re tia tendo.
Quid cum sola canit frondosæ ad culmina illæ?
H uc adesò Amarylli, uocant amaryllida syluæ.
H ac Macrō mibi care (tulit fors) aspice Nymphæ,
A d clinum Pista sis adest, en intuba purgat,
R asilibusq; onerat calathis, et stringit anethum.
N on clivus, non fons, non longi hæc littoris acta
V idit ea pictos melius contexere qualos.
N unc quoq; fama refert, liquidū qd in aere rorē
C ogere Apes, q̄ mell a cauis infundere celis,
P ingit, q̄ è uario reddit sua munera iuncto.
F orma illi damno est, nulli cōnubia amantes,
N ulli etiam thalamos Nymphæ Petiere iugaleis.
Quod timeant cupidæ simul aspirare rapinæ
H inc Fauno, illinc Læstrygonas q̄ Cyclopas
C orreptos facie, q̄ candens honore papillæ,
E t næuo migrante, nigroq; ad tempora cirro,
C oniurasse, tori iura q̄ uiolare mariti.
M. H eusquelet formosa domi, merus urget amateis.
C apparition ubi nunc? ubi Sedigitus Manubrios?

Ausi

A usietiam mediis uxorem auellere claustris
 N eptunni centum hic Tritones, at ille superbūm
 E xcuit aurigam curru, et lacerum abicit undis,
 C apparion Petronente, Aeronte sacus Manubrion-
 I lli illi heroes, et digni ruris alumni,
 E t quercu nutriti, et castaneis hirsutis,
 A rbuta queis, miliūq; linquēs abdomen et uncū
 M iscebant fest's coniuia lauta diebus.
 L. P istasis siqua est, digna est heroe mar ito,
 C ultorem tamen et nitis suspirat, et horti,
 E t cui sit cucumis, sit et unca cucurbita curæ-
 E st quoq; spes agiles sciat ut tornare cacos.
 A t non Hermitis, nec Olympiās, aut Conicle
 H æc sibi coniugia, aut hos exoptant hymenæos.
 C onicle consueta plagas et retia ferre,
 V enatorem amat, et uenantis amore tenetur.
 A ucipiūs capta est, hinc aucupis uritur igni
 H ermitis, nec amica colo. sed et apta choreis,
 H æ casus mihi saepe suos, et uulnera nudant,
 Quod felix hymenæo, et quod te coniuge felix.
 N otus Olympiadis nō est amor, et timet, et uult,
 A st prohibet pudor, et duræ reverentia matris,
 T psa tamen cōcurrere equū, et resonare sub armis
 G audet, et è celsa immoritur spectare fenestra,
 P ingit acu tamen, ut credas mugire iuuencum,
 I ncœno grunnire suem, crepitare cicadas,
 V i modo cum geminos filo discreuit amores,
 H unc cerlare aribus risu mitem, et tamen alis
 S æuire, et tacitum stillare in corda uenenum,
 I llacet insolitum uolucres sentire calorem.

LEPIDINAE

I lumen arcu, facibusq; truce māscere in berba,
S ed furtim celeres oculis iactare fauillas.
I licet incensos errare per avia tauros.
E st inter natas fœcundæ prima Labullæ
N omine Formellis, non hac felicius hortos
V illa colit, nulli concedit munere fusi,
S eu ducat linum, seu mollis uellera lance,
S erica seu digitis promittat fila magistris,
A urea seu nivea texatur bractea dextra.
F elix forte sua, Nymphaq; beatior omni.
I lli secretis fons est nitidissimus hortis
P omonis donum, matris tutela Labullæ
M airis hamadryadis, et amauit bac quoq; Pomon
P omon auus Fragolæ, at auus cerealis Aceræ,
V itiseræq; abauus non certa prole Casullæ.
C entum habet hic neptes, ceniūq; è stirpe nepotes
F or mellis, sed cara illi, non aduena fontem,
N auita non suuit, auido quin captus amore
D eserat q; patriam, q; fessos ætate parentes.
V irginis haec nūc fida comes, thalamoq; ministrat,
E t forma intoleranda, q; pictis alta cothurnis,
Q uos illi sicut ex auro miniosus Aluntas.
B lada tamē, facilisq; et amata ad munera comis.
M ille adsumt huic deliciæ, q; bona cōmoda ruris.
V na mihi inuidiæ est cornix, cui noctua Banli
C efferit, aq; oculis Sabuloni graculus albis.
H ec q; ave formosa, et bera o mihi cara salutat.
O bseruansq; fores, quis ait nunc hostia pulsat?
M .C edam ego cur turibus nigris, nostræq; columbae,
S uitq; semel uidisse Deam. Le. uel cesseris Alno.

Ad quam defossi centum illi ex ære trientes
 S eruantur, nunc illa domi parat anxia lactis
 C andentem florem, misto & cum melle farinam.
 M ox subigit succinta sanum, nudata lacertos A
 P ræstringit uiolas albas, & lilia cana.
 P arthenope tum culta manus miratur, ibi illa
 L acteolas, & thyrsiculos, & oluscula signat,
 I nde latet forma nimiumq; & dote superba.
 V erū age, et hoc cōiux (fas est) requiesce sub arcu.
 N om defessa traho uix genua, & inepta caniftri
 S arcina me grauat, & cliuo sūdauimus ambo,
 N uper & hic cecinisse ferunt Meliseon, & agras
 S olantem curas, nec mittia fata gementem
 P hosphoridos natæ, en hic è turribus altis
 F istula dependet, sœui monumenta doloris,
 S ignaq; certa manent, numeriq; per ora feruntur.
 P hosphori nata q̄s heu, q̄s te mibi Phosphori ade
 O mecum o salices, mecum o lugete Myricæ. (mit?
 M. Quin age pone, & onus, et membra labore relaxa
 Nā grauida es lepidia, etonus graue lāguida dñfers
 Hac quoq; P ōpa uenit, uia nec capit ipsa Napæas.
 H ic licet, & spectare unā, et requiesce sub umbra.

POMPA QUINTA, COLLOQUVN
 tur Macron, & Lepidina. Planuris supuenit,
 que Pompam heroum ad nuptias con
 uenientium descritbit.

M. II Vidula est, quæ pria uenit, sed et una rosetū
 Fert Pestī, fert & uiolas hæc una Veseni,
 F uscaq; roscidaq; & uenosis lactea mammis.

LEPIDINAE

L. O coniux prima hæc, Prima hæc ne despice, q̄tum
E t calamis ualeat, & cantu uerum una uideri
N on formosa cupit, luxum aspernata, Procosq;
A spargo gaudet, fungisq; operosa legendis,
Q uos & heræ, quos & matr̄ dimittat in urbem.
O mibi cara soror (potes & soror ipsa uocari)
D ic age, qui comites, quos et ducunt hymenæos
P lanuri o generosa soror Leucogidis albæ.
Pl. D escendūt soror et nemora, et caua flumia currūt
A d thalamos, mille aera deos uomuer e, et ab aliis
M ontibus indigenæ Fauni, proterumiq; ruuntq;
A d portas, iter ingenteis non explicat orcos
Q uos Acherusiæ fauces, noua numina mittunt,
S tagnaq; Baulorum, quos hostia pinguis auerni
E misere adytis, laeuse & fluitantis Araxi.
M ira illis sunt ora soror, radiantia fronti
L umina, fulfureis sumus de naribus efflat.
T empora perserpunt rami, mentoq; rigescunt
H ircosæ seræ, tum guttura, collaq; circum
S qualent, fulfureæ totocq; in pectore crustæ (nox
C ætera mēbra nigror merus occupat, & suis, &
L. M e miserā, hi ne euā? procul ab procul. Pl. o mea
A d cryptā ferratus adeſt, A eronius, adſunt (ſiſte
T ercentum rapidi umbrones, totidemq; moloffi.
I pſi abigent, tecti colla, & longa illa ferro,
O re latrant, ſenū ualeant qui ihibere Typhoea.
M ouerat Aenaria ferus hic, & monte reuulſo
R aptabatq; iter, & littus pede celsus obibat.
I ntraba q; antrū, ecce Acron, ecce aspera proles
L ancusi Pelicon, & marsicus Armillatus

- Deturbant antro, et femori caua nulnera figunt.
 Alle per extremas præceps uix effagit undas.
 L. Et fessa es mea Planuri, et liquidissimus annis
 I t subter, sitienti et aquas, et pocula promam,
 Proximoq; Uranie scorteum, et sua poma parauit
 Que mihi cara soror, forma prior, et prior annis,
 Quodq; uides summa procul innuit alta fenestra.
 Pl. A ssideo Lepidina, et poma, et pocula sumam.
 N ox tibi, et hæcoas referā, summosq; Criarchas,
 Quos mirerere soror simul, et uereare superbos.
 P rimus agit pomam Gaurus cū coniuge Campe,
 I ngentemq; manu Pinum fert, pendet ab alta
 H inc Leporū gressus, inde anatum, post ordine lōgo
 E t Dama, capreaq; et Aper Leboride sylua,
 E t perdix nemore è Clani, et uulturnius Anser,
 A rdeaq; Fuliceq; et grus lucrinide ab alga.
 I pse ebu' o pinxitq; genas, et pectora gypso.
 A t Campe asparago crines redimita uirago
 F rondonem à radice alnum fert strenua, ubi oīs
 P endet, et autumnus, matura et fructibus astase
 P omqaq; Praecouquaq; et auro certantia mala.
 E t uiridi cum fronde Pyra, atq; Cydonia canas
 P er medios uolitanti ramos, merulaq; ululeq;
 P ippilat et passer, et dulce canit Phileomele,
 V rsilon insequitur frontem insignitus echino
 I pse humeris pedibusq; igens, et cornibus ingēs.
 C ornibus ingenteis nutanti pondere cistas
 C astanea è molli, sorbiq; uirentibus, idem
 F ert humero crumerā nucis, et mulctralia lactis,
 F ert lateri geminas immani uentre lagenas.

LEPIDINA E

S orbino è bimo, atq; ex anniculo Viridisco,
E t dextra binnuleos querula cū matre gemellos.
A leua coniux felici prole Marana
L æta canit, sociæ plaudit ad carmina Nymphæ.
I psa fauos, ac mella simul, macerumq; Lupinū,
P lurimaq; in nitidis fert oua recentia qualis.
H æc illa est felix, & coniuge digua Marana,
D octa & acu, docta & lino, doctissima lana.
D os illi, ingentes trecentum ad sydera quercus,
T ercentumq; nuces, quarum tria iugera campi
B rachia protendunt, mille & cum uitibus Alni,
T ercentumq; suū armēū, et nemus undiq; cinclū
A rbuteisq; comis, & nuchi feris Pinetis,
E t quæ se multa circuntegit Esculus umbra.
H unc post incedit lentis Misenius heros
P assibus, ipse senex, iuueniunt sed uiribus usus.
V ectibus hi sublatum alte per bracchia cetum
A ttollunt, caudaq; iter, & uestigia uerrit
I mmensis fera, & informi riget horrida dorso,
T um quassat caput, & minutanti tergore nutat.
F auibus at tenebras simul et uomere, et simul ipsa
V ifa lues, pelagusq; haurire, atq; hiscere cœlum.
O ccurrunt, trepidoc; sinu sua pignora cœlant
A ttionitæ matres, pauc hinc, hinc Plausus euntū.
I psa uiam sibi, qua gressum fert, bellua pandit,
A t tubicen uocat urgente ad spectacula turbā.
C antatis loge i geminat nemora ardua murmur,
P astores tellure sati, gensq; eruta fulcis,
M onstra cauete Maris, scopuloſo et tergore cetū.
V ulnerat, & cauda insidians, & deuorat ore.

V os lusenes celerate iter, et nūm afferte lacertis.
H æc cubicen, turba ingenti clamore salutat
S ebethon noue nupte nuces para, et induit uestē,
Quam tibi Accerrane musco flassente Napæ
N enierunt, quom pinxit acu Pomelia, ut imo
F ronderet limbo patulis satureia ramis,
S ibilet ut tenui de fronde locusta susurro.
I ndue et intextum buxo frondente galerumo.
I n medio telas operosa obseruat Aragne,
D isponitq; manu, uolitatem et captat A silum.
I lle fugam parat, ast tenui interceptus amictu,
I mplicitatq; pedes, et passis instrepit alis.
L ydaq; de tacito prodit tuna turgida nido.
H unc iuxta coniux Prochyteia incedit, et ore,
E t gestu spectanda, et pictæ tegmine pallæ
N exilibus cochleis limbis sonat, horrida echinis
Z ona riget, uiridiq; sinus fronde scit in alga.
I nn manicis querulae ludunt per flumina rancæ,
C um subito extremas interstrepit anser ad uluas,
T um linquunt mediis conuitia rauca sub undis
A ttionitæ, inde cauos referunt ad carmina rictus,
R aucaq; limosæ meditantur murmura ripæ.
A uribus hinc oriens radiat Sol, splendet at illinc
L una pruinosis incedens candida bigis.
I psa manu speculum dextra fert, cuius in orbe
C um se se gemino inclusit latonia cornu,
N octe quidem insidias Satyrorū, arteisq; procaces
D etegit, et cautis aperit noua furtæ Napæis.
I lle iter occulto rapiunt per denia passu.
L uce autem cum Sol speculo diffusit, ibi omnis

Cernere erit curas, & facta infida virorum,
Quique paret thalamo fraudem, litemque maritus.
Hoc fertur domine rarum, ac memorabile donum,
Quo secura sui tueatur fœdera lecti.

Cludicat hinc heros Capimontius, & de summo.
Colle ruunt misti tuenes, mistaque puellæ.
Omnis amat chorus, et iuncti glomerantur amantes,
Is lento incedit passu, baculoque tuetur.
Infirmum femur, & choreis dat signa mouendis,
Assuetus choreæ, ludisque assuetus amantum.
Has inter mibi nota Marillia contat, ad alnum
Cogite oues, amat alnus, amant dominique gregesque.
Respontant, amat alnus, amant dominique, gregesque.
Sparguntur passim è calothis violæque, rosæque.
Et caua Menalios suspirat tibia uersus.
Precedit grauidis bis septem onrata canistris
Pompa puellarum. vident mantilia circum
Alba quidem, croceis sed flauescens illis,
Cuique suis comes heret amans, cui corniger agnus.
Ex humeris graue pendet onus, sua fistula cuique,
Plaudit, & arguta de ualle canentibus Echo.
Sparge tuas Sebethe nuces, en colligit uxori.
Parthenope tua Pomæ sanguis uir felicitateffer.
Ati inuenit manu usq; humeris, & pectore anhelatis
Ingenteis taurorum armos, ingentia aprorum.
Corpora subiecta, duplice pendentia conto,
Bis septem capita hirta albis nutantia faunis.
Ingeminant plausus, & uox sonat, exueniupta,
Exue gansapinas, & nudo corpore ramum
Exice, puniceo præfert quem corrice coniux.

Exue

E xue gausapinas coniux, ramoq; ualenti
S terne aciem, clausis uxorisiq; ingrue portis,
C omminus arma ciens, telumq; in sanguine tingea
F escennina crepant latis conuitia campis.
At lino felix, felixq; Ansatia fuso
O stentat rarum decus, ac uariabile textum
C ostalioris opus, teleq; insigne decorum.
H inc, illinc fluit amnis, opacaq; ripa uirescit
M argine cincta suo, ruptisq; immurmurat undis.
A pparet certo tenuis sed semita calle,
Qua nigrum Formica agmen trahit ordine longo.
F estinant aliae, ut plenos populentur aceruos.
I lla redit rapto grauida, atq; è pondere fessa,
I n uitat sociam in prædam, ac se ore salutant.
P ars condit terræ, atq; hyemi male credit inique.
E micat agmen agens, segetiq; infertur abactæ.
V t nunc iam uideas, nunc iam uidisse putaris,
I n medio positis clauduntur ouilia septis
B alat ouis uacuam ad multram, & se calce tuetur,
V pilio at geminis sudans premit ubera palmis.
E ffluit hinc, illinc tepidus liquor, adiuuat uxor,
B landiturq; uiro, mulgetq; incincta capellam,
E t caua sumanti spumant multralia lacte.
F ilia parua focum bucca excitat, effurit intus
L actea uis, florem inde legunt trepidantis, ahensi.
P ost ubi concurrevit liquor, ac deseruit humor,
T unc parco sale contingunt, onerantq; canistris,
D ecoctusq; nouo lentescit caseus orbe.
C ircunstat pecus ignauum, fucu:q; cullexq;,
Quos sumo puer, aut ramo frondente coerces

LEPIDINAE.

Sedulus, ipsa suo uariatur tela colore.
Egregium domine quondam, ac memorabile munus;
Non arbor frondosa cauis sic uallibus, hortis
Sic mediis protenta cucurbita, non adeo grex
Atilium, dum scalpit humi, sequiturq; parentem,
Oblectant oculos, q; corda liquefiant mulcent.
Tale decus telæ, talem præscribit honorem.
Hos ego cara soror uidi, nouiq; Oriarchas.
Murronem fama est cum coniuge Tisatea
Aduentare etiam, q; centum properare quadrigis,
Ilicet frondentem caput, q; colla ilice cinctum.
Hunc centum ciceris grummos, totidemq; faselli
Conuictare, fabæq; ingenteis uoluere aceruos,
Horreaq; annosæ Cereris, tum præla trecenta,
Est uini fontem, atq; lacus Lenæidos undæ
Curribus effluere, stagnare liquoribus arua
Baccheis, ipsum ex alta fluitare Caserta
Euchion, in laticemq; lyæum abiisse Casoram.
Vxorem uero assuetam Marcinida soli,
Est lini cultricem, olerumq; , q; cannabis, illam
Est properare iter, q; rhabdas agitare uolanteis.
Nequa sit thalamis per se mora, nec mea, ne tu
Crede aliam, seu uere fabis, estate faselo
Fortius infudare, atq; inuigilare colentem.
Ipsa q; acu insutas uestes iunco, atq; genista
Dat dominæ, ipse q; crateras nouu opus Faberontæ
Legit heræ, q; triplicem palmæ de fronde coronam,
Fictiliump; operum decus immortale mitellam,
Intinctamq; eroco, q; frondenti bacchare cinctam,
Est mihi iuncta fide, q; separum Puluica cura,

Hoc

Hoc et idem mea Panicoclis studiosa lupini
 Aduentare refert socia cum gente Vesenuum
 Oblitum cladisq; sive, heterumq; malorum,
 Finitimosq; heroas, et alta ex arce Cicale
 Hirco sum Capreonem hirco, nymphaq; creatum
 Succinctum rapis, et amictum tempora porro.
 Curribus hunc corbes, atq; horrea auellanarum
 Duehere, ipsum uida referentem carmen auena.

Rura meate Amaylli tenet, ego uector i urbē
 Dum redeo simul et Peponos cole, et allia uelle.
 Ex urbe o Amaylli tibi noua munera porto,
 Fusoq; flauamq; colum, pictosq; cothurnos.
 Iterant socii, atq; iterant noua carmina ualles.

Nos dominæ siliquas, et corna rubentia, felix
 Oscula Sebethus feret, et feret oscula Virgo.
 Nos ferimus dulcē Peponum, et Melimela beatis,
 Hi Peponū, et Melimela legēt, thalamoq; toroq;

Ipse autem monte è summo sua dona Vesenus
 Deuetat triuim ad uetus, Artusq; macellum,
 Inuenitusq; asino sporgit sua munera plebi.
 Delicias ruris, post et digitalia, et aptos
 Verticulos fuso, et tinuleas uolellas.

Plebs plaudit, uarioq; asinum clamore salutant,
 Brasiculisq; apioq; ferum, nucibusq; coronant.
 Mox uecti grauibusq; rotant uinalia contis
 Pleba horno, plena et bimo mitrata quadrimo.
 Illaruunt, ipse ex asino sua munera laudat.
 Laudantem plausu sequitur uestina iuuentus,
 Dissultantq; caue, fauet et de uallibus Echō,
 Qua facie mea Plauri, quo est ore Vesenus?

LEPIDINAE.

Pl. P orticia hoc mihi fida comes narrare solebat,
C armeli simul ad fontem dum rapalauamus,
V entre quidē modico, at medio de pectora gibbū
P rotendit, quanta est Bauie cretilis olla,
Qua miscet suibus pulles, farcitq; catinum,
Quodq; pudet, nullas res hic habet, & caret illis.
P ro quibus intumuit cucumis niger, inde Napæ
H uncrident, rident & oreades, ille superbum
N urat, & inflexo quassat nigra tempora cornu,
Quod longe horrescit setis hinc inde reflexis.
A t caluum caput, & nullo uestitur amictu.
S tant mento sentes, horrentq; ad pectora dumi,
A b uereor Soror, & dicam tamen, huius ab ore
C uruantur geminæ sannæ, quarum altera pontū
T etra petit, flumusq; ferox, & littora uerrit,
A lteria Sarastris fauces, saxa horrida Sarni.
A c tantū nō. Le. Ah soror, ab mea desine, et istos
E narrare oriarchas, en uenit aurea Pompa.
E ncultæ Dryades, cōptæ quoq; Oreades adsunt,
E t choreas agitare pares, & dicere uersus.

POMPA SEXTA, DRYADES ATQ; QUE Oreades alternis concinunt, Ma- cron & Lepidina colloquuntur.

D. t Vr turibus si certa fides, certusq; columbis
Est amor, at uariat nō mutuus ardor amæ.
O. Turturibus si certa fides, certusq; columbis (tum.
Est amor, & thalami sunt uincula certa mariti.
D. F ert filicem desertus ager, male cultus & hortus.
Non filicem bene aratus ager, non cultior hortus.

NON

- O. N on rixam cultus thalamus non culcitra litem
 F ertipacem thalamus cultus, fert culcitra somnū.
- D. S omne lo, pax dulcis lo, cantate puellæ.
- O. O scula lo, amplexus et lo celebrate sorores
- L. H as coniux, mea Planuris sat nouit, at illam
 N osse nequit mea fida comes, mihi cara Patulcis
 C ulta comam, succincta sinus, et candida pectus,
 Q uæq; etiam roseo uer ipsum spirat ab ore.
- M. T alis eras, cum te primum Lepidina sub ulmo
 C antantem uidi, croceis sic ipsa cothurnis
 S altabas, sic ora rosas, sic colla ligustrum
 F lorebant, memini numeros, & uerba canentis,
 V rit me Macronis amor Neside creati.
- L. I pse refers, patula cantat meus ignis ob ulmo,
 V lmus amor Macronis, amor Macronis ab ulmo,
 A lter erat croceus, alter tibi calceus albus.
 C ingebat crines frondoso è subere ramus,
 E t primo tonsore tibi noua barba nitebat.
- M. I psa, canis, querulæ rumpunt tua uerba cicadæ,
 E t disti, nec amant, et sunt sine amor cicadæ.
- L. I pse areu querulas stringis de fronde cicadas,
 E t disti, querulæ rumpant nunc uerba cicadæ.
- V t se ad choreas Macron mouet apta Patulcis,
 E t niueis suris, nigrisq; Patulcis ocellis.
- M. S ic memini niueas nudosti tum mibi plantas,
 A d fontem cum fessa lauas, ego condor in ulna.
- L. I psa canit formosâ Patulcis, amatq; Patulcis.
 M e miserâ, ut tristes surgunt ad tempora aruge.
- P a. P arthenope Sebethon amat, Platamonis Halatû.
 V traq; Nympha suu ienet, et sonet utraq; amate.

LEPIDINA E.

S ola Patulcis amans, sola ē sine amāte Patulcis.
I llum Nisa tenet deserti ad littoris algam,
N igra genu, croceisq; genis, & lumine glauco.
A lba genu, roseisq; genis, et lumine nigro,
O req; puniceo mōeret deserta Patulcis,
E xpectatq; Deē non seram uindicis iram,
E t uenit ad choreas, nec iam desperat amantem.
N isa meum tandem reddes mihi Nisa Niuanum.
M . V t languet formosa, & amari digna puella,
E t sua furtā mihi narravit sēpe Niuanus.
N isa illum studiis auium ad sua littora traxit.
T u modo fac uiridem Ligurim de coniuge Pansā
(D eperit hanc iuuenis) nunc hoc age p̄fice cōiuix
C oniuge de Pansæ dono ferat ipsa Patulcis.
N ò mora, qn retrahat celerē in sua nota Niuanū:
I psa patulcin adi, cura est mihi adire Niuanum.
L . O coniux ò Macron, ego hoc pro munere iam scis,
Scis tibi quid referam, refert sua dona Patulcis.
M . Ecce uenit formosa, uenit decus Heroinon.
E t myrto diues, serpillisq; inelyta uirgo.
C larathymo, longe q; etiam clarissima melle
A ntiniana, ruunt huius fama undiq; amantes,
E t bona pars sine dote petunt cōubia Nymphæ.
I psa seni blandita, senem cupit, huius ab ore
E t choreas agit. & carmen meditata per hortos
L æta canit, stupet ad sepem mirata iuuentus.
H inc sola incedit, passuq; elata superbo,
I nnuitatq; senem et suspiria ridet amantum.
N ec nosti Lepidina Deam? Le. Quin ò mea cura
(Non dum notus eras) sensi sua rupe canentem.

Prima

P O M P A . V I T I

172

P rima illi uox Eurydice, meaq; optim a coniux
 E urydice mihi solus amor, tum uerba notaui.
 N unc numeros memini, qd amor iā deniq; sensi,
 Quid sit amor, quid hymen, qd sint cōnubia nosco.
 M,E st illi sepostum opus artificis Melidoxi
 F istula sunt numeri intacti cantoris Hymellæ.
 D espicit hinc et oloris auenam, et carmina cygni,
 T ū septē nitidæ sunt præsto admunera Nymphæ.
 S edulaq; Vranie scenam,, atq; umbracula tendit.
 I llam non aliâs ederæ cinxere uirentes
 A ptius, aut roseis insedit fistula labris.
 Q uin numeros meditata canit noua carmia virgo.

P O M P A S E P T I M A , A N T I N I A N A

hymenæum celebrans feliciter ominatur, Ius
 uenum, ac Puellarū chorus recinit, Ma
 cron, ac Lepidina colloquuntur.

An. d icite lo iuuenes, & lo geminate puellæ.
 Hesperus adueniet fausto tū sydere, nymphæ
 Qui referet thalamos, qui uincula necat amatu.
 D icite lo iuuenes, et lo geminate puellæ.
 Ch. Dicimus ò hymenæe lo hymen Hymenæe.
 An. Hesperus adueniet, socii qui fœdera lecti,
 Qui statuat leges, qui deducat Hymenæum.
 Dicite lo iuuenes, & lo geminate puellæ.
 Ch. Dicimus ò hymenæe, lo hymen hymenæe.
 An. Hesperus adueniet cari desponsor amoris,
 Qui teneros lusus, & mutua gaudia monstreret
 Dicite lo iuuenes, et lo geminate puellæ.
 Ch. Dicimus ò hymenæe lo hymen Hymenæe,

LEPIDINAE.

- An. Inter a adueniet dum uesperus, aureus, et dum
F lameolum, & roseos hymē parat ipse cothurnos,
O mnia dicamus thalamo, geniumq; citemus.
G ausapinas uirides, noua nupta nouusq; maritus
I nduite, & uiridem capiti geminate coronam,
S int uobis anni uirides, uiridisq; iuuentus,
E t uirides horti, sint & uiridantia rura.
D icite lo sic fila neunt, sic stamina uoluunt.
Ch. E uge lo sic fila neunt, sic stamina uoluunt.
An. N ascetur proles heroo sanguine digna,
A ltera quæ tauros domet, et sciat ordine plantas
D ifferere, et lentam in quincuncem ponere uitem,
F elix et pratis, et felix ubere terræ.
D icite lo sic fila neunt, sic stamina uoluunt.
Ch. E uge lo sic fila neunt, sic stamina uoluunt.
An. A ltera, quæ telas cum pectine ducat eburno,
D ifcernatq; & acu sylvas, & flumina ducat,
E t fuso, dociliq; manu ingeniosa propago.
D icite lo sic fila neunt, sic stamina uoluunt.
Ch. E uge lo sic fila neunt, sic stamina uoluunt.
An. N ascetur heroes, et heroum inclyta pubes,
A clidibusq; sparoq; uerutisq; apta iuuentus.
Qui monstra oceanii, qui faxicolas Tritones,
A uertant terræ, sirenum et littora seruent.
D icite lo sic fila neunt, sic stamina uoluunt.
Ch. E uge lo sic fila neunt, sic stamina uoluunt.
An. N ascetur qui Mopso, & Faunigenis Melibœis
D ent iura, et gregibus saltus, & pascua monstrant
I psi pastorum Reges, pecorumq; magistri.
D icite lo sic fila neunt, sic stamina uoluunt.

Euge

Cb. Euge lo sic filia neunt, sic stamina uoluunt.

An. Nascetur qui longinquis procul aduena terris

Hæc adeat Pastor pauper loca, cuius ab ore

Arida uicini resonent et saxa Veseni.

Ipsæ quem Pinus, ipsa hæc arbusta uocabunt.

Ule alta sub rupe canet frondator ad auras,

Pastoris musam Damonis, et Alpheisibæi.

Illi concedant hi ne Tityrus, inde Menalcas,

Alter oueis, alter distentas lacte capellas,

Est mirata suos requiescent flumina cursus,

Damonis Musam dum cantat et Alpheisibæi.

Dicite lo sic filia neunt, sic stamina uoluunt.

Ch. Euge lo sic filia neunt, sic stamina uoluunt.

An. Nascereturq; alius longo post tempore Pastor

Aduena et ipse quidem, proprii sed consitor horti.

Ausit et hic tenerum calamo triuisse lobellum.

Hunc et Damætas, et amabit lyctius Aegon.

Alter oueis niueas dono dabit, alter et Hedes.

Hic pascet niueos herbosa ad flumina Cygnos.

Misceat ipsa suos pastenii Amaryllis olores.

Hic et populea uacuus cantabit in umbra.

Vranie intactam cantanti iunget auenam,

Est cantum argutæ referent ad sydera ualles.

Dicite lo sic filia neunt, sic stamina uoluunt.

Ch. Euge lo sic filia neunt, sic stamina uoluunt.

An. Succedentq; alii Damonis, et Alpheisibæi,

Quicq; etiam tenui Musam meditentur auena

Pastores ederainfignes, et arundine clari.

O mihi tum ut choreas agitare, et dicere uerfus

Compositiq; senis mutæ applausisse fauillæ,

L'EPIDINAЕ.

Vtinuet. & notam tumulo instaurare querelam.

Ipsenex tacita positus laetabitur urna.

Dicite lo sic fila neunt, sic stamina uoluunt.

Ch. Euge lo sic fila neunt, sic stamina uoluunt.

An. Dicite lo, Hymenæe lo Hymen Hymenæe.

C. Dicimus lo Hymenæe lo, Hymen Hymenæe.

Io Hymenæe Hymen, Hymen Hymenæe.

Felix lo Hymenæe Hymen felix Hymenæe.

L. O Macron Nympha hæc lerido ut sermone locuta
Illi mel labris, fauus illistillat ab ore. (est,

M. O coniux, Nympha hæc longe est ditissima melle.

Centum habet hæc Apium tabulata, examia cētū.

L. Nuc agedū, ad thalamos propat nāq; undiq; pōpa,

Quæ Macron domino, dominæ Lepidina loqmur,

Couueniat, nanq; illa & forma, et dote superbit.

Dos illi centumq; boues, toridemq; iuenci.

Tercentum simæ cirnæa matre capellæ.

Cornigeriq; bedi totidem, queis fronte sub hirta

Abescunt maculæ, sunt cætera corpora fului.

Custodes gemini Arctoæ de gente Lacones.

Mille Theatinis errant quæ, montibus agnæ.

Pæterea decus illud inenarrabile textum

Fondentis Zonæ cerasi de cortice nexæ,

Aurato & iunco, & purpureis uiburnis,

E cuius medio pandens auis altilis alas,

Et scalpit terras, & pullos euocat ore,

Illi triticea tingunt sua rostra farina.

Moxtouet abductis saturos sua mater in alis.

Ergo quid domino, dominæ qd uterq; loquamur,

Dic Macron, sua uerba suo sint munere digna;

M.Qui tuus est & ubiq̄ comes, lepor ad sit & ipse,
 C.um primis Lepidina tibi, & Venus illa loquēti.
 L.R.ura Lepos meus is coniux colit, effugit urbem.
 F orsit an et dominæ risum mouisse iuuabit.
 M.S uavia sint quæcunq; feres, Lepidina memento.
 L.Quin etiam geminata illi simul oscula tradam,
 M.S ic dices, cape nympha bonū, qui me urit amore,
 O bbam lactis, & hæc siemanti ferta canistro;
 T ercentumq; illæ cirnea matre capellæ,
 M ille Theatinis errant quæ montibus agnæ,
 B is grauidæ fiant anno, bis & ubera tendant.
 S ie dicam, sume hos culto de margine fructus,
 Q ui tibi notus amor nostri, matrisq; patrisq;
 C ornigeri q; illi geminos de coniuge fœtus
 S uscipiant fronte albenteis, et tergore fuluos.
 I pse mareis nideas uno de uentre gemellos,
 S is Macron illi, illa suo Lepidina Macroni.
 H ac nos, & properemus, et hostia celsa petamus;

F I N I S.

MELISEVS.
I. I. PONTANI MELISEVS, A QVO
VXORIS MORS DEPLORATVR.

COLLOCVTORES CICERISCVS
ET FABVRNVS PASTORES.

- Ci. *I* cecinit Meliseus, et hæc quoque
*S*igna doloris
b S eruat adhuc Corylus, uidi tua
funera coniux.
*N*on ò non perii, cæsoque; cortice
signat
*P*opulus; Ab moriens morientē Ariadna relinqs
F. P rò facinus, tantum ne tibi Melisee dolorum?
C ui modo conuallesque; caue, saltusque; querenti
R eddebāt, mihi te, quod te mihi Phospori ademit?
O mecum ò salices, mecum ò lugete Myricæ.
C, V ox illi, gemitusque; sonant Ariadnan, & antra
R esponsant Ariadnan, ibi miserabilis. eheu
T e sequor ò coniux, alta et de rupe sonantem
D eturbat, quæ cara seni pendebat ab ore
F istula, dumque; cadit fluitans sua reddit arundo
E t numeros, & uerba refert uocalis arundo
T e sequor ò Ariadna, morare Ariadna sequentem.
F. E rgo senta iacet, spinosissque obsita dumis
I lla quidē & Nymphis, et musis cognita auena?
N ec Corydō, nec Thyrsis eā, nec legit Amyntas?
*C. Q*uin legit, dum spirat adhuc sub rupe, Patulcis,
E t dixit tibi Daphni, tibi noua munera seruo.
C antabisque senē ad tumulū, condescque sepulchro,
I nde leuem calatum labris admouit, & alto

Corde dedit gemitum, cantusq; effudit amaros.
Senerat ipsa suo segetem cum coniuge, et una
Purgarat ualida segetem cum coniuge marra.
Ipso suo segetem cum coniuge falce secarat,
Et grauidos torta culmos religarat auena,
Contuderatq; suo messem cum coniuge, et aure
Actarat fragilem socio cum coniuge aristam.
Interea socio demulserat aera cantu.
Mox simul aestiva requierat fessa sub umbra,
Carpebatq; leueis caro cum coniuge somnos.
Ab dolor, abreptamq; toro, auulsaq; lacertis
Coniugis, hanc rapuit uolucris Proserpina curru.
Clausit et aeterno torpentia lumina somno.
Lugeat hanc desertus ager, desertus et hortus,
Et deserta teges, desertae et compita villae.
In primis luge labor, heu labor irrite luge,
Et marræ, et segetes, fraudataq; praemia ruris,
Et uanam sine fruge operam, manuumq; boumque,
En squalent prata, et sua sunt sine honore salicta,
Extinctamq; Ariadnan agri, Ariadnan et ipsæ
Cum gemitu referunt syluae, uallesq; queruntur
Extinctamq; Ariadnā iterant clamantia saxa,
Et colles iterant Ariadnam, Ariadnan et annesi
Conueniant ululæ ad questus, geminætq; querelam,
Infelixq; Ariadnan auis gemat ore sub imo.
Ipse etiam querulæ iungant suspria frondes.
Duxerat ipsa leui fuso sub tegmen, et ipsa
Tenua sub celeri uersarat pollice fila.
Ipso sua studiofa manu glomerarat in orbem,
Atq; hinc uimineis onerarat lecta canistris,

MELISEVS.

Dum tenui insertas orditum pectine telas,
Vnde uiro, unde et natis sua texta pararet,
Vnde sibi cultumq; sinum, et mantilia cana,
Quem olus, intactamq; rosam deferret in urbem,
Atque aræ solitos uerno sub tempore flores.

Ahdolor, ab lacrymæ, uerrentem licia, et oras
Stringentem telæ, radiosq; et fila trahentem
Occupat atra manu, truncatq; rigidita pensa
Immittis Lachesis, crinemq; è uertice uellit
Purpureū, et furua circum caput horret in umbra.

Quo radu? quo Pensa? quis o quis staminis usus?
Quo telæ studium infelix? quo Pecten, et orsa?
O dolor, o lamenta, gemat miserabilis eheu
Consuetus dominæ turtur, consueta columba.
Illa colum ducebat, ibi uestigia circum
Ludebant geminæ uolucres, ludentibus ipsa
Et cicer, et tenerum spargebat blanda cuminum,
Mulcebatq; manu, gemat heu miserabilis eheu
De trabe moesta sua nidumq; relinquat irundo.
Dum telam stringebat, et acre sonantia Linæ
Etcantu lenibat opus, iu[m] flebilis ales
Ingebat socias lachrymoso carmine uoces,
Miscebaturq; modos, gemat heu miserabilis eheu
Hui gemat infelix Liguris, cui grata petenti
Purgabaturq; nucem, contusaq; crusta liquabat
Mellis arundinei, uitreum et de fonte liquorem.
Ad gemitum coeant lacrymosi compita ruris.
Postores Ariadnā, Ariadnam armenta querantur,
Extingtamq; Ariadnan opacis Buccula sylnis
Cum gemitu testetur, et antra Ariadnan, et ipsa

I ngeminent montes Ariadnā, Ariadnā et umbræ.
 C laudite oues stabulis, stabulis cohibete capellas
 F ormosæ ruris natæ, innuptæq; puellæ.
 D um matres Ariadnā iterant, uos auia planctu
 I mplenies, legite intactos, & iungite flores
 E t Solis luctum, & pueri lacrymantis amorem.
 T exite & abscissos ueneris de fronte capillos.
 P ost ubi lo Ariadnan lo Ariadnan, & ipsum
 I mplestis clamore nemus, hunc addite honorem
 A d tumulum, pia uerba, acrem testantia luctum.
 P rofusoq; coloq; & uimineis calathiscis
 H os flores, atq; hæc tibi ferta Ariadna paramus
 A d laurum, tumulo tibi que iam crescit, & offa
 A mplexens densa tumulum mox conteget umbras.
 P ro lino, telaq; & pro sub tegmine, & orsis
 H as lacrymas Ariadna, atq; hæc tibi dona nouemus.
 E n lactis florem ad tumulu, & redolentia mella.
 P lacamusq; pios maneis, & condimus umbram.
 A eternum & ualeas Ariadna, æterna ualeto.
 Nebat acu tunicam nato, indusiumq; puellis,
 F undebatq; manu latices, dum pingit ab urna
 S pargentem Sebethon aquas, dum labitur amnis.
 P er salices strepit & ripis frondentibus aura,
 M urmurat & tenui decurrentis lymphas furro,
 I psa sua lucem dextra insignibat, & auras
 S pargebat flammis, radiisq; micantibus atras
 P ellebat tenebras, primo ut Sol splendet Eoo
 F ulgidus, & tremulis intermicat ardor in undis,
 A b dolor, ab gemitus fleat o fleat excita syluis
 E sculus. & duræ ueniant ad funera quercus.

MELISEVS.

F ormat acū dū quercū, & mollibus esculus umbris
D um surgit uiridans, procul ab procuī ingruit acta
T empestas erebo, uellit quæ funditus altam
E t quercum, & fractis discinditur esculus umbris,
E t tunicam, & tantos secum rapit austē honores.
I nde repens lucem nox occupat, occidit & Sol,
E t radii, ipsa nouis Ariadna offusa ienēbris
C aligat nocte, obscura & circundatur umbra.
C rudeles Radii, quo lux, quo purpureus Sol?
C ruelisq; dies Mecum o' mecum ite puellæ
A dulictum, mecum ite deæ, mecum ite sorores
N aiades, quibus illa choros iungebat, & una
N udabat liquidis argentea membra sub undis.
H ucsociæ Dryades simul & celerate Napæ
V mbrarum memores, choreæq; in montibus actæ
E t questus geminate, & amarum intendite luctum.
S ol obiit, tenebræ exortæ, non pabula rorem,
N on imbre fitiant segetes, non culta liquorem.
I n lacrymas abeant rores, imberq; liquorq;
V nde fluant queruli lacrymoso margine riui,
M urmuraq; ipsa sonent Ariadnā, Adriadnā & ipsi
S uspirant cursus, uideq; querantur arenæ.
L ux periit, tenebræ offusæ, iam robora frondes
E xcutiant, foliisq; leues spolientur & alni.
I psa comas laurus, tristesq; auellite myrti.
D um frondes, foliisq; comæ miscentur, & auris
H uc, illuc agitantur, & excitus instrepit aer,
I psa aer, ipsa frondes folia ipsa, comæq;
D um uolitant strepit & miseris conquestibus aura,
T riste fleant Ariadnam, impulsaq; saxa resulant
Flebilibus

F lebilibus numeris Ariadnam, Ariadnam, ut ipse
I pse senex renouet luctus, & prodeat antro.
C i inierat, laerymisq; genas, atq; ora Patulcis
E auerat, hic miseræ comites & pectora duris
P lanxerunt palmis, & saxa sonantia longo
I mplerunt clamore, & fœmineis lamentis.
T um senior gemitum ingētem dedit, et scidit alba
C aniciem, simul bos effundit pectore questus,
Arefcat mihi ros, & Apes sua mella negarint.
N on o' non mihi cara fauos quæ deliquerit uxor.
T orpescant flores, pomum mihi deneget arbos.
N on o' non mihi poma manu quæ feligat uxor.
S qualescat seges, & messem mihi culta negarint.
N on o' non cererem mihi quæ mea uentilet uxor.
A refcant horti, frugem mihi deneget hortus.
N on olus o' mihi quæ, nō quæ meatondeat uxor,
T orpescat focus, atq; igneis focus ipse negarit.
N on o' non mihi farra foco quæ torreat uxor.
D ifspereant fontes, & aquas mihi deneget amnis.
N on o' non latices mihi quæ mea misceat uxor.
T riste ruat cœlo excidium pecudi, atq; capellæ,
N on fœtum dent armæta, aut mulætralia succum.
N on o' non mihi lac quæ cara coegerit uxor.
I nfelix cœlo exitium ruat, ut necq; lanam
V ellera dent nullæ ueniant ad licia telæ.
N on o' non mihi texia manu quæ neuerit uxor.
D ira lues cœlo ruot, & ruat altus olympus
S tragem agris, stragem arboribus, terræq; ruinâ
D et super, & mediis tellus internatet undis.
N on uxor mihi cara domi quæ sarcula curet,

MELISEVS.

N on falcem quæ acuat messi, lignisq; securim.

N on socia gratorum operum, consorsq; laborum.

N on heu quæ defæcta senis locet ossa cubili.

C antantinon quæ numeros, & uerba ministret.

P ulsantem non quæ digitis innuet, & innuet ore,

N on oculos quæ claudat amans, donetq; capillis

E xtinctū, et lacrymis decoret miseranda sepultū,

Quæ memor æternumq; uale, uale adhostia dicat.

Ci. H ec Meliseus, & antro sese condit opaco.

E x illo latet, & cura tabescit, & annis.

F orsan & ipsa Faburne dies solabitur ægrum,

M itescetq; malum, nec tanta silentia frustra.

N uper ad extremā foribus quæ proxima, myrtū

N on expressa quidem tamē est uox reddita, lauri

E ste mei memores, fontemq; inducite lauris.

N aiades mihi cultæ, & Solem arcete hyacinthis.

Fa. N uper & ad ueteres Citrios, dum tundet anethū

V xor, et ipse simul mentam, atq; sisimbra purgo,

S uspirantem illum, et querula cum uoce ferentē,

I ntenti accipimus, Longū o' desleta, quid umbra

N ec mihi nocte uenis, nec amica occurris imago?

H uc aures Cicerisce, uides quid coruus ab ipso

I mpluuiio. consuetus heri ploratibus Ales,

Quid Coruus secum incrocitet, meditetur & ore?

E t manes me me fugiunt, & uita grauatur.

C ur o' cur nostri nouos quoq; pœnitet auræ?

Ci. Quin aureis ueterē ad postē, qua ianua biulca est,

A dmoueo? ipse sub hæc coryleta Faburne maneto.

Fa. A n potius, qua lotos, & alticomæ Cyparissi

T riste gemunt, scripto q; dolent in cortice Cedri?

Parcite

P arcite apes, nisi triste, nihil de rōre legetis.
 I nfecere mei rōres, & Pabula questus.
 A b dolor, ab desiderium, non antra, nec horti,
 N on imē ualles, non syluæ, aut flumina seruant,
 N on monimēta senis. quin hic quoque signa dolorū
 T osus habet memor, et lacrymas, quas ebibit ante,
 N unc quoque gutta referit, referunt et saxa dolorē.
 C. i. le Ille quidem flet adhuc, sed multa Faburne leuari
 P osse monēt, numerique monent, et uerba querētis,
 Quæque ipse in uultu speculans, & uoce notaui,
 D um uacuam in foribus discreto uimine texit
 F iscellam, & uario solantem se Orphéa cantu
 C oniuge cum socia pingit, memoremque querelam
 Quæcunque ad iuncū ingeminās, miseratur amāte.
 M ox subdit, o' mea qsnā? heu qs mea uulnera cuo
 E n audi. Mihi cure cur o' mihi triste miatur (ret?)
 I ris ab exortue mōrent fata, luget & hortus.
 T adē o' tādē Aquilo nubes disperget, et austros.
 Qui nam o' qui desyderiū, et mea uulnera sedet?
 O rpheaque, Eurydicenque sequentem intexite iunci,
 D um fiscella leui circunfrondescit acantho.
 S ænit hyems dira, & pecori ferus ingruit aer,
 A te Apibus, tandem o' tandem mitescit & aer,
 E t Zephyri uer diffundent, quæ nā aura, qs ægrū
 S olatur ueris tepor, aut noua mulcet irundo?
 O rpheaque, Eurydicenque sequentem intexite iunci,
 D um fiscella leui circunfrondescit Acantho.
 A rescunt cœli uitio, atque uredine Prata,
 E t syluis cecidere comæ, tandem o' tandem imbres
 R estituentque comas syluis, & gramina pratis.

MELISEVS.

Qui nam o' restinguquitq; ignes, & uulnera sanat?
Orpheaq; Eurydicenq; sequentem intexite iunci,
Dum fiscella leui circumfronde sit acantho.
Hæc senior, suetam interea nec spernit auenam,
Et patera exornat nymphis, et mulcta vacuæ
Fa. Non amnes Ciceris, aut hæc quæ flumina cernis.
De cresent, non usta calore, augmentur ab imbris.
Post coeli tempestates, Pelagiq; procellam
Componunt sese fluctus, & nubila cedunt.
Tristitia quoq; meta sua est. Meliseus ab antro
Prodidit tandem segetis memor, & memor horti,
Diluet & rastris curas, & falce dolorem.
Ci. Quin potius, quoniam uer appetit, et sua curæ est
Insitio, falcemq; illi, cuneosq; paramus?
Cortice quoq; etiam lentescat uulnus, & udo,
Quæ super ipse linens imponat glutinalibro.

FINIS.

SYNCERIVS, ET ZEPHYREVS
 PASTORES Queruntur apud sepulchrū Mæo-
 nis, mox à dolore in soluptatē cōuersi, amatoria,
 ac pastoralia quedā canūt, sub ipsius autē Mæo-
 nis persona Pauli Artaldi medici mors deploratur.

Sy. *P se uides, quo tot Zephyree iuuē-
 ta, sepulchrum*

i *C uncta tulit, superat uix ab, uix
 est super umbra.*

Ze. *S ynceri non umbra diu, non fas-
 ma, nec ipsa*

*E xtabunt monimenta, rogo uix pauca supersunt,
 Mox eadem nox obscura caligine condet.*

*Quæ tumulo circum increscant uirgula, uel alto-
 l gne uis excussa polo, aut manus iproba pdet,
 O ssaq nuda solo sparsa atq; ignota iacebunt.
 N e post ossa quidem, nec fabula Mæonis ulla.*

Sy. *H æcigitur Zephyree dies? hæc summa laborū ē?*
Quin potius, quoniam sunt nulli Mæoni sensus,
Mæona nec lacrymæ ue iuuāt, aut carmē, eamus,
A ra uale, cineres magni pastoris auento,
N os Mæon. nos te æternum saluere iubemus.

Ze. *D ifcedens ego terra tibi, quæ Mæona seruas,*
E t desyderiū, & lacrymas, meaq oscula linquo,
T e Zephyri foveant molles, te lenior aura.
Mæonis & de qua fronde scet Amaracus urna.
V sq; fluat liquor ille tibi, quo nulnera & ipse
S anabat, quo Naiadum comebat & ora,
E undebatq Deū Ambrosiā per rura per hortos.

MAEONI

A eris et medica purgabat ab arte uenenum,

Quo fuit et syluis olim tam notus, et urbi,

Et fama superauit Ocrim, iugaq; alta Matesi.

I pse uale aeternum Maeon, mihi maxime Maeon.

Sy. Nunc agedū tenues calami, mea dulcis arundo,

D ii cœlo, terris umbræ, nos lenibus auris

C antanteq; fruamur, et otia leta sequamur.

C ura olerum, studiumq; berbarū, artesq; medēdū

V iuueniem iuuere, expressi et Maeona succēi.

M e compresse iuuant labris labra, Phylli uenitos

I pse inter frondes, coryletaq; densa latebo.

Ze. O scula me suppressa iuuant, mea Lychni maneto,

Qua Platæ strepit ubra, sonat leue murmur aquæ.

Sy. Non me tam leuat aura Canis stientis in æstu,

S pirat A cilla suo q; quod de pectore anethum.

Ze. Meritis fouet aura Philenidis, aura cachini,

S ordeat ut Philomela, apiq; ad septa susurri.

Sy. Vidi ego picta manu, selectaq; fraga legentem,

I nnuit et mihi, serta Deus dū stringit in umbra.

H ic ibi tum femur hirsutum, setosaq; menta

O bstupui, atq; oculos fructicoso in margine fixi.

Ze. V idit me dum pomæ lego, arrisit q; legenti,

E t dixit mihi Nais, amant et pomæ Napææ.

H is ego tum impleuiq; finū, obstupuiq; papillas,

P ectora dum limis oculis, et colla pererro.

Sy. S uane, pæstatem ad fonte stat ubi unda, canorū

A gmen, et argutas ranarum audire querelas,

V ellera tum crifpantem, et cornua lata mouente

C irronem spectare, salit dū terga Macillæ, (psan

M ox Rufa, mox Albigena, mox Thyrſan, et Hys

A ciuxta residere, cui tua gaudia narres.
 Ze. S uane per hybernū frigus, dum nox silet, ipsum
 A d fœnile Boum murmur, cum ruminat omnis
 G rex simul, et pastæ suspirant Pignora matres,
 A udire, & saturi distenta sub ubera fœtus
 D um ludunt, petit hic socium, fugit ille perentem,
 A tqp un à recubare, cui tua pectora iungas.

Sy. H ic Aries uillosus, & hirtis cornibus, aure
 Quadrifeda, cui ter gemini lato inguine testes
 H orrescunt, hic ipse Aries gregis omnis, & omnis
 V irq; paterq; gregis, patrē hunc fœura fatetur
 A dmissura uirum, spes est gregis omnis in uno.
 Ze. Miraris taurum hūc, patrē hūc Lucania, et unū
 I aetate, habetq; uirum. armenti lausois in uno est.
 D uicit ab Herculeo genus, & cognomina Tauro.
 H unc Dryades mirantur, amatq; et deperit illa,
 Quæ facie tauros, oculis capit aurea ceruos.

Sy. S it modus ò Zephyree, instat nox, ite capellæ,
 I te & oues, age coge Lacon, age coge Lycarba.
 L atratu & reuoca, cessit qui à maire, iuuencum.
 Ze. S ynceri hoc age, lecta sinu dum mespilacondo,
 I nthyrsum dum sorba suis cum frondibus apto.
 H is gaudet tua Sila, probat mea Rusila sorbum.
 Sy. E ia eia Saturisca, domum ad præsepia nota.
 Quid segnes? eio ite, eia. nox aduenit, eia
 I te domum, insidiis nox opportuna luporum est

F I N I S.

A CON.
A CON ADV L E S C E N S N A P E N A
S E A M A T A M N Y M P H I S P R Æ F E R T
Naiadibus. illæ ueneno ex oculis emissō, Napen conficiunt. Vertunnus eam in Napum conuertit. introducuntur itaq; Petasillus et Saliuncus pastores fabellam banc referentes, deinde quoque rusticanas quasdam Melisei cantiones decantantes.

P E T A S I L L U S , E T S A L I U N C U S
C O L L O C V T O R E S ,

- P**et
e
t
v
I
I
T
P
H
E
C
A
I
I
V
C
Narrabat
- E dite Naiades Nymphæ. iam cre
dite, uincit
P ulchra Nape, petisq; oculis, nia
groq; capillo.
V erberat his puer acer Acon, atq;
increpat ore.
I llæ oculis, conceptum atro sub corde uenenum
I nspirant, quo uicta Nape tabescit, ut altis
T abescunt sub sole niues in montibus, & iam
P onit humi lagūtē aīum, morsq; occupat artus
H icter Acon scidit ora, comamq; à uertice uellit,
E clamore nemus compleuit, questibus auras.
C lamantem Vertunnus opaco è limite sensit.
A ccurrit pueri memor, & miseratus amantem,
I niecta tellure Napen tegit. illa repente
I n Bulbum conuersa, solo radicibus hæsit.
V estit eam foliis Deus, & frondescere iussit.
H inc colus, bine herboſa Nape turgescit in agris,
H ec nobis quondam pueris Meliseus ad ignem

N arrabat, cum rapasenex, poscamq; probaret,
C ontusamq; fabam sparsa condiret amurca,
M isceretq; apio rutam, roriandron aceto.
Sa. N on puduit cantorem igitur resonantis auenæ,
C ui tot oues, pecoris tantum, mulctralia tanta,
P ellitum pastorem olitorum accumbere mensis,
V ipicaq; , T ueteres ruptare ad prandia cepas.
Pe. I llum ceparecens, viridisq; cucurbita, captum
D ucebat, menteq; sapor, succusq; sisimbrii,
M unere quo viridi recubans in cespite, mecum
H æc cecinit, ueteres fassus per carmen amores.
H ue ades o mibi cara, uocat te Adriana ligustra,
T e myrti, salicesq; uocant. age cara uenito.
I pse tibi tenerum lege, seruocq; fasellum.
I pse cicero, tibi sepositis rosa floret in hortis,
E ntibi coeruleus cucumis super hamite crescit,
C oeruleus cucumis deuectus Arangide terra,
H ic ubi nigrides ranæ certare Elephantis
P ræsidio culicū haud dubitant, et irūdinis atræ.
T e manet hic cucumis, propera, mecumq; recube.
Quin et campano deuellere textus, et umbro
S upparus, et viridi circum uariatus ibisco
T e uocat, huc fuit Alcidamas, distinxit et Alcon,
H ic et acu Morco similis, quem mater Acilla
I nstituitq; colo, atq; apibus formauit alendis.
S upparus is tibi sepositus blanditur, et instat,
H uc ades. En tibi grex Ariadna occurrit eunti,
D um properas letæ plaudunt de fronde cicade.
H æc cecinit Meliseus, humiq; hortensia dona
E uellens mentastrum arox, et sectileporrum,

A C O N

Sustulit ipse bumeris, fascem & redolentis anethi,

Mox se se in monteis, et pascua nota recepit

Adueteres lauros, sumosaq; tigna Veseni.

In illic & mihi fiscell as, & cymbia lactis

Mittit amicitiae memor, & trinialis auenae.

Idem pastorum cultor, pariterq; olitorum.

Post dulceis quandoq; epulas iuuat esse lupinū.

Esse mulas, asprina iuuant, post lene falernum.

Et mea me quoties petit ore Biturrica, quantum

Ruta iuuant, q̄b̄ labra iuuant redolentia porruma

Silicet ille satur scrutis, & lactibus agni,

Acsale continctis hedorum clunibus, atrum

Laudat olus, acreis ruptat de gutture bulbos.

Sa. Et nostri Petasille greges sensere canentem

In sylvis Meliseon, ad esaḡsa x a sonorem

Dum referunt, tacite canium stupuere Napæ,

Et mirum, fesse uocem tenuere cicadæ,

Prostratae q̄b̄ solo iacuere ad carmina uaccæ,

Oblitæ cytisum pecudes, saturæia capellæ.

Incipit hinc. Ariadna Pyro mibi gratior ipso,

Quod superat uel odore rosas, uel figura colore,

Dum pectus son eoq; manu, tractoq; papillas,

Non mulætra iuuant, non lactis plena recocti

Fiscina, non hedus dum ludit ad ubera matris,

Buccula nō, cupido dū blanda admugit amanti,

Desierat, plausere bones, plausere iuuenci

Mugitu. Socio responsant antra fauore,

Couallesq; caue resono nemora auia cantu.

Mox iterū. Dulce in pratis dū gramin a tondet,

Cernere capreolos, uariato ter gore, pictis

D istinctos maculis. Mater uocat usq; pauenteis,
S ectantur trepidi uestigia matris anhelæ.
L udunt & saturicircum ubera nota gemelli.
S uaue per cestatem liquidam mulcentibus auris,
D um tectæ ramis uolucres connubia miscent,
P andentemq; alas, caudamq; ad terga rotantem
P auonem spectare, V ocat Iunonius ales
C onsortem thalami speculosa, uolumina uersat,
C auda micat, medius fulgent sua sydera pennis.
V enit amans cupidis miscent simul oscula rostris.
I ungit amor geminos, gemiataq; gaudia gliscunt.
I nter utrosq; suos Venus ipsa accedit olores.
A t mea cum liquidos Ariadna recedit ad amnes,
A lbentemq; pedem, nudatq; ad flumina suras,
C enuaq; sub uitrea cudent argentea Lympba,
E t fungis Alni cendentius, & niue Corni,
P opulus & niueos quos iactat in aera flores,
T üc mihi corda liquat uel mella Sicāidos hyblæ,
M ella fauis Heliconis, & anteferenda Libyfcis,
E t succo sicolæ stillant quem cortice canæ.
Finierat. Simæ rupere silentia capræ,
R uperunt & oues, simul & cum matribus agnis
B alatum referunt colles, Gauriq; recessus,
E t cumæ uacuæ, et cryptæ graueolentis Auerñi,
A ntraq; Musconis, & opaca sepulchra Tuennæ.
Hæc ait, et latis humeris quæ buccina pendet,
I nflat eam labris turgentibus. Illa frementi
I nuoluit cœlum zemitu. Quo concita sylvis
E rumpit clamore suum gens horrida setis,
H orrida grunnitu, & tundentibus aera fannis.

A C O N.

I pse manu glandem spargens citatore, crepatq;

O ra per & denteis rictu glans hausta uoraci,

L ambentes catuli circumstant ubera matrum.

M ox abit ad fagos. Sequitur simul undiq; pubes

A rmentalis, agris regnat Meliseus in ipsis

N odoso incumbēs baculo, & stās ioperat. Adstant

V mbronum generosa cobors, turmæq; laconum,

L atratu lupos arcent, & limine fures.

Hæc memini Petasille, iuuat meminisse, uel urnā

C andentis lactis pretium ferat, o mihi si quis

H unc iterum det uidiſſe, atq; audisse canentem,

D et calamos modularē, leuemq; inflare cicutam.

P e, o mihi si quis eum sifat Vulsonis in antro

R ursus & ad Mopsi salices, aut rura Salenti,

I lle sibi uitulum pretium ferat, eligat agnum

C ornipetam, cui lana pedes descendit ad imos,

R ursus & ipse suos recinat Meliseus amores,

A ut cum Delioli pratīs, Minionis ad alnum

H æc dolet, & socias ranæ iuinxere querelas.

A dcorylos Ariadna canit, sub tegmina ducens,

D um canit assuetas miscet Philomela querelas.

C oniugis absentes hæc dum suspirat amores,

I ngeminat memorem nati philomela dolorem,

D umq; uiri barbam meminit, setosaq; menta,

H ic philomela grauem sustollit in aera questum.

D umq; torum queritur, fraudataq; gaudia lecti,

M œsta silet philomela, facitq; silentia luctus,

S uspirant, redolentq; simul, Quo carmine captæ

F ornicæ, tacitū dat lœta per agmina plausum.

A dſt unios me torret amor, fax urit ad annos.

O mecum ueteres rancæ renouate querelas.

Dum tibi promitto noctem, meaq; oscula coniux,

D eliciasq; paro gregis, & noua munera porto,

D um lauor ad fontem, sūdataq; pectora tergo,

E t filicem nocto crines, ac tempora circum,

E cce lupum ad caulas, agnumq; ex ubere matris

E ripit, & tacitus latebrosa per auia tendit.

I pse sequor, noctem in nimbis per inhospita duco,

E t mea te coniux exclamans, pectora plango.

O mecum ueterem rancæ reuocate dolorem.

Dum tibi de uiridi fiscellam uimine texto,

V irgaq; coeruleo miscetur candida iunco,

F lauaq; supremum circundat linea textum,

E t limbum croco subtexunt flore corymbi,

E cce per impluuium demissō fine, pedumq;,

E t picturatum buxi de fronde galerum,

F iscellamq; decus texturæ, & ruris honorem,

S urripiunt fures. ab monstra pudenda Brigantum.

E xcutior somno trepidus latrante Cynandro.

D um crudo perone mihi pes sternitur alter,

I ngruit atra cohors murmur. Subreditur alter

P ero, nec à morsu pollex defenditur ægro,

E xclamo, lacrymansq; genas, & pectora tundo,

O mecum questus rancæ geminate recenteis.

Dum fœtus geminos uaccæ candentis, adulti

S pem gregis, ad fluuios, & prata uirentia duco.

D um mihi promitto soboles, ad aratra iuuencos,

A d mulètram uitulas, ad dolia dona Lyæi,

D umq; sero cytisum uaccis, arbustaq; pango,

A tq; serens canto ad fulcos, uinetaq; pangens

A C O N.

A dfoueas, ipsi mecum experiuntur & agni.
L udunt ad sentes infirmis cornibus hedi.
A h dolor, ah lacrymæ, sonuere tonitrua cœlo,
D ifcurrere faces, ignitaq; tela coruscant,
D e cœlo tacti fœtus, armenta, gregesq;
E t tactæ uites, auulsa & stiua serenti
A ttenu. Vix ipse super turbatus, & amens
S tragem inter pecorum, frugumq; relinquor, et atris
A mbustus flammis iaceo. Vix colle propinquo
L apsa pales tutatur, humili tollitq; iacentem.
O mecum solitas rancæ instaurate querelas,
E t luctum geminate, nouosq; intendite questus.
C oncidit hic. ipsi simul ingemuere iuuenci,
I ngemuere capræ, ipsis & cum matribus hedi.
D emisere comas quercus. liquere palumbes
E t quercus, frondemq; nuces posuere, columbi
D eseruere nuces, Ramos fregete myricæ,
D eseruere & aues nidum, & cum prole myricas,
D eseruitq; & apis flores, roremq; cicadæ
E t ranæ muris fecere silentia buccis.
H æc Saliuncus, & hæc referebat arundine clarus,
E t calamis Petasillus, uterq; insignis avena,
I nterea asparagosq; legunt, fungumq; recentem,
B oletosq; sequuntur, & altercantur utrinq;
C onditura suo que sit miscenda sapore.
T ecta & uterq; sibit, nigro squalentia sumo
H irsuti Labeonis. hic & miscere falernum
A sparago docuit, docuit piper. hic boletis
I ncoctumq; pyrum, mentæ sylvestris acerium,

A illaq; adiucere, & contritum serpillum,
P ostremo querulis oleum stillare patellis.

FINIS.

164 CON

to the author's collection. A
large number of specimens

**ALD. SVARDINO SVARDO
BERGOMATI. S.**

Summa benevolentia in te mea, ob dulcissimos
tuos, & uite integritatem suauiss. Suardine, fecit, ut
Pontani nostri hendecasyllabos cura nostra excusos
sub tuo nomine emitendos curarem in manus studios
forum. Tum etiam, quia cum Venetiis esses, hendecas
syllabos ad te treis & triginta supra centum, quos de
te composuerat, misit, ut unā cum Vranio, & cæteris
poematis suis mihi imprimendos dares. Atq; utinam
tunc id facere licuisset, cum & tu aderas, & ipse uiue
bat. præsertimq; cum p̄ maxime id cupere uideretur,
& quasi præ sagiret, id quod euenit, ut ante è uita dis
federet, quā characteribus nostris, nostro studio, suos
lūsus excusos uideret, satis enim & nostro, & illius de
syderio fecissemus. Vidisset quantum curæ, studii, la
boris doctissimis suis, ac diuinis poematis informandis
adhibitum a nobis fuisse. Vidisset lucubrationes suas,
suos lūsus, sua pignora, amari, amplecti, uenerari a stu
diosis, iisdemq; doctiss. Quam quidem rem non acci
disse, et tūc tuli moleste, et nunc maxime doleo. Adde
quod primo exemplari intercepto, alterum sua ipsius
manu perscriptum te absente ad me misit, orans, obsec
eransq; etiam, atq; etiam, ut accelerarem editionem.
Sed uide infortuniū, Simo ille philosophus, cui ad me
librum dederat, in febrem grauissimam in uinere incis
dit, paucisq; post diebus Patauii moritur. iisdem dies
bus & Potañum ipsum deceſſisse renunciatiū est. Illud
etiam mirabere, anno ferè post, ex quo is obiit mors

tem, exemplar ipsum mihi fuisse redditum. Hæc autem
ad te propterea publice scripsimus, ut nos, quod in hunc
usq; diem istæc opera edere distulerimus, & apud te,
cuius censuram facio plurimi, & ceteros uel istorum
poematum cupidissimos, uel Pötani amantissimos hac
epistola expurgaremus.

Vale.

IO. IOVIANI PONTANI HENDE,
CAS YLLABORVM, LIS
BER PRIMVS.

MVSAM CATULLI INVOCAT.

Tum Hendecasyllabos alloquitur, &
Marinum monet, ne eos comites
in balneas secum ferat.

I gris Pieri, quæ places
ocellis,
E t cantum colis, et colis
choreas,
N igris Pieri grata dis
capillis,

F ormosæ quibus innident Napææ,
D um gratos prope Syrmionis amnes,
E t crinem lauis, & comam repeatis,
N e tu Pieri, ne benigna defisis.
D um læcis salibus, sonante plectro,
A lterno & pede balneas adimus.

Huc huc hendecasyllabi frequentes,
H uc uos quicquid habetis & leporum,
I ocorum simul, & facetiarum,
H uc deserte minutuli, citiq;
Quod uos en pretium, aut manet uoluptas?
I nter lacteolq; simul puellas,
I nter molliculos simul maritos
L udetis simul, atq; pruriatis,
D um tractat tumidas puer papillas,

HENDECASYL.

C ontrebat tenerum femur puella,
T ractat delitias suas maritus,
T entat delitium suum puella,
E t ludunt simul, & simul fuentur
L assi, languidulicq;, fessulicq;,
T unc uos hendecasyllabi beati,
Quot quot oscula, morsunculasq;;
Quot quot enumerabitis duella?
Quot suspiria, murmura, & cachinnos?
C um furtim liceat sopore in ipso
C ontrebatare papillulas, sinumq;;
O ccultam & femori admouere dextram;
H os rufus sed comites Marne uita,
B aianis quoties aquis lauaris,
T uas ne ueneres, libidinesq;;
E t lusus referant salaciiores,
S is & fabula, quod senex, salaxq;,
E t thermas quoq;, balneas & ipsas
I nfames nimio supinus usu.
H anc laudem potius tuo relinque
C ompatri, chorus hunc puellarum
I ncanum sequitur, colunt sed ille
N on annos uetulissenis, sed aurum.

P VELLAS ALLOQUITVR ADMO nens, quid seruare in balneis debeant.

Quæ dulceis modo balneas petistis,
E t corpus calidis aquis fouetis,
I nepte facitis nimis Puellæ,
I nepte nimium, parumq; recte,

Quod

Quod corpus sine amantibus fouetis,
 Quod solæ sine amantibus lauatis.
 Quare consilium Senis probati,
 Et rectum capite, et probum, bonumq;.
 Gaudet blanditiis amor, iocisq;,
 Amplexus petit, osculis fouetur.
 Res est mutua, mutuus cupido.
 Odit tristia, solitudinemq;.
 Quid solæ sine amantibus lauatis?
 Quid corpus sine amantibus fouetis?
 Curas pellit, solitudinemq;.
 In te in gaudia, mutuos fouete
 Amplexus, sine amante, mutuum nil.
 Quare nec sine amantibus lauate,
 Nec corpus sine amantibus fouete.
 Intrastis calidas, uocate amantes,
 Intrastis calidas, fouete amantes.
 Sunt et mutua, sed nec ipsa mutat.
 Amplexus cupidi loquuntur ipse,
 Iniectæq; manus loquuntur ipse,
 Et dens blandulus, ebriuq; ocelli,
 Sonent oscula, personent cachinni,
 Vincant murmura cyprias columbas.
 Hanc legem statuit Venusq;, Amorq;,
 Hanc legem sibi balneæ edidere.
 Nec solæ sine amantibus lauate,
 Nec corpus sine amantibus fouete.

DE BATHYLLA PVELLA in balneis.

Baianas petuit Bathylla thermas,

HENDE.

D umq; illi tenerit comes cupidus,
A tq; una lauat, & fonsur una,
D um molli simul in toro quiescit,
A cludos facit, improbasq; rixas,
S opito puerop; lassuloq;
A recum surripuit Bathylla ridens,
M ox picta latus instruit pharetra,
E t molles iacit buc, et buc sagittas.
N il o nil reliquum est miselli amantes,
N il his impenetrabile est sagittis,
H eu cladem iuuenum, senumq; Baias.

AD HERMIONEN, VT PAPIL LAS CONTEGAT.

P redico tege candidas papillas,
N ec queras rabiem ciere amantum,
M e quem frigida congelat senecta,
Irritas male, calfaciscq; quare
P redico tege candidas papillas,
E t pectus strophio tegente uelac
N am quid lacteolos sinus, & ipsas
P irae te fers sine linteo papillae?
A n uis dicere basia papillas?
E t peclius nitidum suauiare?
V is num dicere, tange, tange, tractas?
T e ne incedere nudulis papillis?
N udo pectore te ne deambulare?
H oc est ad Venerem uocare amantes.
Quare contege candidas papillas,
E t peclius strophio decente vesti,

Aut

A ut, senex licet, innuolabo in illas,

Vt possim iuuentis tibi uideri

Tithonum Hermione tuæ papillæ

Possunt id iuuenis uocare munus.

A D M Arinum Thomacellum de lege bal
neorum uirginibus dedicatorum.

His uirguncula thermulis lauetur,

Nullam quæ uenerem integella sensit.

His sebalneolis lauet puella,

Nullum quam terigit uiri cubile.

Hoc se fonticulo eluat sacerdos,

Nullæ quam recreent amoris auræ.

Quod si qua laticis sacri pudorem,

Et castum temerarit ausa fontem,

Iratæ timeat Deæ flagellum.

Hæc lex est tabule Deæ dicatae,

Vis hæc thermuleæ dicationis.

Squallent hic latices MArine sacri,

Et serpunt ederæ Deæ facello,

Nullæ his uirgineaquis lauantur,

Nec casta est quoniama, nec integella,

Seu uirguncula, seu puella, sua

Custos romulei foci sacerdos.

A D M A R I N V M Thomacellum.

Solaces refugis Marine Baias,

Et fontes nimium libidinosos.

Quid mirum senibus nocet libido.

An non o Thomacelle uina profunt?

HENDE.

E t prodest semibus liquor falernus?
E t profunt latices Thyonian?
A n non & senibus Marine somnus,
E t prodest requies, soporq; prodest?
B oii somniculosius quid ipsi?
Q uid thermæ nisi lene, molle, mite,
R orantes cyathos, merumq; poscunt?
S enum delitias, iocos seniles?
S enes ad calices iocatur, idem
L udit ad cyathum, senile uinum,
S enilis sopor, & quies senilis.

Huc huc en propera Marine, uerum
H ue ipsis sine testibus uenito,
E t lumbis sine nam quies senile est.
L ibido iuuvenile, siccitasq;
E t tecum ueniat sitis, fidelis
E t senum comes, atq; balneorum.
P ergrate accipiere, siccitasq;;
A tq; una sitis accubabit. ipse
M iscebo tibi poculis minutis,
I dem est uario frequens lyæo.
H oc ætas iubet utraq; & sodalis,
H oc & balnea, sicutq; arenæ.

BALNEAE LOQUVNTVR.

Nostrum si titulum Puella nescis,
H ic est, prægrauid a recedet aluo,
Q ui uenit uacua. hoc habet tabella,
Q uod uero officium tuum, meumq;;
Q uæ partes, moneam. uirum ipsa tecum

Adducas

A dduas ualidum, ioci peritum,
 C ui telum uiride, & uirens iuuenta.
 N ec tu desueris comes iocanti
 A ut ore, aut femore, aut manu, iocis' ue.
 N anq; & balnea mutuum requirunt.
 Nunc ad me uenio, meumq; munus
 Q uod sit, subiiciam. Tibi senex uir
 S i sit, nec ualidus, nec ore gratus,
 N ec aptus thalamis, tori ue rebus,
 Q ui rursus iuuenis, decens, ualensq;
 I am sit, substituam, salaciorq;
 V erno passere, martiis columbis,
 C ui rubro caput horreat cucullo.
 H æc uis est tabulae, uigorq; fontis.
 Q uare si sapies Marine, cum sis
 E ffœtus, fugies repente Baias,
 V ites balnea, myrtleumq; littus
 E lumbis, tremulus, macer, senexq;
 S etosum Hectora balneæ requirunti

AD DEIANEIRAM PVEILLAM,

C ur ò Deia neira, cur moraris
 A uoram cupidis referre terris?
 C ur non lumina, petulosq; ocellos
 I n lucem exeris? ac diem reducis?
 P ellit Sol radiis suis tenebras,
 E t lucem pariter, diemq; reddit.
 T u lucem referens tuis ocellis,
 P ellas tristiam, & graueis dolores,
 E t curas abigas benigna amantum.

HENDE;

E t quod Sol radiis, id ipsa ocellis
P ræsta Deianeira, amantibusq;
E t lucem pariter, diemq; redde.

AD PETRVM COMPATREM
NEAPOLITANVM.

Quod cani tibi compater Capilli,
E t toto capite albicant pruinae,
A mplexus fugiunt tuos puellæ,
I unxisse & femori femur recusant.
Quod nec carminibus suis Apollo,
N ec blandis redimet iocis Thalia,
Quæ nam, quæ tibi compater miselle,
Quæ uita? aut quis erit modus querentis?
H ic est, quem teneræ timent puellæ,
Quem cultæ fugiunt nurusq; amorq;
O mnis undiq; & undecunq; & usq;
V sq; & undiq; & undecunq; & usq;
O mnis horret amor, Venusq; hymenq;
S ed nil sit tibi Compater molesti,
N ec canos, celerem aut time senectam,
S ed tristes animo repelle curas.
Quod nec carminibus suis Apollo,
N ec blandis numeris dabit Thalia,
I d nummus dabit aureus petenti,
V el te ut lacteolæ petant puellæ,
Quæ tum, quæ tibi Compater beate,
Quæ uita, aut quis erit modus iocanti,
H ic est, quem roseæ uolunt puellæ,
Quem cultæ cupiunt nurusq; amorq;

Omnis undiq; unde cunq; usq;
 Undiq; unde cunq; usq;
 Omnis ambit umor, Venusq; hymenq;
 Felix canicies sene felix.
 Cui canæ nitet aureus capillus,
 Cui flave riget aureus priapus.

LAETATVR REDITV

FRANCISCI Aelii.

E Roma meus Aelius reuosit
 Dulcem Parthenopen, lares paternos,
 O lucem niueam, diemq; faustum,
 Antiquum video, et bonum sodalem,
 Et caram teneo manum fruorq;
 Gratis colloquiis, fritor cachinnis,
 Et laetis salibus, facetiisq;
 O uere niueum, diemq; faustum,
 Quid non pro reduci libens amico
 Persoluam? puer, i, uoca sodales
 Albinum, Elysiumq; Compatremq;
 Et dulcem Altilium, bonum Marullum,
 Ad coenam ueniant, bibamus uncti,
 Vincti permadidi, atq; lippientes.
 Albinus numerum nouem sororum,
 At monstra herculea ebat Marullus,
 Bis septem uolo Comptare puellas
 Unonis, uolo quo Deæ marinæ
 Cinxerunt niueæ latus ministræ,
 Cum Troiam peteret misella mater.
 Nectet Altilius ciens coronam,

HENDE]

Soltans Elysius bibat, quod olim
Didonis famulæ penum struebant,
Dum cœnam profugo parat marito.
Met tot pocula, totq; totq;, totq;
Tot me pocula iuuerint bibentem,
Tot carchesia lauerint madentem,
Quot quot Di simul, & Deæ biberunt
Ad mensam Oceani patris uocati,
Ut quot, dum illa canit senex Homerus,
Siccavit calices, releuit abbas.
Dulce est ob reducem madere amicum.

AD ACTIVM SYNCERVM.

Quid cantus sicolæ iuuant auenæ?
Quid cantor Meliseus? aut amanti
Prosunt parthenicæ tibi myricæ?
Aut quid capreoli? decem' ue mala?
Aibo capreoli liti colore,
Ureo mala, tibi quid, ò quid Acti
Prosunt? aut gemitus tibi columbae?
Aut quid sibila murmurantis austri?
Quare ò menalium nemus relinque,
Atq; istas Amaryllidas, Teuennæ
Cultrices gelidæ, aridi et Tanagri,
Et Baias cole, myrteumq; littus,
Et littus cole, myrteasq; Baias,
Hic fas est iuueni, hic licet pueræ
Ceratim teneros inire lusus,
Hic & basia, morsunculasq;
Surreptim dare, mutuos fovere

A mplexus licet, & licet iocari
 I mpune ad cyathos, choros, lucernas.
 B aiane hoc statuunt lauationes,
 H ic seni liceat mibi duella,
 E trixas iuuenum, & puellarum
 A d pacem lepidam, & iocum uocare,
 M iscere & lacrymis iocos, iocisq;
 R ursum lacrymulas. queretur Agnes
 D emorsam sibi lingulam. licebit
 A gneti tenerum proci labellum
 I nsignisse nota dolebit Aulus
 N egatum fibibasium. licebit
 T riplex basiolum dedisse amicæ.
 I rata est quoties Lyco Lycella,
 P ossum compositas ligare leges,
 P ossum fœderibus ligare amanteis,
 V t cœnent pariter, lauentur una,
 A tq; uno simul ut toro quiescant,
 C oniuncto & simul ore suauientur.
 E t somnos agitent quiete ut una.
 H as & delicias, & hos lepores
 P ræstarint tibi balnea & salubres,
 B aioni dederint tibi recessus,
 V t dicas, sicut & ualeat avenæ,
 V mbroso ualeat Teuenna monte,
 M e me balneolæ beent beatæ.
 N am Baias homines colunt, Deiq;

VXOREM, AC LIBEROS INVIS
 tat ad diem natalem celebrandum.

Dulces filiolæ paterni ocelli,
 Dulcis nate, patris tui uoluptas,
 Et coniux requies senis mariti,
 Ecum templ a piis adite uotis,
 Natalis meus est, deos rogate,
 Atq; hunc, atq; alios agamus annos
 Fausto sydere, candidis lapillis,
 Dum caros mibi redditis nepotes,
 Qui blanda oscula, balbulasq; uoces
 Incompto simul ore blandiantur,
 In culto simul ore suauientur,
 Mox coniuia nullula propinquat,
 Securis animis, dolore pulso
 Nocturnas ineamus ad lucernas.
 Hie patri liceat seni falernum
 Diffusum cyatho minutiore
 Roratim ingeminate ter, quaterq;
 Dum lassos oculos sepor reclinet.

At nos quis pudor eripit lyceum,
 Atiuaque sitis leuatur unda,
 Dulci intingite melle, cinnamoq;
 Haec sunt pocula Virginis Diane,
 Squando ad superium dapes uocatur.
 Tu myrtum foribus, rosamq; mensæ
 Appone, & uolis humum colora,
 Resperge & cyprio domum liquore,
 Nec desit lira, ebur neusq; pecten,
 Qui gratas genio citet choreas.
 Et dulces genium decent choreas
 Hunc uos, hunc bilares rogate, mentem.

D et recti cupidam, simulq; honesti,
P ermittatq; alia à deis regenda.

AD Ariadnam uxorem.

V xor delitiæ senis mariti,
E t casti thalami fides, amorq;
P er te uel uiridis mihi senecta est,
Quem curæ fugiunt senem seniles,
Qui seram super o senex senectam,
E t canus iuuenum cano furores,
S ed tanquam redeat calor iuuentæ,
E t sis cura recens, amorq; primus,
E t primus furor, impetusq; seuuus,
A ntiquas uolo suscitare flammæ.
Qualis floridulo nitens in horto
N on dum puniceas comas reclusit,
E t iam puniceas comas recludit,
A trarum decus explicare querit,
Que læto rosa ramulo resulget,
T alis purpureis genis, ore,
V t quæ non tenerum cupit maritum,
S ed iam iam tenerum cupit maritum,
C ui prima oscula dedicet, suumq;
F lorem uirginei dicet pudoris,
S uspirans uiduo puella lecto
F ulgebas mihi, primulosq; amores
S pirabas oculis, simuq; blando
A fflabas arabum suos odores,
F undebas charitum suos honores,
E t letum Gnidia, deæ nitorem,

H E N D E .

Qualis fulgidulo renidet ore,
Quæ cano uehitur decora cycno,
Cum compsit caput, & coma repexa
Procedit thalamo, nouosq; amores,
Et nouas parat excitare flamas,
Spirant omnia, qua comam reflectit,
Splendent omnia, qua reflectit ora,
Talis, qua ninoes pedes ferebas,
Et qua splendidulos moues ocellos,
Et qua per uacuum reflectis ora,
Spirabas cyprios, tuosq; odores,
Sillabas Syrium, & tuum liquorem,
Omnisq; ambrosiam refragrat aura.
Qualis de croceo toro resurgens
Mane aurora nigras repellit umbras,
Quum lucem simul, & diem reportans.
rrorat teneros benigna flores,
Et spargit uarios humi colores,
Rident prata, canuntq; concinuntq;
Et frondes, sylueq; ramuliq;
Talis de thalamo uocata, quando
Ad molleis thiasos uenis, canisq;
Pellis tristitia, metus, dolores,
Rixas, murmura, turbidos tumultus,
rrorans animis quietem, amores,
Ludos, laetitias, iocos, lepores,
Lusus, gaudia, candidamq; pacem,
Et spargis ueneres, cupidinesq;
Rident omnia, & aerem serenas,
Et quiete iuuenis uidet, senexq;

E t quæ foemina, seu uidet puella,
 O p:atum cupiunt tibi maritum,
 F elices tibi nuptias precantur.
 T unc, ut de tenui solet fauilla
 C rescens igniculus focum repente
 F lammis corripere, aridiscq: lignis,
 Quodcunq; adiicies, edit, uoratq;
 S ic me de tenui lenis fauilla
 C onceptus calor, & nigris ocellis
 I mas corripuit uorans medullas.
 V rebat roseus per ora fulgor,
 V rebat niveos per ora candor,
 V rebat coma, myrtleus capillus,
 V rebat roseis latens papillis,
 M ox cursans amor hic, & hic, & illuc,
 E t per guttura, per genas, manusq;,
 E t per collaq;, lucidamq; frontem,
 E t per pectora, candidosq; denteis,
 V t iam non amor is, sed ignis esset,
 Qui seram quoq; cùl facit sene etiam.

AD BATHYLLAM DE AMAB
RACO COLENDA.

Et mollem cole Amaracum Bathylla,
 E t multo madidom fove liquore,
 E t sparsas digitis comas repone,
 A tq; illas patulam reflecte in umbram,
 L usum, & delicias tuae fenestræ,
 E t rarum cupidí senis leuamen,
 D um te prospicit horrulos colentem,

HENDE.

Tondentemq; comas, simulq; ramos
In conum docili manu prementem,
M iratur digitos, stupetq; ocellos.
Et totus miser hæret in papillis,
F rigensq; æstuat, æstuansq; friget,
In felix simul, & simul beatus,
F elices sed apes, nemus beatum,
Quæ circumvolitant, leguntq; flores,
Et rorem simul, & tuos labores
In tectis relinunt, liquantq; ne star.
O qui mopsopii liquoris auram,
Nyblæ & quæritis, & ualere hymetum,
Hyblam & ducite mel bathyllianum,
I te, & quærите, sordet Hybla, sordet
Vertex atticus, & liquor Panhormi,
I te, & quærite mel bathyllianum.

AD BATHYLLAM.

Cum rideas, mihi basium negasti,
Cum ploras mihi basium dedisti,
Vna in tristitia libens benigna es,
Vna in lætitia uolens seuera es.
Nata est de lacrymis mihi uoluptas,
De risu dolor. o miselli amantes
Superate simul omnia, & timete.

AD Alfonsum ducem Calabriæ

Caræ mollia Drusulæ labella
Cum dux magne tuis premis labellis,
Vno cum geminas in ore linguas,

Includis

I ncludis simul, & simul reclidis,
 E ducisq; anime beatus auram,
 Q uam flat Drusula pectore ex anhelo,
 C uicidunt arabes, syriq; odores,
 E t quas idaliciæ deæ capilli
 S pirant ambrofiæ, cum amantis ipsa
 I n molleis thalamos parat uenire.
 D ic dux maxime, dic beate amator,
 N on felix tibi, non beatus esse?
 N on uel sorte frui deum uideris?
 I dem cum tenero in sinu recumbis,
 E tiungis lateri latus, genisq;
 C omponisq; genas, manusq; leui
 H æret altera collo, & altera illas,
 Q uas parteis pudor abdidit, retractas.
 M ox post murmura, mutuosq; questus,
 P ost suspiria, & osculationes,
 I mis cum resolutus à medullis
 D esfluxit calor, & iacetis ambo
 L assi, languiduliq; fessuliq;
 I gnorascq; tuæ' ne, Drusulæ' ne
 T uus pectore spiritus pererret,
 T uo an spiritus illius recurset,
 V terq; an simul erret hic, & illic-
 D ic dux maxime, dic beate amator,
 N on sordent tibi regna? sordet aurum?
 N on unus tibi cœlum uideris?
 E t cum lacteolo sinu quiescens
 F essus languidulum capis soporem,
 C arpis dulciculum beate somnum,

H E N D E .

N on fallor, tibi credo dormienti
O ccurrit Charitum nitens figura,
O ccurrit Veneris decora imago,
M iraris faciem, genas, capillum,
D enteis, oscula, candidamq; frontem,
N igra & lumina, petulos ocellos,
C olla & candida, uesculas papillas,
A t cum te placidus sopor relinquit,
R eliquit Charitum nitens figura,
R eliquit Veneris decora imago,
S ola & Drusula lectulo remansit,
Quas somnus Veneremq; Cratiasq;
O stendit tibi, quas quies sopora,
N on' ne his Drusula par tibi uidetur?
V namq; has tibi Drusulam referre?
D ic dux maxime, dic beate amator,
N on credis simul & deas dolere?
A tq; uni tibi & inuidere diuos?

S O D A L E S Inuitat ad Martinalias

Martini sacer est dies, abite
C urae pernigiles, uenite somni,
Quicquid sollicitum, recedat à me,
D ulces undiq; perstrepant cachinni,
H ac nil luce bibacius sit unquam,
N il his somniculosius tenēbris,
S ed somnos pater excitet Lyæus.
F estina puer, i, petrucianos
C ellas ictibus usq; uerberato.
I llas nam pater incolit Lyæus,

illine

I llinc promitto, quas uolo quietes.
 C retensis fluat hinc, & inde, bacchus,
 H inc illinc liquor aureus Falerni.
 C ertent Maffica Cœcubis racemis,
 E t leuis Chios, ac secura Lesbos,
 A cuernacia Brutiis dyotis,
 F undat Regia moream Panhormus,
 S ed nec Corfica, Barolumq; gratae
 B acchi delitiae, aut madens Tarentum,
 N on dulces mibi funditent lagenas.
 Mitte & Melphia, Clariana mitte.
 M uscatum mihi mittat hæc, & illa,
 R aros postulat hæc dies liquores.
 N ardo non sine, cypriaq; Myrrha.
 T u Scalam' pete non nouum sed alem.
 D ie è scrinio lo, si nuq; amatæ
 V xoris, mibi cyprios odores,
 Z obeti quoq; proferat liquores.
 H eu quod frigida me grauat senecta.
 N on non hæc sine uinula puella
 A biret mihi nox, adest lyæus,
 A dest lætitiae pater, ualete
 T ristes excubiae, sopor uenito.
 M ifce nunc cyathos puer repostos.
 S ic somni pater imperat Lyæus.

DE N V P T I I S Ioannis Branc
 chati, & Maritellæ.

Branehato Maritella copulatur
 Dulcis coniugii bonum sit omen,

H E N D E.

S it felix simul et niro, & puellæ,
E t natis pariter, nepotibusq;
N ascatur similis puer parenti,
N ascatur similis puella matri,
G ratus castalæ puer choreæ,
G rata et dulichiae puella diue:
H æc nos coniugibus bene ominemur.
N unc qualis tibi sit futura pugna,
B ranchate accepias, nouus maritus
C um sis, & noua cum tibi sit uxor,
I ntras cum thalamum quiete prima,
N estatim uenias ad arma dieo,
S ed blandis precibus, iocisq; blandis
P ertentes aditum, cachiannulisq;
M ifce his oscula, nunc perita blande,
N unc furtim tibi rapta, nunc negata,
Quæ per uim capias, nec erubescas
M ox ad lacteolas manum papillas
T ractans iniicere, ac subinde collo
I mpressum tenero notare dentem.
N ec non & tumidum femur, latusq;
T ractabis niueum, manuq; leui
A d dulcem uenerem uiiam parabis.
N am dulcis ueneris manus minstra,
P ost blanda oscula, garulasq; uoces,
D ulceisq; illecebras, iocosq; molleis,
P ost tactus teneros, leueisq; rixas,
C um sese ad cupidos resoluit illa
C omplexus, simul & timet, cupitq;
T unc signum cane, tunc licebit armæ

Tetis

T otis expidas amice castris,
T elum comminus hinc, et inde vibrans,
D um uulnus ferus inferas amatum.

DE FANNIAE labellis.

Si quæris uenerem, cupidinemq;
D ulcis Fanniolæ labella quæras.
H ic sedes posuit suas Cupido,
H ic letas agitat Venus choreas.

LOQUITVR Puella fuscula.

Quod sim fuscula, quod nigella, & ipse
F usco in pectore nigrident papillæ,
Quid tum? nox nigra, fusculæ tenebrae.
N octurnis colitur Venus tenebris,
O ptat nox Venerem, Venus tenebras,
E t noctes Venerem tenebricosæ
D elefant, pueri in sinu locata
L usus dum facit, improbasq; rixas.
E rgo his in tenebris latebricosis,
H is nos in latebris tenebricosis
L ectio compositi, quiete in una
D uctemus Venerem, toroq; iuncti
C ondamus tenebras, sopore ab ipso
D um Solis Venus excitet subortum.

M O R T E M sibi imprecatur ob
Zelotypiam.

Quis haec, me miserum labella suxit?
Quis has me miserum, genas momordit?

H E N D E.

Quis collo, ab miserum notas reliquit?
Quis ab, quis teneras manu papillas
Tractauit digitis, manusq; pressu?
Quis candardia gutture ex eburno
Acccepit spolia ore, dente, labris?
Quis felix animam beatus? udo
Quis de pectore rettulit saliuam?
Quis o' cætera, sed quis, ab quis? heu
Me me iam miserum iuuat perire
Quis stricto pugione peccatus haurit?
Hic hic est dolor ense finiendus.

T V R T V R E S A L L O Q V I T V R, Sciscitans eas de amoris natura.

Quæ ramo geminæ sedetis unâ,
Atq; unâ canitis uage uolucres,
Vnâ gutture luditis canoro,
Cum uobis amor unus, una cura,
Vnum sit studium, & fidele amoris,
Nostri nam uariant subinde amores.
Vos blandæ uolucres, amoris instar,
Exemplum fidei iugalis unum,
Quæ uis, obsecro dicite est amoris,
Tum constans male, dissidensq; secum?
Nam si pascitur è calore, et igni
Cur, o cur miseri subinde amantes
Frigescunt simul, & tremunt, geluq;
Toto pectore sanguis obrigescit?
Sine est frigida uis, geluq; ab ipso
Horre scit simul omnibus medullis,

Cur

C nr, ò cur miseri sibinde amantes
 V runtur tacito calore, & ignis?
 Toto & pectore sanguis ustulatur?
 Quem hæc tam uarians sibinde uis? ut
 A liernis calor imperet geluq;
 V os ò dicite blandulæ uolucres,
 E xemplum fidei, atq; amoris unum.

DE F V L gentissimis Lucillæ papillis.

Cum molleis digitos, acuq; miror,
 Miror artifices manus, opusq;
 Inter fasciolas, papillulasq;
 Obliquis oculis repente uidii.
 Quid uidi? uideo? an uidere credo?
 Sed certe uideo, en uidetis ipsi
 Pulchro è pectore, gemmeis papillis
 Lucillæ, radium refulse solis.
 N ox est conscia, quæ repente luxit,
 Quæq; expalluit illico lucerna,
 Ad quam tum digitos mouebat ipsa.
 Quod ni fasciolis, papillulisq;
 Ad mosset teneram manum repente,
 Fulisset roseus dies repente,
 Fulissent mediam diem tenebræ,
 F erit Lucilla diem sinu corusco, &
 Splendet pectore candicante solem.

AD PETRVM Summuntium.

Baianas petuit Neera thermas,
 Necram se quiur Venus, Cupido

HENDE.

I t matri comes, it iocusq; Amorq;,
S ucedunt Charites, præit Neæra.
H æc acreis oculis iacit sagittas,
I ncensas Venus excutit fuiillas,
A t suspiria fuscitat Cupido,
C it curas teneras locus, leuesq;
E t risus mouet, et serit lepores.
T orquet spicula, tendit acer arcum
I nnitens Amor, bucq;, et huc, et illuc
S pargit uulnera, funditat uenenum.
A t blandæ Charites canunt, leuantq;
C uras sollicitas, linuntq; plagas,
M iscent et lacrymis iocos, Neæra
I psa inter ueneres, cupidinesq;
I needit dominans, regitq; eunteis,
E t legem statuit Deis, Deabusq;
O felix (mibi crede) Petre, felix,
C uiiformosa Neæra, cui Cupido,
E t Cypris fauet, et fauent Amores,
C ui blandæ Charites parant choreas,
E t motus numeris, modosq; miscent.
O felix iterum. et quater beate
S ummonti, tibialætæ puellæ
P retendunt teneros sinus, Neæra
P refert oscula, mordicat labella.

DE ALTILIO.

Comptis altilius placet puellis,
I ncomptæ Alcilio placent puellæ.
I ratam quia fecerit Dionem

Cano candidior puella cyano,
 Quam totis amor insidens medullis
 Fulgentis pueri usserat calore.
 O blatum sibi dum suauari,
 Dum leui cupit hinc, & inde collo,
 Vt rapet & simul implicare palma,
 Hie trux Altilius reflectit ora,
 Et dextra cupiditas manus repellit,
 A cuperbis ferus, improbus minatur.
 Tunc illa in miseris abit dolores,
 Et largus abit imber ex ocellis,
 Torpent pectora, mensq; coreculumq;
 Senti & mortua lectulo recumbit
 Vtricem in puerum imprecata Diuam,
 Incompta Altilio hinc placent puerelle.

DE MARVLLI AMOS
RIBVS.

Musæ, quas admet meus Marillus,
 Aut siquæ redament meum Marullum,
 Musæ dicite, namq; amare certum est.
 Nostis delicias puerularum,
 Nostis, quæ ueneres, cupidinesq;
 Argutis iaculetur ex ocellis.
 Quæ spirat castiamq; cinnamumq;
 Ministrat Pharetram, facesq; amori,
 Pulchro pectorè dia Septimilla
 Haec illa est, quam adamat tuus Marillus,
 Quæ contra redamat suum Marullum,
 Felix copula, mutui calores.

H E N D E .
DE A M O R I b u s Francisci Caracioli.

Quid Caraciolus meus sodalis,
Quid Franciscus agit meus? calēt ne?
Quid ni? cui tener ignis usq; & usq;
V sp & mollibus ardet in medullis,
V / q; et fulgidulis micat fauillis.
C rudelis pueri impias sagittas.
I mmanem pharetram Dei minacis.
A bsens uritur hic amans misellus,
A bsenti rapitur misellus igni,
A rdenti miser ustulatur aura,
E t trux Hermosine faces ministrat,
E tridet simul, & dolet querentem,
P romittit simul, & negat roganti.
O quam difficiles, grauesq; amores.
Sed tu, si sapias meus sodalis,
C ontemne Hermosinas, Myrofinasq;
E t dulceis tibi quære Posthumillas,
A d quas tu uenias meridiator,
E t nocturnus eas, eas diurnus,
C um quis in socio toro quiescas,
I n quarum tenero sinu recumbas,
O ptatos capiens simul sopores.
P ost gratam Venerem, leuesq; rixas,
C um sese improbus remisit ardor,
L anguent corpora, succidunt ocelli,
E colloq; graues cadunt lacerti,
E t mutae reticent in ore linguae.
T um felix (mibi crede) iunc beatus,

Tum lucestibifilserint serenæ,
 Tum noctes tibi luxerint beatæ.
Querunt ludere, non dolere amantes.

AD STELLAM PVELLAM.

Dum furtim mibi connives ocello,
 Flectis mox aciem, simulq; rides,
 Post hinc et variat color per ora,
 Et suspiria lassa sentiuntur,
 Sillatim mibi corda deliquescent,
 Sudor tempora frigidus pererrat,
 Et passim tremor ossibus uagatur,
 Ut sensus animum repente linquunt,
 Ut siam miser, et beatus unda.
 Sed iam plus solito nitescit aer,
 Iam lux candidior diem serenat,
 Cur ab eur tenebrae repente nobis,
 Cur nox exoritur? nigrescit aura?
 An sentis miser, an miselle sentis?
 Tellus est ad speculam, refulgit in te,
 Solem lumina uicta pertimescant,
 O claras medio die teneras,
 O lucem sine nube nigricantem.

DE MARVLLI MVNVS CVLIS.

Misit caseulos mihi Marullus,
 Cumq; his uersiculos uenustiores,
 Quales Menaliae canunt puellæ,
 Unda cum gelido lauantur amne,
 Quales Aonice canunt sorores,

H E N D E.

C um l̄etas agitant simul choreas.
P ar est uerſiculis referre uerſus,
Q uid pro caseolis referre par est?
O randa est mibi blanda Septimilla,
V t pro caseolis uelit referre
C entum basiola, & catulliana,
C entum suauiola, atq; lesbiaна.

A D C H A R I T E V M.

Sunt gratae in tenebris faces, in æstu
A fflatus leuior recentis auræ,
D efessis sopor, instrepentis undæ
L anguenti sonitus, suiq; pressis
S tillans è patera fluente Lympha.
E st grata & senibus quies, merumq;
N ec ergo iuueni sopor, nec aura,
N ec riuis strepitans, quies, merum' ue
A usfert tristitia, aut leuat dolores,
S ed risus teneræ pro: ax puellæ,
P etisq; ex oculis remissa flamma,
A fflat que ueneremq; gratiasq;
S ed dulces recreant leporis auræ,
E t molles choreæ, & modi canori.
F elix Endimion suopte somno.
N on curæ uigiles amoris illum
T orquent, sollicitudo nec diurna,
N on suspiria, garuli' ue questus,
Quem cœlo dea dum petit relicto,
D um Latmon petit, & suos amores,
S opitum placido toro titillat,

S' opito illecebras facit, iocosaq;
S' opiti immoritur labris, genisq;
P' arcit sed placide tamen quiete
A' te balneolæ tuæ bearunt,
B' eauit ueneris sopora myrtus,
B' earunt charites deæ ministræ,
E' quis, o' Charitee nomen hauris,
N' edum balneolis frequens lauaris,
D' um myrtos canis, & canis Dionen,
E' t' Lunæ reuocas per ora nouem,
I' llam composite toro locauit,
E' t' lætam gelida stetere in umbra,
E' fflusitq; nouo decore Luna,
A' c nudis inbar extulit papillis,
C' uius roridulo è sinu beatæ
S' pirabant rosei liquoris aure,
C' uius de teneris fluens labellis
S' tillatim ambrosie liquebat humor,
Quo myrtos ubi lectulumq; & ipsum
A' fflauit, Zephyrumq; ab ore ciuit,
I' n te delicias suas refudit,
R' efudit cyprium, & syrum liquorem,
A' c tecum uiridi iocosa in umbra,
T' ecumq; aßyrio beata lecto
L' udit idaliciæ iocosa palæstræ,
E' t tecum placida cubat quiete.
F' elix balneolum lauante Luna,
F' elicesq; dea iocante myrti,
F' elix lectule lusitante diua,
F' elices Chariteo omante Baiae.

H E N D E .
AD M A S I V M A Q V O S A M .

Ne tu ne pete balneas Aquosa.
Quin molleis iubeas ualere Baias,
Et littus madidum, ebriosq; fonteis,
Nil illis perulantius lacunis,
Infractum magis, impudentiusq;;
O iam iam pere balneas Aquosa,
Et littus tepidum, & lacus salubreis,
Nil Baiis moderatius seueris,
Ad quas palladius chorus migravit,
Migravit studium pudoris omne,
Migrarunt simul attici lepores,
Atq; artes itidem bona migrarunt,
His postquam Hippolyte lauauit undis,
Quam muse erudiere, comitasq;;
Fouit cecropio sinu decorq;;
Atq; una pudor arte temperarunt,
Et uirius numeros suos per omnes
Exorans, folio suo locauit
Reddenter populo, patriq; iura.
Hinc mores dominæ sequuntur undæ,
Vt nil sit mazè balneis seuerum,
Nil Baiis moderatius sit ipfis.
Quo circa cole balneas Aquosa,
Et littus medicum, atq; aquas salubreis,
Quas & Pierides colunt puellæ,
Quiescet se Cicero, Maroq; lauit,
Dum hic Anchisi aden canit uagantem,
Ilic Socraticos refert libellos.

DE

DE ALBINI Munusculis.

Nolo caseolos ducis tenacis.

Vani caseoli ducis ualete.

Ducis caseolos nihil moramur.

Ducis caseoli ualete, abite.

Albini uolo dona liberalis.

Albinus mibi carduos sicanos,

Albinus mibi falsulas oliuas,

Albinus mibi mella, siccarumq;

Quin & fasciculos dedit rosarum.

Promisit quoq; cyprios odores,

Missurus quoq; myrteos liquores,

Vani caseoli ducis ualete.

Nil iam caseolos ducis moramur.

Albini uolo dona liberalis.

Albinum faciles ament puellæ.

Albino faueat uenusq; amorq;

Alfonsum tetricæ doment puellæ,

Alfonso noceat uenusq; amorq;

Sint & Drusula, Drusulæq; ocelli

Ira nimis, atq; sequentes.

Ecepas simul, aliumq; ructet,

Siquando ad thalamum uocabit illum,

Proffessus dare, quod mihi recusat,

Paucos caseolos, inane donum.

HENDE.

IO. IOVIANI PONTANI HENDE
DECASYLLABORVM,
LIBER SECUNDVS.

AD MARINVM THOMAS
CELEVM.

T fonteis calidos amant cas-
mœnæ,

E t muse calidis aquis las-
uantur,

E t muse placidos colunt res-
cessus,

E t dulceis numeros amant camœnæ,

E t muse choreis, choris camœnæ

T raducunt rapidos per antra soles,

E t soles rapidi tepent per antra,

D um muse placidas agunt choreas,

D um moleis agitant choros camœnæ.

N obis tristitiae, grauesq; curæ

M ulcendæ numeris Marine, & inter

L' uidendum cyathos, bene ominemur,

P ax est Italie futura, pacem

E t uina, & choreæ, & Venus sequuntur.

H ac & balnea lege sunt colenda.

A dsitis charites seni iocanti.

A dsitis Syrmio o` insularum ocelle,

A dsitis cineres Catulliani,

C antu dum senium leuo molestum.

N e tu ne calidas Marine Thermas?

I ntres cum tenera senex puella,

Nil habet socium senex puellæ,
 A fene omnimodis puella differt.
 Pro thermis pateræ, & merum, lagena
 Adsit pro tenera tibi puella,
 Adsit Melphiaci cadus lyæi.
 T hermae nam iuuenes decent, tabernæ
 Lenæ inualidos senes, is ipse es
 A rens, frigidulus, minutulusq;
 C ui pendet cucumis, rigentq; uenæ,
 Quæ bacchum fitiant madentiores.
 Amabo puer hos minutiores
 Irrora calices, Marine sume,
 Nam quotquot calices tibi propinas,
 Tot diuos tibi feceris propinquos,
 Et quotquot cyathos tibi litabis,
 Tot aras statues diis benignis
 Haec sunt deliciæ, haec sumum uoluptas.

AD ELYSIVM Gallucium.

Blandis uersibus Elysi iocamur,
 B landis concinimus modis amores,
 Et blandis animum sonis leuamus,
 Mirum? blandus amor. Cupido blandus,
 Et blandus iocus est, uenusq; blanda.
 Sunt blandæ charitesq; gratiaeq;
 B landis templa deum sonis adimus,
 Et blandis precibus ouem precamur.
 Lux blandissima temporum magistra,
 Vale seue rigor, seueritasq;
 Vale durities Catonianaæ.

H E N D E.

N il blandum nisi, quæritat uoluptas,
T e, te si mibi cara Phanniella
I n molli sociam dabis cubili,
I n nostro uenias sinu fouenda,
S ic istæc tibi suxerim labella,
S ic istas tibi suxerim papillas,
S ic omnem tibi sanguinem resugam,
V t matri redeas dolor querenti,
V t que te peperit, nec ipsa norit,
S ucto gutture, pressulis labellis.
S ucto pectore, fuctulis ocellis.
A c ne pallia sint molesta nobis,
N udis corporibus cienda pugna,
N udo pectore, nudulis papillis,
N udo pectine, nudulisq; coxis,
E t nudis pedibus, genuq; nudo.
A c si fert patulis furor fenestris,
N ulla ut uulnera in irritum petantur,
V t nulli in uacuum ferantur iectus.

D E A N D R E A Contrario.

Dilexit iuuenem Thalia, quem nunc
S enem candida diligit Sophia.
M onstrauit iuueni Thalia cantum,
N unc semi sapientiam sophia.
C antauit iuuenis modos Thalæ,
N unc senex sapientiam reponit.
O felix iuuenis, senexq; felix
C ontrari, o iuuenem, o senem beatum,
Quem doctus puerum eruditus Aon,

Nunc senem erudiunt graues Athene
Censo pectore, moribusq; castis.

DE FOCILLAE Puellæ ocellis.

In tuis amor infedens ocellis
Mira cœpit ab arte uulnerare,
Ne suetas pharetra iacit sagittas
Ne tendit ueterem recurvus arcum,
Sed cum lumina, patulosq; ocellos
Huc, illuc agis, et subinde rides.
Istis utitur ille tunc sagittis,
Istis corda quaerit, feritq; amantum,
Isti spicula sunt, facesq; ocelli,
Quoscunq; a spicis ipsa, uulnerantur.
O mneis uulnerat, a spicis quoq; ipsa.
O mneis ustulat, ipsa quos tueris.
Isti sunt oculi faces amoris.
At tu ne pereas tuis ocellis,
Inte neu propiis amor sagittis
Vtatur, speculum Focilla uita,
Ne te cum in speculo uides, probascq;
Ex ipso speculo, nigrisq; ocellis
Excussas amor ingerat sagittas,
Atq; urere tuis misella flammis.
Sit ibi et speculum, sicut quod olim
Narciso uitre figura fontis.

AD Focillam de copillis ad frontem sparisis.

Quid sparsum digito comam reponis?
Effusumq; uage legis capillum?

H E N D E .

A n ne ut excrucies Focilla amantem?
V t perdas miserum senem puella?
N e tu ne mea collige, euagari
A d frontem sine, defluat capillus
G ircum tempora, uentiletq; crinis,
A uram qui pariat, faces ut ipsas,
B landis quas iacularis ex ocellis,
S uccendas, agitans, & buc, & illuc.
E xtinctum ut reuoces senis calorēm
I am tu iam mea collige, & repone,
C rinem contege, subliga & capillum,
A uram ne ciuit, excitetq; flamas,
Q uae nostrum prope pectus ustularunt.
V os, o uos teneræ precor puellæ,
Q uae myrtos, & amaracum rigatis,
H oc uos, hoc miserum rigate pectus,
I mis quod procul ardet ab medullis.
E n flamas simul, en simul sagittas
I psæ cernitis, hoc rigate pectus,
I psæ extinguite, & usq; subrigate
E t flamas simul, & simul sagittas.

A D I O A N N E M Pardum.

Inter Socratis licet libellos,
A tq; inter studium decet Sophiae
M iscere & teneros amice lusus,
O P arde aonidum comes Dearum.
Quare nec medicos lacus, nec hortos
B aianos fugie, myrteum' ue littus.
M yrtos nam Maro, balneas & inter

Aeneam

Aeneam cecinit, petit profundis,
 Ditis dum hostia, dum parentis umbras,
 Et proli seriem accipit futuræ.
 Myrtos & Cicero tuus frequentans,
 Fonteisq; et celebreis agros Sibylle,
 Ornauit latium potente lingua,
 Etraxit spolia atticæ & camœnæ.
 Has Marcus coluit pater Senatus,
 Terrarum, & dominus, parensq; Romæ,
 Atque omnis sapientiae Magister.
 Has & tu cole Parde. nam seueram
 Quandoq; & iocus addecet sophiam,
 Et ludit sapiens, dies & ipsi,
 Et soles uariant, itemq; Lunæ,
 Est & tristitia lepor leuamen,
 Bavianis lepor, & leuamen undis.

AD FO Cillam de cobibendis ocellis.

Lasciuos cohibe Focilla ocellos,
 Ne perdas miseris uidendo amanteis.
 Summissos nec habe Focilla ocellos,
 Ne perdas miseris pudendo amanteis,
 I rato quoq; comprimas ocellos,
 Ne perdas miseris minando amanteis.
 Ne sponde facileis benigne ocellos,
 De spe ne perimas benigna amanteis.
 Ne tingas lacrymis misella ocellos,
 Luctu ne perimas misella amanteis.
 Noli (crede) Focilla, crede, noli
 Stos exerere o Focilla ocellos.

HENDE.

I sti quicquid agunt Focilla ocelli,
S unt incendia, sunt Focilla amantum,
F unus (crede) Focilla sunt amantum.

AD FOCILLAM.

S i ride, Veneres Focilla ride,
S i cantas, Veneres Focilla cantas,
S i saltas, Veneres Focilla saltas.
D emum fuit Veneres Focilla, quicquid
L udisq; et loqueris, facisq; agisq;
A t cum nudula lectulo recumbis
I nter delitias, libidinesq;
T unc non es Veneres, Venus sed ipsa.
V enus, ne dubita, Focilla tunc es.

AD FRANCISCUM Puccium.

Quid fonteis calidos, nemusq; auernum
P ucci? quid medicos petis recessus?
B aianos habitant sinus amores,
B aianum Veneres colunt recessum,
B aianis Charites a quis fouentur.
A dueris cupis an Diis ualere?
I ratas tibi et excitare Baias?
Quin pucci mihi care, care musis,
C um primis Veneri, cupidiniq;
H oc, sis, hoc age pro tua salute.
V nam Sulpitiam precare, et uni
R em sacram facias, roges et unam,
T reis ut Ambrosiae benigna guttas
S piret de teneris tibi papillis,

Afflatus

A fflatus totidem fragrantis auræ,
 His risum adiicit benignorem.
 Sic à Sulpitia salus petenda est,
 Vno quam liceat tamen parare
 Furtim basiolo repente rapto,
 Demorsis labiis, ore hiuleo,
 Spirantisque animæ reflante flore,
 Sic fient tibi balnea salubres,
 Vna in Sulpitia salutis est spes.

AD CONSTANTIAM.

In sedere tuis apes labellis,
 In labris residens tuis Melissa
 Hyblæum liquat, atticumq; rorem,
 Quem silent Paphieq; gratiaeq;
 O qui castalios lacus poetæ,
 Quiq; et thessiadum sititis amneis,
 Hinc et castalii lacus liquores,
 Hinc et thessiadum petatis undas,
 Has Constantia mollibus labellis
 Instillat, quibus atticæ camœnæ
 Rorarunt uenerem suam, charinq;
 Quæ musis comes, et comes poetis.

IOPARDVS AD PONTANVM.

Pontane optime, semper haud uocati
 Cui Dii comiter assident, Deæq;
 Cui sales nitidi, facetiæq;
 Semper dulcibus insident labellis,
 Cui perlucida, multiplexq; uena

HENDERSON

HENDE
A ut iunctæ pede uocis, aut solutæ,
D ii magni ut lepide, ut fluit decenter,
S ic sentis male de tuo sodali?
S ic durum potes, ac putare ineptum?
V t me ad balneolas tuas uocare
T e sit suppeditum, inuenuste, inepte,
H ac in re modo, non uenuste, inepte,
H ac in re male, false uise, ubiqp
C um sis falsior atticis salinis.
M e ne non decet hic locis inesse?
V bitu pater es seueritatis,
V bitu Cato seculi ipse nostri.

AD FOCILLAM.

In somnis tenerum mihi labellum
O ffers dum male, suauiorq; utrumq;
D ecursum lacrymæ tibi exciderunt,
E tlargo faciem madore tingis,
A tq; has dum lacrymas madenti ab ore
D etergo simul, & simul relingo,
S ureptim mihi, mordicusq; linguam
E xceptam rapi s, obteriscoq; dente.
M ox risus lacrymis, iocosq; miscens,
H ae nos ludrica, imaginesq; noctis
H as, inquis, simul in die uicissim
E t ueras faciamus, & probemus,
H iste in indicium uoco, fidemq;
E n linguam tibi, porge mi labella.

AD FOCILLAM.

Ni reddis mihi uitreos ocellos

Cæcæ præsidium meæ senectæ,
An est, cur ego non tuis papillis
Manus iniiciam? trahamq; prensas
Vsq; ad basiolum, supina quod des?
Quod des ipsa supina, quod supina
Ceruice excipias, quod ore hiulco,
Quodq; ipse eripiam tibi supinus.
Atq; illud moneo, supina uites,
Ne lapsis pedibus ruas repente,
Aut in scrinio renisa restes.
Nam nec sat fuerit uocare matrem,
Furtum & reddere, supplicem' ueflere,
Sed nudo (mibi crede) crure, coxa,
Nudo pectine, & usq; ad umbilicum
Senem perpetiere uerpuentum.
Et clamis uolo, reddo, reddo, reddo,
Pro quo sic ego, subdo, subdo, subdo.

AD FOCILLAM.

Promissum mihi suauium dedisti,
Quod mox dum repetis reuendicatum,
Clauso in scrinio obserans locasti,
Nunc furto quereris subinde plorans,
Surreptum tibi ne puella, ne fle,
Vel triplex tibi basium rependam,
Vnam si mibi lacrymam resolues.

AD FOCILLAM.

Lasciuos male temperas ocellos,
Nec nostræ miseret tamen senectæ,

HENDE.

Quantum uis inuenes amia, foue^q,
D um ne me fugias senem puella
A tq^o hos, atq; alios ames licebit,
D um ne me abiicias puella amantem.
N olo delitias, libidinesq;
A misi uenerem, libidinemq;
L osciuos oculos uolo, precorq;
L osciuos quoties reflectis in me,
E trides simul, et doles, ocellos,
I nspiras iuuenis mihi uigorem,
Q uin omnem simul exuo sene^q am,
S i ter blanda Focilla suauiaris,
S i linguam tenero sub ore fugis,
S i collo quoq; complicata pendes.

A D Franciscum Pudericum.

Quid Baias Puderice, quid ue fonteis
S uspiras tepidos, amoris expers?
B aias nam ueneres Cypro relicta,
R elictis charites procul Cytheris,
D esertis Paphiæ uriiis uetustis
M igrarunt, amor et migravit unda,
E t blandus iocus, et tener cupido,
A ltrixq; et iuuenum, et senum uoluptas.
Quod si tu Puderice uina, coenas
S uspiras, cupis et sales procaces,
N imirum Capimontii recessus
P ræstent hoc tibi, præstet et rosarum
C ultrix Antiniana, namq; Baias
Qui dulceis celebrant, ament necesse est.

AD FOCILLA M.

Accedis quoties sacras ad ædes,
 I nus fiscq; deos, adisq; templæ,
 T ecum ne comitem Focilla amorens
 A dducas, moneo, domiq; clausum
 S eruari in thalamo iube, caueq;
 N e diuos, hominesq; amore capios
 A d rixam cieas, uocesq; ad arma,
 E t sis causa tuæ uolens rapinæ.
 Quid demens moneo? nec ipsa amorem
 I stis vulnerat usq; qui ex ocellis,
 I nuitum fugies, amor nec ipse
 T e te deseret, aut comes relinquet,
 R egnum qui tenet in tuis ocellis.
 H os tu sed tenui Focilla uelo
 C ompressos tege, molliterq; uesti,
 N ubemq; obiice tenuiore uitta,
 F lammas ne iaculentur, & sagittas.
 S ic & calfacies Focilla amanteis,
 N on ures tamen impotente flammæ
 Quid tum, quid misero seni, calor quem
 I am iam destituit, Focilla fiet?
 F iet quid misero seni Focilla?
 Quem frigus propè congelauit omnem,
 C ui longe est opus iustulante flammæ
 I am furtim misero reclude uelum,
 O bliquis refoue & Focilla ocellis,
 F urtuo & refoue senem calore,
 Quo primam referet vigor iuuentam.

HENDE.

AD FOCILLAM.

E risu in lacrymas Focilla uertis,
A uertis quoties grauata ocellos,
I nnrisum è laerymis Focilla mutas,
C onuertis quoties benigna ocellos,
Q ueis pacem geris, & geris duellum,
Q ueis & tristitiamq; gaudiumq;
C ur o' cur tenebrae repente obortae?
C ur lux deſtituit? dies nigreſcit?
O biecit' ne oculis Focilla uelum?
E t lucem obuoluit tegente uitta?
O iam detege iam Focilla uelum,
E t uittam remoue, & reclude ocellos,
Q ueis lucem ſimul & diem minifras,
E t lucem pariter, diemq; redde;

AD PETRVM Summontium.

Dicit dum choreas Neæra, linquunt
E t prata, & uirideis agros Napæ æ.
P ulſat dum citharam Neæra, currunt
A d plectrum driadesq; oreadesq;
C antat dum ad numeros Neæra, cultæ ad
C antum Naiades ruunt frequentes.
M ifſent hinc thiasos, Neæra ducit,
E t ducit ſimul, & canit, canenti
A ffurgit nemus, aſſonantq; ripæ.
E t littus reſono fragore plaudit,
P laudit coeruleis A uernus undis,
G aurus de ſpecula ſuperbus alta

E ffundit uolas, rosas, Cyperos,
 E t myrti teneros, thymiq; flores,
 V nam & balnea consonant Neæram.
 D ic o' dic age Petre, quæ uoluptas?
 Quæ mens tum tibi? non beatus esse?
 N on Dis persimilis tibi uideris?
 Quid? cum de charitum manu capillum
 O rnata, ambrosia & comam liquore,
 I n te dulciculis tuens ocellis,
 I n te lacteo lo sinu refusa
 I nstillat placidum tibi uenenum,
 E t uultu, & labiis, & ore hiulco?
 A n non inuideant dii tibi ipsi?
 N on quod dii dederint, dedit Neæra,
 I ndicas etiam ut diis duellum.

S V M Montius amator ad Neæram.

S tillant de roseis tibi labellis
 H yblæi simul, atticiq; rores.
 S pirant de roseis tibi papillis
 V ña corycii, syriq; odores,
 V ernos & Zephyros, recentem & auram
 A fflas ambrosio Neæra ab ore.
 T ecum ergo syriam Neæra, hymettumq;
 A c defers Zephyri recentis auram.
 Quin ipsas charites Neæra, & ipsam
 D um rides, ueneris refers figuram.
 I stam sed remoue Neæra dextram,
 N e me ne digitis Neæra mulce,
 I stis articulus, sinistra & ista

802 HENDE.

Quicquid contigeris, repente prurit,
Et quicquid digito, ab miser liquefco,
Et quodcunq; manu Neæra tractas,
Mis intima pruriunt medullis.
Pruritum digitis Neæra præfers,
Pruritum manibus Neæra misces,
Prurigo tua dextera est Neæra.

AD ANTONIVM GALAS
teum medicum.

Gauranæ Galatee te puellæ
Expectant, calidis laues ut undis.
Expectant medicum salubre litus.
Contentur medico iocante Baice.
Exultent medico lauante thermæ.
Qui rufus tamen inde? qui cachinni,
Senex henniole dum lauabis?
Qui lufus tamen inde? qui lepores,
Senex uentriculose dum natabis?
His te nec medicum dolere par est,
Rufus qui soleas ineptiores
Vlisci, calido fluore uentri
Iniecto, & liquidæ madore maluæ,
Tum betas atq; oleo, sale, atq; melle.

AD PETRVM GRAVINAM.

Mecum si sapies Grauina, mecum
Balias, & placidos coles recessus,
Quos ipse & ueneres colunt, & illa
Quæ mentes hominum regit uoluptas.

Hie

Hic uina, & choreæ iociq; regnant,
 Regnant & charites, facetieq;
 Has sedes amor, has colit cupido.
 His passim iuuenes, puellulae q;
 Ludit, & tepidis aquis lauantur,
 Cœnantq; & dapibus, leporibusq;
 Miscent delicias uenustiores.
 Miscent gaudia, & osculationes,
 Atq; una sociis toris fouentur.
 Has te ad delicias uocant camænæ.
 Inuitat mare, myrtleumq; litus.
 Inuitant uolucres canoræ, & ipse
 Gaurus pampineas parat corollas.
Quis cum dulciculæ accumbans Philena,
 Ad mensam calices madentiores
 Exicces bibulus, citesq; somnum.
 Haec te, dum tenero in sinu quiescis,
 Dum lento caperis sopore, molli
 Amplexu foueat, uocetq; somnos
 Ec cantu, & numeris, strepente & aura,
 Componatq; genis genas, & ori
 Os blande admoueat, quiete & una
 Coniungat placidos & ipsa somnos.
 Haec Baiæ dederint tibi Grauina,
 Haec capta illecebris tuis Philena,
 His in delitiis ages beatus,
 Mecum dum placidos colis recessus.

INVITANT VR. Pueri, & puellæ
 ad audiendum charitas.

POSENDE.

Ad myrtum iuuenes uenite, myrti
Laete dum charites canunt sub umbra.
Ad myrtum teneræ simul puellæ,
Ludunt dum charites, uenite cultæ.
Cantant dum paphiæ, chorosq; ducunt,
Et sponsæ, & iuuenes fauete linguis.
Incidit choreas Venus, puellæ
Immitæ pueris agant choreas.
Incidit choreas Amor, iuuentus
Misti virginibus choros frequentent.
Libertas sua balneis tributa est.
Custodes abeant senes ualento.
Adsint blanditiae, ualete curæ,
Et rugæ ualeant seueriores,
Toto & littore perstrepant cachinni,
Ipsa & balnea molliter susurrent,
Et lusus teneri, & leues lepores.
Libertas iubet hoc, Venusq; Amorq;
Dum lux est, pueri, puellulæq;
Exercete oculos simul procaces,
Exercete iocos benigniores.
Et suspiria grata blandiantur.
At dum nox silet, & tegunt tenebrae,
In molli thalamo monete rixas.
Amplexu in cupido ciete pugnas.
Nullus fit lateri modus, pudor' ue.
Certent oscula, morsu nunculæq;
Libertas iubet hoc, Venusq; Amorq;
Mane roscidulis nitescit ortis
Frondenti rosa ramulo, recentem

A fflans è foliis benigna odorem,
 A tq; hanc horridulo colonus ungi
 D eceptam uaricè implicat coronaè,
 V erit q; in proprios odoris usus.
 M anat roridulis fluens puellæ
 L abris ambrosius liquor, fragratq;
 S tillans idalium per ora nectar,
 A rdor quo iuuenum, sitisq; amantum
 L enitur socio simul cubili,
 I ungunt dum cupidos suus, & unq;
 M iscent humiditas per ora linguas,
 S tillatq; è roseis fluor labellis.
 H unc, hunc o' iuuenes licentiores,
 H unc florem legite, hoc liquate nectar,
 V obis ambrosii fluant liquores,
 V obis assyrii fragrent odores,
 E t suetis liquor effluat labellis,
 L ibertas iubet hoc, Venusq; amorq;
 V os o', uos alios item liquores,
 H aurite, atq; alios puellæ odores,
 N ouas ambrosias, nouumq; nectar,
 A fflatusq; animæ fragrantiores,
 H os flores legite, has rosas parabit,
 V obis lectulus has rosas liquate,
 S pirans assyriam simul, cyprumq;
 H os flores simul, & simul liquores
 A fflabit thalamus, torusq; cultus.
 H os ergo thalamos, torosq; nuptæ,
 E t sponsæ colite frequenciores,
 C ompressu, illecebris, sale, & Titillis,

HENDE.

L uſu, & molitie procaciore,
H is rixas ſimul, & iocos feratis,
L ibertas iubet hoc, Venusq; amorq;
D ens rixas moueat, manus Titillans
E t lites ciat, & leues querelas.
A ftos & lepidos ſales, & ipſe
L inguae ſuauiloquos ſtrepant ſuſurros.
A dmoſe tepido ſinu papillæ
P acem concilient, iocosq; paci,
E t lufus ſimiles, iocisq; uerba,
A mplexus ſimiles & his, & illis.
L ibertas iubet hoc, Venusq; Amorq;
S ed iam Sol rapidos mouens calores
N os oci admonuit meridiani.
Quo circa iuuenes, nurusq; compæ
P oſt dulceis numeros, choris peractis,
I te hinc in thalamos meridiatum,
I te in gaudia, mutuosq; lufus.
N ullus delitiis modus fit, ignem
S uccenſum idalia ſouete lymphæ,
Quo feffas ſopor irriget medullas.
H oc ipſa ocia nam meridiana,
E t mulcens ſimul imperat uoluptas.
H oc nati Veneris, Venusq; mater.
I te, atq; unanimis ſouete ſomnos.

DE I Q ANNE Pardo.

Dulces balneolæ, tepensq; littus,
A c Baie eliciunt repente Pardum.
P ardum' ne eliciunt repente Baie?

Pardum

Pardum num Venus, aut trahit Cupido?
 Infirمام sapientiam, cui ipsi
 Prescribit uenus, imperat Cupido.
 Et natus puer, & puella mater.
 Ergo mœoniæ caput palestræ
 Duetur Veneris superba pompa?
 Duetur pueri nouus Triumphus?
 Spectatam sapientiam omnis æui.
 Balias iam properat meus sodalis.
 Balias Mopsopie caput sophiae,
 Et thermas petit. euge dulce littus,
 Dulces balneolæ, lacusq; auete,
 Orbis delitiae, Theatrum amantum.

AD MANLIVM Rallum.

Manli delitiae attici leporis,
 Atque idem latiae lepos camœnæ,
 Cantas dum teneros Lycinne amores,
 Et coi numeros refers Philetæ,
 Dum molleis Veneris reponis igneis,
 Quos dulcis tibi suggestit Tibullus,
 Nos Manliseno grauante pressi,
 Miseni aut placidis uagamur oris,
 Batarum aut placidis aquis lauamur,
 Et cultis genio fouemur undis,
 Hortorum aut resides tenemur umbra,
 Quos nostra Antiniana, quos Patulcis
 Ruris delitiae Maroniani
 Oblectant teneri lepore cantus,
 Quos septem assiduis simul choreis

HENDE.

I llustrant cypriæ Deæ ministræ.
S eptemnam Venerem colunt puellæ,
M olles, dulciculæ, leues, tenellæ,
F ormosæ comites, decora pompa.
H æc curas abigens, molestiasq;
I ucundi memor, & memor leporum
M iset delicias, facetasq;
L udorum admonet, admonet iocorum,
A tq; ore, ac teneris proeas labellis
A fflat blanditias, mouet titillos,
E t circum omnia lusibus serenat.
I lla & munditiem, leueisq; cultus,
E t curat nitidos beata comptus,
V nius studium nitellæ, & unus
O rnatus amor, elegantiaeq;
A blabes ualeat, ualete sordes,
H uic sola & species, decorq; solus
E st curæ, ratioq; & una formæ,
S pectari cupit undiq; et probari,
Quis cultus deceat, colorq; qualis,
Qui comptus niveos honestet artus,
O mnisq; in tenero decore cura est.
H æ gratæ idaliæ Deæ ministræ
A ssistunt thalamo, coluntq; diuam,
H æ gratæ comites uagantur unâ,
A tq; unâ uarias agunt choreas.
H inc nomen charitesq; gratiaeq;
A t petis oculis, decente nutu
G. audens Opifiglycâ, quamq; blandis
L etatur Chariotaris susurris,

Sollers

Sollers illecebris, faceta dicitis,
 Quæ gratis animos iocis Titillat,
 Diuersas ueneri faces ministrant,
 Atque ignes uariis furent uenenis,
 Et uel melle linunt, linunt' ue felle,
 Aut acri modo temperant dolore,
 Aut spe, aut lætitia, modo ex utrisq;
 Insperbos relinunt, simulq; miscent
 Immite, et placidum, nihilq; linquunt,
 Quod sensus moueat, uicesq; amantum.

Hinc cantu tenero, fide et iocosa
 Insignis Gelopœia, nobilisq;
 Etrish, et lepidis decens cachinnis,
 Atq; exculta sinum, comam repexa,
 Passu composto, decora gestu,
 Omneisq; ad numeros, modosq; prompta
 Formosis Pasirithmie lacertis,
 Hamatas acuunt manu sagittas
 Immitti puero, nouantq; tela,
 Quæ mox idaliis premunt lacunis,
 Tinguunt et medico recocta succo.
 Crudeles calami, truces sagittæ,
 Cuspis queis adamantina, ast inertes,
 Queis est plumbea uena. ter beati
 Felices quater hic, et ille, quemq;
 Fixit cuspidis aureæ Pharetra.
 Infelix nimium, maliq; fati,
 Hæsit cui lateri æreum uerutum
 His tot perpetietur ipse, totq;
 Artes, quot rapide, et leues puellæ,

H E N D E

Quidt quot longo in amore sunt labores,
Vt possit miser omnibus uideri.
An Manli paphiae tibi ministræ
Strinxere aureolam liquore pennam
Intinctam cyprio? hinc tibi Lycinna
Eritis facilis, benigna & ore,
Atque uni tibi se beata comit,
O felix amor, o poeta felix.

D E F A B I O L O P I T I O.

Quæreris qui Fabium, Lopitium' ue,
Illum quærere desine in theatris
Aut urbis plateis, foro, aut palæstris,
Musarum hic tacitos colit recessus
Et pucciæ diculas sibi sacratas,
Illinc aonios legit libellos,
Discens elegos Propertianos,
Admirans numeros tuos Tibulle,
Et quos ad citharam refert Corynna,
Aut magni ad lituos canit Maronis,
Diuini aut Ciceronis haurit artes,
Curans Socratice instituta uitæ.
Hic quæras Fabium, Lopitium' ue.
Nam Pucciæ hospitium colunt camœne,
Musarum Fabius colit recessus.

A D P E T R V M Paulum Saranum.

Effingis ueteres Petre, & recenteis
Formas grammaticos, nec est inuentus,
Qui plus debeat ipsa, siue morum

Mira

Mira simplicitate, seu bonarum
 Summa cognitione litterarum.
 Idem Paule nouos colis poetas,
 Observas ueteres, facisq; et ipse
 Versus, ac numero uenustiore,
 Nescis nec ueteris larem sophiae,
 Hunc ergo tibi Petre Paule nostrum
 Commendo loui anulum quatrimum,
 Et matre ingenua indole et pudenti,
 Hunc dignum institue et patre, et camoenis.

AD MARINUM THOMACEI
 lum, et Petrum compatrem.

Annos sex nouies Marine amici
 Vnde uiximus integello amore.
 Annos tot pariter, quiete et una
 Terri Compater egimus, nec ullas
 Sensit noster amor per haec querelas,
 Exemplum fidei, atq; amoris unum.
 Hanc mentem, hos animos sibi requirunt
 Ucrinæ quoq; balneationes,
 Hanc legem et cyathifrequentiores.
 Quare hoc nunc agite o mei sodales
 A equatis numeris, tenore eodem
 S cyphos tergeminemus, et trientes,
 Sit triplex acies, triplexq; Mauors,
 Ac Marte in medio, calente rixa,
 Ternas i Puer, euoca et puellas,
 Nostram ut calciant simul senectam,
 Quæq; inter pateras, furore in ipso.

HENDE

P acis commoneant, ferantq; lusus,
I nterq; oscula mollibus labellis
I ncludant animæ senilis auras,
C ontinqantq; animæ uirentis aura,
H æc est illa Marine lenis aura,
F lat quæ de teneræ simu puellæ,
Qua mulcet iuuenum Venus calores,
S enum & frigida corda confocillat.

A D V X O R E M .

Oblita es thalami, toriq; nostri,
O fallax senii mei leuamen,
C onnubii immemor, immemorq; amorum,
O fallax amor, o nihil fidele,
E rgo sub tremula miser sene&tæ
A te destituor, mihi nec ipsa
I nsomnis ueniens, leuas sene&tæ
I psius grauidas dolore curas.
N atum nec memorem senis parentis
A h dura esse finis. ualete uterq;
H as uobis sine perferam procellas
L anguens, frigidus, atq; destitutus,
V ana o nomina, spesq; liberorum,
H eu res coniugii parum fidelis.

D E H A N N I B A L E F A matio in balneis.

Dico dic puer, Hannibál ne lauit?
L auit, sed latitat puellæ in ulnis,
H ic Famatiolus latet, litatq;

P ersoluens ueneri sacrum, quod olim
 V ouit pro teneræ salute Hyllæ.
 T ú ne pollue sacra, né ue turbæ.
 V erum ipsas charites uidere fas est,
 V nà dum uiolas regunt, rosasq;
 E t gratas ueneri parant coronas.
 M olleis en digitos, manus tenellas,
 E t quis de niueis nitor papillis?
 Quem ore è roseo refragrat aura?
 I am Famatiolum litasse uerum est.

DE FOEDERICO REGE AD

Balneas accedente.

Quid, quod plus solito serenus aer?
 E t gramen uiret, & nitescit arbor?
 Quid, quod plus solito canunt uolucres?
 C antant gutture leniore cycni?
 P rogne & lugubrioribus querelis?
 E n Spirant Zephyri salubriores,
 E t Trident pelago silentie arenæ
 N ullo & murmure littus obstrepe seit,
 E n ducunt choreas per arua Nymphæ,
 E t musæ numeris suis sequuntur,
 I psa & balnea perstrepunt chachinnis,
 A nn non, adueniente Fœderico
 I psa & balnea moliter cachinnent?
 I psa & littora suauiter susurrent?
 A gnoscent dominum suum lacunæ,
 R egem balneolæ suum salutant,
 A surgunt et hero suo liquores,

H E N D E .

A duentat decus elegantiarum,
E t flos aduenit omnium leporum.
I llum delitiae sequuntur omnes,
I llum munditiaeq; gratiaeq;
E t sceptro spes potente digna.
N è ne balneolæ timete, nè ne
M auortem socium, Trucesq; uultus.
M auortem socium nihil timete.
I ussa nam timet ipse Fœderici.
P aretq; imperio, & ueretur illum.
F elices domino lauante Thermæ,
F elices et hero lauante Baæ,
O felix spaciantre rege littus.
M yrtili dicite, lo euge Fœderice,
E uge lo canite, euge Fœderice.

D E Marte in balneis lauante.

Mars ne in balneolis? ualete castra,
Mars ne hic ipse lauat? ualete bella,
C umq; illo est Cytherea? pax adesto.
H ocsors imperat ipsa Fœderici.
T u uero Venerilla dulce cœli,
E t terræ decus, unicum et levamen,
M olleis illecebras decoro amanti,
B landos Martiolo tuo fusurros
F ac, & delitias, libidinesq;
M isce & sua via, iunge dulce murmur.
H is lusus adhibe beatiores,
M ox tinge Ambrosio liquore fessum,
S ommus qua placidus per ossa serpat,

Et belli rapidus furor quiescat,
Hoc hoc te roget ipse Fœdericus.

DE BATHYLLA.

Lauit delitium meum Bathylla,
Lauerunt charites simul, uenusq;
Intrans balneolum lauatq; et hæret,
Quae sit de numero, choroq; quarta,
Quae nam sit charis, extera aut puella,
Vnus cum decor esset, una forma.
Dumq; hæret dubitans, et hanc, et illam
Per risumq; iocumq; suauiatur,
Spirauit roseo Bathyllæ ab ore
Fragrans Ambrosii liquoris aura,
Quae iam de charitum coma fuesset
Spirare, artifici manu reposa,
Stillatim et medico liquore tincta.
Tunc ridens Cypris extera o' puella
Vicisti charites meas, ab arte
Quis spirat coma, cum tibi è labellis
Stilent ambrosiæ perennis auræ.

DE Hieronymo Carbone patricio
Neapolitano.

Cur ille in fluidis calefcit undis
Carbo? cur fluidus liquor coruscat?
Carbo cur tepet? incalefcit undas?
An non et Venus è liquore nata
Ignescit face? quis amoris hæc est.
Ergo balneolis mens sub ipfis

Carbo, aut astuat impotente flamma,
Aut rursum nimio è gelu tepeſcit,
Vt frigus modo nunc calor recurſet,
Tabet nobilitas amore uicta,
Tu uero Theonilla dum lauaris,
Feruentem ſimul, & ſimul tepeſtem
Carbonem cole, ſic tibi è capillis
Sillent ſemper amoma, ſic ab ore
Spirent ambroſie liquentis auræ.

A D T E R I N A M .

Tecum ſi liceat uelim Terina,
Me tuſſis licet & præmat grauedo,
Tecum has frigidulas fouere nocteis,
O nocteis mibi ter quater beatas.
Ofomnos ſine fine prurienteis,
Mecum ſub tepido Terina leſto,
Mecum ſub teneris fouebis ulnis,
Mecum roſcidulis procax labellis,
Etuſges ſimul, oſculaberis β.
O nocteis mibi ter quater beatas.

Ne tu ne digitis Terina ſeui.
Ne ſeui aridulo Terina dente.
Ah quid pallia leſtulo excidere?
Ah quid leſtulus ipſe ſubtremiſcit?
Ne ſeui rogo, ne Terina ſeui.
Sic ſic o' mea ſeuias licebit.
Hac mecum ratione litigato.
Nunc uinci patiare, nunc repugna,
Et nunc oſcula porge, nunc negato,

Nunc risum lacrymis, iocisq; fletum
Misce, et dulcia uerba tinge amaris.

Hæc cum feceris o' Terina, mox te
Ad lusus placidos resolute mecum,
Complexa et teneris senem lacertis
Ludas delitias uenustiores,
Dicas blanditias procaciiores,
Fingas nequitiam proteruiorem,
Et ludos age fac licentiores,
Et noctem quoq; duc amantiorum,
Dum lassis sopor instet ex ocellis.

AD SVAR dinum Suardum.

Et noster quoq; balneas frequentat,
Cumanum colit et sinum Suardus.
Adeste hendecasyllabi lauanti
Romano et sale, et attico lepore,
Mulcete et placidos sinus legentem,
Et cantu et numeris Catullianis,

Ne tu ne mea Syrmioni desis.
Intactos calamis modos referre,
O blandis comes, atq; amica cycnis
Dic o' dic aliquid meo Suardo
Quod dulce et lepidum, quod et uenustum.
Sic nostra Antimana, sic Patulcis,
Non unquam non roseas tibi corollas,
Non unquam non tibi myrteos liquores
Gratæ sufficient, et usq; lætas
Sebetus salicum ministret umbras.
Regnabat ueneris puer, ingredi

DIS HENDE.

H eroas, superos, louemq; et ipsum

V ictor subdividerat, coegeratq;

V ictos, seruitum pati superbūm.

S upplex A crisi ad fures iaceret,

R egnator superum futurus imber,

D uctaret niaeos greges Apollo,

A mphriso teneras leuante curas,

N eptunnus liquidos subiret amnes,

E leae ut soueat sinum puellæ,

E sset Persephone rapina Ditis,

L udus Mars Veneris, senex equinos

A b diuum pater induisset armis.

I re ad Latmidas osculationes

O rnato properaret ore Luna.

E rgo binc uulnifico superbūs arcu,

P rostratorq; homin um, deumq; uictor,

E t cœli domitor puer, soliq;

A usus Pallada, Palladisq; pectus

I ntorto penitus ferire telo,

I nnisusq; humeris manu, genuq;

L unato iaculum tetendit arcu.

I rato minit ante uulnus ictu

A uertit dea tortileis sagittas,

A cuanas taculi refregit iras

P retenta ægide, gorgonisq; crine,

Q uo uiso, pueri repente ocelli

A fflati tacito ueneno ibidem

O bducunt tenebras, uocatq; matrem

I nfelix puer, obtegitq; uultum,

E t flens lumina capta pergranatur.

In felix

I nfelix amor, abdit & pharetram
 A b mœrens Amor, ab puer miselle,
 E t cæcus simul, atq; inermis erras.
 A b terræ domitor, simulq; cœli
 R ideris pariter dius, uirisq;
 I mbellis pariter, puerq; Amorq;
 I nfelix iterum puer, deusq;
 D elapsæ interea polo sagittæ
 I ussu Palladis, ægidisq; tractu,
 Q uæ fixæ steterant, rotante penna
 S axosi procul Anxuris recessit
 S ubsidunt parili simul ruina.
 H ic illas dea uertit in uirentis
 S yluam suberis, ac referre iussit
 A tro cortice, fungidisq; uenis
 C onatus fragileis, minasq; inaneis
 E tuanos sine uiribus tumultus
 I n fungos igitur repente uerse
 E gerunt facileis solo meatus,
 E gerunt teneras repente fibras,
 M ox sese tenues agunt in auras,
 S urguntq; in solidum subinde robur
 S cabro cortice, fungidisq; libris,
 Q uo post in soleas, pedumq; in usus
 V ertant obprobrium perenne secli.
 Q uid sœuis dea? Q uid fremens minaris?
 A ut cur ægida concutisq; parvam?
 N am mater pueri dolore uicta,
 P hœbum consuluit. recludit ille
 F atorum seriem docens salutem

H E N D E .

B aianis fore fonti us petendam;
Quod mox contigit annuente fato,
C umanos puer ut sinus pererrans,
I ntravit placidos lacus, & ipfis
L auit fontibus, ac calente lymphæ.
T er ludens, oculos puer lauabat,
T er natans, puer ora surrigebat,
I lli candida lux repente fulsit.
F ulserunt nitide ad latus pharetræ,
E ffulgit nitor aureus metalli.
F ulserunt nitidi lacus, sinusq;
F ulsit plus solito serenus aer,
E t toto micuere littore undæ.
T um felix amor, & puer, deusq;
T inxi spicula ferui lis in undis.
M ox iacto pariter salutat ore.
S aluete ò liquidi lacus, & undæ.
S aluete ò latices mihi salubres.
O salue mihi Tulliana lymphæ.
D e cuius merito resumo tela,
C uius munere & hic resurgit arcus.
Q uò sitis memores meæ saluis
H ocq; ut secula posteriq; norint,
Q ue uis est mihi, quæ meis sagittis,
H æc ipsa & tibi sit salubris undæ,
Q ue uis est mihi, quæ meæ pharetræ.
S it uobis latices, bonaq; thermæ.
M ecum uos pariter souete amantes,
E t curas iuuenum, & puellularum.
M ecum bos & capite, & tenete captos

G ratis illecebris, leporibusq;. CANTUS
 N unquam blanditiæ, iociq; defint,
 E t nunquam choreæ, leuesq; cantus.
 S emper desidiae, libidinesq;
 E t cœne, et lepidi sales, et ipse
 A ssint nequitiae, procaxq; lusus.
 O dulces mihi balneæ, et salubres.
 D ulces balneolæ, nenustulæ q;.
 I psa et littora, et ipsi ament recessus,
 E t tellus amet, atq; ament lacunæ.
 D ixit, mox residem tetendit arcum,
 E t strinxit uolucres manu sagittas,
 Q uis et flumina fixit, et paludes.
 E t colleis simul, atq; opaca lustra-
 C onfestim uolucres simul, feræq;, CANTUS
 E t pisces simul in furorem adacti
 S enserunt pueri trucem pharetram.
 S enserunt syluæq;. flosciculiq;,
 B aianis amor ipse ut insit undis.
 Hæc ludens mihi Syrmionis. at tu
 S ic nostras cole balneas Suarde,
 S ic nostri lege littoris recessum.
 V t leges teneas Amoris, ut te
 E t littus sciat, et sciant lacunæ,
 E t colles quoq; sentiant te amare.
 Q ui Baias colis, et colas amores,

512 HENDECASYL.

SALVTEM DICIT Hendecasyllas
bis, hinc rogat le^o flores, ut suo
cineri bene precentur.

Auete Hendecasyllabi, meorum
A uete illecebrae, ducesq; amorum,
A uete o^o Comites meae senecte,
R uris delitiae, atq; balnearum.
S it lusum satis, & satis iocatum,
E t finem lepidi sales requirunt.
E st certus quoq; terminus cachinnis,
E rgo qui iuuenes meas legetis
N ugias, qui tenerae iocos thalie,
O ptetis cineri meo quietem.
Sit tellus leuis, & perenni in urna
N on unquam uiolare, rosaeq; desint,
T ecumq; Elysii beata campis
V xor perpetuas agat choreas,
E t sparsim Ambrosii irrigent liquores.
Sic uobis in amore nil amarum,
N il insit nisi dulce, sic amando
E t nocteis pariter, diesq; agatis.
A ssistat lateri & comes uoluptas.

JOANNIS

IOANNIS IOVIANI PONTA
NI TUMVLORVM
LIBER.

TUMVLVS DRVSILLAE.

V ne' etiam Drusilla iaces? te ne
improba Clotho

A bstulit? an dubitem numina
et ipsa mori?

T ecum delitiæ, tecum ueneresq,
ioeiq,

Et decor, et cultus, munditiæq; iacent;

B landitias, charitesq; omneis extinxit auarum
Funus, et ex ipso est funere inermis Amor.

O cia Amor, Venus ocia agit. discedite amantes
Bella uacant iuuenum. libera corda uacant.

S ed nec bella uacant, nec Amor sua perdidit' arma.
Transtulit in superos tela, facesq; Venus.

N unc superos Drusilla feris, nunc spicula mittis.
Tela oculis, oculis retia, et ore paras.

I uno Iouem, Githerea tuum complectere Martem.
Cœlum amat, an cessas drusula tende. feri.

I unonem spernet coniux, dirceius Heben.
Ius tibi cedet Amor. cedet et arma Venus,

I ura dabis superis. superi tua iussa sequentur.
Ipsa sedes, uulgus sternitur ante pedes.

S ed nec iura dabis, nec dii tua iussa sequentur.
Ipsa iaces. tellus et breuis ossa tegit.

L ætatur Inno cuius prece sedula Clotho

TVMVLORVM
Sustulit. i demens, & uenerare Deos.

TVMVLVS Luciae filiae.

Liquisti patrem in tenebris mea Lucia, post quam
E luce in tenebras filia rapt a mihi es.
Sed nec tu in tenebras rapt a es. quin ipsa tenebras
Liquisti, & medio lucida sole micas.
Cœlo te natam aspicio. num nata parentem
A spicis? an fngit hæc sibi uana pater?
Solamen mortis miserae. te nata sepulcrum
Hoc tegit, haud cineri sensus inesse potest.
Siqua tamen de te superat pars nata, fatere
Felicem quod te prima iuventa rapit.
At nos in tenebris uitam, lu^{ctu}s trahemus?
Hoc pretium patri filia quod genui.

TVMVLVS Angelinae senensis.

Ne cœlo idalium sydus, ne querite Amantes,
Occidit ipsa, latet uicta dolore Venus.
Lugent te Angelina Deæ. flet gratia, Amor^q.
Deseruit tristeis tristis & ipse Senas.
Extinxitq; faces puer, excussitq; pharetram,
Et decor humatas traxit in ore notas.
Mundicæ, cultusq; nigra sub ueste pheretro
Intulerant. ducit funera acerba pudor.
Vt posita est tumulo, cunctæ planxere puellæ.
Abrupit flauas blandida Nympha comas.
Has inter lunipra graui superota dolore
Mœsta filet, lacrymæ pulchra per ora fluunt.
Ipsalauat corpus lacrymis, ungitq; liquore

Quem

- Q**uem niger è lento palmite fundit arabs.
Ipsa uale extreum peragit dum uoce retenta
 Concidit, & uisa est se quiq; uelle mori.
Dis factum aspexere, breui nam tempore surgit
 Iunipera è lacrymis uniper ora tuis.
Mansit Arabs odor in ligno de cortice amaras
 Qui referat lacrymas, nunc quoq; gutta cadit.
Qui sparsi crines tumulo iacuere perempiae,
 Nunc uestit ramos horrida fronde coma
Dis pietas, iunipra tua est accepta sorori.
 Contingit per te namq; perennis honos.

T U M U L V S I E S E L M I N A E.

- P**arce hospes uiolis, manes ne laede sepultos;
 Si nescis, flores hi quoq; numen habent.
Quae uiolæ nunc sunt fuit olim cultæ puella,
 Vota parum felix, soluere quæ nequit.
Vouerat amplexus primos, atq; oscula prima,
 Et primos flores hoc Hymenæe tibi.
Non passa est Lachesis, miseri posuere parentes
 In tumulo, & mœstis i hura dedere focis.
Certarant quæq; orarosis, quæq; oscula gemmis,
 Atq; oculi, per quos bella parabat Amor,
Tabuerant, immane nefis, tenuescq; papille,
 Scilicet optasset quas Cytheræa sibi.
Tum memor ipse sibi uotos hymenæus amores
 Transtulit in florem corpora uersa nouum.
Pro cute subriguit cortex, proq; usibus hæsit
 Stypes, & è fibris fibra renata sua est.
Rurima quæ fuerat Nymphæ coma, plurima mansit

TVMVLORVM

Et densum foliis præbet opaca nemus.

S parsus & in toto fuerat qui corpore candor,

Nunc multo niuei floris honore nitet.

M ansit odor, mansitq; alio sub corpore nomen.

Hoc uoti pretium dia puella tulit,

I eselmina fuit nomen, flos dictus ab illo est.

Quisquis amas, Tumulo parce, nemusq; cole.

TVMVLVS VIOLANTHIS.

H. Quen' hic uirgo iacet? M. Cuius de funere mœrens
Fregit Amor pharetram, dissecuritq; genas.

H. Quis comes in tumulo? M. Lufus, ueneresq; iociq;

H. Quis tam demissu qui madet ore? M. decor.

H. Quod nomē? M. Violāthis. H. Origo nois unde ē?

M. Surgebant uiolæ fixit ubi illa pedem.

H. I mmanē Lachesin, qd nūc rapis, heu breuis ē fons
Quem neq; ros posthac, lymphæ nec ulla riget.

TVMVLVS AVRÆ

T e eum unā mea nata mori, materq; paterq;
Debuimus, tribus hæc ut domus una foret.

N ata patri, nata matri. & soror una sorori
Dic ah die miseris nata sororq; ubi es?

H as pater infelix lacrimas, miserandaq; mater
Exoluit. crines hos soror atra tibi.

N ata audi, pater hic genuit. dedit ubera mater
Et tenera infelix pressit ad ora soror.

N on audis. nil dona mouent ingrata, nec usquā es.
Nec pietas. aut est ullus in orbe Deus.

T erra tibi has lacrymas miserorum dona parētum
M obili s

Mobilis, et uoces aura sororis habe.
 A ura tenes, quod adhuc nomen miserabilis aura
 Terra quod beu cineres uiscera nostra tegiss.

TVMVLVS ELYSÆ.

Quæ potui lacrymans persolui funera mater,
 Et tibi quæ nolle filia dona dedit.
 Nam tecum quamuis primo cum flore iuuentæ
 Optarim cineres contumulasse meosc.
 Sed uetuere Deæ. Natura sc̄enior illis,
 Et proprio quod non ense iacere licet
 Hæc Ariadna tibi soluit cum coniuge grato
 Aeternum, ac felix mater Elisa Vale.

TVMVLVS SANTIAE.

Quod uitam sine me coniux inuitus agebas
 In lucem ipse artis munere restituis.
 Sic tibi nec sine me uita est ingrata futura,
 Nec mors quam fuerat, tam sit acerba mibit
 Sed neq; me ad lusus, uel ad oscula grata uocabis
 Mutua. nē ue etiam uerba referre putas?
 Nam corpus pictura refert. non corporis usum.
 Atq; hæc nuic uates, Santia non loquitur.

TVMVLUS Antonii Panormitæ.

S iste hospes. fas est cantus audire Dearum.
 Grata mora est. muse nam loca sacra tenent.
 Antoni monimenta uides. hinc templa frequentant.
 Illi fuit sacri maxima cura choris
 Illum sepe suis medium statuere choreiss.

TVMVLORVM

Duxit compositos arte docente choros
Sæpe lyram cessit Clio, cessere sorores,
Concinuit teneros uoce, manusq; sonosi
Exstinctum fleuitq; Aon, fleuitq; Ganippe.
Sebetus miseris egit in amne modos.
Sirenes quicq; de scopulis miserabile carmen
Ingerinant, planctu littora pulsâ sonant.
Pierides tristem ad tumulum effudere querelas.
Pierides possis post sua terga comis.
Hinc crevit desiderium, nec cura recessit
Vatis. at extinto uate recessit amor.
Conueniunt nunc ad tumulu, celebrantq; choreas.
Et memorant lusus magne Poeta tuos.
Enaudis? sonet ut lenis concentibus aura?
Ut strepat applausu concita terra pedum?
Accuati memores Musæ post fata rependunt.
Carminis hoc meritum est, num facis? hospes abis.

TVMVLVS THEODORI.

Sume lyram. dic Musa modos. dum condimus umbrâ.
Et puer, & coluit numina uestra senex.
Indignus tellure, Deos Theodore petisti
Sera quidem, tamen est longa parata quies.
Virtute, ingenioq; bonis hoc ipse parasti,
Ut coeli spicæ ceres aurea recta senex.
Nos artus terra tegimus, tu caste sacerdos
Da requiem, Aeternum iam Theodore Vale.

TVMVLVS Francisci Hauriae.

Mnibus hoc sacrum est. Manes ne laede uiator

Sed terram cineri quæso precare leuem.

Hauria Francisus iacet hic, iacet ipsa uoluptas.
Deliciasq; orbis inuidia claudit humus.

Hec fatis inuise puer, fallaxq; parentis
Spes, & Germanæ cura, dolorq; tuæ.

Tunc ne puer miseræ subito tam erepte parenti?
Heu nimium misero mors properata tibi est.

Quod si certa suæ referunt post semina messes,
Nimirum hæcc casiam, Thuraq; terra dabit.

TVMVLVS Compatri.

C. Dic Tumulo pia uerba. feres pretiū. iacet hic, qui
Non sensit liteis, iurgiā ue illa domi.

H. Macte uir ingenio spiret uer. floreat urna.
Dent pacem & cineri numina. da pretium.

C. D o pretium. fuge uincla tori. fuga iura mariti.
Non tibi erunt lites, iurgiā ue illa domi.

H. Ducta est coniugium subii, sic curre marito.

C. Ducta est Parthenopæ si tibi, uiue Senis.

H. Macte iterum tibi uer spiret. tibi floreat urna.
E t pascant manes Attica mella tuos.

C. C omptater hanc legem statuit. connubia uita.
Connubiis nang; est addita rixa comes.

H. I ncrecent tumulo uiolæ. noscatur amomum.
Vestiat & cineres spica cilissa tuos.

TVMVLVS Penthesileæ Sororis.

S eptennem te fata soror rapuere parenti.
Dum tener in cunis ubere matris alor-

Non sensi tua fata. tamen consueta petebam.

TVMVLORVM

O scula, consuetos blanda per hora modos.
S æpe sinū, dulcisq; iocos, tenerosq; chachinnos,
Et uultum, & gratis illita uerba sonis.
S æpe etiam lacrymis, quod abes, et uoce querebar
In somnis etiam sæpe petita mihi.
E trisi quod ades, fleti quod abire parabas.
Uberaq; ex ipso reppulit ore doloris.
S enserat hoc nutrix, singit uocem ipsa sororis.
Admoni repetens ubera ad ora mihi.
H oc potuifor in canis præstare peremptæ
Nunc titulū, et lacrymas uerbaq; fratriis habe.
S parge puer uiola Tumulū, diffundito Nardū.
Fumet odorato myrrhaq; thusq; rogo.
A ccipeq; et lacrymas fratriis soror, accipe questus.
Atq; etiam, atq; etiam Penthesilea Vale.

TVMVLVS Leonardæ Auiae

H.D ii manes saluete, an quas hic conditis umbras?
M. Salve hospes, sanctam conditam hic animam.
H.Quis Titulus? Ma. Leonarda iacet Pötana sepulcra.
Post centū, ac denas cōditur hic segetes. (chro.
H.C uftodes q; nos statuit? Ma. probitasq; pudorq;
H. Constituit Tumulos an? Dea. Ma. constituit.
R elligio Tumulos statuit. iuuere puellæ
Pierides, quoniam cura nepotis erat.
Tu requiem cineri optato. Sic fata quiescant
Et tua, uis ne aliud? Ho. iamq; ualete, abeo.

TVMVLVS PATRIS.

I n tumulo situs est Vatis pater, hoc satis esset,

Sed pater ipse suis laudibus auctus erat.
 Non est quod tumulo exoptes, cœlum ille petuit.
 Sed uenerare piis ossa reposa locis.
 A nte diem rapuit Iacobum mors. filius illi
 Que nequit cunis, dat modo iusta senex.

TVMVLVS VENERILLAE.

H os tumulos ne temne precor. ne temne uiator.
 Sic tua contingent gaudia, si quid amas.
 Da requiem, & cineri. Virgo iacet, huic sua quondam
 Regna ferus cessit, matre uolente, Puer.
 S pirabat ueneres oculis, afflabat amores
 Ore, sinu charitas, desidiamque genis.
 C ontulerat studium formæ nihil, & tamen illi
 Sæpe comam fixit, pinxit & ora Venus.
 C onfultuit speculum nunquam. Cytherea negarat,
 Ne flammam è facie duceret ipsa sua.
 R ifisset, blandi passim comitantur amores.
 Ridebat fuso gratia & ipsa sinu.
 H anc iuuenes arsere, senes cupiere, puellæ
 Optauere marem. Qui uidet, ille perire.
 P ersephone inuidit, uelliitque a uertice crinem.
 Illa cadit, cecidit forma, decorque simul.
 I pse amor, ipsa Venus misero incubuere pharetrum.
 Planixerunt charites pectora nuda manu.
 V it spolia, effigiemque uidet plutonia coniux
 Pœnitent, & specie uincitur inuidia.
 F annia dicta fuit uati. Venerilla puellis
 Quisquis amas, Tumulo ferta, rosamque datus.

TVMVLORVM.

TVMVLVS Henrici Pudericii

Quid satis huic hospes cineri feliciter optes?

Cui fuit ex omni parte probata fides.

Cognatis. Patriæ bonus, & uir commodus agris.

Vtilis & bellis. Parc⁹ domi, atq⁹ foris

Detractum Henrico nihil est. sub iudice morum

Quo merito iactat se Puderica domus.

Die igitur pia uerba simul cum thure sacerdos.

Da nardum. huic tumulo dicere non sat aue est.

TVMVLVS Harmosine.

Harmosine iacet hic, fractos quos respicis arcus,

Et sparsos crines, atq⁹ sine igne faces.

Arcus fregit amor. Charites sparsere capillos.

Extinxitq; suas ipsa Erycina faces.

Quæ tumulo increvit laurus myrtiq; rosæq;

Pieridum è lacrymis noueris esse fatas.

Harmosine extincta est, sensusq; extinctus amanda

Nemo amat. & numen desit esse, Venus.

In felix quid ages uates? i, desere coetum,

Et pete inhumanis lustra habitata feris.

Frange lyram. Contemne deos, lucemq; perofus,

Noctem ama, & à somnis gaudia posce nigris.

TVMVLVS Thermionille.

Hunc tumulum, si quis tumulu uocet hunc. ubi Nais

Syluicolis habitat Nais amata procis.

Hunc Tumulum cultæq; nurus, teneræq; puellæ,

Et multo ueniens thure frequentat annus.

Nisi doce causam, nam te pars tangit honoris.

Sic ego sic roseo Naias ore refert.

Docta lyra, docta et cantu, spectanda choreis,
et praesignis acu Thermion illa fuit.

Hanc multi petiere, et multos ipsa petiuit.

Ausa dare et cunctis, ausa rogare prior.

Cui pretium sine honore fuit, primaq; iuventa
Exegit gratis munus amoris amans.

Inde ubi ruga genas laxauerat, aduocat arteis
Sedula, et ignotas tentat inire vias.

Munera dat, blandasq; preces ad munera iungit,
Et precibus gratos aducit apta modos.

Ante hanc indocta iocuere ad uota puellæ,
Et nulli motus, linguaq; muta fuit.

Prima leues agitare natæ, tremulumq; mouere
Scit femur, et gratas continuare uices.

Et docet inter opus miscere ad gaudia rixas,
Et querulum murmur, uerbaq; digna iociss.

Oscula nunc repetita dare, ac repetita referre.
Et nunc pugnaces opposuisse manus,

Prima arabum molli de pectori fudit amomum.
Pestanam et cypriam miscuit arte rosam.

Et leuem eras uellit lanagine pubem.

Vt nunc ars haec sit, quæ rudit usus erat.

At postquam confecta situ, confecta senecta
Tabuit, et nullum comperit arte locum.

Vrbe procul licta, molleis concessit in hortos,
Deliciasq; pecit rubre Priape tuos.

Sacra dei multa cum religione ministrat,
Et pleno felix pectori numen habet.

TVMVLORVM

Hanc adeunt quæcunq; optat, uel amare recusat,
Atq; redit uotis utraq; plena suis.

Ipsa uelit, facileis educit carmine partus.
Fœcundam, & sterilis quæ fuit ante, facit.

Ipsa uelit, sœuas compellit amare noueras
Hippolyto parteis sollicitante suas.

Longum est enumerare. Cyteida uicit, & illam,
Quæ potuit fratris spargere membra sui.

Quæ potuit nautas in mille nouare figuræ
Tantum illi nomen marsicaq; herba dedit.

Hinc Tumulum, cultæq; nurus, teneræq; puellæ,
Et multo ueniens thure frequentat annus.

Ipsa ministeriis data sum comes, & mea certa
Nota fides. Vni fudit & illa mibi.

Si meritum quæras. Vtraq; est accepta Priapo,
Prostratæ & pretium uirginitatis habet.

TVMVLVS MIRTILAE Puellæ Neapolitanæ. Amator ad tumu- lum queritur.

Hic soli mibi flere licet, tu laurus, & una
Myrtus ades, paucis & lapis iste notis.

Parue lapis, quem flore nouo, quem thure fabeo,
Et ueneror multatum prece, tum lacryma.

Tu mea, tu miseri Tumulo male contegis isto
Gaudia, & exultas sœue dolore meo.

Redde meos, mihi redde meos, redde iprobe amores.
Quid iuuat è lacrymis immaduisse meis?

Immadeas, maduisse iuuet. Si non mea flendo
Lumina siccatae deficiunt lacrymæ

Sed

- S**ed lacrymas tibi habe. nec n. queror, accipe odores.
Accipe cum fletu munera mista suo.
Vnguenta, atq; rosam, et costum properate puellæ,
 Et uiolam, & mitis spargite ueris opes,
Spargite opes arabum, lacrymas ego, tu lapis illas
 Ebibe, & in rorem lumina abite nouum.
Rore nouo madeat tellus, que contegit ossa,
 Ossa pios manei, Numen & ossa meum.
At tu perpetua laurus quæ fronde uirescis
 Tu myrtus, de qua myrtilla nomen habet,
Fundite odoratos flores, Syluamq; perennem!
 Ad tumulum lacrymis crescite & usq; meis.
Crescite iam in latices. liquidum iam soluor in amne,
 Iam fluo. Sed fluidum me tamen urit amor.

TVMVLVS BARCAE Ancillæ:
 ipsa loquens inducitur.

- P**athma mihi in patria nomen tellure, Ioanna
 Hic fuerat Mauro Barca uocata Seni.
Seruiui Mauro, ingenuam me patria uidit.
 Hic domini laribus ius uel herile dedi.
Munditiis placui dominæ, fisoq; fideq;
 Demerui dominum sedulitate, & aquæ
Neç Musis non cara fui. me carmine muse
 Donarunt, tumulo qui mihi uenit honos.
Dulcis hero, dulcis que heræ, charitum quoq; cura,
 Et cura Aonidum scita Ioanna fui.
Ipsa manu dominæ, pheretro collata, deditq;
 Ad pheretrum lacrymas, qui mihi fauit, herus.
Quemq; sinu tenerum foni, cui garula lusi,

ff

T V M V L O R V M

A d cunas locat hac natus herilis humo,
I lle mihi inferias, ille & funebria soluit.
Digne parens nato, digne parente puer.
T erra mihi sit, & aura leuis, natoq; patriq;
Sis memor, & Barce sis mea dulcis hera.

T V M V L V S Ariadnae Saxonæ Vxoris.

Viator, Umbra, & Hiacynthus
colloquuntur.

Vi. Vnde Rose ad tumulos? unde haec uiolaria? nun
Hi tumuli & uiolas, & peperere rosas? (quid

Vm. Ver tribuit sua iura, simul tribuere Nape
Hinc cineri, hinc uiolas, hinc peperere rosas.

I psæ & acidalio charites de fonte liquorem,
ipsa & acidalior orat ab amne Venus.

H inc uiolæ florent. hinc rosida lilia canent,
Hinc tener ipse tuo flore Hiacynthe nites.

E t nitet, & queritur morienti flore Hiacynthus,
Susppiratq; nouo iure dolore puer.

E naudis lacrymosa uolant suspiria, & udis
E foliis sese flebilis aura ciet.

Hi. F ormosæ quondam dominae mihi cura uacabat.
Hinc mihi tutæ æstas. hinc mihi mitis hyems.

M e domine faciles digitæ, studiumq; colebant.
Ver mihi sic semper, Rosæ perennis erat.

E xtincta flerut Nymphæ. Venus aurea questa est,
Terq; comam euellit, ter scidit ipsa genas.

I nde mihi, & nitidus cecidit flos, & mihi tristis
V enit hyems, periit qui fuit ante, nitor.

Vi. F elices tumuli. cinis at felicior, en tu

Die

Die puer, unde nouus qui tibi uenit, honor.

H. A rebam dominæ interitu, sed coniuge adempta
Vir mibi de lacrymis subuenit usq; suis.

Hic tumulo ex oculis rorem diffundit amicum.
Hic cinerem ex oculis imbre fluente riget.

Hinc redeo in florem flos hinc ad busta resurgit,
Scribitur et foliis nota querela meis.

Vi. F elices tumuli. Ciniſ et felicior, heu que
Sors dominam eripuit mœste Hiacynthe tibiſ

H. I nuidia eripuit dominam, Lucrinide in unda
Dum lauat, et calidis nuda sonetur aquis.

Obstupuit forma Nymphæ Misenia, et atro
Inuidia infectas felle uenenat aquas.

Hinc rapta est. fleuere Deæ, lacrymisq; dolorem
Testaræ, ad tumulos inde perennis honor.

E lacrymis Violæ, lacrymisq; rosaria uernant,
Et mibi de lacrymis hic quoq; creuit honor.

Vi. V sq; fluent lacrymæq; tibi. Violisq; rosisq;
Vmbras flebilibus usq; rigetur aquis

Dic age de lacrymis sate flos, dic ò puer alte
De lacrymis Titulum, dulceq; nomen heræ

Hi. Illa tori benefida comes, castosq; pudici,
Cuiq; et acus placuit, cui placuere colo.

Quæq; focum, castosq; lareis curauit, et aræ
Et Thura, et lacrymas, et pia ferta dedit

In prolem studiosa parens, et amabilis, uni
Quæ studuit caro casta placere uiro

Hic posita est Ariadna. Rose, Violæq; nitescant.

Quæ posita, et lacrymis, hic mihi surgat bonosse

Vi. V irna crocum dominæ fundat, distillet amonum

TVMVLORVM
A d tumulum, & cineri spica cilissa fluat.

TVMVLVS Christiane matris.

Optabunt tibi Christiana Musæ
A d bustum bene, nec mibi negabunt
Ad matris tumulos adesse flenti.
H as lactis pretium tibi quot annis
E x uoto lacrymas Parens dicamus.
H os questus tibi pro labore, & æstu,
P ro puerperii damus dolore,
Pro casta simul institutione,
P ro lingua& studiis, boni& cultu.
E t desyderium tui perenne
E t suspiria pectoris uouemus
C um luctu, gemitu, dolore, & æstu.
N ec musæ numeros negant querenti.
Quod uiuis bene, quod deo s uereris,
Quod castum colis, & probas modesta.
H inc te Pierides puellæ amarunt.
A manuit dea uirginum magistra.
A tq; hinc te ad socios choros uocarunt,
I nter quos agis, & beata ludis.

TVMVLVS Lucilii filioli. Præfica
puellas alloquitur in funere,
Puellæ respondent.

Pr. I nfanti lacrymam ad tumulos, floremq; puellæ
Spargite. nū & uestro ē dignus honore rogus?
P. E nflores, Nardū ad tumulos, balneūq; liquamus
ipse

Ipsæ etiam lacrymæ sponte per ora fluunt.

Pr. N il infans ore infanti, uix uagit, at ipsæ
Munera uestra piis sedulæ obite modis.

P. L ucilli tibi lux nomen dedit, & dedit ipsa
Mater stella tibi, stellæq; luxq; simul.

E ripuit nox atra. nigrae eripuere tenebrae.
Vixisti uix quot littera prima notat.

H os ne dies? breue tam ne tibi lux fulsit, & auræ
Maternum in nimbis sic tenuere iubar?

I nfelix fatum, puer heu male felix, heu quod
Nec puer es, nec lux, nec nisi inane quid es.

Pr. S it uobis uer perpetuum, ac sine nube puellæ
Lucilli, & cineri spiret inustus odor.

I. IO. PONTANI NENIAE.

N V T R I X S O M N U M
I N V I T A T .

O mne ueni, tibi Luciolus blanditur
oculis,

S omne ueni, uenias, blandule so-
mne ueni.

L uciolus tibi dulce canit. somne
optime somne

Somne ueni, uenias, blandule somne ueni.

L uciolus uocat in thalamos te somnule somne
Somnule dulcicule, blandule somnicule.

A d cunas te Luciolus uocat, huc age somne
Somne ueni ad cunas, somne age, somne ueni.

A d cubitum te Luciolus uocat, eia age somne
Eia age somne ueni somnule blande ueni.

L uciolus te ad puluinum uocat, instat ocellis.
Somne ueni, uenias, ea age somne ueni.

L uciolus te ad complexum uocat, innuit ipse,
Innuit, en uenias, en modo somne ueni.

V enisti bone somne, boni pater olme soporis.
Qui curas hominum, corporaq; & gra leuas.

N V T R I X cum tribus sororibus infantus
lo uagenti blanditur.

M E uagi, ne blande puer, ne paruile uagi.
Blanda uocat blandum Lucia Luciolum.
Ne uagi

Ne uagi, ne lachrymulis corrumpe misellis
Turgidulosq; oculos, turgiduloscq; genas.

Ecce tibi balbo ore sonat, blaeso ore susurrat
Eugenia, et dulcet gemitus in aura iocos.

Ecce tibi inflectens molleis Aurelia uoces,
Fabellas bellas, carmina bella canit.

Ne uagi mellite puer, tibi Luscula ludit,
Gestit et ad cunas blanda Catella tuas.

Curtiolus tibi susultans en se erigit, en se
lactitat, en teneri cruscula lambit heri.

An lingis lasciuie genas, ah Curtule Curti
Ipsa tibi irascar Curtule Curtiole.

Tu ne genas, tu ne ora. meus est puer improbe Curti.
Luciolus meus est improbe Curtiole.

Improbè an ne audes. ah risit Lucius, ah se
lecit in amplexus Lucius ipse meos,

En pectus formose tuum. mibi dulcia iunge
Oscula, et in solito molle quiesce sinu.
b A segno Luciolo mammas, haec ubera seruo.

Dextera mamma tua est, ipsa sinistra mea est,

Singuliit sed Luciolus, mutare licebit.
ipsa sinistra tua est, dextera mamma mea est.

Vtraq; sed potius tua sit, iam desine flere.
Desine dextratua est, mamma sinistratua est.

Risit Luciolus, mammasq; utrasq; momordit.
Tu ne meas mammas credule, tu ne meas?

Iam sicut quod dico meas, ne candide sicut,
Haec, atq; illa tua est, utrancq; mamma tua est.

Nunc! Luci nunc fugi ambas, ne quis malus illas
Auserat, et clauso scite reconde sinu.

NENIAE

- O** Rags, aut q̄s labram ihi, linguāq; momordit,
Lucius improbus, Lucius ille malus,
Quis collum, mammaq; meas, peccusq; momordit,
Lucius ille malus, Lucius improbus,
Ne post hac, ne tange puer, cui basia seruo,
Labrac̄p, cui linguam Antinoo Antinoo-
I am properat Lisella. pedum uestigia sensi.
Ecce uenit nudo Lisa parata sinu.
En tibi lacteolæ Luci fo: mose papillæ,
En tibi turgidulo plena mammilla sinu.
Tota tibi tua Lisa uacat, tua Lisula tota est.
Sume uenuste puer ubera, carpe sinus.
Carpe sinus formose tuos, somnumq; capesse.
Dicetur cunis Nenia grata tuis.
PAllidus Eumonius puer est, Tityusq; nigellus.
Vagit & hic nocteis, uagit & ille dies.
Luciolo roseus color est candore refusus,
Nec uagit noctu, nec strepit ille die.
Despuit Eumonius mamma, tunditq; papillas,
Oscula dat tumidis Lucius uberibus,
Non Tityum Fabella iuuat, non nenia Lippæ
Nenia Luciolo, uerbaq; ficta iuuant.
Ridet et in somnis, & Lisa Lucius hæret,
Auferat et nequis callidus ipse timet.
nE latra, ne pelle bonum bona luscula somnū,
Et tibi nam somnus Luscula gratus erit.
Ingredere à bone somme nihil bona Luscula latrat
Luscula Luciolo, Luscula blanda tibi est.
Innuit ipsa oculis tibi Luscula, Lucius ipse.
Innuit, & dicit somnule leuis ades.

Luscula

- L uscula iam dormit, stertit quodq; bella catella,
Et sua Luciolo lumina fessa cadunt.
- D orni Luciole, Luci dilecte quiesce,
En canit ad cunas garrula Lisa tuas.
- M ulcet languidulos, saturat quoq; somnus ocellos,
Somnus alit uenas, corpora somnus alit.
- E st sedat curas, requiemq; laboribus offert,
Odit tristitias, grandia semper amat.
- S omne bone ò cunctis, ad sis mibi candide somnus.
Somne bone & pueris, somne bone & senibus.
- I pse mibi tumidas satur a bone somne mamillas.
U bera Luciolo, quò mea plena fluant.
- S entit Luciolus, dormitq; & ridet, & optat,
Et mammae digitis prensitat usq; suis.
- E uge puer, sitibunde puer, cape lassule somnos.
Mox tibi iam uigili laetus amnis erit.
- e Xcitus è somno meus est puer, hoc age Lisa.
En age delitias accipe amate tuas.
- E st fitit, & ridet, dulcis & uertit ocellos
Ipse tibi, uultus aspice caratuos.
- H is pro blanditiis teneras da Lisa papillas
Luciolo, amplexus quos parat ipse tibi.
- A n refugit mala Lisa, nihil mala Lisa ueretur.
Carpe puer plenos ubera carpe sinus.
- S uge ambas, submorde ambas, ne parce, papillas.
- V bera Luciolo stulta negare potes.
- S einde comas, contunde sinus disstringe capillosa.
Tu ne meas fugias improba serua manus?
- C ui pectus, mollemq; sinum, tenerasq; papillas
En cape delitias tinnula plectra tuas.

NENIAE

Sed quisquam nostra puer hic ceruice pependit
Mentior an certe est Lucius improbus?

Implicuit collo simul, et simul osculo sumpfit,
Improbulus non iam, sed probus ipse puer.

S. Cite puer, mellite puer, nate unice dormi
Claude tenelle oculos, conde tenelle genas.

Ipsa sopor non condis ait, non claudis ocellos
En cubat ante tuos Luscula lassa pedes,

Languidulos bene, habet, conditq; et claudit ocellos
Lucius et roseo est fuisus in ore sopor.

Aura ueni, soueasq; meum placidissima natum.
An strepitant frondes, iam leuis aura uenit.

S. Cite puer, mellite puer, nate unice dormi,
Aura souet flatu, mater amata sinu.

Vis puer hic age Lisa tuas absconde papillas
Hic puer, en illas subripuisse parat.

Lisa tege, en tege Lisa tuas, tu ne improbe, tu ne
Lucioli mammas subripuisse paras?

Luciola huc propera propera nunc candide Luci,
Ille malus properat, tu prior ante ueni.

Vicisti, atq; hanc ore premas, hanc corripe dextra.
I puer hinc alias, i pue querere alias.

f. Vscula nox, orcus quoq; fusculus, aspice ut alia
Per noctem uolitet Fusculus ille nigris.

Hic uigileis captat pueros, uigileisq; puellas,
Nate oculos cohibe, ne capiare uigil.

Hic captat seu quas sensit uagire puellas.
Seu pueros, uoces comprime nate tuas.

Ecce uolat, nigracq; caput caligine densat,
Et querit natum Fusculus ille meum.

- R**e fremit, dentesq; ferus, iam dente lacefit,
Ipse uorat querulos, per uigileisq; uorat.
- E**t niger est, nigrisq; comis, nigroq; galero,
Tu puerum clauso Lisa reconde sinu.
- L**uciolum tege Lisa ferox quos pandit hiatus,
Quasq; aperit fauces, ut quatit usq; caput.
- M**e miseram, an ferulas gestat quoq; parce quiescit
Lucius, & sunt qui rus abiisse putent.
- R**ura, meus Lucillus habet, nil ipse molestus,
Nec uigilat noctu, conqueritur ue die.
- N**e sœui, hi siutaq; manus tibi comprimesœue,
Et tacet, & dormit Lucius ipse meus.
- E**t matri blanditur, & oscula dulcia fugit,
Bellaq; cum bella uerba sorore canit.
- I**lsa ueni, expectata ueni, quid lenta morariss?
Enage quid cessas? nil remorata ueni.
- E**t sitit, & uagit, tibi nunc conuicta dicit
Lucius, & caros queritat usq; finusc.
- A**b simulant ambo, simulate & perfide luci,
Fallax Lisa nouis infidiosa modis.
- I**pse tibi eripiam mammas tibi subdola natum
Subdola quæ fugias, perfide qui renues.
- P**upe meus, pupille meus complectere matrem,
Inq; tuos propera pupule care sinus.
- P**upe bone, en cape care tuas mi pupule mammas,
Pupule belle meus, bellule pupe meus.
- S**uge, Canam tibi neniolam, ne nenia non ne
Nota tibi nate est nenia neniola?
- P**upe meus pupille meus, ne nenia non ne
Nota tibi nate est nenia neniola?

EPIGRAM

- Belle meus, mellite meus, ne Nenia, non ne
Nota tibi nate est nenia neniola?
- Somniculus tibi iam lassis obrepit ocellis,
Dum tibi nate placet nenia nota nimis.
- Pupe meus, dormisce meus, ne nenia nostro
Danostem nato nenia somniferam.

I. I. O. PONTANI EPIGRAMS MATA.

- Icini moneo bene, ac pudice
Seruetis mihi uos meam puellam,
Nese conferat ad suos amicos,
Quos omneis amat impotente amore,
Ne ec mirum, quia mentulatores.
Quin & si cupitis probi uideri
Taleis passeribus salaciiores
Longe à coniugibus mouete uestris.
Et tu si sapis o puella nequam
Istos desere pessimos amicos,
Et tecum maneas bona, & pudica
Nam iuro tibi per tuam Serapim
Te cum continuas iacere nocteis
In multa recubans fututiones
Deprecatio ad Deam noctis.

- Ex amoris conscientia quae furenti
Ducis optatam iuueni puellam
Grauis magnis, & amica costae
Nox bona Lune.

Quam colunt unam Genius, Hymenq;,
 E suo gaudens Erycina nato,
 Cum ferus diras acuit sagittas,
 Sumit, & arcum.

O puellarum decus, & uoluptas
 Sentit à te qualia dona lectus,
 Lectus experte sine basiorum, &
 Delitiarum.

Quas simul iuncti faciunt amantes,
 Dum cubant complexibus obsequentes.
 Et terunt compacta labella labris
 Dentibus, atq;

Lingulas sugunt, animiq; florem
 Ore deducunt querulo, pariq;
 Concidunt motu, resoluta postquam
 Grata libido est.

Tu quies rerumq; hominumq; sola,
 Tu graueis curas, & amara fessæ
 Amores menti, & resones benigno
 Pectora somno.

Tu redis mundo redimita frontem
 Syderum sertis, & amica blando
 Rore perfundis uiolaria, agros
 Frugibus exples.

Da meis finem dea quoq; uotis,
 Ut quod optamus liceat potiri,
 Ne uoret tristis penitus calenteis
 Flamma medullas.

AD PERILLAM Puellam

EPIGRAM. M A R D I C E

Solatiolum meum Perilla,
o Dic quid cinnama nostra rure facit
Hos sex contiguos dies. ualeat ne^s
Nam quidam mihi pessimus cinædus
Dixit, quod tenerum pedem catella
Dum ludit nimium procace morfu
Illi presserat, & domi manebat
Expectans medicos ab urbe missos.
Quare te rogo per tuos ocellos
Ilos præuenias, probeq; cures
Nequase nimium licentiosos
Præstent, dum cupiunt boni uideri,
Nam brachis sine pallio tumente,
Arectos manibus gerunt pripos
Infestos pueris, puellulisq;

In Antonium, qui suam puellam læserat.

Ntonine Cinedule
a Huc ad nos redeas, naniq; per Herculem
Istas turpiculas nates
Si te prenderimus, iam usq; adeo malis
Virgis exagitabimus.
Quod culum referes hinc laceruni tuum.
Audes in media uia
Me præsente mee committarier,
Audes tu nuncas rosas
E nostræ gremio tollere Cinnamæ?
Post haec tam male pallium
Nixus surripere? atq; in teneris manus
Commiscere papillulissⁱ M A L I E P A G A

Quod si compulerit me furor improbus
D isces postmodo quid siet
T am bellas manibus laedere foeminas.

In malum poetam, quem mutato nomine
Vtricellum uocat.

On sunt carmina, sed cacationes
n Quæ se scribere iactat Vtricellus.
Est merdosius omnibus latrinis,
Quod se scribere iactat Vtricellus.
Obtura miserum camœna nasum,
N e te carmina tam cacata laedant.
O merdosa poemata, o quid unquam
E rit, uel fuit his magis cacatum?
Quam primum medicos mei sodales
A d me ducite. nam maligna febris
D udum me tenet, ut dii, deæq;
I stident mala multa, qui nec unquam
S cribit carmina, sed cacationes.

De improbitate puellæ suæ.

Rata est quoties mihi puella,
i Tristis me uocat aridum poetam
Et laſſum minima ſuſtione
Indoctum Veneris, maliq; penis,
Post hæc in triuīs, in ore uulgi,
Iridentibus omnibus puellis,
Dicit tam male me esse mentulatum
Quam uel pumilio, puer' ue trimus.
Quamobrem constitui meas querelas

EPIGRAM

D eferre ad Venerem, inq; ius vocare.
N om quis tam patiens amator esset?
Q uod si sensero mihi ius negari
H elle spontiacum deum precabor,
P arteis suscipiat meas, uelitq;
P ro me, quod minimum, facillimumq; est,
V icisci iniurias manus severa.

C VI Donaturus sit suam columbam.

c Viuestrum niueam meam columbam
Donabo o pueri? tibi ne ruli?
A n celsi tibi? an tibi Nearches?
N on uobis dabimus mali cinedi
N on uos munere tam elegante digni.
Quin ite in miseram crucem diuq;
C oncisis maceremini mariscis.
I nsulsi, ille pidi, & parum uenusti.
S ed cuinam cupis o columba munus
D eferri? scio nam meam puellam
A mas plusquam oculos tuos, nec ulla
V iuit mundior, elegantiorq;
H æc te in deliuis habebit, hæc te
P ræponet nitidis suis ocellis.
N ectanti faciet suam sororem.
H uins tu in gremio beata ludes.
E t circunfiliens manus, sinumq;
I nterdum aureolas uoles papillas.
V erum tunc caueas proterua ne sis.
N am poenas dabis, & quidem severas.
T antillum modo tam uenusta poma

Secces

Se ees unguibus, est enim Dionis
Tutelæ hortulus ille dedicatus.
Numen lædere tu tuum caueto.
Impune hoc facies uolente Diua,
Vt dum te roseo ore suauiatur,
Roseum luteolis premens labellis,
Mellitam rapias iocosa linguam,
Et tot basia, totq; basiabis,
Donec nectaræ fluant liquores.

Antonio Panormitæ Poete inuitatio ad risum.

Antoni decus elegantiarum,
 Atq; idem pater omnium leporum

Vnus te rogar ex tuis amicis
Cras ad se uenias, ferasq; tecum
Quantuncunq; potes facetiarum,
Et quicquid fuerit domi iocorum.
Nam risus tibi tantum apparauit,
Quantum Democrito diebus octo
Profundis sati, & super fuisset.
Quod tecum patulo cupit palato
Perridere suapte risione,
Condita lenitate, ineptiusq;.

Ad Musam, ut deosculetur Petrum compatrem,
 sodealemq; & à se ante alios dilectum.

A Excentas modo basiationes,
 Da nostro mea compatri Thalia,
Quem nos plus oculis amamus unum,
Nang; est dulcior attico liquore,

EPIGRAM.

E t quem Sicaniae tulere canæ.
A t nostris prope carior medullis.
Q uando non aliis sodalis unquam
D ilexit magis unicum sodalem,
Q uam nos ille amat, atq; amamus illum.
S i non sunt satis hæ osculationes,
F ac sint mille ducenties ducentæ.

IULIO FORTI SICULO.

V l pars animæ secunda nostræ,
i Quid non me pateris meas camœnas
Omneis proiicere ignibus cremandas?
Quarum depereunt graues labores,
E t perdo miseras similes chartas.
N am quamuis ueterum diesq; nocteisq;
E uoluam monumenta tuliorum,
A ttiriq; adeo mei libelli,
V t nil à solea deesse credas,
S emper nostra tamen Thalia friget,
C uius nequitas, ineptiasq;
N olis lædere, uel putare nullas.
N ec me sordidulum uoces poetam,
S i non posthabito facetiarum
L usū, carminibus uacem seueris.
N am cum desierint graues Catones,
E t sint tempora Busuluniana,
A equum quis putet esse laude sacra
S celestos celebrare tarraconess?

Ad Cinnamam de eius inclemencia.

VERVS MIVRI.

C quem lacrymulis impones Cinnama mōdū?
 • Quādo mi misero regem dabis i proba? nides
 Ignibus exuri me, nec tu proiicis āquam.
Crudelis quæ nec tuo amanti porrigit opem,
Et nec tantillum miseret te perfida mēi
O ego non felix, qui tam crudeliter amo.
Nullaq; me redamat, sed contra mi male cūpit.

AD seipsum exhortatio ad novos amores.

V ingentas solitus cum sis flagrare puellas,
 q Nunc ab amore tuo quid iouiane uacass?
 An quia difficultem sese tibi Cinnama præbet,
 Iurauitq; tuum perdere nelle caput?
Cum tot sint faciles, tot sint in amore benignæ,
 Quere aliquam ex illis, quæ uelit esse tua,
Quæ tibi se dedat, quæ sit tibi carus ocellus,
 Sitq; quater plusquam Cinnama rara tibi.
Queq; tibi dicat, mea lux, mea uita, meus flos,
 Liliolumq; meum basiolumq; meum.
Carior & gemmis, & caro carior auro.
 Tu rosa, tu passer, tu mea ficus eris.
 Tuq; meus pecten, meus annulus, atq; meum cōp;
 Melq; meum, & præ te nil iuuat esse meum.
Et quingenta simul copiat tunc basia raptim,
 Et sine mente furens, pauca fuisse querens,
Et linguam clauso dissugens ore trementem,

EPIGRAM.

Serpentem serpens te putet esse suum.
Tunc dices, amor est succo incundior omni,
Melle quoq; est dulci dulcior, & melior,
Ne cibi quingentas fuerit sat amare puellas.
Nil numerus certe, nil in amore ualeat.

ADMVSAS.

Nymphæ, quæ nemorum comas uirenteis
Atq; undas Aganippidas tenetis,
Est saltus gelidos uirentis Hemi
Vos ò Thessiadum choros dearum
Vestrīs me socium choris, & antris
Vulgi auertite dentibus maligni.
Est me castalie liquore Lymphæ
Sparsum cingite laureis corollis
Cantantem modo sapphicis labellis.

Ad Fanniam.

Amabo mea cara Fanniella
Ocellus Veneris, decusq; Amoris
Iube istec tibi basiem labella
Succiplena, tenella, molicella,
Amabo mea uita, suauiumq;
Facie istam mihi gratiam petenti.
Abhui lenta tuum times maritum
Ne time, leuiter suauia bor,
A pes ut tenero studens liquori
Liberat summa Thymi, aut crocon rubentem.

Summe

Summa uix tibi fuxerim labella,
Iste dico labella mollicella
Que me tam facient cito beatum,
Quam siam cito si negez misellus.

Ad Laurentium Miniatum.

Vxoris nitidæ beate coniux,
Cunctis coniugibus beatiorq;
Quid sentis age de meo libello
Nobis dissere, nunquid à Catullo
Quemq; uideris esse nequorem,
Aut qui plus habeat procaritatis,
Non dico tamen elegantiorem.
Sed certe meus hic libellus unum
Doctum postsequitur suum Catullum
Et Calum, ueteremq; disciplinam
Non multo minor est nouis poetis.
Saltat uersiculis canens minutis
Hoc quod non sonuere mille ab annis
Musarum citharæ, & Liae puellæ.
Qui si euadere putidam culinam
Et tegmen poterit negare Thynnis.
Fetenteis neq; uestiet Siluros
Studebit pueris placere ineptis,
Si qui castalæ specus liquores,
Parnasi neq; dum bibere fontis,
Doctas sed fugiet manus virorum,
Et qui Castalio sinu recumbunt,
Contentus Miniate, si molestus
Non sit uel tibi, uel tuæ Cicellæ

EPIGRAM.
DE L. Coruino Episcopo Triuentino.

Nymphæ Gaurides, accolæq; Auerni,
Quæ fonteis colitis salubriores.
Nymphæ Cœruleæ decus lacunæ,
Quas Bacchus fuet, & fuet Dione,
Vos Nymphæ ueteri, & bono sodali
Coruino & tenera comam Cypero,
Et molli uiola, & uirente myrto,
Casta & tempora subligate Lauru,
Qua Phœbo sacer, & sacer camœnis
Intret balnea cognitus færdos,
Coruino & nemus, affonent & auræ,
Tota & littora sentiant Poetam.

Ad Marinum Tomacellum.

Et uino Venus, & uiro puella
Et ludo iuuenis, senex quiete
Et gratis animus iocis fuetur.
Quo circa cole balneas Marine.
Hic uina, hic requies senem, iocusq;
Effetum foveant, manus procaces
Ludent in Venerem. Venus sed ipsa
Adsit rancidulo seni, puella
Postquam obdormieris, parem requirat,
Qui cum lusit, excitetq; pugnam,
Et trixas agitet ferociores.
Nam tactu, & querulo Venus fusurro
Excedenda seni, senex papillas
Contrectet digitis, iocetur ore,

Voca

V oce & pruriat, & gemat senile.
 H oc tantum liceat iuventa neruis,
 E ttento ualet, & ualet duello.
 H ac ergo iuuenis mouebit arma.
 E t lingua, & digitis ualet sene*ctus*.
 H ast te delitias mouere oportet.
 A st uina, & Venerem, & suam quietem
 I nstilant tibi balneæ salubres,
 I nfundant tibi thermulae beatæ.
 H is ludis animus senis leuandus.

IAMBICI.

Tranquillam neptem bimestrem alloquitur
 in obitu Lucii filii.

Vi tu Tranquilla delitium, & quies
 a Orbi senis, quem fles misella & mœstula
 Quem fles? patrē ne quē extulisti infantula.
 S entis on hæc in matris ulnis? an meis
 E t ipsa deflens assonas conquestibus?
 O inditum naturæ, & homini ad instum
 S emen patrisq; aniq; Tranquilla hinc dolet.
 P aitem dolet misella, auoq; condolet.
 S ed quid, quod arrides, quod adnutas auo?
 S enis leuamen unicum? an solari auum
 P ostquam patrem Luxi, studes mea neptula.
 R idet meum deliciolum. ride mea
 R ide uolupias, osculare auum tuum,
 E t hoc leuaminis generis senem s̄dūe.
 L eua meum lactum, leua sordeis meas,

TAMBICI

S enemq; auumq; ab ægritudine alleuas.

C aducus ipsa es flos, mihi Sol occidit.

F lori timenda nebula, tenebræ autem senio.

V ita occidua senis, caduca infantulæ.

C erti nihil uitæ tibi est neptis mea,

A t certam auo mortem minantur singula.

Conqueritur de Lucii filii morte cum

Tranquilla nepte.

Senii leuamen unicum neptis mei.

V bi est pater tuus misella mortuum.

Q uem nescias misella nec iam sentias.

A etate in ista primula dieculis

P ancissimis è matris aluulo edita,

R ubicundula, & nutricis alludens simu.

H eu heu genus hominum caducum, & languidum

I n germine ipso, uitæ in ipso limine.

P uer interit, natum senex effert pater,

A uus patrem tuum, misella neptula

E tipsa patrem infantula in cunabulis.

V iuuq; auus confectus annis, ipsaq; in

C repudiis uagis, mali tui inscia,

S ortisq; uenturæ dolor, dolor adigit

A uum, patrem, senemq; sorte de hac querit.

M iseram senectutem meam, miserum senem.

A te misella forte auum si amiseris,

H oc destituta uinculo aresces, uelut

C rescens Amaracus liquore si suo,

S uoq; scle non alatur, interit.

Tranquillam

Tranquillam neptem alloquitur.

Tranquilla quidrides mali tui inscia?

Anum quid ad risum allicis iocis tuis?

Iocari amens in paterno funere?

Sapere sed hoc est, vita namq; omnis, merus

Luctus, mera est miseria. Ride neptula,

Furare pensulum hoc nouercae, & quantulum est

Ipsum neas tibi, offulam aegritudini

Subduc & hanc, ut ista quamvis parvula

Nux in tenebris emicet. nox cætera est.

Conqueritur apud rosas de morte

Lucii filii.

Quid o rosae, quid lassulae reflectitis

Caput, comaq; decidunt è uertice?

Honosq; foliis deciduus omnis perit?

Vobis, nec, aer officit, nec aeris

Noctis status. uernus te por sed uos fouet,

Aureæ salubres uentilant, nox budula.

Hu more tingit roscido, quid heu, quid est,

Quod languidae, quod lassulae reflectitis

Caput, comasq; honos & omnis concidit?

Lugetis an uos Lucium colonulum

Qui uos colebat aureis rastellulis?

Argenteis qui uos putabat falculis?

Heu heu miser parens, miser quid agam senex?

Senex miser, pater miserior quid nam ages?

Senex quid aget? aut quid pater miserrimus?

Lugete mecum o hortuli miserrimi,

THEAMBICPRIMAY

Lugete amaraci, fleant et lilia,
Fleantque myrti longe amatum uillicum,
Laurique cultorem suum aresentibus
Folius, comisq; et ramulis marentibus.
Quis uos miselle arbusculae? quis herbulae?
Culet, rigabit? quis manu tenerrima
A sole, ab aestu, aut ab gelu tuebitur?
Quis noxias aut bestias, aut impetum
Caeli procellosum sacro abigat carmine?
Heu heu miselle arbusculae, heu heu herbulae,
Miselli et horti mortuo colonulo
Squaleritis, tabescet et uester decor.
Honos peribit omnis. Ah senex miser
Si ipse tabesces, agro uelut obstito
Tabescit arens truncus igne ab lentulo
Correptus in cinerem qui abit, ac sensim, sine
Natore, flamma luce adempta sumigat.

CONQUERITUR CUM AMARACO

de morte Lucii filii.

Folius quid heu Amarace, heu quid floribus
Nudata squales moestula? heu quid languida
Arentibus comis, et horrido sinu,
Lugubri amictu fles misella Amarace?
Annipsa flere arentibus potes geniss?
Deest enim te qui rigabat, et tuus
Colonus ille argenteo qui uasco
Liquorem amorum fundit abat, et tuus
Statim leuabat, et leuabat syderis

R ebiem Erigonii. At ego misella Amarace
 T uam sitim meis leuabo lacrymis,
 C ape has misella lacrymas mœsti senis.
 M emor oscularum en illius fundo tibi
 T ercentum amaras pro liquore lacrymas.
 P ro rore guttas falsulas toridem alteras
 A mplexuum memor alteras, & illius
 M emor leporum, & comitatis blandulæ.
 H istu uirescet, & nouam indues comam
 B eata Amarace, foliis nouis nouo
 A mictu, at ego senex subarescam miser
 H umore uacuus, sæpe uelut in arida
 A sparagus igne afflatus, aut de fulmine
 T acta arbor elonguescit ab radicibus.

Cupressus loquitur.

M isella Cupressus puer quondam fui.
 M ater rigabat me tenellam lacrymis.
 E xin adulta lacrymis creui senis.
 Quem me daturam creditis fructum? nisi
 H eu heu pater miselle nato mortuo
 A eta e in ultima, heu adempto filio,
 H eu heu miselle, hoc lacrymarum præmium.

FINIS.

DE LAUDIBVS
IOANNIS IOVIANI PONTANI
DE LAUDIBVS DIS
VINIS.

De mundi creatione ad Antonium
Panormitam.

O cœlum, quæq; obliquo distin-
cta meatu

S ed certa ferri sydera lege nis-
des,

T elluremq; suo librata m pons
dere, circum

Quam cingit rapidis Ennositius aquis,

S pirantisque auium tractus, fusumq; superne
Qui cuncta ætherio temperat orbe Iouem,

A noni Deus è nihilo, Deus omnia fecit,
Et formam rebus iussit adesse suam.

I psa sua uoluit cœlum splendescere luce,
Et terras ecce noctis habere uicem.

A ccenditq; diem claro de lumine Solis.
Solis q; auratum mane redire iubar.

A lternisque atræ lucem concedere nocti,
Temporaq; hinc spatiis ire coacta suis;

B issenique uagum compleuit mensibus annum
Ut tamen in parteis quatuor omnis eat.

N anque ubi Sol nostro languens sese eripit orbi,
Frigidaq; hibernis terra madescit aquis

S æuit hyems incana gelu, riget horrida bruma.
Tum tellus foetu concipit aucta suo.

A st ubi uicinos Sol ipse recurrit ad ortus,

Excurſu & parili noxq; diesq; ruunt,
Terra ſuas oſtentat opes, & diuite gemma
Veftit pampineas uitis opaca comas,
Ludit & in pratis uarium uer, ludit & cefas
Torrida, & ipſa ſuas ſedula curat opes.
Hæc frumenta manu legit, hæc & in horrea condit,
Quæ mox uerſa rotis parca colona terat.
Hinc eedente die, longe & crescentibus umbris,
Autumnus pleno fert ſua poma ſinu,
A'c Bacchum plenis docet expumare lacunis,
Sordida dum celeri ſub pede muſta fluunt.
Si c'ſtatiuit pater ipſe hominum, rerumq; creator,
Annua perpetuas munera obire uices.
Quin etiam ſpirare ſuis de partibus orbis
Ventos, & patriis nomen habere locis.
Nanq; ab hyperboreis Aquilo uolat impiger antris.
Excitat oppositas humidus Auster aquas.
Eos ciet Eurus equos, at mitis ab orbe
Hesperio Zephyrus lenia flabra mouet.
Idem etiam occultos alta ad conuexa uapores
Sustulit, ac terræ uertit in auxilium.
Vnde cadunt imbræ, & matutina pruina,
Et grato ſitiens rore madeficit humus.
An non & ſummo decurrunt uertice riui,
Et ea ua muſcosi fontibus antra ſonant?
Vnde ſitim pecudesq; feræq; armentaq; ſedent,
Temperet & riguum coerulea limpha ſolum.
Quando aer quoq; nimboſis inleuiſus in antris
Cogitur in laticeſ frigore, & inde ſluit
Nequa igitur mundi regio uacet, implet & undas.

DE L A V D I B U S

- Piscibus, hic campo liberiore natant,
A cgregibus uariis ingentia regna frequentant,
Nullaq; squamigera gente lacuna caret.
A litibusq; auras celebrat, quibus indit et alas,
Et corpus penna uersicolore tegit.
I nduit et uirideis frondenti gramine colles,
Et nemora arboreis uelar opaca comis.
C ommunem et statuit uictum est felicibus agris,
Pomaq; frugiferis ducit ab arboribus,
Quo uarios usus homini, pecor. q; auibusq;
Præstent ac uite munera certa ferant.
E tiam quadrupedes fœtus, obnoxia morti
Corpora, pluinosos edideratq; greges.
T um deus humanos effingere molliter artus,
Membraque de tenui ducere coepit humo.
C unctaq; formarat studio perfecta magistro,
Quæq; artem referant, artificemq; suam,
M ox auram ætherio de somite fundit in illum,
Vine ait, et proprio membra labore foue.
A rcanæ mox parten animæ de mente profunda
Libat, et erecti spirat in ora uiri.
D ux ait hæc hominum generi sit, et ipsa magistra
Et sua constituant hac duce, seq; regant.
H ac ualidas ponant urbeis, hac iura notarint,
Hac coetus pariter, iustitiamq; colant.
C oniugium ac thalamos discant ratione magistra
Seruare, et casta religione focos,
A tq; artis tractare bonas, et munera cœlo
Digna, et qui factis nomen ad astra ferant.
A t postquam immemores recti, cœlestia done

Vertere in facinus perniciemq; suam,
Immemoresq; boni spreta pietate fideq;;
 Admorunt proprias in sua fatigata manus,
Crassati & patrum in iugulum, cædesq; suorum
 Miscerunt Stygio pocula tincta lacu,
Inq; uirum saeuit coniux, in pignora mater,
 Pro scelus, ac miscet fasq; nefasq; furor.
Hæc pater ut celsa miserans prospexit ab arce,
 Sisteret ut sceleri, criminibusq; modum,
Progeniem in terras summio demisit olympos,
 Quæq; hominis gereret munia, quæq; Dei,
Hec cœli secreta, & inerrabile patris
 Consilium explicuit, quæ bona, quæ'ue mala.
Quae uitanda homini, quæ uitæ forma sequenda.
 Quæq; bonos maneat præmia, quæq; malos.
Deniq; mortem obiit, uitæ dum consulit ipsi,
 Atq; suo in cœlum sanguine fecit iter.
Quò magis admiranda dei clementia summa est.
 Cui fumet quicquid terra Sabaea ferat,
Quicquid Arabs. date thura foci, costumq; cremate,
 Et date cum multa thurea dona prece,
Pieriosq; adhibere modos, & carmina dignum est.
 Antoni, quæ te gloria prima manet.
Hyblæo cui rore madent & labra, cui annis
 Castalius pleno gurgite fundit aquas,
Nisi eiq; hærent insigni fronte corymbi,
 Et coma Pieria fronde reuincta uiret,
Felicemq; animum pascis pietate, fideq;;
 Nilq; tibi uera est religione prius.
Quodq; decet bona chresta deo, iustumq; piu m^q

H Y M N V S .
A scribis, nostræ sed mala nequitie.

Hymnus ad Diuam Mariam.

q Visquis ades, dic lœta, dies hic festus agatur,
In lœcum qui te diua Maria dedit.
L uce sacra ponant uenti, mitescat & aer,
Aequoraq; irato murmure nulla sonent.
P acem agitent elementa. iubet deus. o mibi dulcis
Gratia laudandæ sis comes ipsa deæ,
S is aurora comes sacre prænuntia lucis
Præferat & roreas lucifer ipse facies.
T u Tyrios redimite sinus, tu magne sacerdos
Sacra cane, & sacris ora resolute modis.
E t pius assistat circum chorus, & bona dicat
In numerum sancto uerba canenda dies.
I pse ego quod possum tanti natalis honores
Voce feram, & patrio carmine digna canam.
T e nascente, hominum melius nil secla tulere,
Ut nato maius nil peperere tuo.
Quaq; die genita es, illa lux candida primum
Egredit, & tenebris clara reluxit humus.
T unc magni concepta dei, secretaq; pandi
Cœpere, & uatum ceriior esse fides.
T unc laxæ patuere fores, tunc limen olympi
Panditur, & cœli libera facta uia est,
I nterdicta prius, quod summi dicta tonantis
Spremerit anguine o foemina, virq; dolo.
S alue sancta parens Christi, salue inclyta uirgo,
Unicæ sollicitis spesq; salutisq; reis.

- T**u miseris rapido iactatis æquore nautis,
E cœlo aspirans aura uocata uenis.
Tu pressis longo populis belloq; fameq;
Prospicis, & pacis dona benigna refers.
Tu fessis tranquilla quies, gratumq; dolenti
Solamen, teq; est auspice triste nihil.
Per sacros uteri foetus, castumq; cubile,
Perq; dei Genius quæ tulit ore tibi.
Per dulceis nati Iusus, pueriliaq; ora,
Perq; sinus, è queis lac Deus ipse bilit,
Per te, quæ solita es uoto exaudire precantum
Terogo, per nomen casta puella tuum.
Da pacem dea, da fæstæ requiescere genti,
Et nos à seuis eripe turbibus.

Hymnus ad Diuum Ioannem Baptistam.

- f** Elicem, quæ prima nouo te lumine uidit
Nascentem eois fluctibus orta dies.
Felicem, quæcunq; tibi dedit ubera nutrix,
Et qua reptasti, terra beata, puer,
Quiq; tuos primi monitus hausere loquentis,
Et quorum infuso corpora rore lauas,
Sed longe ante omneis fortunatissima mater,
Et quo nec toto est maior in orbe parens.
Nam quid ego de te primum mirer' ue canam' ue?
Qui ue meo fuerit primus in ore sonus?
An quia diuinos partus, Christumq; canebas,
Quiq; deo esset honos, quæq; paranda uia?
An quod felicem terris agnumq; hominemq;

DE L A V D I B U S

A t^c salutiferum dicis adesse Deum.
V el quod Iordanis dominum lauis amne beato,
Fluxit & è manibus mystica lympha tuis?
H oc ego de te ausim proles diuina Ioannes
Quod tibi ueridico præsttit ore Deus,
F òmineo neq; conceptu, neq; matris ab alio
Maiorem te te secla tulisse uirum.
T u nobis ades ô hominum, princepsq;, paterq;;
O qui rore tuo crima nostra lauas.

Hymnus ad Virginem Dei matrem.

q Væ tellus extrema tuos sol exerit ortus,
Quæ tegit occasus ultima terra tuos,
Qui Rhenum, patriæq; bibunt Mæotidis undam,
Phœbeisq; urit quos plaga fusca rotis.
T e cuncti regina deum metuunt q; coluntq;
Et celebrant nomen diua Maria tuum.
T e uasti metuunt fluctus, te nubila coeli,
Aeoliq; etiam carceris antra timent.
T e nascente die, te sol dum conditur undis,
Omnia te meritis laudibus accumulant.
N ang^t tibi secreta dei mandata per auras,
Candidus augusto nuntius ore tulit,
P rogeniemq; Deum cœlesti concipis ortu,
Conceptum & nono sydere uirgo paris.
C uiq; sacri reges coeli noua signa secuti
Aurum, & Panchæo munera odore ferunto.
A tq; ubi nostra sua deleuit crima morte,
Et mœstam insonti sanguine tinxit humum,

- V**idiisti è cumulo mira prodisse figura,
Veraq; pacifero uerba referre sono.
Scendentemq; patris mox ad cœlestia tecta
Sullimem, & dextra parte sedere deum.
Tum sacer è summa diffusus spiritus arce est,
Et tua diuinus corda replete amor.
Hinc terris erepta tuis ascendis olympum
Aurea sydereo uertice ferta gerens.
Cui liquidi circum cantus, thyasiq; deorum,
Et sonat aurato pectine pulsata chelys.
Fatidici occurunt uates, casti q; parentes,
Et tibi tum coeli regia tota uacat.
Ipsa patris, natiq; sinu gestata corusco
Inter mille Deum numina prima micas,
Qualis ubi oceanii nitidum iubar extulit undis
Inter sydereos candida luna choros.
Iam cœlum sublime patet, iam despicis æthram,
Lucida sub pedibus sydera cuncta premens,
Stellantis cum iura capis consortia mundi,
Et datur humani cura patrocinii,
Conciliaq; deum nobis, facilemq; precando
Effici, & populis prospicis usq; tuis,
Prospicis & pacis rebus, rerumq; quieti,
Ac mala in aerios cogis abire notos.

Hymnus ad Diu am Mariam.

- i** Psa meis assis numeris dea, nec tibi festo
Quæ damus, hæc spernas munera parua dies
Porua mouent superos dum sunt: & casta, moueri
bb ii

DE LAUDIBVS

Ipsa docent aris pendula dona tuis.
Dum canimus, fiament Syriae altaria flammis,
Atq; cauo resonet tibia multa tholo.
Iam noua progenies cœlo uentura supremo
Legerat ipsa uterum uirgo pudica tuum.
Ergo alto delapsa polo uox nuntia, castos
Fœcundariq; sinus, insinuatq; deum.
Et quem non spatius immensus colligit æther,
Non totum cœli circuiere nouem,
Hunc tu uirginea conceptum mater in alio
Fouisti, externo post paritura solo.
Non Tyrio subnisa toro, spondæ ue nitenti,
Cui tenuë hospitium uix casæ parua dedit
Cui stramen tenero dedit incunabula, & ipsa
Arida uix primos præbuit herba toros.
At cœli patrum ingentem, atq; ingentia mundi
Pignora, monstrarunt sydera luce noua,
Luce noua emicuit cœli decus, aurea flauo
Aurora in solem fidit ab axe diem.
Quin matutini sonuere per aera cantus,
Duxerunt placidos numina & ipsa choros.
Astabant natum circa matremq; ministri,
Et nato & matri sedula turbafauet.
Nulla plus solito fulserunt syderi nocte,
Splenduit & solito clarior orbe dies.
Non pe' ago incumbunt uenii, non aere nubes,
Pax cœlo est, terris pax quoq; paxq; mari est.
Ipsæ etiam Infernis letatæ in sedibus umbræ,
Quiq; pii uates hac fore prodiderant.
Per te igitur diuina parens, humana salutem
Senserunt

- Senserunt, per te ianua aperta poli est,
Affari et coram licuit Dominumq; Deumq;
 Atq; subisse hominis membra, uidere Deum.
O uotis spes una piis, o dulce leuamen,
 Praefidum et miseris diua Mariareis.
In cuius gremio uaginuit paruulus infans,
 Arsisitq; pio dulcis in ore Deus.
Blandaq; materno suspendit brachia collo,
 Figens diuinis osculo sacra genis.
Et modo carpebat nitidis alimenta papillis,
 Infantiq; tuum lac bibt ore Deus.
Et modo blanditas puerili expresserat ore,
 Inq; sinu grata membra quiete leuatis
Tu pia, tu virgo non ulli obnoxia culpe,
 Non ullum casto pectore crimen habes.
Ergo tu praesens nostris succurre periclis,
 Subsidium et fassis prospera rebus ades,
Aspice nos, facilisq; ueni pede diua secundo,
 Et populi exaudi uota, precesq; tui.
Sit bellum, pestisq; procul, pax candida nobis
 Assit, nec fructus terra benigna neget.

Hymnus ad Christum Redemptorem.

- a**nnua iam redeunt patriis solennia sacriss,
 Et sanctum referunt tempora certa diem.
Luce bona simul et pueri, innuptaeq; puellae,
 Et simul assidia foemina, uirq; prece,
Solennes celebrate aras, atq; ore fauete,
 Omnia et aeterno sint operata Deo.

DE LAUDIBVS

P rodeat in Tyria spectandus ueste sacerdos,
Et chorus ornatas prodeat ante fores,
V elatiq; comas albenti & tempora lino
Decantent laudes maxime Christe tuas.
T e fors dura hominum generis, te cura laborum,
Immitem subigit mortis obire uicem.
D um truncō effixus, cuneo & traiectus abeno,
Sensisti geminum uulnus utraq; manu.
S ensisti fixas ferrato stypite plantas,
Horruuit & capiti spina cruentia tuo.
E t caua mortiferum senserunt alia ferrum,
Vulnere manauit lympha, merumq; tuo.
C umq; sitim cuperes nostra sedare salute,
Torpuuit arenti fellis in ore sapor.
A tcq; inter geminos crudeli forte latrones
Iudeæ pateris iurgias æuitie.
D onec defesso decedens spiritus ore
Clamauit, quid me deseris alme pater.
H inc manes, Stygiosq; lacus, loca tetra silentum
Infernique subis limina dura fori.
I nde pias animas, & cœlo digna secutas
Eximis, & superum munera ad alta uocas.
T ertia lux aderat, roseo cum lætus eco
Surgis, nox uictor sydera clara petis.
C onsortemq; copis patrio cum numine curiam
Dextra tenens, dextro conspicuusq; loco.
H unc igitur precibusq; piis studioq; fideli
Placemus, nostro det ueniam sceleri,
D et pacem, mala cuncta procul, morbosq; famemq;
P ellat, & hostilleis det superare manus.

Hymnus

Hymnus ad Diuum Franciscum.

n Imboso quisquis speculans de monte sacerdos
 Francisci felix rura nemusq; tenes,
 D iuinumq; colis tam sancti carceris antrum,
 Paruq; at ingenti tecta habitata uiro.
 H ie ubi nudus, inops, saxo uix tectus adeso
 Hiberno statuit sub ioue ferre niueis,
 H umana expertus quantum patientia posset,
 Duraq; paupertas, propositumq; tenax.
 A tq; inter sylvas, atq; inter lustra ferarum.
 Efferat ut nomen maxime Christe tuum.
 C um uolucres cinxere uirum, pia uerba sonantem,
 Auritæ ante pedes et stupuere feræ.
 H ue aures aduerte. neq; haec mea dicta sacerdos
 Despice, ueridica quæ tibi mente feram.
 N on auro splendente domus, gemmisq; superba,
 Nec quæ puniceo lana colore rubit,
 N on centum uersata iugis felicia campi
 Iugera, nec Cresso palmitæ dunes ager,
 A ut gregis innumerifætus, aut merce Sabæa
 Niliaco rediens littore plena ratis
 N ec tam quæ siti multo sudore triumphi,
 Subditaq; imperiis oppida mille tuis.
 F elicem effcient, quamuis numeroſa perentem.
 Stirps obear, plenas exhibaretq; domos.
 Q uam læta, et sane paupertas conscia mentis,
 Paupertas fortis regna, decusq; uira.
 Q uael Achimenes luxus, regnumq; Phrahartis,
 Exuperat uestri gloria magna patris.

DE L A V D I B V S

C ui scui cessere ignes, uictusq; refugit,
Qui capit assiduo pectora nostra dolo.
S e ilicet & fraudes, & noxia crimina uicit,
Eiecit q; animo turpe nefasq; suo,
Q ui uariis mandata Dei uirtutibus implens
Inclita militiae signa, decusq; ferat,
L obentemq; aciem Christi, pietate, fideq;
Sifstat, & hostileis ense refringat opes.
S alue igitur patriæq; parens, duxq; optime gentis,
Quæ sacra pro Christi nomine, bella gerit.
M acte animo Francise, grauem qui primus in hostē
Irruis, & Christi munera uictor obis
V ulnera Iudaico qui quondam illata furore
Excipis, & pretium est hoc tibi dulce datum
H æc gestata ibi sunt laurea ferta triumpho.
Hæc spolia hæc gentes, hæc tibi currus eunt.
D esino, nam leuius Libycæ numerentur arenae.
Ocyus & medio quæ salit alga mari.

Hymnus ad diuum Dominicum.

Oloritur, uenit ecce dies, cape thura sacerdos,
Cultaq; diuino carmine templa sonent.
A rati Tyrrheno niteat uestita paratu,
Fumet odorato myrrhaq; thusq; foco.
V os castas adhibete preces, nam castus & ipse
Dominicus, casto sint sacra casta uiro,
I n quo num pietas, an iustæ conscientia mentis
Simplicitas, dubium est, si prior an ne fides?
C uius inhæserunt bumeris labentia Petri
Culmina

Culmina, et immoto corpore sifit opus.
Optimus assertor Christi, sed quo neq; maius
 Hesperia, cui melius Corduba docta dedit.
Ac ueluti numero stellas comprehendere non est,
 Quantaq; in oceani littore arena iacet,
Sic neq; Domini laudes & quare canendo,
 Concipere humano nec queat ore sonus.

Hymnus de Christo ad Paridem Ferrarier semis

q Vod uarios pelagi casus, cœliq; procellas
 Exuperas, nanti quod dat a terra tibi est,
Oceaniq; minas, & seu pericula uincis,
 Ac fosses patrio redderis Eridano.
Hoc Pari nō ars ipsa hominum aut solertia præstat,
 Non labor, at summi cura paterna Dei.
Quantula enim nostra est industria? cede periclis,
 Cede mari, Christi nī pia dextra iuuet,
Illæ regit nostros cursus, auramq; ministrat,
 Sollicitæq; offert littoratuta rati.
Quare age thure pio, flammisq; liquestibus aras
 Ipse adole, & plena sumet acerra manu.
Adstet conspicuus Tyrrhena in ueste sacerdos,
 Et peragat patrius mystica sacra modis.
Pax homini, tibi Christe decus, tibi gloria soli,
 Vera Dei proles, uerus & ipse Deus.
Te colimus, tibi diuinos largimur honores,
 Et nomen felix ducimus esse tuum.
Tu casus, tu damna leuas, tibi munera terre,
 Et tibi se fontes, se tibi debet aqua.

DE LAUDIBVS

His igitur placare Deum, superosq; memento,
Et sua cum pura soluere uota prece.

Nil auro diuis opus est, sed mente, fideq;,
Haec nos una homini copular, illa Deo.

Alfonſus Calabriæ Dux Diuo Georgio trophæū
erigit, ob ſuperatos ad Hydruntem Turcas.

b Aec tibi capta manu Turco ex hofte Georgi
Dedicat Alfonſus, quæ tibi uota refert,
A rcumq; & pharetræ, ferrato & pondere clauas,
Enſesq; & clypeos, telaq; abacta uiris.
A ccipe bellorum deus, armorumq; magiſter
Annua quæ aurato munere perſoluam.

Idem Alfonſus, ob recuperatum regnum Neapo
litanum, ac rebus procerum compositis.

Lfonſus dieat haec uictor tibi Diue Georgi,
Quod patri, & patriæ libera iura refert.
Quod post compositos proceres, quod pacem recepta,
Et regni, & patriæ munera constituit.

A d amicos Hierosolymam proficiſcentes.

n Ec mihi Iudeas urbeis, Solymumq; recessum,
Nec Spes Bethleemium eſt posſe uidere larem,
Quæq; meo prima eſt animo mentiq; uoluptas,
Turcaico certa eſt omnis adempta metu.
Quod poſſum, cum prima nouo ſe lumine tollit
Aurora, & terras detegit orta dies.
T um lucem, lucisq; iubar, ſolemq; ſaluto,

Hæc loca quæ currū lustrat, obitq; suo,

I llius & radios ueneror, qui rura nemusq;

Et fontem Christi, dulciaq; arua uident,

F elicemq; locum, iacuit quo rector olympi,

Et quam diuino sanguine tinxit humum.

H ic ubi crudeli traiectus brachia ferro est,

Fixit & immeritos euipis adacta pedes,

H ausit & immeritam latus heu ferratile telum,

Diluit & fuisse crima nostra cruor.

A t uobis qui longa uiri tranare paratis

Aequora, & in Phariis sistere uela uadis,

D irigat audacem cursum, Zephirosq; ministret

Christus, cui parent sydera, terra, fretum,

V ictoresq; Palestina uos sistat in arce,

Et patrium redigat sub ditione solum.

T unc ego sydereosq; duces, uictoriaq; arma

Et parta insigni laude trophæa canam.

I pse deus mihi carmen erit, deus inclyta ducet

Signa, & cedentes proteret ense globos.

I pse alto inuectus currū sternetq; ruetq;

Dum cadat effosso flens Saladinus equo.

H æc ego, uos agite ite uiri, pugnate frequentes,

Et spolia assyrio ex hoste referte domum.

Hymnus ad Diuum Augustinum Carthaginemsem,

d Et mōstra ifelix tellus Massylla, det angueis,

Et libycas pariat Punica terra leas.

A'rescant sitiente solo Nasamonica tesqua,

Funditet & nullas gleba Libistis aquas.

D um tamen Augustine tuos non deneget ortus.

DE LAUDIBVS

Lata sit & partu Cinyphis atra tuo.
Vnde illi inuident, & felix Lydia, & arua
Quæ rigat auriferis lucidus Hermus aquis.
Inuideat latis audax Germania terris,
Diues aquis, populis diues, & ipsa suis.
Nil etenim Augustine tulit te te Africa maius.
Cuius ab ingenio creuerit alma fides,
Per te religio Christi stetit integra, per te
Divinæ legis mystica opera patent.
Tu secreta dei pandis, tu tradita patrum,
Et uerum, & pietas manat ab ore tuo.
Et pater, & patriæ princeps, & maxime rector,
Accipias uoceis diue benigne meas.

Hymnus ad Diuum Benedictum.

Ve ades o Benedicte, meos neui despice cantus,
Huc ades Orpheus diue canende lyra.
Vre & odoratis plurimo thura foci.
Digne senex populi precibus, uotisq; potentum,
Digne senex, aræ cui sacra mille parent.
Mille canant pater auge pater Benedicte, tibi omnis
Turba chorusq; omnis cantitet euge pater.
Hi uel mille aras tibi maxime Christe dicauit,
Mille arceis, Mille & moenia, mille tholos.
Primus & hic Italæ posuit sacraria genti,
Et clausit sacros moenia in una choros.
Hic & scuties concessit barbara, & hostis
Armatus mili uictus ab ore uiri est.

T otq; uirum duxor, & tantis inclytus actis

Prostratus geminos corruit ante pedes.

Quid maius radians uidit sol? & tibi plausit

Christus, & è cœlo nuntia signa dedit.

I nstaura iam thura puer, cane sancte sacerdos;

Ingeriment laudes tympana pulsâ nouas.

AD LIBRVM.

I munus lepidomeo sodali

N on dura nimium libelle fronte,

S ed qualem teneræ uolunt pueræ

I nter blanditias, iocosq; molleis

C aris coniugibus suis inesse.

L egem uersiculis dedere nostris

A etas, & male sobrius magister,

V it tantum teneras ament pueras,

V it sint uirginibus nihil molesti,

V it molles, lepidi, leues, iocosi.

Quos uxor canat in sinu mariti,

Quos coniux legat in sinu pueræ,

Quos discant pueri, senes & ipsi,

S i qui sunt pueris ineptiores,

E t castos fugiunt, timentq; uersus,

N unc ad te redeo libelle felix

I felix, pete nobilem sodalem,

I nter nequitias amoris omneis

L udentem in gremio suæ Cicellæ,

C uius lacteolo sinu tumenti

S urgunt aureole due papillæ,

Quas fecit manibus suis Cupido
M aternas imitatus ipse mammas.
O quid coniuge dulcius uenusta?
A ut quid carius optimo marito?
Quales sunt Miniatus, & Cicella.
S ed ne te nimium morer libelle,
F estina Miniatum adire nostrum,
Qui te tam facili uidebit ore,
V t post millia basiationum,
D ignum te faciat sinn Cicelle.
H ane tu malueris libelle sedem,
Quam si scrinia Regis ampla dentur.

FINIS.

INDEX EORVM QVAE HOC
PONTANI LIBRO
HABENTVR.

Quæ in primo Vraniæ libro.

De Luna	char.	2
De Prognosticis lunæ	char.	3
De Mercurio	char.	3
De Venere	char.	5
De Sole	char.	6
De annorum uarietate	char.	6
De Solis prognosticis	char.	7
Cur Apollo dicatur Pythonem occidisse	char.	8
Cur Apollo, & Diana Latonæ filii	char.	8
Cur dicantur Delo geniti	char.	9
Cur pastores. Janus. Phœbus. Apollo.	char.	9
Cur Sol, Liber Hercules. Osyrис. Lycius	char.	9
De Mercurio, & Argo	char.	10
De Adonide, & Venere	char.	10
De Hebone deo	char.	10
De Marte	char.	11
De Ioue	char.	12
Iouē Habitū pro deo, pro æthere, pro aere	char.	13
Vnde nata supersticio	char.	13
De Saturno	char.	14
Lunam ex se non lucere	char.	15
Lunam semper medium lucere	char.	16
Cur Lunæ propriū lumen nō sit tributū	char.	1
De Lunæ maculis	char.	16
Cur Stellarū scilicet, planetarū uero minime	char.	6

<i>Quibus è principiis constent Stellaræ</i>	char.	17
<i>Deorum concilium</i>	char.	17
<i>Generatio rerum inferiorum</i>	char.	19
<i>De Homine</i>	char.	21
<i>Ignis inuentio</i>	char.	22

Quæ in secundo Vraniae libro.

<i>De motu cœli, & planetarum.</i>	char.	23
<i>De Zodiaco</i>	char.	23
<i>De Ariete</i>	char.	24
<i>De Taurō</i>	char.	27
<i>De Geminis</i>	char.	30
<i>De Cancro</i>	char.	32
<i>De Leone</i>	char.	35
<i>De Virgine</i>	char.	36
<i>De Libra</i>	char.	39
<i>De scorpio</i>	char.	41
<i>De sagittario</i>	char.	43

Quæ in tertio Vraniae libro.

<i>De Capricorno</i>	char.	47
<i>De Aquario</i>	char.	49
<i>De pisibus</i>	char.	52
<i>De Nodo</i>	char.	55
<i>De Orione</i>	char.	56
<i>De Auriga</i>	char.	57
<i>De Hedis</i>	char.	57
<i>De Hyadibus</i>	char.	58
<i>De Capra</i>	char.	59
<i>Situm stellarum mutari pro temporibus</i>	char.	59
<i>De pleiadibus</i>		

De terris Scorpio, & Martis subiectis	char. 101
De terris Ioui subiectis, ac Piscibus	char. 101
De terris Cancer, & Luna subiectis	char. 102
De furiis, & dolore Herculis rapto Hyla	char. 102
De Hercule, & Hyla	char. 103
Excusatio	char. 105
Deploratio Luciae filie	char. 105
De se ipso post obitum	char. 107

Quæ in Meteororum libro.

Omnia constare è quatuor elementis, ipsaq;	
elementa inuicem conuerti	char. 110
Solem, & Lunam maxime imperare elementis	110
De maris sal sedine	char. 112
De Solis effectibus in terra	char. 112
Duas à sole educi in aerem exhalationes, his	
midam uidelicet, & siccum	char. 112
De pluia	char. 112
De Nive	char. 112
De pruina, & rore, & Manna.	char. 113
De grandine,	char. 114
Obseruandas esse regiones terræ, & situm	
planetarum	char. 115
Guttas maiores aestate fieri	char. 115
Aerè receptaculū esse exhalationum oīum	char. 115
Quæ in aere generentur ex aspiratione ignea	115
Ignem ante, quam sonus audiatur uideri	116
Fulminis due sam uim esse	char. 117
De stellis cadentibus, & ignitis trabibus	char. 118
Tres esse aeris regiones	char. 119

De lampadibus, & aliis ignitis figuris	char. 119
De coloribus nubium	char. 120
Vnde fulminum uarietas, ac uis	char. 120
De uentis	char. 121
Ventos quosdam prouinciales esse	char. 122
Cur uen. obliqui ferantur	char. 122
De turbine	char. 123
De procella	char. 124
Circa uentorum obseruationem, anni quicq ^z	
tempora obseruanda esse	char. 124
De auris	char. 124
De uento, qui oritur prope Aternū fluiū	char. 125
De uento peculiari illyrico	char. 125
De Terra motu	char. 125
De Mephite Ansæcti in hispinis	char. 128
De iride	char. 128
Cur Iris sit Arcuata	char. 129
De Cometis	char. 130
De uia lactea	char. 132
De fontibus, & fluminibus	char. 133
Magna flumina è montibus defluere	char. 133
Terram esse cauernosam	char. 133
De fonte cornu	char. 134
Fabulose de fontibus	char. 134
Aquas naturaliter esse fine colore, et sapore	char. 134
De fontibus calidis	char. 135
De amaris fontibus	char. 135
De Riuo uenafano	char. 135
De fonte Ammonis	char. 135
De flumio Trigella in lucania	char. 136
Ve. iustate	

Vetus tēpo: ū mutari fōteis, ac maria, char. 136
Sitū terraē mulari, et terras ipsas renouari char. 137

Quæ in primo libro de hortis h. speridum.

- Q**ualis sit arbor citrius, & unde oriūda char. 139
De conuēstione A donidis in citrum char. 139
De apportione citrii in italiā char. 129
Quae loca sīnt apta serendis citriis char. 140
Quae loca sīnt euitanda, & quibus utens
dum remediis char. 140
Fabula de citriorum reparatiōne, nouaq;
opportiōne in italiā, ē Media regiōne char. 241
Quod tempus aptum sīt serendis citrus. char. 141
Quasdam regiōnes non alere citrus propter
frigus char. 141
De aliudine Scrobium char. 142
Serendas esse citrios nativa cum terra, &
palis fulcierandas char. 142
Ferro coercendō esse luxuriem char. 142
De propagini procurandis char. 143
Deseminio faciendo, & colendo char. 143
Enagatio quædam poetica char. 143
Fructus citriorum alios dulceis esse, alios
acrimoniosos char. 144
Quomodo citria sīant crassiora char. 145
Quomodo citria 100 anno infideant in ars
bore ſuā char. 145
Deratione decoris hortensis char. 145
Post rigidas ſēpestates nō esse amputandas char. 146

De dispositione citriorum	char. 146
De opere topiario	char. 147
Arbores citrios diutius uiuere	char. 147

Quæ in secundo libro de hortis hesperidum.

De citrio, & eius cultu	char. 150
Quo differat citrius à citro	char. 152
De limonibus, & earum culiu	char. 253
De infiſione	char. 154
Laudes industrie humanae	char. 156
De ciſiorm sapore dupliči, acri, ac dulci	char. 157
De utilitate horum pomorum.	char. 158

Quæ in Lepidina.

Pompa prima	char. 161
Pompa secunda nereidum	char. 161
Pompa tertia	char. 163
Pompa quarta de Nymphis urbanis, & sub-	
urbanis	char. 164
Pompa quinta	char. 166
Pompa sexta	char. 170
Pompa septima,	char. 172
Meliseus, à quo uxor is mors deploratur	char. 174
Maeon	char. 179
Acon	char. 180

Quæ in primo hendecasyllaborum Libro.

Musam Catulli inuocat. tum hendecasyllabos	
	<i>alloquitur,</i>

- alloquitur, & Marinum monet, ne eos comites
 in balneas secum ferat. char. 186
- P**uellas alloquitur admonens, quid seruari
 in balneis debeat. char. 186
- D**e Bathylla puella in balneis. char. 187
- A**d hermionen, ut papillas contegot. char. 187
- A**d Marinum Thomacel'um de lege balneo-
 rum uirginibus dedicatorum char. 188
- A**d Marinum Thomacellum. char. 188
- B**alneæ loquuntur. char. 188
- A**d deianeiram puellam. char. 189
- A**d Petrum compatrem neapolitanum. char. 189
- L**etatur reditu Francisci Aelii. char. 190
- A**d Aetium Syncerum char. 190
- V**xorem, ac liberos invitat ad diem natar-
 lem celebrandum. char. 191
- A**d Ariadnam uxorem. char. 192
- A**d Bathyllam de amaraco colenda, char. 193
- A**d Bathyllam. char. 193
- A**d Alfonsum ducem Calabriæ. char. 193
- S**odales invitati Ad Martinolia. char. 194
- D**e nupiis Ioannis Brachati, et Maritellæ. char. 195
- D**e Fanniae labellis. char. 196
- L**oquitur puella Fuscula. char. 196
- M**ortem sibi imprecatur ob Zelotypiam. char. 196
- T**urtures alloquitur, sciscitans eas de amio-
 ris natura. char. 196
- D**e fulgenissimis Lucillæ papillis. char. 197
- A**d Petrum Summontium. char. 197
- D**e Alilio. char. 197

De Marulli amoribus	char. 198
De amoribus Francisci Coracioli	char. 198
Ad Stellam puellam	char. 199
De Marulli munusculis	char. 199
Ad Chariteum	char. 199
Ad Masium Aquosam	char. 200
De Albini munusculis	char. 201

Quæ in secundo libro Hendecasyllaborum.

Ad Marinum Thomacellum	char. 201
Ad Elysium gallicum	char. 202
De Andrea contrario	char. 202
De Focillæ puellæ ocellis	char. 203
Ad Focillam de capillis ad fronte sparsis	char. 203
Ad Iohannem Pardum	char. 203
Ad Focillam de cibendis ocellis	char. 204
Ad Focillam	char. 204
Ad Franciscum Puccium	char. 204
Ad Constantiam.	char. 205
IO. Pardus ad pontanum	char. 205
Ad Focillam	char. 205
Ad Focillam	char. 205
Ad Focillam	char. 206
Ad Franciscum Pudericum	char. 206
Ad Focillam	char. 207
Ad Focillam	char. 207
Ad Petrum Summontium	char. 207
Summontius amator ad Neeram	char. 208

Ad Antonium

	293
Ad Antonium Galateum medicum	char. 208
Ad Petrum Grauinam	char. 208
INV Itantur pueri, & puellæ ad audiens	
dum charitas	char. 109
De Ioanne Pardo	char. 210
Ad Manlium Rallum	char. 211
De Fabio lopitio	char. 212
Ad Petrum Paulum Sarranum	char. 212
Ad Marinum Thomacellum, & Petrum	
compatrem	char. 213
Ad Vxorem	char. 213
De Hannibale Fumatio in balneis	char. 213
De Fœderico rege ad balneas accedente	char. 214
De Marte in balneis lauante	char. 214
De Bathylla	char. 215
De Hieronymo carbone patricio neapolitano	char. 215
Ad Terinam	char. 215
Ad Suardinum Suardum.	char. 216
Salutem dicit hendecasyllabis. hinc rogat	
Lectores, ut suo cineri bene precentur.	char. 218

Quæ in tumulorum libro.

Tumulus Drusillæ	char. 219
Tumulus Lucia filiae	char. 219
Tumulus Angelinæ senensis	char. 219
Tumulus Selminæ	char. 220
Tumulus Violantibis	char. 220
Tumulus Auræ	char. 220
Tumulus Elise	char. 221
Tumulus Sanctæ	char. 221

Tumulus Antonii Panhormitæ	char.	221
Tumulus Theodori Gaſſæ	char.	221
Tumulus Francisci Hauricæ	char.	221
Tumulus Compatriæ	char.	222
Tumulus Penthesileæ sororis	char.	222
Tumulus Leonardæ auicæ	char.	222
Tumulus Patris	char.	222
Tumulus Venerillæ	char.	223
Tumulus Henrici Puderici	char.	223
Tumulus Harmosinæ	char.	223
Tumulus Thermionillæ	char.	223
Tumulus Miriolæ puellæ Neapolitanæ. Amator ad Tumulum queritur.	char.	224
T V M V L V S Barcæ ancillæ ipsa loquens inducitur.	char.	225
Tumulus Ariadnæ Saxonæ Vxoris, uiator, umbra, & Hyacinthus colloquuntur.	char.	226
Tumulus christiane matris	char.	226
Tumulus Lucili filioli præfica puellas allos quiritur in funere, puellæ respondent,	char.	226

Quæ in Nenii.

Nutrix somnum inuitat	char.	227
N V T R I X cum tribus sororibus infantulo uagienti blanditur	char.	227
Deprecatio ad Deam noctis	char.	230
Quæ in Epigrammatis.		

- Ad Perillam puellam char. 231
 In Antonium, qui suam puellam læserat char. 231
 In malum poetam, quem mutato nomine Vtri
 cellum uocat, char. 232
 De improbitate pueræ suæ char. 232
 Cui donaturus sit suam columbam char. 232
 Antonio panormitæ poetæ iuitatio ad risum ch. 233
 Ad musam ut desculatur Petrum compotrem,
 sed alemq; et à se ante alios dilectum char. 233
 Julio Fortisculo char. 233
 Ad Cinnamam de eius inclemenciam char. 234
 Ad se ipsum exhortatio ad nouos amores char. 234
 Ad Musas char. 234
 Ad Fanniam char. 234
 Ad Laurentium Miniatum char. 235
 De L. Coruino episcopo Triuentino char. 235
 Ad Marinum Thomacellum char. 235

I A M B I C I.

- Tranquillam neptem bimenstrem alloquitur
 in obitu Lucii filii char. 236
 Conqueritur de Lucii filii morte cum Tran
 quila nepte char. 236
 Tranquillam neptem alloquitur. char. 237
 Conqueritur apud rosas de morte Lucii
 filii char. 237
 Conqueritur cum Amaraco de morte Lu
 ci filii char. 237
 Cupressus loquitur char. 238

De laudibus diuinis.

De mundi creatione ad Antonium Panhors

miram	char. 238
Hymnus ad Diuam Mariam	char. 240
Ad Diuum Ioannem Baptistam	char. 241
Hymnus ad Diuam Mariam	char. 242
Hymnus ad Christum redemptorem	char. 243
Hymnus ad Virginem Dei matrem	char. 243
Hymnus ad diuum Franciscum	char. 244
De Christo ad Paridem Ferrariensem	char. 245
Hymnus ad diuū Augustinū chartaginēsem. ch.	246
Alfonſus Calabriæ Dux diuō Georgio Trophœum erigit ob supera os ad idrontem	
Turcas	char. 247
Idem Alfonſus ob recuperatiū regnū Neapo- litaniū, ac rebus procerū compositis	char. 247
Ad amicos Hierosolymam proficiscentes	char. 247

FINIS.

